Şükran Kozalı _ Eğreti Gelinler
Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.
UYARI:

www.kitapsevenler.com

Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar...
Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olarak gördüğümüz sitemizdeki
tüm e-kitaplar, 5846 Sayılı Kanun'un ilgili maddesine
istinaden, engellilerin faydalanabilmeleri amacıyla
ekran okuyucu, ses sentezleyici program, konuşan "Braille Not Speak", kabartma ekran
vebenzeri yardımcı araçlara, uyumluolacak şekilde, "TXT","DOC" ve "HTML" gibi formatlarda, tarayıcı ve OCR (optik
karakter tanıma) yazılımı kullanılarak, sadece görmeengelliler için,
hazırlanmaktadır. Tümüyle ücretsiz olan sitemizdeki
e-kitaplar, "Engelli-engelsiz elele"düşüncesiyle, hiçbir ticari amaç gözetilmeksizin, tamamen gönüllülük
esasına dayalı olarak, engelli-engelsiz Yardımsever arkadaşlarımızın yoğun emeği sayesinde, görme engelli kitap sevenlerin
istifadesine sunulmaktadır. Bu e-kitaplar hiçbirşekilde ticari amaçla veya kanuna aykırı olarak kullanılamaz, kullandırılamaz.
Aksi kullanımdan doğabilecek tümyasalsorumluluklar kullanana aittir. Sitemizin amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir.
www.kitapsevenler.com
web sitesinin amacıgörme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek ve kitap okuma alışkanlığını pekiştirmektir.
Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi, bilginin de paylaşıldıkça
pekişeceğine inanıyorum.Tüm kitap dostlarına, görme engellilerin kitap okuyabilmeleri için gösterdikleri çabalardan ve
yaptıkları katkılardan ötürü teşekkür ediyorum.
Bilgi paylaşmakla çoğalır.
Yaşar MUTLU

İLGİLİ KANUN:
5846 Sayılı Kanun'un "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yeralan "EK MADDE 11" : "ders
kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa
hiçbir ticarî amaçgüdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü bir kişi tek nüsha olarak
ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, braill alfabesi ve benzeri formatlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi
bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir."Bu nüshalar hiçbir şekilde satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılamaz.
Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

bu e-kitap Görme engelliler için düzenlenmiştir. Kitabı Tarayan ve Düzenleyen Arkadaşa
çok çok teşekkür ederiz. Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne mutlu ki, bir görme
engellinin, düzgün taranmış ve hazırlanmış bir e-kitabı okuyabilmesinden duyduğu sevinci paylaşabilmek
tüm zahmete değer. Sizler de bu mutluluğu paylaşabilmek için bir kitabınızı tarayıp,
kitapsevenler@gmail.com

Adresine göndermeyi ve bu isimsiz kahramanlara katılmayı düşünebilirsiniz.
Bu Kitaplar size gelene kadar verilen emeğe ve kanunlara saygı göstererek lütfen bu açıklamaları silmeyiniz.
Siz de bir görme engelliye, okuyabileceği formatlarda, bir kitap armağan ediniz...
Teşekkürler.
Ne Mutlu Bilgi için, Bilgece yaşayanlara.
Not sitemizin birde haber gurubu vardır.
Bu Bir mail Haber Gurubudur. Grupta yayınlanmasını istediğiniz yazılarınızı
kitapsevenler@gmail.com
Adresine göndermeniz gerekmektedir.
Grubumuza üye olmak için
kitapsevenler-subscribe@googlegroups.com
adresine boş bir mail atın size geri gelen maili aynen yanıtlamanız yeterli olacaktır.
Grubumuzdan memnun kalmazsanız,
kitapsevenler-unsubscribe@googlegroups.com
adresine boş bir mail gönderip, gelen maili aynen yanıtlayarak üyeliğinizi sonlandırabilirsiniz.
Daha Fazla Seçenek İçin, grubumuzun ana sayfasını
http://groups.google.com.tr/group/kitapsevenler?hl=tr
Burada ziyaret edebilirsiniz.
saygılarımla.
Şükran Kozalı _ Eğreti Gelinler

Birinci Basım Eylül 2004 İkinci Basım Eylül 2004 Üçüncü Basım Ekim 2004 Dördüncü Basım Kasım 2004
Beşinci Basım Ocak 2005

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Caddesi, No: 46/A, Yenişehir 06420 /Ankara Tlf : (0-312) 434 49 98 - 434 49 99 - 431 81 22 Faks : (0-312)431 77 58
BİLGİ KİTABEVİ
Sakarya Caddesi, No: 8/A, Kızılay 06420 /Ankara Tlf : (0-312) 434 41 06-434 41 07 Faks : (0-312) 433 19 36
BİLGİ DAĞITIM
Narlıbahçe Sokak, No: 17/1, Cağaloğlu 34360 / istanbul Tlf : (0-212) 522 52 01 - 520 02 59 Faks : (0-212) 527 41 19
www.bilgiyayinevi.com.tr • info@bilgiyayinevi.com.tr

BİLGİ YAYINEVİ
»ı/mm akışıyla, yaprakların dalgalanışı aynı
kııdan, duvar süsleriyle, sayfanın tezhibi Aynı dokudan olur; çerçeveyi ve tezhibi
nlıyla delen kırlangıcın telaşı İle âşıkların <• lifi birbirine benzer."
t ki resmedilen âşıklardan resme derinden hır bir ışık sızmaktadır."
Orhan Pamuk (Benim Adım Kırmızı)
baskı: cantekin matbaacılık
yayıncılık ticaret ltd. şti. (0-312) 384 34 35 - 384 34 36 - 384 34 37
\l l.r.mış saçları, iri kulakları, kemikli kollan ve alev in, siyah ipek çarşafından kurtulmuş, ortadaydı. Anım (/"k uzak mesafeden tanıdı. Dikkat çekmeden yürü-' tık jgaçlarının gölgesine oturduk. Gitmesini bekleyeni Uütmez bir sesle, "Dayım onun yüzünden öldü, ona ıı lnr türlü geçmiyor. Görünmeden bekleyelim. Alt im eğreti gelin ama, vefalıdır yine de, yıllardır gelir gi-ıya..." dedi annem.
iğinin birine sigara, diğerine yediveren gül sıkıştırmış-i Kızı. Mırıl mırıl toprağı okşuyor, yirmi yedi yaşında n ölen sevgili delikanlısı Ali'yi adeta kucaklıyordu. An-?-silmiştik. İnin cinin top attığı bu saatlerde hafif-lörünümlü orta yaşlı bir kadında, aşkın, sadakatin halk yaşadığını görmek bizi

duygulandırmıştı. Kadın toprağı ke-..irken yorgun bedenini mezarın üstüne yüzükoyun bı-Nikı vardı
»kirtili kanatlarıyla şarkı söyleyip daldan dala nenken ben ağlıyordum. Kostak Emine bir süre sonra utulan kuvvet alarak yavaşça doğruldu. Getirdiği mersin mm yapraklarını birer yeşil göz gibi tek tek okşayarak un lı.ışucuna yerleştirdi. Diktiği çiçekleri küçük bir ibrikle ip elbisesinin kollarını biraz daha katladı. Başörtüsünü .ıçlarına, yanan bağrına su serpti. Kulağının arkasın-larayı hırsla çekip yaktı. Öyle derin çekti ki öksürük Mm- tutuldu. Mezarın başındaki tapınma sona ermişti.
ren goıgesı tmıne nın eğreti gelin anılarında dağılmıştı. Sonunu gördüğüm bu hikâyenin tümünü merak ediyordum artık. Dedemin mezarını ziyarete geldiğimizi unutmuştum ve bir an önce annemi dinlemek istiyordum.
Annem nedense mezarlığa giderken banyonun sobasını yakar, dönünce de yıkanır, ölüm korkusunu, ağırlığını üstünden atarak hafiflemek isterdi. Yine öyle yaptı. Banyo sonrası, kahvesini yarıladığında keyfi yerine gelmiş, anlatmaya başlamıştı:
"Ali Dayım on altı yaşındayken babası, evliliğe hazırlansın, erkekliğiyle tanışsın diye eğreti gelin Kostak Emine'yi eve aldı. Arka bahçedeki nar ağaçlarının gölgesiyle serinleyen, içinde banyosu, şimdi şömine dedikleri bir de ocağı bulunan oda özel olarak döşendi. Çok iyi hatırlıyorum. On iki ya da on üç yaşındaydım. Evlilik hayatına dair hiçbir bilgim yoktu. Kostak Kızının güzelliği, birer gül yaprağı yapıştırılmış gibi duran allıklı yanakları, rastıklı kaşları, buğday teni, ince beli ile sınırlı değildi. Elleri işe gözleri oynaşa yatkın, çalışkan, güçlü, temiz bir kadındı. Onu hayran hayran seyrederdim."
"Kaç yaşında Emine?"
"Olsa olsa benden on yaş büyüktür. 'Eğreti gelinim' derdi yengem Kostak Emine'ye. Kızı gibi de severdi. Ali Dayı mektebe gittiğinde Emins birini göndererek beni çağırtır, nakış, iğ-neoyası, kanaviçe öğretir, arada da benim hoşuma giden yarı müstehcen masalla* anlatırdı.
a?"
mi.hainde alıp bohçasını gidecekti, direnmeyecekti, ıno .\şık olmayacak, gebe kalmayacaktı... Bu saydıktı <n'linlik kurumunun yasaklarıdır..." A»ık olmayacağına dair bir sözü insan, yüreğiyle değil ılı .ınne. Akıl devreden çıkınca da işler tersine dö-
Mim sen de benim gibi Kostak Kızı'nı tutarsın. Ona
? ıil)i göründüğüme bakma sen. Ali Dayımın mekte-
Iştl o Büyü yaptırması imkânsız. İnanmaz böyle bir
iüzclliği büyülüyordu, ben bile etkisinde kaldım." ı tayımın sözlüsü var mıydı?"
»I onun için eşraftan Mustafa Efendi'nin kızını seç-n« Kostak Emine'nin eğreti gelinliği altı yıl sürünce
• lılı ıvle evlendirildi."
mı dedin?"
'M. .h,ısında büyük bir aşk olduğu anlaşılınca Emi-ruruyla oynandı: 'Büyü yaptırdın oğlumuza, bohçanı
• m Mil l>u evden!' dedi yengemle büyük dayım. Başarı-? i.ini,n linine kendinden isteneni yaptı, ayrıldı evden.
••il, kapısını çalacağı kimsesi yoktu. Olsa bile bunu kadar gururluydu. Günlerce sokaklarda savruldu .1- gibi " un İçime bir bardak kezzap döktün... Ne yakıcı bir hi-
nif şu eğreti gelinliğin."
8
9
neie, cmurnua Kaıanıarı sayayım sana: iik egreiı gelinliği Sadık'la başlamış. İkincisi Şanlıların İsmail, ondan sonra Semercilerin Şevket, Tatlıcı Kâzım, Ahmet, sonuncusu Ali Dayım... Benim bildiğim bu kadar yavrum."
"Evde eğreti gelinin ne kadar kalacağına kim karar veriyordu?"
"Evin delikanlısı kendisini evlilik için hazır hissederse, askere giderse ya da zengin bir ailenin kızıyla nişanlanırsa, eğreti gelin bir başka delikanlıya önerilirdi. İşinde başarılı ve kurallara saygılı ise hiç açıkta kalmazlardı... Biraz da delikanlının ailesinin isteğine bağlı oluyordu bu zaman meselesi. Ama

şu var ki eğreti gelin her istediğinde çıkısını alıp gidemezdi. Çekip gitme özgürlüğü yoktu. Hem sonra neden gitsin ki: Karnı tok, bir eli yağda diğeri balda, cinselliğini temiz bir ailenin de-likanlısıyla yaşıyor. Bu öğreticilik pozisyonundaki eğreti gelinler cinsel yönden daha baskın olduklarından bence daha özgür ve renkli geçiyordu cinsel yaşamları..."
"Söylediklerinin doğru olmasını dilerim. Ama böyle bir kurum nasıl var olmuş?"
"Nasılını nedenini bilmem. İşte Kostak Emine yakınında. Git konuş onunla, yaşayan o..."
"Pekiii, evde üç delikanlı var, yaşları on altı, on yedi, on sekiz; ya da sondakiler ikiz ve her biri eğreti gelin istedi, ne olacak şimdi?"
"Hepsine ayrı birer oda hazırlanıp üç eğreti gelin alınacak eve."
QUrte göz koydu. Hoşlandığı delikanlıyı yalnız yakalamak için ıııılıi kurnazlıklar, entrikalar çevirdi. Kendi delikanlısı Hüsni-un niyetini fark edince kıskançlıktan ağabeyini bıçakladı."
"Yani Gül Hüsniye eğreti kaynına göz koydu. Büyüğün iMjreti gelini yok muydu peki?"
"Olmaz mı! Ama Hüsniye edepsiz bir güzeldi. Kanı bile i?imarlarında oynuyordu. Fingirdek mi fingirdek, bizim burala-
• ııı deyişiyle fatrafilliydi. Bu olaydan sonra işini kaybetti. An-? lk başka bir delikanlısıyla Tokat'a kaçtığını duyduk. Oğlanın libası onları kısa zamanda eliyle koymuş gibi buldu. Hüsniye
• >ı.ı>l<ı kaldı, dönemedi memlekete. O da Ladik gibi kötü yola
tar
"Bana başka bir gün de Ladik'ten söz et; bugün yoruldun
ınııe."
O günün akşamı annem rahatsızlandı. Başı dönüyor, mi-hulanıyordu. Ayağa kalkacak halde değildi. Eve annemin rizcl doktoru olan Ayten Hanım'ı çağırdım. Tahliller, eczanelerde ilaç aramalar, 'geçmiş olsun'a gelen konuklan ağırlama-I ıı .ndsında baş ağrıtan bir hızlılığa girdi hayatım. Göller Şehri'nin son eğreti gelini olan Kostak Emine'yi nuv.ırlıkta gördükten sonra onu hiç unutmadım. Yüzünü sık
Imadık yerlerde hatırlayıp içimi kanattım. Anladım ki yaz-nıadan bu yara kabuk bağlamayacaktı. "Bir zamanlar bir eğreti
10
11
uurunmuş oana ninni soyıuyorau. ^,ok neyecan-landım. Uyanmaktan korktum, öylece uyku yuvamda yavru kuş gibi annemi dinledim. Ben onu hayattayken pek dinlememiştim!
"Yaşarken anlatmayı unuttum. Ladik'i sormuştun bana. Ragıp Dayı'nın eğretisiydi o. Kostak Emine'nin rakibiydi. Zenginler, eğreti gelinler içinde yeri başka olan bu iki kadından birini delikanlısına getirebilmek için mücadele ederlerdi. El altından ne pazarlıklar yapılırdı! Eğreti gelinlerle işi bitirecek aracılara yiyecek öte beri, elbiselik kumaş, hatta para, altın bile verildiği olurdu. Zaten savaş yüzünden çoğu insan aç açıkta kalmıştı.
Ladik'le Kostak Emine hiç boşta kalmadı; işlerinin ehli, kendilerince ilkeliydiler. Zengin evlerinde yaşadıklarından fakirliği pek bilmediler..."
Annemin rüyama gelişiyle muhabbetimiz gittikçe derinle-şip biçimlenecek ve ben bir roman kurgulayacaktım artık...
Şimdi yattığım konak odasında birkaç yılın eğreti resimleri özel anlamlarıyla duvarlarda duruyordu sanki. Şöminesi,
12
Inğında uzanarak geçirirdi. Eğreti gelin Umman Hanım'a ev işlerinde yardım etmez, ancak kendi aşk odasını temizler, bah-V«'(leki çiçeklerden kokulu özler damıtarak sürünür, dünyaya Vrtlnızca dişiliğini sunmak için geldiğini düşünürdü. Kostak Emine vefanın, Ladik oynak gövdenin ateşi olarak fitilliyorlar... Emine evde delikanlısının olmadığı zamanlarda lşl«rln ucundan tutardı. Odun keser, kışın kar küreler, ark, havuz temizler, yemek yapar, havuza soğuması için bırakılmış knrpuzları keser, evin bir kişisi olarak hizmet ederdi. Çok sevilmiş, saygı görmüştü Emine bu kişiliğiyle.
Ladik'in hercai gözleri, şeytanımsı çiçeklerin dişi organlarına benzer kirpikleriyle içine kapatırdı adamını. Tüllü şapka-Inr takarak, tığ topuklu

ayakkabılar giyerdi. Tıpkı bir paşanın (umuminden kaçan annesi Çenoto gibi, iyi bir Osmanlı 'gah-İHi'sIydi. Ladik'in gölgelik yerlerine uzanan, dinlenen Ragıp, minesinin koynunda mışıl mışıl uyuyan doymuş bir bebek gi-lıivdi. Şöminenin közünde karanfilli bitkilerin kokusu kahve-ıılnkine karışırken fal bakıp şiir okurlar, hayatı konuşurlardı. Okulda öğrendiklerini eğreti geliniyle paylaşırdı Ragıp. Böyle-c« derslerini tekrarlar, aklının unutulmaz köşelerine yerleştirirdi. Ah Ladik, döllenmeyi bekleyen bir yumurta sıcaklığı taşı-
13
^u.ı 911HC11111 uKuruu oazen:
"...Ey yüzü gül gömleği gül-gün donudur kırmızı Ateşin kisvet geyüb odlara yandırdın bizi..."
Ladik bayramlarda ve özel günlerde Ragıp'tan pahalı hediyeler beklediğini ima etmek için, İstanbul kadınlarının kullandığı kostümlerden, takılardan, kokulardan, korselerden söz ederdi. Zaten cazibesi de pahalı taleplerini elde edecek kadar güçlüydü.
Ragıp artık onsuz olamaz. Babası Pehlivan Buldan'ın İstanbul'da Osmanlı başpehlivanı olduğu günden beri ünü kadar parası da var. İlk çocuğu Ragıp narin, duygusal yükü fazla, kalemi kuvvetli bir delikanlı. Eğreti gelini sayesinde kadın inceliğiyle tanışması, onun için besleyici bir ilk deney olacak. Yüreği, incilerinin dalgalı hikâyelerini anlatmak, paylaşmak için Ladik ile bir şans yakaladı. Bundan böyle Ragıp hep mutlu olacak; bunu hissediyor.
Ragıp on yedi yaşında annesine, "Ladik'in eğreti gelinim olmasını istiyorum, babama söyler misin?" demiş. Buldan bu adı duyunca işin ciddiyetini anlamış. Düşünmüş üç gün. Sonra Ladik'in annesi Çenoto'ya dokuma atölyesinde çalışan bir çırağını göndererek görüşmek istediğini bildirmiş. "Ragıp hissi ve cinsi dünyasını zenginleştirmeli, anladın mı Çenoto? Kızını oğlum Ragıp'a eğreti gelin olarak istiyorum..." dediği anda, ana ile kızın başına devlet kuşu konmuş. Bohçacılık, çöpçatanlık, arabuluculuk yapan Çenoto, Buldan Bey tarafından verilen
«lene geçene uzak kalan bu sevişme odası, evin arka bahçeni.- bakıyor. Pehlivanla karısı Umman Hanım'ın yattığı oda in öteki ucunda. Yani baba ile oğul bir asır kadar uzakta, eri birbirine karışmadan yaşayacaklar gecelerini. özel günlerdeki akşam yemekleri dışında birbirlerini gör-?n ev halkı beraberlikten oldukça uzak. Seslerini bile duy-uı günlerce yaşayabilirler. Umman Hanım bazen mutfakta k yaparken, bitişik odadan sessizliğe düşen gövdelerin di-11 hem rahatsız oluyor hem de tuhaf bir biçimde haz alı-() anda hemen ocağın altını kısıp yukarı, oturma odasına ir, oğlu Ragıp'ın okula gitmesini beklemeye koyuluyor. O ninesinin elini öpmeden, hayır dualarını almadan kapı-ıdımını atmaz. Ve sonra koca köşk ahlaken birbirlerinden iki kadına kalıyor, her biri yalnızlıklarıyla akşamı ediyor-
l'u gün Umman Hanım'ın aklına bir kurt girdi. Ladik'i
ınihtar deliğinden izlemek gibi hastalıklı, şeytani bir düşünce
? • ...reli içinde. Bu yaşta cinsel cazibesini nasıl dayanılmaz kıla-
blllyoi da Ragıp ve bütün erkekler onun için ayılıp bayılıyor?
Akjama kadar odasında neler yapıyor? Öğrenmek istediği en
nlı ^ey, Ladik'in nasıl maşuka olabildiği... Küçükken her '?it yanını keseleyip sabunladığı oğlu büyümüş, bir eğreti gelin-lı • ıkckliğiyle tanışıp evliliğe hazırlanırken anne tedirgin, peh-
1 baba ise sevinçten uçuyor. Ladik çocuğa kalmamak için • ?ummaya başladı bile. Evin içinde yaşanan her şey ânında fı-
14
15
düşünceyle Ladik'in kapısını tıklattı. Kilit açıldığında yan çıplak, saçları tepesinde toplanmış eğreti gelin gözünü aldı.
"Buyurun Umman Hanım, bir emriniz mi var?" dedi, Ladik'in hareleri oynak gözleri. Odada envai çeşit çiçek kokuları. Şöminede çıtır çıtır yanan odunların alevi duvarlarla oynaşıyor. Burada yenilikle büyü iç içe. Umman Hanım içeri giriverdi. Bir şeyler öğrenmek için can atıyordu. Evin bu bölümü bin-bir nazlı, edalı Ladik'e ait artık. İpekli sabahlığını sırtına alan eğreti gelin, "Bir sabah kahvesine ne dersiniz?" dedi. Umman Hanım'ın sızlayan ezik kalbi, yarı yaşındaki bu genç, oynaşık kadından öğreneceği çok şey olduğunu hissetti. Umman,

erkeği Pehlivan Buldan ne öğrettiyse o kadar görüyordu kadınlığını; dar, kapalı bir eğri içindeki hayatını.
Ladik kahve takımını çıkardı. Ellerinin aklığını daha da belirginleştiren kara ufak bir maşayla feri azalmış közleri bira-raya toplayıp cezveyi bu sıcaklığa doğru sürdü. Kahveyi içerlerken ocağa bir tutam baharat attı. Umman Hanım'ın eşyaları bile ruhlarını tazelemiş, uçarılanmışlardı adeta.
Kahve içildi, fallara bakıldı. îki kadının fincanındaki resimler kişiliklerindeki farklılıklardan söz demliyordu. Zengin, mektepli delikanlılarından güzel konuşmayı, yazmayı, âdabı öğrenen becerikli Ladik, kemik rengi ipek sahanlığının korumasından sıyrılan ak bacaklarının açıkta kalmasına aldırmadan, eğreti kaynanasını falıyla düşündürüyordu: "Siz şimdiye kadar duygularınıza pek az kulak vermişsiniz, yönlendirilmişsiniz, onlara özgürce dolaşmaları için fırsat vermemişsiniz. Ko-
. ve ou durum çok hoşlarına gider, hayattan tat alırlar! kadınlar?"
Umman Hanım şaşkın, bu yorumlar ona çok karışık geldi, ı .ınlamak için içi ayaklanmıştı bir kere. El kadarcık bu kaim, eğreti gelinlik yaparken delikanlılarından bilgiler edinip ?Imi nasıl eğittiyse, Umman Hanım da Ladik'ten öğrendikle, anlamlı bir hayatı kendince yaratabilirdi. "Paranıza yenileri ekleniyor; ancaaak... İlerki zamanlar-ılr karışıklık görünüyor... Haneye hilal bir ay düşmüş ve ? tınız incecik bir kayıkta geçecek gibi!" Umman Hanım hi son cümleden itibaren falını düşündü. Utanmasa eğre-
ıı -1«• Iıiıine, "Şu söylediklerini bir kâğıda yazsan da unutma-diyecekti ama vazgeçti. Ladik'i biraz anlamaya başla-
"n,.lı o anda.
Umman Hanım bitişikteki mutfağa geçti. Zamanı kısa, duygusu yoğun bu konuşmalarının memnuniyetini ifade eden ıbak tatlıyla döndü. Eğreti gelini Ladik'e çekirdeksiz nar i'uyla tatlandırdığı ve çok makbul misafirlere ikram ettiği lı burma tatlısından getirirken düşündü: Ladik doğru soylu Alışkanlıkların yarattığı yılların yorgunluğunu gider-In bir yolu farklılaşıp değişme olabilirdi. Eğreti gelinin de-iıl.l.tinden bu çıkıyordu. Buldan'a farklı ve yenilenmiş bir kaim ıı|.ırak görünmesi belki bedeninin de daha geç yaşlanmasını »ağlar, günlük yaşama dayanma gücünü artırır, yüreğine •?can katardı...
Bir evliliği, bir hayatı tazelemek ne güzel bir düşünce...
16
17
61
81.
ng HaiiuuaSaq 3/ad nunsn>ıoy uıŞaıad nq 'Suunfop luijip !§iuuii§idDfi Duisi/UDj/i/ap iqiB jdiua pq lUlŞopnp -uıb) uiuuiquiq U3\z\Q uyaö da"d/o<1iD3/ i5ij5d nufftffUÇ yDJDinı luuajjd bvSuvın uı^ıSoy \iun5iq D^vq i\<\ Ul -JD3fl5 lUipDJ Ul§l ^DLUJDrt 3\C13\T) DLUD '3/DOIS 3p 3U 3f/i. au onD^ ıpaıSdjD o/jo/unpo Sııu/ıpa /ıjsı duıj/d uıÇı/^ı i^DpDpo iu/SDqos ortuoq 3/ıpD7 !?5/ıuua/zı5 au.ua/j/.. 3fn/3/ri3zps Jaj.iq 'ina/o uiuauiiupS unS 3//i o ;j/aj^
?•jortijs./ u;s$a/jarf i/q ı
D/an ouuDjnSânp an dui/d/d uudjudsuj Mortıjsı ıuioui)0/JI| -Du JDJ3/3? jDJj/aj ıui$ıpDtuD/3/O3/ /n6 aurıjsn uıu,ı/v/ iopi -aoun/p 'luı$ıpDUijo i/Jiq.13/ ;qıS 3/ıpD7 uıuısıpuayj UoAfA uıwı§Dq aftip puizxy d\(\os 'wifidunjoS iqiS mn$npjo m -du(\d tun/p as/iSap 5iu 'unsjorti/ujDiuoj iuua/3/.is3/a ui)l 'unsjortn§nuoj/ D[unuo du\S Duuo/Drfru uiuizi^/ uıapn^, -nrto3/ /nup6 DUDq auiuxj 3/djso^/ -d^/djdj luiuaq ipj//."/ Ulfli -np Jiq i/Luaup 3/o5 dlu\/ ji/dj/ 3fis3fa \B3U3\bQ 3/1/u;j -5a iuasja5a6 ucpDUijo/UD luısasaS ^/ı u^diÖDy a/(3fipı> /,
unuo znuaq
iuıt>i|
-ip|i>(e; isB|jn}ued uıuiauuB puhi apui5i utuaj.^ ,
ipo
bubs uin]Bo 'unsjo pi5aB dijaS ui8i|ui|aS 'vjipE""] uipjaS UBpjng UBAiiqaj •npinio auuaA uajuajsoS Epsjjos •jBm^if) UB>)nrt >j6JB>iBJiq b/iejuos

ua^auiart irtas aaq '5uaB \y\i ub[u5b5 auiBaiua/i uies>jb bib>j }sn a|[iz Jiq
q>|BaiBui^)
unuo >(Uib iui|aB RajŞg 'ipaaAninan^ Jiqa§ iiq
'ua|sas §n>(aA Biun>(op 'ub]>)bujiı 'uE|>]E>fOS apupi
BpuB o uauiaj-j 'ü^do UEpuiBBpnp a|snjnB Jiq unSjop 'r
3A ipap hziBb3B[o ;sop Jiq irti a|uiuas aouo uap/
-ijap Eqeqaaj^,, npjo/\i[>]aq ânuijnjo apa>(rtad a|rtiBi[|aznS un;nq
-Sa 'bj/iubi>ibAb quBoa/iaq Bpui§i>ji5 jnijo 'un5 y[\ı o
jI>jUBS npjOA'l§Brt Bp^BJB
iqiS §iuj/iisbdo>(>ja5jaS B^iBsy ipjaA aui§; luipua^ iqiS §iui>jaD -a^aujjaS
5iq ıubujbz >jı]ua*b >{ipB"['unsjo Btuy 'npjo^izuaq ba" -elub[>jes ^ijuijaS i|
>jadi BpB5qoq ijbuibA 'ijatuap .laAa, aSijuijaS ^bjeub]}b>[BDnuos ng
'npjo/iiuB|5Bp ua|>{ajn/\ aouipuap i§i uiuas '>jı}ib ^bdbub|ub§ıu znuin|Şo,,
'dijuaA uBjBiqoq auua||3 buiv ipApi>|a5 B}5iSuB|§sq ^buijo i§a psup uiui|UB>j
-ijap aig -ipaBiio/liâB/i BpıuByo aiq bdubsuı 3a ı[>jı|5bs 'jorfijiB ua[n5ioS
'ija|iS[ig :ıaq|a ipiBA ueıibjba" ui6i]ui[aS naaŞg
uaBaui Snuijnjnjn/i ajapBonui jiq uapjizıS uı5i >(auj[iqajapuo5 uipS ijajŞa buo
ıuızı>(uapuiBipuaSaq druoS uapaDuo sqBp ıubjBo ojoua^ •Sıiujba' B/Snsnd
Epuisi§iB>[uiu -tpEpi i-qa:pjauj dnunyo jb§jb5 zı>j-euv ?^nuun^n} artıp uuiauj
-;i6 uapauiJoB iub|Bo,, 'Wb1 ejuos ub}>ji;§6|ue dn§nuo^ ap
denlerini unutup kaldılar. Daha ilk gün bir dudağın ne kadar çok bal taşıdığını öğrendi delikanlı. Dudaklar sadece konuşmaya yemeye içmeye yaramakla kalmıyor, bala petek de olabiliyormuş. Bunu hissetti Ragıp. İşte eğreti gelinin en iyi meyvesi bu dudaktaydı. Ladik delikanlısının tadılmamış kıvrımlarını, bedenini, tazeliğindeki acemiliği öptü, coştu ve coşturdu. Sevişirken hareketlerini ince figürler, anlamlı sözlerle süsleyen Ladik'in fısıltıları kulaktan kulağa duyularak Göller Şehri'nin tarihine işte bu satırlarla geçti...
Gece hayli ilerlediğinde, Pehlivan eve döndü. Umman Hanım canı sıkkın olduğu zamanlarda, 'Bismillahirrahma-nirrahim, lailaheillallah, Muhammeden Resûlullah' tekra-nyla çektiği tespihini bıraktı. Ev uykuya hazırdı...
İpekli geceliklerini giyip birbirine sırtlarını dönerek uyumaya çalışırken Buldan ve karısı Umman, kıpırtılarından anlaşıldığına göre oğullarının ilk gecesini düşündüler. Umman biraz sıkıntılı, huzursuz, ağır bir sıvı gibi dönüp durdu yatağında. Kimbilir belki pehlivan baba, oğlunun erkekliğini ispatladığını düşündüğünden eğreti gelinine oğlu adına minnet duydu. Ortada günah münah yok, alan da veren de istekli.
Ladik ve delikanlısı, cinsel sona yaklaşırken sabah ezanının saba makamıyla ev ayağa kalktı. Bakirliğini kaybeden Ragıp, nekahet dönemindeki bir hasta gibi Ladik'in göğüsleri arasında mışıl mışıl uyudu durdu iki gün, odasından çıkmadı. Eğreti gelinin mutfaktan getirdiği yemekleri baş başa yediler. Umman Hanım'm aklı, Ladik'in pınar suyuna benzer ışıltılı gözlerine, orta boy kapaklı sahan büyüklü-
ıhancı güzel bir kadının varlığı herkesi yeni bir ha-nıivışınm peşine taktı."
uıdığımda rüyamı yorumlayıp şekillendiremiyordum.
uflayı ayağımdan çıkarıp iskarpin dolabına koydum ve ge-
ıı k.ılan seslerin anlamlarını gün boyunca düşünüp dur-
Atınemin, babasından Buldan, annesinden Umman Ha-
.ı<"jabeyinden Ragıp diye söz etmesi biraz garipti. Belki
içlin hikâyesini tarafsız anlatabilmek ve tamamlayabil-
Içln <lüş yolunu seçmişti. Bana kalırsa annem kendi seviş-
> mı .mlatıyordu.
Avıiımah'ın annesi Yörük güzeli Gülnaz, Yenihisarlı Gül
Kostak Kızı Emine, Ladik, eğreti gelinlerin son ünlüle-
Bll bir hatırladım. Gördüklerim, duyduklarımla çizebildiğim
? I. imde hafif görünümleri, masumlukları, vefalı ve şehvetli
lan seziliyor. Oynak, taze bir ruhu tenlerinden yansıtıyor
< .ı iller Şehri'nde eğreti gelinler, bir dokumada "Eğreti
ı Isulü Muhabbet" adıyla resimlenecek, her yönden esen
rın taşıdığı bütün renkleriyle hüsnü kabul görecek.

unla Ladik, Selmin ve dokuma ustası, nakkaş Çöke-lıck, Yörük orada çimlenip hayat buldu, meyve verdi, ıin süsleme sanatını, çadırında, atında yeniledi o şe-
lıiı (ittiler Şehri'nin işlemelerinde bu motifler öne çıktı.
ı lykıı ile uyanıklık arasında âşık olduktan sonra bana Sel-t'lım takan Çökelez'i canlandırarak bu cümleleri yazarken man kahramanı yarattığımın farkındaydım.
20
21
£Z
ıpjı
ap iuuaiiEuiiiqi Euqo ize5 'liqaS 'Jo/\n]njAPs >j.m, -ue]>(i|>jBiiq apuaS 'ua>| JE5n ruŞop a./foijA'BJBg apuii.xl u| -UQ 'nsruns ân>j -ja^im npjo/\ipi6 '§nıu/\o>| aunuo ununu uJDjo Jiq i[i6/fe>{ ıuıib^b/''ieh 'ipjizEq Bunq 'tpjqiqorf BUBiuânp ıa>p[ujauj ng -iiijb UE|iniun aouruoS nunl.i -iquapjiq uıuiıaAAn>[sqiui jiq jizsq E/feujnjc»| ıuuep|BJdO|
.>iı ı ???bsblu[u/\b uapuapaq uiip/nh
• vj.uh
Bp di>)BJiq i.^ipBi ? "iUBiquBun^ i^iLuaanassiL) spun aepB>f nq astui>} blub ! ı}§ıuıub[jızbl| §bab/\ §bab/S b|ji>|>)ii|i -mn|âoo >(|Bq bibabs ng npao/iqifi/iES aAip u"-qeui/înp -3(\ uapuapaq o aiua||a 'qauijtq §babs aouo ub j;gu !diBt^
sqiuu Bp UBpjng ue/\i|i|.-,| a^Bsa^j q§iuiB|§eq »A»UJ| uqa§ UBjdoj ueun^ 'npuop aSıusd ıB/îbij i^apjiziuac] '.....
buubjbluibabs BouBuiBaqB>(uijajsiiitu Msaqd
ui,/\ag >jip§ ^eqjv a]^,3J3 jauiqajA] pjuu.., | •ipuBjiizBq e§eabs 'diua^a^aiBq >(|Bq aj>j isas ijauiSEu '^Eântun A unun^n^i -ipap jjjpa/Spjivj ı
ap ui5i je|ub|o §iaiBiUBj5n a|Pt. znunsjnqDatu E/İBiudE/^ nunq aoams n6n}}n} ziui| ziuBsanjo au aaq !q§B/\ l>jnDo5 'uipB>j -^bdbjb eueuiinp lhl' §bj 5n zb ua ES>foA tqE|is 'uBUinjsn]^ jaj^ :uır\m/\uat\ pa|.> i i-zibj >jelu/io>j i§jb>(BiEjquEun^,, !>|aiaji}a6 Jtq^ai
E/İBUJB[jnSn luaq ui>(BS luiSeo jje§ uiBUJ|qB>j e§eaes nq uiiuaq
-jo/ii/ies un6 ui5i uajauija |eS§i i^qziuaQ uiuuaiiaAAn>[>|ajaunjo5 n5q[ns 'oiny t5>|i[Jiq§i \\\d(\ iuii>| ubjo >jquizv iztq 'i|iaS§i ui.jiluzj Bp6X6T SI^e]Al ÇI iua|aS uapuija uı5i ısbuı/io>] ı§.ıb>j ajESâi ui>][Eq 'ipuajg puiqy nsn}jntu qziuaa -jo/vq^aq a^a/iizBA Jiq bibaes BpuiSEpuEtun>] Aag i>pjEi-i i§Bqutg n5doj_ nSnjoq U Piap/\o>[/5EJBg ua>]ia|jai! Bjziq mSop a/\ ijziuaçj 'iBpjuEun/^
SıuızeA a/\ip
/tuipuap 'zuuByq unsjo i^EâaBd nq a|;aans nq 'qB|[E§u| -jn|O >j!)BAnuj >(ad i5i[qa} uiuuB|BuiEi§Bq a§i jEqjap aA ısbjı uuuia uapaqEDi BpqEq nq EUiSquBpuBiun^ ^Bjy ao/iqi§BiUB iB -iqEuqE n][nuoS JBpB>(znA §aq E/iaA ;i(?p u/fe •jea aa iEpB>| zn/^ i>(i bduı/ib|b n5dox, "Si
uıu
sp UBpuB/\ Ji aouo unB jig diSBy tpuBrtn uapua>jja
n§ dn>[op aziuap usiqusun^ aouo ue jig -ipzEtu -Bjo apjqiiq EjuipE^ iBipAas BqEp Jiq es^o/^ ipAqEUi[i}B>[b^eabs nq a]iq ua^iuıuapjuaj di§B|/^B|o>(aoiAi i;E/ÎBq aj^tpe-] ucjnp iqiS nsnan>| jaqA3Dnui Jiq apuiSajn/^ •npmn/\ njŞop spuiSEJB uijajsipuj E|/SıqE|is apuija spuisE/îm aoaS o diSsy ni-uns[o >ji5b znujnjo/\ bub/i uEiqjng uipa iziui>ı>(Ei_ı ziSedbmii v\ot\ uapua>jja ueqbs uubı
ıut,n luumıaı j
gun ve ağırlaşmış ayaklar daha çok toz kaldırarak mevzilene-ceği yere doğru yürüyordu. Artık o yolda savaşa giden herkes, I bilinçsizce vatan kurtarmakla ölüm arasındaki ince çizgide; duygularının rüzgârına kapılmış gidiyordu. Dağ bayır, bağ bahçe, erik şeftali ne varsa tozdan bir örtüye bürünmüştü. Bahçelerinin sınırlarında silahlarıyla bekleyen sahipleri milislere j meyvelerden, sebzelerden ne kaldıysa ikram ediyorlardı. Ama fazla el uzatan olmadı. Henüz karınları tok, geride bıraktıklarının sıcaklıkları bedenlerindeydi.
Gönüllüler Menderes Köprüsünün Sarayköy tarafında Yu-' nam beklemeye koyuldu. İçlerindeki korku, cesaret ve vatanseverlik duygusuyla yer değiştirip silindi.

Müftü Ahmet Hulusi Efendi bir faytonla arkalarından yetişip kalabalığa, Kayalık Camiinde söylediklerine yakın duygulu, hamasi sözlerle, cesaret verdi. Herkes tekbir getirerek işgale karşı koyma sözünü bir daha yeniledi. Sanki hepsi bir beden olmuştu.

Köprünün öteki tarafında aniden şiddetli bir patlama ol-1 du. Kayalar gözle görülür bir yükseklikten düşüp parçalandı. Şangırtılar ve "Allah Allah" sesleri arasında toz dumandan gö2 gözü görmüyordu. Menderes Nehri iri iri dalgalandı. Kuşluk i vakti, gökyüzüne mis kokulu bir buhar yayıldı... Buhardan sütunlar dikildi göğe. Müftü Efendi açıklama bekleyen şaşkın milislere seslendi: "Yunanlılar buraya gelemeyecek. Bu gördüğümüz fışkıran buhar son sınırı çizdi." Herkes aynı görüşte bir-; leşti.

Ragıp da patlama sırasında herkes gibi kendini yere atmıştı. Ortalık sakinleşinceye kadar yattığı yerden gözlerini ya-
İ#|lnn vı<}ip kol demirlerini geçirdiler. Umman Hanım, kızı Es-
? • ı t t -1 i gelin Ladik ve Saadet Kalfa üst kattaki sandık odası-
ıl'.l.mdı. Mavzer elde, yüksek bahçe duvarları emniyetli ol-
ı korktular. Ladik aklın yoluna başvurarak; "Top mermisi
im, olamaz. Sarayköy'den hayli uzaktayız. Düşmanın bu
imayı yaratacak kadar donanımlı olduğunu sanmıyorum.
milisler geçit vermez ki. Bence Honaz Dağı faaliyete geç-
•ın oldu, kendi sallantımızdan fark etmedik" dedi.
una doğru sokak sokak gezen tellallar, "Menderes
'.unun Aydın tarafında dağlardan sıcak su, buhar fışkır-
bu patlama, duyduğunuz ses, kırılan camlar ondandı-
• 1 ive bağıra bağıra haberi meraklı ve korkulu bakışlara
•lıil.ir İnsanlar biraz sakinleşti. Patlamayla birlikte cam-
kınlmasının sebebi buydu demek. Kimi inandı, kimileri
Kandırıyorlar, düşman yaklaştı, hürriyetimiz, ekmeğimiz,
uz t-saret altına giriyor, eyvah!" deyip daha çok korkuya,
!•• kapıldı. Ladik evdeki kadınları kendi açıklamasının
ıılıığuna inandırdı.

'?ler uzun bir masal olup bütün kadınları, çocukları I lepsi toz zerreciği gibi görünmez oldu; kayboldu. Beli kaşıyorlardı ruh gibi. İnsanca yaşamayı unuttular. im Hanım evdeki kadınları koruması altına alalı mutfağı-"Hmıış, erkeklerin yerine geçmişti. Ne yediler, ne içtiler, •ısıl korkutan şey kızı Esma'nın el değmemiş bir ormanda 'luran meyvelerinin yağma tehlikesiydi. Ladik eve ge-bu i tir bedensel dalgalanmaları düşüncesine sokmuştu, ılırlarsa Ladik eşkıyaları oynaklığıyla oyalar, onları se-

içinde Duldu. Silahını doğrulttu. Atının üstüne çıkıp bahçe duvarından bakan çalıkakıcı, zeybek bozuntusuna, "Duvardan atlamaya kalkarsan vururum. Şerefsiz, namussuz korkaklar! Erkeklerimiz savaşırken sizin gibi zayıf ruhsuz, fırsatçı herifler, korumasız sandığınız kadınları sindirip bundan keyif alacaksınız ha, ayyaşlar! Elimde dinamit var. Davranırsan tetiği ateşlerim!" dedi ve cebinden çıkardığı çakmağı karanlığa çakıp silahını boşalttı üstüne. Adamın parlayan başı kayboldu. Eşkıyalar kaçtı. Karanlıkta neler olduğunu anlamaya çalışan komşu gözler, siyah perdelerin aralarından sokağa döküldü. Ama karanlık kördü, sağırdı.

Umman Hanım bu cesaret ve coşkuyla Yunan ordusunu tek başına esir alabilirdi... Öyle sandı. Pehlivan kocasının İstanbul Üsküdar çayırlığında, yağlı güreş öncesindeki kendine güvenine benzer bir duyguydu bu dalgalanış. Kocası silah kullanmayı öğretirken; "Gün gelir, Allah razı olsun senden dersin hanım" demişti. Çalıkakıcıların tekrar gelmeyeceğinden emin değildi Umman Hanım. Uyuyamadı. Geceki çatışmanın sokakta bıraktığını düşündüğü kalıntıları bir an önce yok etmek istiyordu. Saadet Kalfayla birlikte sabah ezanında sokağa çıkmak için hazırlandılar. Umman Hanım eğitimli bir asker gibi önce elindeki tüfeğiyle etrafı kolladı. Görünürde kimse yoktu. Temkinli adımlarla sessizce çıktılar sokağa. Bahçe duvarının dış yüzü kana bulanmıştı ve kırılan kiremit parçalarının arasında ölü bir göz duruyordu. İki kadın ürktü, şaşırdı, bakışıp kaldılar...

Adamın gözü arkada kalmıştı! Bu delili bir an önce yok etmeli. Saadet Kalfa evde her zaman hazır bulundurduğu sön-
26
..~™^. ınuunu aiasmaa Kaıacak-
• lık.ıkıcılar kendilerini çakşırları, camadan yelekleri, H'leriyle zeybek gibi gösterseler de onların törele-? tlardı... Hırsızlık yapıyor, ev basıp ırza, namusa 1 ? Tİjrdı.
ııı.ııı I lanım'ın içi acıyordu; kızılcık şerbeti içmişti san-
vurmuş ve belki de öldürmüştü. Ama savaş halinde,
İn ı «'pheye gitmelerini fırsat bilen çeteler, gece yarısı
? ıımı.macak kadar azgınlaşırsa adam öldürürdü. Ev ona
dllmişti. Kendini, kızını, eğreti gelinini ve hizmetçisi-
ık zorundaydı, kocası ona güveniyordu. Artık o, ak-
Miidüleriyle hareket ediyordu.
• ıprakları düşmanı umursamadan parlak aynasını
• ğine tutmuştu. Ballı incirler, üzümler, türlü yiye-? ınaklı genç kadınlar tarafından zeybeklere, zeybek
mlş askerlere, milislere taşınıyordu. Menderes Neh-
? i'ıı son doğal sınırı oldu.- Sağında Nazilli-Köşk-Aydın
? ?I yanında Sarayköy-Denizli cephesi direnişçilerle
ıdlrlldi. Albay Şefik Bey, Yörük Ali Efe, Yüzbaşı Hak-
• lüçlerini, cesaretleri ve vatanseverliklerini birleş-
ıı Denizli müftüsü Ahmet Hulusi Efendi'nin halka aşı-
liMinanlık duyguları Yunan basınında yazılıp çizilince,
im»- cjeldi Müftü Efendi. Bir süre Dinar'a giderek des-
ıdan sürdürdü. Aylar süren tedirgin bekleyiş, meyve-
n|Arenk göründüğü eylül bahçelerinden, bağlarından
mutlulukla birlikte sona erdi. Üzümden incire, elma-
27
lacağını düşünüyor, bunu hiç istemiyordu. Bu korkuyla sarılmıştı bedeni, yanıp tutuşmuştu. Düşlerinde büyük bir savaş girmiş, savruluyordu. Yunanlıların, modern silahlarına, işbirlikçilerin yardımlarına rağmen, güneşin doğuşu ve batışı gibi kendiliğinden öyle kolayca, adeta davetkâr bir istilayı gerçekleştiremeyeceklerini de biliyordu Ragıp. Birbirine eklenen korkuların bittiği son gecede ateşler yakıldı. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, çobanlar, ağaçlar, atlar, sürünün bütün hayvanları, efeler, askerler, milisler zeybek oynadı. Menderes Ovası gıcıladı. Ay nehre düştü. Göller Şehri, böyle sürür, böyle sevinç yaşamadı.

Zeybeklerin şaman damarı tuttu. Topraktan güç ve enerji almak için dizlerini yere vurup ellerinin yorgunluğunu toprağa verdiler. Zeybek oynamayan kendini yenileyemez, bilmemek yiğitlikle bağdaşmaz, ayıptır. II. Abdülhamit, camadanlarına; çapraz düğmeli, ipek ya da sırma işlemeli yeleklerine, kısa çakşırlarına, şalvarlarına ferman çıkarıp yasakladığında ilk is- j yan bayrağını açmışlardı zeybekler, bugün ikincisindeydiler.
Ragıp dizleri kanayıncaya kadar oynadıktan sonra otlardan yaptığı yer yatağına uzandı. Yorgunluğun etkisiyle uyuyup kaldı. Birkaç haftalık gergin bekleyiş, İzmir'in 9 Eylülde hürriyetine kavuşmasından sonra yerini güvenli bir dönüşe bırakmıştı.
Ragıp bel ağrısıyla uyandı. Birkaç saniye çevreyi gözden geçirdikten sonra kalktı: "Allahım, gerçekten bu savaş bitti. Sanki rüyadaydım öyle değil mi gelinim? Ben senden hiç ayrılmadım ki..." dedi gülümseyerek... Ağrısı biraz geçmişti.
I lıiıiiz çocukluğun dünyasındayım. Her zamanki gibi so-
ı aramanı oynarken annem kızgın eliyle bana, gel gel
ı Icu topuzlu değneğimle çam kozalağını en uzağıma sa-
ken, oyunun en heyecanlı yerinde eve gidecekmişim.
irin oğlu Dündar, kızları çok sevdiği için her seferinde
ımuza burnunu sokar, biz de onu çoban yaparız. Elinde-
ıuzIu değneğiyle çam kozalağını, oyunun başladığı çîzgi-
ımi(?kten sırılsıklam olmuş Dündar, ağlayacak neredey-

I mm olsun ki bir daha oyununuza karışmayacağım" di-
Amacımız bunu dedirtmek zaten. Kapıda hâlâ bekle-
'u'tne, "Geliyorummmm" dedim m'leri çoğaltarak.
in çıkmak istemiyorum. Bıçakla yontarak yaptığım
?pasıyla çamkozalağını en uzağa fırlatırken sanki öz-
uçan, savrulan benim, onun için seviyorum şaramanı
im Kimse seslenmese de yoruluncaya kadar oyna-
lulsam bir kozalak gibi! Fakat annemin ısrarla çağı-
ı m. t-rde önemli bir şeyin beni beklemekte olduğunu
ıbuk eve gel diyorum sana!.."
? ıklcrine kadar toprak rengine boyanmış bedenimi ılürten annemin,
"Misafirler seni görecekler, elini yüzü-i'lbiseni değiştir..." demesiyle durumu
kavradım. Hanını çok olduğu dünyamda zaman zaman uçurduğum um ipi birden
kopuverdi.
m ve kahve gözlerimi çok beğenmiş kadınlar. Şey-
ıı sahip olan ellerimin becerileri gözden hiç kaçma-
liu son oyunumdu belki. Oyunda sözün büyüsü vardı.
28
29
'ineş çıkarmak' hafif yollu intikam almaktı. Bunları birara getirerek, hayatı
adımın karşısına koydum. Evet bu benim sö lerle oynadığım son oyundu.
Babamın ölümünden sonra hastanede iğne yapmayı öğreı nerek geçimimizi sağlamaya
çalışan annem, bir boğaz eksilsin diyedir belki, evlendirdi beni. Erkek kardeşim
bu karmaşa vej sıkıntılar içinde hastalıklılığıyla büyüyüp gitti.
Gelini olduğum kadını sevmezdim ama oğlu yakışıklıydı ve kayınbabamı sevmeyen
bir kul yoktu. Komşularımız bana; eğreti duran bir gelinlik giydirdiler.
Saçlarım nasıldı, unuttum. "On yedisindeki kız Allahtan makyajlıdır" deyip
yüzüme bir şey dokundurtmadılar. Her yerlerimi bahçemizdeki güllerin taç
yapraklarından sızdırdığım gülsuyuyla yıkadım. Mis gibi kokuyordum. Kadınlığı
annemden öğrendim. Yani hoş kokuların titreşimli ve sonra vurucu duygular
yarattığını söylen annem. Babamın iflah olmaz hastalığı aşklarını körüklemişt
sanki ve hep hasta yatağında uzanırken görürdüm onları. Fı-sıltılı ve şifreli
sözcüklerini bir yerlere yazar, ezberlerdim. Annemle aramda yaş farkı azdı ve
onun şişe şişe güzel kokuları! vardı.
Evliliği iyi giden, başı onmuş bir kadın, gelinliğimi giydirdikten sonra
çorabımın arasına para sıkıştırdı. Beyaz elbisemin içinde pos bıyıklımın gelip
beni almasını bekledim... Mahalledeki arkadaşlarım eteğime tutunmuşlar. Evcilik
oynuyoruz sanki. Damat görününce boyunun uzunluğundan ve saçların-daki aklardan
onun bir oyun arkadaşı olmadığını düşündüm.
30

ı.l-n koca koynuna gittim. Hayat beni hiç de çocuk yerine Uf, bana hiç sormadan
kocaman bir adamın eline veri-
Akşama dair hiçbir şey bilmiyordum.
I IııkI.ı Şevrole'yle köy kadar uzak sakin bir mahalleye git-'•ii.tliqi kirleten
sesimiz, ünümüz, kokularımız ve tozlarını hayatıma böylece taşındım. Eteğime
yapışan ma-l .ıdaşlarımın oyunumuzdan kalan ellerinin kiri, beyaz m in
üstünde duruyordu. Gözyaşlarımı tutamadım. koca adam beni elimden tutup
üstte bir odaya çıkardı. m»" bakmadan, "Perdeleri kapat" dedi. Kapattım. Yatağı-
une oturarak bana söylenenleri tekrarladım: ? laplarımı sen çıkaracakmışsın!"
dedim. irabını si..rim" dedi.
ıimü sen açacakmışsın."
I lıılllılı bir si..rim daha. Çok korktum. Bu zarif görünüşlü
11 Hİ.ım kabaydı. Küfretti durdu gece boyu. Kendimi
u in hızlı düşünmeye başladım. Onu gıdıklamalı ya da

ılı, cakasını, fiyakasını bozmalı... Adam soyunmaya baş-
? Tabıma sıkıştırılan parayı alıp ona uzattım. Yarım
nlıp yastığın altına soktu. Hoşnut değildi, para çocuğa
ıı l).ıyram harçlığı kadardı. Öyleydi de niye çocuk yaşta
? i'vlcndin! Oh sana, ohlar olsun bana.

imin ince beline bir gıdık attım. Kaşlarını çattı. Ama
un oynaklığı ona yabancı gelmedi. Demek ki çok kadın
"ileninde izlerini taşıyordu. Eyvah, aramızda bir sürü
ıdığım kadın resimleri vardı! Belki unutamadığı hatunla-
31
es
ıı,
uepfBpnp uıSaaS ipiuig -t^iuiap jubB n/fos aoiii u ? drun}§n}n} ujnSnB i>(i aunp
nunS nounzmjop uıuıı§un. -Ag -i^iuuipzaq ajiq ıuısbdo>| 'ıuuB|>fnoo5 ipua^j
nj>)ı >jad luiBUBU/fej uejı>[a|/îua[zos pi/fepuSi aA ı]bum |f»)fj»| ı
•buo npjo/îip uip/ÎBunS -Ç-H UCUZDA jBucq ipauuns tuip Bqcp Jiq ' gjuos uapunS o
aA ipui^a^) ujuapuas ıuu>[iq 'nqeA nq jaq un5 ja^u :uiipji§Bq JBpB>| i§q>(i5
uıızbay unB ı luiuqes 'uiiuiBpB ub^buı>[jb>] ue}>]B;e/5 ubpelu|ubs fin
dıuB/in UB[qBqBS "tunio/îiujBjnıo aunjsn u!uuuB|pqc\| -§a[i/İ! jepBij >{3oa§a
un/foq aui5a;si B[eq nifun^) tunı. -[o §oqjBS daq o uapzn/i nq aA
jo/inuiun>jop BUBq »duı*>ı -Bqız diuBjDjBJ aaazn >|buıbui[o zb uapajqnp 1^1 'un
ıuısı^5ı uapja/^ jiq zauiunaoB zbıu>jı5 ib>jı5 Bzituspo -puaj§c?
asi[oıubjuı/îbij uaunjçS iqi6 zpji aA ubjo "JO/îı§ı|b5 epuiuB>pfnp lojBiBqcq
uiuiscqei)
zns/înq aA i|§e/\ aj(?5 BUBq ıu.11 B[§iuejABp ı>(!puj!§ aouag uapau Buue[[n6o
tuaq uiBqBqui/\B>[bj5ı6uı-|' e<\ -bu/vb>{ BqBDy -uinpio/iipassiq >jbje[o 5nS
iiq cpumn pi/îai>]a;sap uiuiBqeg qijEg 'Bp bsuSb luub[[o>(uapjaı -qB>j Ab5
apjajaoaB UB§B|>ji]BqB[B>i Bj^BqBJ^B uiisiq u.»| -jç?6 ui]a6 'uiaDotnjoS uapiS
>)n(nnnuj no buıdusm no ian
uuis;jBSoq x/îa[ij Bp jı§b5
uiipuaq nsnuo>(eıu Epuue|ejqB}
•Sıuızaınjuı§ aŞapiaS ajuapS uapjg uiipAiıiuiAas 'b/i nq •uiipztp buiub/\
uiutdE>f iuiua]>|i[ia_L "unj>|Bj aiuajaouad duB>(i5 apiad iiq uapuizaquE^uauis
'qpjusp non uEpuiiSip -libs zlAaQ 'uiipaisns luiEpo >(b}b/\ apjijiaj 3a asiqp]
'>ja§op iSjpiaA >(biB[o zirta5 uiuuauuy "np/\o^ auisdaq uiiBjBiBd ub|ı^b_l
"ip]çj»/\ uaS iaiiq iaiiq au
!|§ua}so6 uiuiBpo -a|iq §aq i>jBpujn|o>i UBuqB 5unpo biuos uapujs
?ipuB[/\Buo uii;a>(aiBq nq
iq isBqsq ap au 'uibdoij a{vj 'a^aissaD uiipiaAi/iap J 'uisiaAnjnzoq Bj-i,,
"uieubu/ib^ qDap ıı(^uis5(BDBZoq
•uiipap ,,jujauidç? iui>{uua|>(n5n>j uapuagu uapamap >frpn>f >jnAnq utui>(|Eq a;
un8 ipart 'isaya unSnp ua|iuap !saui]uap§Eg lepuiiöi ipua>(iuji8quipB>| uB|
nin>] auuazn
[jp,-^ E[UIUB[§B>j
luiSEqos uiuiBuiBq ujbubu/ib>| ub]b>) znsn>|^n uapzn^
ua^a[uip BjZBq iiq ijzıS ı/ia§ iaq uajiq ubjo Bpspo i\\/ bsiiubiaep aiuua/i
ub/ibubm bubd iio uibdr nn
ıui uas
?npjçıs
Kocamı sevmeliyim, sevilecek yanlarını bulmalıyım, me başında ben akran üç-beş gelin, kız beni görünce fısıldaşt^ lar... Tam o sırada karnımın altına iğne batırılmış gibi bir san cı girdi. "Ne o taze gelin, yüzün sirke satıyor. Selam yok mu, hal hatır sormayacak mısın?" "Ayağım şuracıkta burkuldu da' dedim ama yutmadılar. Yatağımı, ilk gecemin yıldızlarını onla ra anlatmıyorum diye yüzlerini döndürdüler. Güğümlerimi dol durup evin yolunu tuttum. Birinin suyu sızmış; yarılanmış, Kaynanam, şöyle bir çalkalayıp, "Bu niye yarım, haa!.." dedi "Elimi koyamazdım ya, lehim istiyor" dedim. Kızdım, o öfkeyU odama çıkıp uyudum. Açtım ve çok yalnız. Akşamüzeri sokak kapısının önüne hava alayım diye indiğimde kaynanamın elin de bir bardak süt vardı. Bana bakarak içti ve kedi gibi yalandı Kocası, sözleri iğneleyici bu cadı kadına yıllarca nasıl dayan mıştı? Onun için mi baharat satıyordu, şifa bulmak ve katlan mak için her şeye! Kayınbabam o akşam elime küçük bir paket tutuşturdu Şaşırmıştım. Kocam, kocaman bakıyor. Açtım ki, bir başörtü sü. Ciddi renkleriyle, on yedisindeki bedenimi olgun göstere cek. "Teşekkür ederim baba" deyip ellerine sarıldım. "Başın açık gezme" demiyor, bana eşarp armağan ediyor. Kaynanan Melek Hanım da kolumdaki bilezikleri, odamdaki yatak takımı nı, perdeyi çıkarıp "Bunları ödünç aldık,

yerlerine vereceğiz' diyor. Beni annemden isterken her şeyi açık açık, dürüst konuşmuşlar oysa. Durumu iyi olmayanlar aynı şeyi yapıyon ve ben bunları duyuyordum. Evliliğim üzerine yapılan bu pa^ zarlığı sonradan öğrendiğimde anneme çok kızmıştım.
leı sonra Salih Babayla bence çok önem taşıyan bir ?luşmek için dükkânına gidecektim. Akşam duymuşun mal almak için köylere çıkacaktı. Kekik, çoban-ı! kuyruğu, ayısarımsağı, papatya, ökseotu filan... dağ bayır devşirdikleri şifalı otları az bir para karşılı-Imlıaratçılara satıyorlardı. Evlenmeden önce, annemin (i, işinin olmadığı zamanlarda dağlara doğru yürür, madımak, kekik toplardık. Üç minare boyu dağ yo-ıı üç minare boyu inişe bırakırdık kendimizi. Oradan bi-m k.ıdınların topladıkları yeşillikleri sattıklarını. Tabii ? inn, toplanma saati, zamanı vardı.
Salih Babamın bana armağan ettiği eşarbı başıma bağla-
llnlik tayyörümü giydim. On yedisinde bir hanımcık
düştüm pazar yoluna. Kaynanam yine nafile namazına
uıkü benim çıkacağımı hissetti. "Anneme gidiyorum"
hm evden. Cümlem ortada kaldı. Kendi kendime ko-
ı.ıktik verdim: "Eğme başını kimseye, sen her şeyden
II..."
\lili Babam beni görünce ışıl parıl baktı, bakışlarından m .lydınlandı. Gelini, yetişkin bir kadın gibi duruyordu ıııdci. Hiç şaşırmadı, beni bekler gibiydi. Buyur, buyur kızım, hoş geldin, geç otur."
•ı tümün uçlarını ellerimin arasında yuvarlayıp, söze
? ıı !>.i!jlasam diye düşünürken, o gözleriyle, "Hadi konuş
??<• hazırım" dedi bile. Önce gözlerimiz anlaştı sonra
MM/
34
35
sün.

"Nasıl olacak bu? Kocana danıştın mı, açıldın mı yani?
"Biz hiç konuşmuyoruz ki. Hem ben ondan çekmiyorum." I
"İyi yüreklidir o. Konuşmayı dene. Oğlum içine kapanık] Zamanla o açar, sen ona açılırsın."
"Peki baba. Liseyi bitirmek için nereye başvuracağız? Lüt] fen bana yardımcı olun."
"Melek engeller seni. Elinden geleni ardına koymaz, huzuH runu bozar evin. Ama yine de deneyelim."
"Biliyorum. Ama ben mutlaka liseyi bitirip işe girmek isti-l yorum."
Babam uzun süre sessiz kaldı. Gözlerini izliyordum, nel söylüyor diye. Ondan alacağım cevap çok önemliydi. O 'he' derse liseyi bitirmiştim çoktan. Bu arada biri girdi dükkâna Bir topan kil istedi. Müşterinin bozuk parası çıkmayınca Salihj Babam neredeyse bedavaya verdi kili; "Çıktığı kadar ver" de> adama. Aklı benim isteğimde takılı kalmıştı.
"Peki, madem çok istiyorsun, başmuavin Doğan Bey' görüşeyim" dedi. Sevinçten ellerine sarıldım. Dükkânın da nıklığını topluyor, rafların tozunu alıyor, kirli çay bardakları tepsiye koyuyor, ota, sabuna dokunuyor ve içimden gelece* min şarkısını söylüyordum. Şifalı ot bulunan kavanozları b: bir açıp kapattım. İplere dizilmiş gök boncuklu karanfilleij kokladım, körüklü çizmeleri asıldığı yerden indirip giymeye ça lıştım. Tam o sırada gözüm kocaman ağacın gövdesine takılı kaldı. Onu ilk girdiğimde fark etmiştim ama, derdim onun yal«j nızlığından daha önemliydi. Dükkânın tam ortasına kurulmu tu... Beline doladım kollarımı... Birkaç kişi gerekliydi gövdesi' ni sarmalamak için. İki asırdır yalnız ağaç. Kırış kırış olmu
ilçesine baktım. Geniş bir alan sepserin ve halinden
umdu. Yaşamıma renk renk gölgeli dallar uzatan ba-
< >ıı adım kadar ötede akıp duran çeşmeye gidip taşına
kalaylı tası elime aldım. Binlerce insanın ağzının
ukrobu kalmıştır diye vazgeçip avucumun havuzundan
a kana.
K.ıbam hareketlerimin taşkınlığına, sevincime gülü-

ı izlerken mutluluğumdan payını alıyordu. Çınar ağa-
llnc Is ir kırnap dolayıp metreye vurduk: Dört metre
'un... Çınar keyiflendi bu ilgiden. Tam o sırada deli
ı/()5r çıktı. O ne oynamaktı öyle: kuşları, gölgesi, ku-
vıiprakları havalandı çınarın. Bulutlan üstüne örttü. To-
Inl yıkadı... İki asırlık yalnızlığının tadını bizimle ve
ı, ık.trdı.
bttoğlu'ndan kebap getirtti babam. Pideleri açınca ışıl-- ı-tler çıktı ortaya.
Bir yedik bir yedik... Yüzümün al-? ı !>.ıbamı güldürüyordu. Kimbilir belki o da
çınar gi-hlmemişti şimdiye kadar, benimle kendini ifade edi-? .'inekten sonra
yaptığım bol köpüklü kahvelerimizi iç-
kk
1 kadar sonra beni otobüse bindirdi Salih Babam. ima anlatacaktım her bir şeyi.
Hele el ayak çekil-n, görürsün sen koynuna kimi alacağını! Küfür et->ıiık,
anladın mı ısmık!
m durağa gelmişim. İlk kez böyle yalnız ve özgür Ink yapıyorum. Sular gibi
istediğim yere akıyorum dü-Kocam koca koc ko k.. Gün gelip seninle arkadaş m
bile kalmayacak!
çekildi, biz odamıza. Baktım ki yatak arkadaşım Irlcrde. Haa demek yalnız bu işi
yaparken ağzı bozu-
36
37
yokmuş!

il birçok bilinmeziyle akıp gidiyor. Askerden geri ıı kocamın
üzerine uydurulan hikâyeleri dinlemekle imanım. İçime erkek sesi karışah küçük
küçük meylin yaşıyorum. Komutan benim. Tek başıma galip
.....ndayım.
mi bir erkeğe verdikten sonra onun peşinden git-
ıı mu? Bilmiyorum. Ama gözümden nasıl vazgeçe-
' oldun bende. Dalıma konup yuva yapabilirsin artık.
sığınlar çıkarabilirsin. Senin için şaramanı oyu-
? ııı kozalağını çok uzaklara atabilirim ve sen ebe ola-
<!a koşarsın... Yalnızlığımın telkin ede ede doğurdu-
ttlği aşk, sen gelirsen ne kadar kalacak bilmiyorum...
mi içime yazıyorum, yalnızlığım çok genç. Yaşadı-
ınin olmasam da sana mektuplar yazacağım. İçimde
l<'yen sıkıntı beni deli edip söyletiyor. Limon çiçe-
llnllğim olacaksın, öyle hissediyorum. Belki bir gün
m, kimbilir?
ııı<ium bütün düşlerde gül gibi de mesaj var. Yahu biz
ııl«-miş ve büyümüşüz! Esnaf vergileri çok bulduğu
in Yürüdüler de ne oldu: Her zaman olduğu gibi bü-
lldlğlnl okudu! Düşlerimden çıkmak istemiyorum. Dı-
k' canavarı var. Hayal gücümle ben, korkuyoruz.
mııiluluğum kelebekler kadar çok. Parça parça edip
m qi'lmeyen sevgili. Geldiğinde reçineyle yapıştırıp
ıı, üstümü kapatsan da çatlaklarımdan görünüyorum.
mı kısa süreli evliliğimizin anılarıyla odamda yalnız-
ıyle yer, ters yüz oluyor, yer değiştiriyor seninle.
38
39
etmiştim ama sen çıktın dalıma, ikinizin arasında kaldım, nedenle ne giyim
kuşamda, ne yemekte, ne de evlilikte bir buldum. Öyle olunca da ruhunu serbest
sanıyorsun. Senin içi tabiatımı değiştirdim; biraz daha nazik ve hoşgörülü oldur
Dal boylum, sana neler etmedim değil mi? Gıdıkladım, soğuk ılık sular döktüm
üstüne, dokununca bağırdım; elletmedim he istediğinde. İnsan yabancı bildiği
elden gıdık alınmış. Bunu ser söyyleediin... Seni seni seni... gıdık adam.
Şimdilik sende kal mak istediğim için içime mektuplar yazıyorum. Ama sonuçta
gönlüm 'Konuşma Sevgilisi' diye birini arıyor. Daha vakit ol-] gunlaşmadı. Ben
kaç kişiliğim bilmiyorum.

İşte askerden dönmeyen kocama içimde kalan mektup: Ey benim derin kalbim, lahana kirpiklim, kaderimin zencisi, nazarlığım, daldırma çubuğum, beni sorarsan iyiyim, çünkü sendeyim. Hâlâ askerdesin, askerim. Yazmaları, duymaları, aşkları öğrendim. Ama iş senden geçti. Bıraktığın eşikteyim. Havadis istersin ilkin buralardan. Pek özlemişsin-dir bilirim. Duyar hisseder misin? Bak ne diyeceğim: Kapı komşumuz Mor Hasan, oğlunu evlendirdi. Kızıl Cennet'in kızını aldı. (Komünist kızılı değil, anadan doğma kırmızı saçlı, çilli.) Düğünleri çok iyi oldu. Sen yanımda olaydın bir har-1 mandalı döktürürdük karşılıklı, herkes yutkunur kalırdı denkliğimizden. Hem rakı içmiş gibi oynardık; amcan gibi. Bir zıplıyor ki adam, kaşıklar ellerinde sakırdayan keklik sanır-, sın. Bak kanımın kaynamasını zor durduruyorum sana ya- i zarak.
ıbak yoğurdun üstüne koyayım. (Acaba yoğurt var mı tel ota?) Bıçakla çiziktirip, ceviz kadar tereyağını kırmızı pul tullerle birlikte hafifçe yaktıktan sonra yumurtaların üstüne galecek şekilde dökeyim, senin yerine de afiyetle yiyeyim. Çılbırı çok seversin değil mi, belki oralarda bu yemeği hiç yi-yamediğin bana malum oldu.
Askerliğimiz yetsin hele, bir daha nişan yapalım. Bana me kırep, on çeki, iki dizi altın, beş has dokuma bluz, tförl yel bileziği, on kutu çam sakızı alırsın. Başka bir şey isin... Ne zaman çeşmeye gitsem kızlar kulağıma bazı laf-.ıldırıyorlar: Sen kör bir kurşunla öldürülmüşsün, ya da riuriye'ye zengin bir dula kaçmışsın. Mahsus yapıyorlar, dı-...ıııd.ın lise bitirme imtihanlarına giriyorum diye kıskanıyor-taşörtüsünü bile attım, özgürlüğümün bir parçası saçları-"H. istediğim gibi tarıyorum.
Naha patlak Leyla, o lafları yalandan söylediğin için, t kurşunlar sana gelsin, nüzuller insin tepeden tırnağa, Kara kursağından vurul, bilinmez dertler bul. Patlak göz, kös-labak boğaz, ciğeri bağrından yana, uluyasıca... Mustafa on-Itnpının oğlu askerde senin mezarını görmüş de, fatiha oku-1 Ciddiye almamış gibi göründüm ama, her söz ciğerimi Resmini gönder, asker elbisenle. Gözlerine sokayım ıı y.sadığını görsün millet. Yahu bizi evcek deli sanıyorlar. Nmıin geleceğinden umutluyuz diye. Hem niye umutsuz ola-ııııı ki, ölenin nüfusu düşmez mi; sen kayıpsın ve yaşıyorsun. I .ılı (ıılı Kör Hörü'nün oğlu bile bitirip geldi askerliğini, sen- kaç yaş küçük. Kaçaktın da ondan mı salmadılar teskere
40
41
radan ısındığım, asil ruhum, asilzadem, çok renkli çiçeğir daha birçok şeylerim, söyleyemediklerim, buraya yazarsam| el içine çıkar diye korktuğum her şeylerim, sevgiliye ait sözle rin konuşmaların hepsi... Bazen kapıdan giriverecek gibi oluyorsun, birileri sen gibi yürüyor da yüreğim ağzıma geliyor. Nar çiçeğimin içine gömdüm seni. Gıldır gıldır yanıyor içerir
Salih Babam, sık sık arkamı sıvazlıyor, derdini derdir katıyor. Annenin umrunda değil gibi görünse de o, içine ağlı< yor. Çünkü boş kaldığında sürekli namaz kılıyor, Kuran oku yup tespih çekiyor. Yine sütünü yalana yalana içiyor bar nisbet. Kaynanama göre de sen, çok zengin bir Suriyeli dınla kaçmışsın. Bunları daha çok ben ders çalışırken kene kendine sokurdanıyor. Neden hâlâ bana kızgın, anlayamıyc rum. Sanki şöyle bir solukta varılıverecek yerdesin. Artıd hasretimi Allanın ambarına atıp bekleyeceğim, kimde olursan ol. Ah mercan gözlüm, yuva ağzında soluğunu koklarım, raz kokan boğazından geçmiyor lokmaların, çünkü sen yer yor, içmiyor, beni düşünüyorsun. Meğer ben de severmişir Bahçemizin sabahı, şehrimin bir yarısı; öteki yarısı ben ol£ sen, eğer bir gün senden iki kelam alırsam, bak neler olmı bende... Yaşadığına dair ille de bir şeyler gönder. Akıl boşluklarımı dolduruverdiğin bu aralar, benim ser olduğum zamanlar. Liseyi bitirmiş, yirmi beşinde, Salih banın ekmeğine ortak bir dulun aralıkları... Senden umut şilince, Melek Anne bir ara kitaplarımı sakladı. Ders çalıştığı m zamanları ustalıkla seçer, oda kapımı deliler gibi çalar, işleri sıralardı önüme: "İneği sağ, bahçeyi süpür, salata ye çocuklara bak, suya git..." Yüzümün şeklinden o gün eve
>• lyıicuıarrıın sesinae geçici bir sıcaklık belirir, sonra birden ıyup çatlar sesi. Yine o bildiğimiz sertliği geri gelir. Koca-lan tekrar bir uyarı ve yine bir yumuşama derken, gece 91 gider senin hayatın üzerinde yürüyen hikâyelerle. Düşlerimde binbir kayboluş hikâyesi, lise diplomam, çalışanı işyerleri, birlikte uyumalarımız, ilk gecemin sızısı... ı un sevmenin tadına

varmışken ben, seni alıp götürdüler ıya; askere. Güneş oradan doğuyormuş! Kocaman ko-ı sen de Lâhur Şehzade gibi 'çarşıdan alan pişman, alnı. ıy.m pişman çekmecesi' satın aidindi. Çekmecede tasvi-nm vardı. Âşık oldun ona. Rüyandaki ben'le tasvirim aynıydı, il sana gelin gelen kız başkaydı. Böyle çetrefil bir duygu ii yüreğinde.

Baklava börek yemesek de geçinip giderken, benden Önceki o kadını bile unutmuşken, şimdi yanımda değilsin. Nfliıkı bana bir dönüm tere ıspanak tarlası verdiler, kurbağa-jınak' dedi, ben 'bırrak' anladım. Sen de koyup kaçtın, k Anneyle 'Yarışık ile Buruşuk' masalmdayız. Senin yok gidişini bir anlama oturtmak istemediğimizden, perileri irmek için, yaşımı on beşe indirip, anneninkini yüze çını, masalcık oynuyoruz. Onun kırışıklar içinde uzamış una, akları deliler gibi dağılmış saçlarına gülüyoruz arka-n ponlerle.

Annen evde ders çalışacağımı anladı mı kitaplarımı sak-
lu dediydim ya, işte o zaman kayınlarımın eski kitapla-
ıii yararlandım. Yıllardır aynıları okunurmuş. Salih Baba-
ı koruyan gölgesini üstümde hissetmese kaynanam
?.ılım davranacak, saçlarımı eline dolayıp dövecek bel-
ıı hamur, o yumruk! O yarım bir üvey anne. Kendi ço-

insan! ilahi, yiğit, akyağız, mercan gözlü, ağır yürüyüşlü ada mim, asker kaçağım. Dışardan liseyi bitirdiğim günkü sevir cimi görmedin. Kayınlarım ders çalıştırırken şart koştuli "Çalıştırırız ama, üç yılda okul bitecek" diye... Akşam yer ğinden sonra oturma odasının bir köşesinde, kimin eli boş bana, anlamakta güçlük çektiğim konuları açıklar, anlatır Radyo açıktır, bazen misafir gelir, biz yine çalışmayı sürdür rüz. Annen hangi ikramın sırası geldiyse:

"Gelin kolonya dök!"

"Gelin kahve yap, sor bakalım, orta mı olsun, şekeri mi!"

"Gelin çayı demle!"

"Gelin meyve çıkar!.."

Ben hepsine yetişirim. Bu emirler öyle ustaca sıralanır ki, teneffüs zamanı kadar çalışıp, ders süresi kadar hizn ederim evdekilere. Salih Babam, karısının benimle uğraşr sini sabırla seyreder, gözlerinin ucundan bir 'aldırma' mes gönderir, yer minderinde bacağının birini altına alır, sert 'ş şak'larla kehribar tespihini çeker. Onun gözünde ben eve dokunulmazlığı olan değerli bir eşya gibiyim. Olduğum yerin hassas dengesi beni yoruyor. Kozasında bembeyaz açan pa«j mukları, yeşeren dalları, dükkânımızdaki iki asırlık çınan unuttuğum oluyor.

Küçük kaynımla ders çalışırken bir kere fısıldaşmıştık:

"Neden çok okumak istiyorsun?"

"Çalışacağım, işe gireceğim."

,Mıın, ycıcuöMe Duıaan Dedemden an-
10 ve bana kalacak mal varlığı, üzerimde çok durulması-
ıiiden olmuş sanırım. Salih Baba karşı çıkmış, 'O kız bi-
«jiumuza gelmez1 demiş... Biraz da dik başlıyımdır, sev-
ılMm söz dinlemem hiç."

Ç harfinin biraz sert çıkmasıyla başlar bize çevrildi. Kolu/m birbirine sokulmuş sıcaklığını gördüler mi acaba? 11 lise sonda, aramızda bir-iki yaş var, ben büyüğüm, kaşları var ki, yaradan sürmesinden çekmiş, saçlarını ışı, yürürken kollarını sallayışı... Ben ne edeyim, sen sa-ınıveriyorum. Kapıdan girince gelmişsin gibi oluyor bede-
?M, rtyle sanıyor.
me yazdığım mektuptaki kadın değilim. İşsiz, aşk-
nmiiş, kaynına ilgi duymuş bir kar tanesiyim. Kaynım-
rimiz ortak değil, duygularımız da... Onunla zihin ar-
l.mıayız; yaşça, başça, bedence uyumsuzuz. Bir kadın
undan çıkan sözlere, soğukkanlı, ılımlı ve daha az
? nil ı»İmalarını önerdim. Aslında demek istiyorum ki,
• haksızlık arasında terazi milim milim ağıyor, duygu-
ıhlıyor durmadan. Şimdiye kadar yaşadığım hayatta
in olamadım. Her olayda frenlerime aniden bastım.

l.ırda çarptığım ağaçlar kurudu, çimenler ezildi,
n acı verdi, kanadı. İzi kaldı yaşadıklarımın. Başaklar,
hatta zakkumlarla konuşup tartıştım yalnızlığımı.
? ııklerîyle niçin güneşe karşı direnmediklerini sordum.
nilımmese, un olmasa ne olurdu sanki. Aç kalırdık.
ire ararken saçmalıyorum yine.
44
45
air değişmedi. Asil yüreği ince mutlu duygularla, rüzgârın de kunuşlannda bile biçimleniyor ve ben bunu hissederek hayatı daha olumlu bakmayı öğreniyorum. Kaç yıldır onun gemisine bir tayfayım ama hiçbir zaman yüzünü asmadı, bir hareketiyU bana olumsuz bir imada bulunmadı. Melek Anne kocasını anı lamaktan biraz uzak. Kurnaz bir sessizlik içinde, yün eğirip çc rap örüyor, salça, pekmez kaynatıyor. Bağımızdan gelen alevli üzümlerin kimi sarışın, kimi esmer, balık etinde, kadın parrna ğı kimi. Kanımıza kan, reçel, pekmez, sucuk oluncaya kadaj hayli işlemlerden geçiyor üzümler. Büyük tahta teknelerde ez lip şırası kazanlarda kaynatılıyor. Kaynanam bütün bu işlei çok iyi yapıyor. Temiz kadın, kazanı kalaylı, raftaki kaplar gc alıcı. O, mutfağının şairi. Belki bu özellikleri nedeniyle katlar yoruz ona. Kocasını, çocuklarını ve belki de beni kendi tarzıj la seviyor.
Geçen yaz sonu kaynanamla aramda sıcak bir esinti ya şandı. Kilolarca patlıcanı oyarak, kuruması için dama serdir Ellerimin mor çatlağı günlerce yandı. Salça yapmak için de matesleri kevgirden geçirdim. Ona yardım ederken adımın bi sına, "yavrum, talihsizim, kuzum" gibi sevgi dolu sözcükler el ledi. Sakinleştirici, şifalı dili etkili oldu. Ana-kız gibiydik. Gc lerindeki sevgi kucaklayıcıydı. İçkonuşmaları dolmuş, dışına şıyor ve birine açılmak istiyordu. Kaynanam o âna kadar züme bu kadar güzel, hoş görünmemişti.
Dama kurumaya bıraktığım patlıcanlar takır takır olmuj tu. Kurutulmuş meyve ve sebzeleri diktiğimiz bez torbalatj koyup kışa hazırlandık. Tarhanamız mis gibi yoğurt, çörtül tu kokuyor. Kışın buzdan sarkıtlarını kaynımla kaç kez saçe
46
__ ^_^«..^.^. yun içimi sessiz Dır
?•'lılı akardı.
K.ıynanam evde yokken birkaç kere su dövüşü oynadık, ını*»>llk... Her seferinde yakalandık birilerine; ya ıslaktık ya ı» tlnrmadağın... Galiba sınırları bu küçük oyunlarla aşmaya •lı»lık
İçimdeki mektup:
Ciğerimin sevinci, sevindiriği, gittiğinde nane dalı gibiydin, hep öyle kaldın aklımda. Kuşlar omuzuna konar da seni incitir diye korkuyorum. Tatlı yokuşum, ağır inişlim, böğrülce gözlüm, biri geldiğini müjdelerse onu sırtımda gezdireceğim. Yuroğimi aldın da gittin, her zemheri Sarı Hacer gibi aklımı nyıuıtıp sabaha kadar türkü söylerim diye korkuyorum. Şey-Irttılıır o mevsimde çoğalırmış ya. Ağzım hayırda, ayağım uQurda olsun. Kaybolmana sebep olanlar domuz başı bulsunlar, ağaçlar ve çiçeklerle bezenmiş ana caddeden karşıya gnçorken bir araca çarpıp sürüklensinler, etleri lime lime... İşte hnk hopur hopurluğum geçti. İğde silkeleme zamanı gelir-•«, «en gideli sekiz yıl olacak. Soyu güzelim, sırma ipeğim, •vtl« üç kişi kaldık. Salih Babam küçük kaynımın askerden ılflnrtıosini bekliyor. Artık dükkâna gitmekte zorlanıyor. Ellerinin tJnQnegi benim. Görümcem önce bankaya işe girdi, sonra ıIh müdürüyle evlendi. Ah ey biricik, kara başlı yabanlarda yulnı/sın, belki hastasın, kederli, belki tutuklu. Buralarda çok-IhıhIıı düğün olmuyordu. Kadınlar iyice birikmiş, ben olabildi-ginoM Honin yokluğunla yüklenmiştim. Bir gece leğenler çalıp nyımynn kadınlara katılmak için annen ısrar etti. "Hadi gidelim yelin, azıcık unuturuz kederimizi" dedi. Komşular da ısrar
47
menevşe, Kuruyıu, arap oyunu... rvoyaeKi aıışKanıiKiarıyıa içeler hâlâ. O gece benim için, "Yerinde duramadı, üsteles oynayacaktı" demişler. İnan ki boğazıma kadar doldum. Ba şım mı ondu, kocam mı vardı? Yılık bacaklı, düşük çeneH eğri bakışlı kadınlar ne istersiniz benden? Ehh gelenekler ı insanlar gibidir, yaşlanıp yok olurlar zamanla.

Anneannem Melek Annenin kopyası. Kuru değnek gib başparmağını büktüğü işaret parmağı üzerinde sürterek işareti yapıyor sürekli; tik halinde... Kirada evleri, ortakçıc tarlaları, dokuma atölyesi var, parası çok, kimseye fayda yok. Erkek kardeşim bir astım krizinde öldü. Hastane ve cena ze masraflarını annem konu komşudan ödünç aldı. Aksiliği tu? tu anneannemin, beş kuruş yardım etmedi. İyice darda kala^ annem bir ay Devlet Hastahanesinde iğnecilik kursuna katı rak iğne yapmayı öğrendi. Geçimini bu yolla sağlıyor, borcur ödeyecek zavallı kadın. Buldan Dedemin ölümünden sonra yalnız kalan anneaH nem, evini olduğu gibi bırakarak kızının yanına geldi. Dayım dul bir kadınla evlenip İzmir'e yerleşmişti. Göller Şeh ri'ne hiç uğramıyordu. Bu evliliği desteklediği için de anner kızgındı. Oturduğu yerden her yere yetiyor, kinayeli, iğr sözleriyle insanları çıldırtıyordu. "Elin adamlarının g..tünde para kazanıyorsun, başka ekmek kapısı yok muydu?" deyip sa bir küpü olan annemi patlattı bir gün:
"Öyleyse bankadaki paralarının faizini yiyelim!" dedi ya öfkeli ve kırgın.
"O paralar benim ölümlüğüm, bana bakan olmazsa kadıj tutacağım."
"Bakıcı kadınlar o kadar çok ücret almazlar ki" dedim.
'ıındu birkaç kez. Annesinin kalbini kırmak istemi-löylc durumlarda onu duymamak için mutfağa geçer, ar ya da komşulara giderdi. Bu sefer de "Kıçı kırık hi, kime çekmiş, hiç durmuyor evde" diye arkasından lı Umman Hanım. Bu evde, ana-kız arasında yaşanan ıln her geçen gün renklenip tatlandığını görüp gülü-
.•.ınnem yıkanıp paklandığında, taranıp beyaz örtüle-
nür, köşesinde otururdu. Pencereden bahçeyi, sokak
•ı ür, kim geliyor, bahçede neler oluyor, hepsini bil-
KİI
..ıatlerinde annem, dışarı çıkmaya hazırlanırken Um-
ıım'ın yaptıklarına gülüp geçiyor artık. Tıpkı kayna-
Kuran'ı eline alıp, okumayı bilmediği halde, üst üste
ıvgen biçiminde katladığı takvim yaprağının sivri
ıklp ederek, belleğindeki birkaç sureden biri olan İhlas
nmldanarak kendine dokunulmaz bir alan yaratıyor.
'Ilı. telaş annem kapıdan çıkıncaya kadar. Sonra Ku-
" 'lıle namazı seccadeye kalıyor. Bir gün sordum an-
I 1 lanım'la yani kaynanamla bir akrabalığınız var
• n sordun hanımefendi? Konuşma da bana bir barut getir!" dedi sert bir emirle.
Mutfağa girdiğimde '•••/ üzerine yıkanıp kapatılmış iki kişilik kahvaltı taun
Bir bardak soğuk süt, bir dilim ekmek ve beyaz
İye koyup getirdim.
in bir içgüveysi gelirse hiç şaşma" dedi ellerini öfkey-ıKıulirerek.
48
49
ztyorsun!" dedim aynı sertlikle. Bana pek kızmıyor, hatta man zaman harçlık bile veriyordu. Sütünü yalana yalana iç Canı çekmedi, peynir ekmek tepside kaldı. Aslında kahvaltıs nı yaptırmıştı annem. Kahrındandı bütün huysuzluğu. Sol< kapısı açıldı. Annem girer girmez başörtüsünü çıkarıp mantc sunu koluna aldı. Hava sıcaktı. Bize doğru gelirken anlan güldü, bakalım yine ne çıngar çıkacak gibilerinden.
"Süt alınacak" dedi anneannem.
"İğne parasını haftaya alacağım... Eee sen nasılsın kizir kocandan bir haber var mı?"
"O yabancı bir kadına kaçtı, bilmiyor gibi sorup duruyo sun sen de!"
Umut kapılarını sürekli yüzüme kapatan anneannemi tün huysuzluklarına rağmen seviyordum. Mimar Sinan'ın öz bir nişle Selimiye Camiinin ana duvarlarından birine yerleşti] diği kolon gibi, biraz Bizans, Akhan'daki Kervansaray'ın sindeki taş, Selçukluların kültürünü yansıtan bir geçmişti Uü man. Anadolu'ydu; el üstünde el, kırk çeşit kavmin gelip nakladığı kültürdü.
Anneannemin iki katlı evi, Göller Şehri'nin en güzel ev rinden biridir. Sokak kapısından girilince bahçenin ortasınd bulunan fıskiyeli havuza kadar küçük taşlarla döşenmiş ir bir yol vardır. Kocaman manolya ağacı gölgesiyle çeşitli renk renk çiçeği güneşin sıcağından korur. Köşkün alt katın^ mutfak, banyo, oturma odası, üstte yatak odaları vardır. Kor şu evler birbirlerini rahatsız etmeyecek uzaklıkta. Kışlığı yaa ğıyla bu günkü evler iç içe. Yediklerinden

gecelerine kad gizlilik diye bir şey yok. Özel hayatın gizi tüketilmek üze^
Herhalde anneannem bunun için tedirgin. Yaşlı bir at onu yılkıya bırakmamızı
bekliyor.
•^ıı u^n yeşııumer içınae yai-
lurbirine yabancı küme küme evlerin kimi Japonya'dan
i'.ndcipeşte'den, Venedik'ten getirilip kondurulmuş sanır-
ı çıkrıkları, demirden yapılmış hayvanlar, plastik ley-
.n/ılar, aslan heykelleri... Her biri yapılırken asla insan
dengesi düşünülmemiş. Yapaylığın içinde estetiğin
? luygulara vereceği haz da öldürülüp, boğulmuş. An-
K-ın koruma altına alınan evinde, hayata, sofaya açılan
mı, çocukların terbiyesini olumsuz etkilemeyen kapıların
biçimini düşünüyor ve bulamadığı her alışkanlığı için
l.mıyor, biliyorum. Değerlerin hepsi, geri gelmeyecek
I»1 vok edildi. Sevgisizliğin tohumları betonlaşmayla bir-
lldi.
eli varmış, sonrası yokmuş anneanne. Sana bir bilme-ı .ırağım, boş ver evini,
bahçeni, geçmişi düşünme şimdi.
ine tas kodum/onu da ters kodum?" Av1" dedi anneannem.
nedir ki at üstünde seslenmez?" İm."
Anneannemin Buldan Dedemden kalan evine ara sıra gi-
ıkıyorum. Manolya ağacına, koruması altındaki çiçekleri-
ılıyorum. Ev, şehrin dokusunu öyle yansıtıyor ki; bir
ığı, duvarları, çeşmesi, ağaçlan, sebze meyve yetiştir-
• si yok olursa insan gerçekten verem olur. At araba-
ı <|eçebileceği genişlikteki o güzelim sokaklar, evlerin uy-
? ? ılıklarla yan yanalığı, sıcaklığı, komşuluk, dayanışma
kimler için yıkılıp yok ediliyor?
? iH'jnnem, Çiçero'nun tahvillerini Laodikya'da paraya
imi bile biliyor. Dedemden öğrenmiş. "O zamandan be-
güneye, batıya açılan bir kavşakta bulunan Göller

r\dyıp ıhayım uuyuıv şeıılıue yaşamayı juyıı uıyc
dertli, kızgın anneannem.
"Sen bizim dükkândaki koca çınarı gördün mü?" dedir ona.
"Eskiden Salih Babandan kına alırdım, o zaman görmü tüm. Neden sordun ki?"
"Sen ondan da kocamansın" deyip sarıldım, buruşuk tatl yanaklarından öptüm. Bu
sırada annemin mutfakta yem€ yaptığını fark ettim. Karnıyarık kokusu aldım.
Anneannemin mavi gözlerindeki yaşlar dalgalanıp kıyıla na çarptı. Pehlivan
kocasına yine Fatiha okudu. Onunla renlik etmek hoşuma gidiyor. İğneoyalı renk
renk ipekten bı şörtülerini, elbiselerini, mantolarını giyebilecek zaman bulu
yor. Gezmeye meraklı. Burma bilezikleri kolunu ağrıttığı içl^ küçük bez bir
torba dikip beline kuşanıyor. Annemle ben biltj rim bu gizli kasanın yerini.
Anneannemin banyo günü geldi beni çağırırlar altınlara göz kulak olayım diye.
Ana kızın mam sohbetleri çok komik. Bazen sesleri yükselir, suyun sfj cak, soğuk
oluşu, kesenin iyi yapılıp yapılmadığı üzerinde tar tışırlar. Hamamdan
pembeleşmiş yanaklarıyla çıkan anneal! nem keyifli olur. Ak saçlarını kemik
tarağıyla tarar, dökülenU ri dizlerinin üstüne serdiği tülbentten toplar bana
uzatır, "Şut! lan sobaya at" der. Serçe parmağı kalınlığında, uçlara doğr
gittikçe seyrekleşen örüklerini tepesinde toplar, başını tülber le bağlar.
Sedirdeki yerine oturdu mu hemen ikindi çayını ter. Annem duşunu alır, sırtından
çıkan çamaşırları elinde karken ben çay demlerim.
-ık«ç eti, kaynak sularıyla besler, gücünü minderlerde göster-••»I İçin
anneannemi dedemin koynundan çekip alırmış. Ra-M|ilerivle kıyasıya kapıştırıp
güreştirirmiş ki yolu Kırkpınar'a "'"»i», zengin olsunlar. Dedemin bu hazırlığı
yıllarca sürmüş.
"l'i'hlivan sözcüğü, Osmanlı döneminde sporcuyla eşan-
?•ıhydı. Kocamı soğuk suya yatırırdı kaynanam üç hafta bo-
? Kıpırdamadan, dümdüz yat, kımıldarsan, su seni hisse-
<•?(, uvürsün' diye de telkinde bulunurdu. Kemik yapısı çok

tafllamdı Buldan'ın. Kol ve bacaklarını birer müzik aleti gibi
»-..llmım.ıyı öğrendi; güreşte, peşrevde, yağdan faydalanmada
* l>«hlivanların üstüne rahvan, tırıs, dörtnala koştu, ezdi
lan "
"Anneanne şu pehlivan dedem yakışıklı mıydı sence?" "(iA/leri ve göğsü barut gibiydi. Kispet döğüşleri çook -«M«m duyulur, görülürdü adeta." "Hn)imza bu yüzden talih kuşu kondu." Mi/ pehlivanlık efsanesini konuşurken, bana hayatla mü-'••'"iiin bir başka yolunu gösteriyordu anneannem. Değiştirici ümüzün yetmediği gidişatı, gerçekleri... Nubian İstanbul'a askere gitti. Bir süre sonra deniz çalka-
m kışladı Buldan diye. Neden diyeceksin." Ni'ili'ıı anneanne?"
lell.nl halkı Üsküdar çayırlığına davet etmiş bir gün: 'Eyy
«tıalı ı tınından sonra son yılların en büyük güreşi yapılacak,
?• buyler gelecek. Osmanlı başpehlivanı bugün belli ola-
52
53
"Anneanne o günün yaşantısı beni çok çekiyor biliyor mu sun."
"Dur, lafımı bölme. Yemen ilinden gelen izbandut kar pehlivan, güreştiği adamı yere yapıştırmış. Çıkan pişman, çili mayan da. Umutlar tükenmiş bir halde paşalar, beyler pireler miş, herkes sıkıntıyla birbirine bakıp dururken Buldan çavuşu na, 'Ben çıkacağım çayıra' demiş. Demiş ama çavuşu küçür ser bir bakışla cılız görünen dedeni 'Hayır, otur oturduğun yer de' diyerek azarlamış. Paşalardan birinin kulağına çalınan konuşma güreşin sonucunu değiştirmiş. 'Hele kimdir o, soyur sun! Kepenek altında er yatar, bırak' demiş paşa.
Benimki hemen bir kispet giyip yağ kazanına doğru yava ve emin adımlarla ilerlemiş. Çöpten çelebi Buldan'ın kıspe beline bol gelince iki yanına birer başlık bulup sokuşturmı Yine bolluk var, kayıyor aşağıya, iki çarık istemiş. Birini göt ğinin altına diğerini arkasına sıkıştırmış. Davulculara, 'GölU Şehri'nden bir zeybek çalın' demiş.
Kispete vuruşları, temennalarındaki ustalık, bir kanatlanıp bir konan salınışları pehlivanlıktaki üstünlüğünü göstermiş h| men. Üsküdar çayırında şöyle bir dolanıp sağ yanındaki dolgu yu çıkarıp atmış. Beyler paşalar şaşkın. Gittikçe irileşip büyfl yen deden sol yanındaki besleme başlığı da çıkarıp atmı| Anadolu'da ünlüymüş ama, İstanbul tanımazmış pehlivanlığır Sıska Buldan İstanbul'a sığmayacak kadar büyümüş sanki. D«
'•.nine bunları sana kaç kere anlattı dedem?"
dinledim, çok anlatırım, ama hepsinde ayrı bir heye-
Mm. iki ay izine gönderildi Buldan, ödüllendirildi. Bir
l.ı at arabası kiralayarak yola çıkmışlar. Ancak İz-
I -.kişehir'de, Afyon'da onun güreşini görmek istemiş-
• vdanları kurulup güreştirilmiş deden. Her şehirde nayla karşılanıp, armağanlarla uğurlanmış. En iyi
uaklaya dinlene Göller Şehri'ne uzun bir kervanla !c ve orta güreşler, başaltılardan sonra çıkardı meyil, ınmaya başlayınca kuşların kanat sesi bile duyul-tiği pehlivanı ense üstüne alır 'pes' etmesini bek-
• li-f.ı göğsüne dokununca da omuzundaki rakibini yalım .ırkasını sıvazlardı."
?..İni seyretmişsin gibi konuşuyorsun. Peki armağanın kervanı nasıl getirmişler?" ı ki gördüm, hem de kaç kez. Onun güreşi gerçekten
• <lı Dans eder gibiydi çayırda. Güreştiği şehirlerde
lunca hediyeler verilmiş: onlarca at, tay, öküz, ara-l ılım, halı... Bunları taşıyabilmek için Afyon'dan bir '?ıık.iç at arabası daha kiralamışlar." ii k.ıynamaya bıraktığım çaydanlık düştü aklıma. Ko-I.11I.1 gidip baktığımda, çay demlenmiş, altı kısılmıştı, llılüne kocaman bir sini yerleştirip yer sofrası kur-
54
55
Uedem pehlivanlığında kazandıklanyia çok zengin olmı koca bir dokuma atölyesi kurarak gençlere bırakmıştı meydar lan. Anneannemin gözlerinin mavisi koyulaştı yine, kederli iij damla yaş akıttı. Çaylarımızı bu destanı duya duya içtik. Annemle birlikte 'peştamal kuşanma töreni'ne gittik. Yal-ıldan Dedemin dokuma atölyesinde uygulanan bu gelene-ısmın ölümünden sonra annem de sürdürdü. Törende

bini ayrılan yerlere oturduktan birkaç dakika sonra, Delikli-l.ıt» başlattıkları uzun yürüyüşün sonuna gelen kalfalar, ıl.nında dokudukları peştamallarıyla tncilipınar alanına in Heyetinin önüne dizildiler. Esnaf Şeyhi öne çıktı, alfanın ustasına ayrı ayrı sordu: "Nasıldır ustalığı?" diye. lir, ustalığa layıktır" cevabını aldı. Sonra çok garip bir ı ? >ı cni yapıldı. Bıçak içimde kötü bir duygu yarattığından ıu kısmını görmemek için başımı çevirdim. Annem un bıçak ortadan kayboldu" dedi. Şeyh her kalfanın boy-ı ıluran peştamalı alıp üç kez bellerine dolayıp "El benim •Itfflil Hazreti Şit Efendimizin elidir" diyerek bağladı. Her nidan itibaren dükkân açmaya hak kazanmıştı, ı ustalardan biri ısrarla bana bakıyordu. İrkildim, içim-•yler akarken başımın örtüsü kaydı. Buldan ipeği elbi-ml hoşuna gitmişti yoksa? Ama hayır, onun gözü gözle-Demek ki bugün dükkân açma ve ustalık beratı alan inlinin benimle bir alıp vermek istediği vardı. Ama nl.ı kocasının askerden dönüşünü bekleyen adı dula çıkıt k.ıdındım.

Anne 'peştamal kuşanma töreni' nasıl hazırlanıyor, buna
ıı veriyor?" dedim o bakışlardan kaçmak için.

l.dez, Yörük ve Zeybek'in de içinde bulunduğu bu se-
>ll.\ ustalarından onay aldıktan sonra Erkân Heyetinden
? ışına başvurur. Masrafa dahil olacakları parayı da orta-

lerırıı yıynıış, uır uayram navası var. 9u oıçaK merasimi oır sa daha iyi olacak bence."

Bu izlediğim tören de her şey gibi günü geldiğinde yaşlı nıp yok olacaktı. Kazan kaldırıcılar, sabah ezanından beri hl zırlayıp başında bekledikleri tencerelerin kapaklarını açtı. Yİ renin seçkin yemeklerinden tas kapaması, kuzu tandırı, zerd< pilav, hoşaf, aşureden herkes istediği, yiyebildiği kadar aldj Akşama kadar oyunlar oynandı...

Uzaktan uzağa bana bakan usta gittikçe yaklaşıyordu, redeyse annemin ve onca halkın içinde aşkını ilan edecekti Ama Erkân Heyetinin gözü önünde patronunun torununa hej hangi bir söz atması, içine girecekmiş gibi bakması bile büyü bir cesaret ister, saygısız bir davranış da sayılırdı Göller Şe| ri'nin geleneklerine göre. Çökelez bir işti bu ilgi; birikinti, çöÜ me, birikme... Haa şu bana ilk bakışta çarpıldığı belli olan tanın adı Çökelez'miş. Buldan Dedemin dokuma atölyesini yetişti. Biraz sonra neden adımı Selmin koyduğunu anlatacak.]

Törende olup biteni Çökelez'in bana duyduğu ilgi harlj Salih Babama anlattım. Ona göre bu gelenek sürmezmiş. Çc ayrıntı varmış. Üstelik atölyeler kapanıp fabrikalar açılacalj mış. Vergilerle başa çıkamayacakmış esnaf.

Çökelez usta aklıma takıldı. Küçücük bir odaya kurduj tezgâhında beni hayal edip dokuyordu, bundan eminim artık.]

Çökelez'in üzerinde yoğunlaşmamı engelleyen, önür kesmeye çalışan biri var. Durmadan etrafımda dolanıp makta güçlük çektiğim cümleler kurup, ileride kendi Kayatuj girebileceğime dair ipuçları veriyor. Geçmişimde askere gic dönmeyen Lâhur Şehzadem, şimdimde Çökelez ve sonram^

linin adamı o. Kurduğu özlü cümleleri hatırlıyorum Kişiliğim gelişip varsıllaşıyor:

1 lın hareketli bir minyatür gibidir. Hayat ve hareket
?lan kadın göçebe ve yerleşik iki ruh taşır. Günlük yaşa-
..ınatkârane bir biçim vermek isteyince, yaratım denen
um bozkırlaşmış günlük alışkanlıklara, artık o kadın ovalı
çer.
mları müşterek taraflarından, genel toplam kavramlar-
• k adlarıyla özel bir konumda değerlendirmek gerekir.
? ılnız kadın olarak bakmak doğasına aykırı. Kadın
m lıir başına bir nitelik ve özellik vermez. 'Hangi kadın,
kim ve nasıl' sorusunu soracaksınız. Alacağınız yanıt o
11 ayrıksılığını, ayrıntılardaki estetiğini öne çıkaracak bir
imalı. İncelik, farklılık daha çok aranan özelliktir.
ıh İnançlardan da ortaya çıkan bir görüşle kadının farklı-
rıntıda da olsa, ayrıksıklığı, inceliği, estetiği daha bir

I 'ineğin erkeğin sertliği, yiğitliği, bazen kaba sabalığa
•ekilde öne çıkar ve bu durumu ona yakıştırırız. Oy-
II özelliği ve farklılığı daha çok aranır gibidir.
ıda kadının kaybolması yani ilgi çekmemesi sanatsal
11 ister. Bir aktörün sahnede ellerini kaybedecek yer
'|il>i bir şeydir bu. Yani kadın dışarda başkalarına gö-
bir tür yok olmayı başarıyorsa o benim aradığım
n İki da yetmez; benimle yalnızken başka bir nesne
ccek ölçüde gözlerimin evrenini dolduran bir kadın
1 Benim hakikatim bu...
Inn, sevdiğinin dışında başka gözlere görünür olmak, ıkınmıyor... Onun yalnız ve yalnız bir çift göze gö-
59
dınlar değil, bir o kadın güzel, sevgili ve değerlidir. Duygular içine azlık ve fazlalık karışmamalı. Çünkü bir duygu, bir kar bir karar fazlalığı da, eksikliği de dışlıyor olmalıdır. Kadınlı sözcüğü pekâlâ o biricik kadını karalayabilir. Ve bir kadın t< başına bütün kadınları sevdiremez.
Her kadın, kendinden sorumludur ve demelidir ki, kac değilim, benim özel bir adım var. Fazlalıkları, çoklukları ka sayan sözcüklerin bizi eksiltmesine müsaade etmemeliyiz, den fazlasına bakan aynı gözlerimiz değildir.")
Bu cümleleri anlamakta biraz zorlandım. Ama Konuşr Sevgilisi'nin sesini, bilincini, kadına ve hayata bakışını öğren yordum. Kişiliğine dair ipuçları yakalamaya başlamıştım, konuşan adam, hayalini kurup da, birlikte olmayı istediğim şi galiba. İleride benim hayatımda önemli bir yeri olacak, mayan birine ısınmak biraz tuhaf geliyor bana, ama yaşam! istiyorum bu adamla.
Biri Göller Şehri'nin nakış ve resim üsluplarını en ince rıntısına kadar inceleyip yazmasa; yörenin rengi, insanının çirdiği evrim nasıl anlaşılır, şehrin his ormanında yolumu^ nasıl buluruz? Ayrıntılar aslında herkesi ilgilendirmeli. Roma da bir cümle yazıldığı gibi kalmaz ki. Yarattığı duygulara gi her okur ayrıntıların resimlerini hayal malzemelerince çil kendine göre.
Sözcükler cümlenin içinde sürekli yer değiştir Mesela o, neden her yerde yoluma çıkıyor, birçok şey çağrıştırıyor. Anılar yakamı bırakmıyor. Mesela hangi padij kadınların korse giyip Boğaz'ı seyran etmelerine izin verr
•ı-vlıi Merkez Efendi'yi gördüm düşümde. Mesir macunu İn Aynı zamanda hekim olan bu keramet sahibi şeyh, ıinle kızlarla erkekleri birarada okutuyor diye zamanlıma şikâyet ediliyor. İstanbul'a giderken Göller
? insanlarına ileniyor, "Bu şehir onmasın, yerlileri on-
? lıyerek yanan yüreğiyle padişahın huzuruna çıkarılı-.unan kavuğunu seccadenin yanına koyan sultanlar
ık bir takke giymiş, namaz kılıyor. Merkez Efendi te-diyor yine de. Padişah Halvetî Şeyhine kızıyor: "Ben ılarım, sen selam verirsin!" "Sultanım siz namazda sa-ırımını düşünüyordunuz da o sebeple..." Padişah hay-ıı "Peki, siz kızlarla delikanlıları aynı yerde okutur-Ateşle barut birarada nasıl durur, haa?.."
Merkez ıvuğunun altından çıkardığı ateş ve barutu göstererek,
ılurur" derken uyanıyorum.
ılı kahvaltısında rüyamı Salih Babamla Melek Anne-ıın "Kimseye anlatma, derinliği, verdiği mesaj kay-
llcrde iyi bir iş sahibi olacaksın" dediler.
60
61
69
zıuiue|ubuiez aA uiuiaz n>(un5 'uaq epuiueA aA um. ij^ibj '>jeob|o uiub]ueuiez pzo uii6ipB§e/S ajuiuas apa.i ujiBipzifi 3A uinBnpmjOQ ^aoauapjafıp epcjo uııbAbu 'u uissEuin>| iiq >jEiEAB]SEq uapunBng ••uinunp 'uinuni. -EBzaj 'uejubzeij sAoq 'iE|Edn>j 'ja|US3j 'uii§ain^ :n|op -as iuua|/\a§ aa[-j >|bdb|O unznA uiuas sp EpuuE|iEAnp tn uiiBaoazp mas aaapa^ jaq 'euııjesie5 'eieaii|' uiiSipBpizBq Bjuog -nq JtpBiun>(op Jiq [az<? uiisai 'UEjn} >juaj iAj :uinio^n>)op §Euan>| iiq a-ioS auiipu -qBSza; aouo iuiruo/\i§i|E5 a[Aç?q uag ? mi6E0B/ln>|op diA.. Bp ıui§iUBdB>j E5>jB|aEAn/i uıuızSe >[t)Dn5n>j 'tuisaqaiad in 'iui5q5i5 zissas i>jEpuE uin§npin>(os buıub/^ uisu pjEipjEzn uapuag

uıv^ı oiiBaoaziâ luuaisns jeu;h| we(\T\(\x\ 'luıuaı >^e uueu >]iDaDUi a|iaj>(!|
di uut6ipj!pua|>ju ? -B|EAoq y\ot\ |azQ 'uiiSBDEAn^op iuas 'uııujaç ijziuaq
?^bdeubSeA spBanq /^bjo jaq n^un^) >|
aajzi ua-iaA aja iziq uiiqBSza} 'LumBiâEuinii 'ıuua|>]uaj 'him -i|a>['uiBpo
Biun^oQ "uiU!|iqE|o ajiq \\yz^ ui5i uiuas ^i}i\/ -ez i}§a[ippp 'i}§i6ap
uiueAbj.^ LuruoAipassiq iuBpunq ai| •>jedbA[§e} auisaAJiz uıuıubues dui;si[aS
iuaq ap uiaq ^ jt8i5 aiq Luaq Btun^op ng ?uinaoAi[si \fi\ yob nunqru i>(ioai
auuaA a]/fo ja|uin6np i|>(uaa uii$mB auiuapaq 'aunzn^
ujipiiS b^§e tuaq aA b§i>jeu uiaq zauuoB jni ia$aui âiuıuapunzn/S uiuas ui!$i|
>jjs>i3 uınp|nyn>[uspun -[Ert loipa iqs\ uiuEUin>|OQ uas uisEİUEd x\q
ijujauo b^ıjı
:UIUi|aS >(I}-IE LUUl[iqEZBA lUipB EUUJB UIiB[SBUjn^ U-llŞui .•?
apuas ipiBA ?uja|B uuaj^uaj ;>|apuua[zo6 uipE^j uas unS aiiSipjE lUijEaaq >(i|
Ejsn aA uitSipuEsmf
 bui UB|âEUin>j uii$i^auisaj ujn6npn>jop dnun[nq i]B;Bq 'npjo >)nzoq ai!
JEi§i>ieu uninq lyBoun umi
 bj
29
•npins iBpB^ BUiiBi|E}iE>ı 'iajsı zısje} nq y\ ipziuiBUidB/\ iAı ısı>|eu ba
3S 'zıujauiii;aD auuaA uapjaiaS iuip ıjies y\\ı uıuiEjsn Euıy iu _ ıp^is ap
iiaAunqoaui aıujiS bzeuibu 'Eui}n} 5niQ isauiuajiaq p uıuuajains zbuıeu utq
uapiajfias uii$udEA >|aia/\auia;sı
uiipimB >jı^auı dmn}o BqEBza^ aouıpıS aBauiaA zbuieu E}SQ ?uııpiBS BinsEy^
ıpiuds/\ (t$ijdı UBdBij) snipad iı^ı biuoç -BUEq ıjjaiSo ı/\BuiiEdo>| >{!|d!
dn^in^o uıBu>jı5 'ujBjsn EpuıiSB/\ ıpa^ :iuıpB>j uı^sb ajuiQ
aiaA UinBnpBop 3A uaıpap uiuijag euo 9uiaq ipuıi§ "uiipauiioB 5ıq nuo
'uııpAapiaA B>(SEq iiq ı>(ues zi^as ua5a5 EpuıSEiE uiıBıje^b^ BiuaŞipjBii^)
"ipjaB auaio^ ^bdeje i;Biaq ^ijEjsn b|/\ıib|>jeAe ıpua^ >]tjjaznB 3A zn/\ iiq
uiıB ajiqaAajuiisai dıpa§>jEu azaq jazo uınBnpn^op uiiBıpAaç
ı^ı§e ısısın iiq iBipiipuuEq apupj a^ijiiq ajuiiuaq np []B ap nzn/\ uiuiuqaa
njunznq ueAbui|o lUiiuiAap
_t —...,- ___,,Op '§l>('ZB/\ 'iBSzrii 'İE|ZO
Sıpuıiğ ipap nuo Aas Ep eiuos 'E/ioq ';a§^BU 'zi^j "EUBq np |Uns ıuipE>j
uiiBıpEiE 'ı§aunB uiuiBbq ıdib^ ueje ıUiua]zoB ua>| 1 .[ijE}Sfi uanpinq nznA
uıiBipAas >^uie unBng •ıieui§e|ui>ieA zıotuEjpE aouQ euo >jEDEuns ^njun^
iiq ubsı>jb5 a[/\iiaj^a^si 'ijaoapiB Eun^oq ~~"-----?
üe|uiısuŞb5 'uejUiBiuB >jo5iiq 'ujbuiio la ıAeie nq upi >jaaıi!qB;B|UE
uapuuap tuiua|siq 'ı
>ja>lia n$npinv] tuijBABq unuo >(iıipuii§ isqiBAag Euısnu 'uiiBa5iaB uag uuaA
^Bjmf EUBq upt ^auiajuip 'unuo 5|ı}ie npuo>(ipv euıı>i§b uaıpap un
yen dalga dalga nakışlı gözlerin, diğer yanda ölmekte olan! ben, terk ettiğim öteki dünyam ve boşlukların birer birer kapa-nişi, ne kadar boş zamanım geçtiyse hepsinin beni gıdıklayışı da olacak bu çalışmalarımda.
İkimizin arasında gidip gelen mekikte yaşlı bir usta gibi kekeliyor ellerim... Bir türlü mekiği kaydıramıyorum. Heye-candan olmalı. Hayatım bu kadar ani değişikliğe hazır değil. Başlama noktası neren olmalı? Bana yardım et, bakışalım,| söyle bana, sesini ver, ağzının biçimini, dişlerinin akını...
Ah dul kirazım üzülme, 'Lâhur Şehzadem!' dediğin koca asker kaçağıydı, yaşı geçkindi. Elbette gidip de dönmeme iht malini de taşıyordu askerlik.
 ^^
İkimiz dokumada bir günah işleyeceğiz. Günah bir hare-kettir, belki bereket. Mekiğim kokunu estiren bir rüzgârla gi dip gidip gelecek senden bana... Yemin ederim seni yaşadığı evden kaçıracağım. Nakısımı bitirdiğim gün ay senden cak biliyor musun...
'Allah her şeyi görür, bilir'se bana müdahale etmez, yara tımımla baş başa bırakır. Ben de şükranla onun inceliğine y kın, halvetî bir sevgiyle dokuyup renklerimle anlatırım seni ö gür ve yalnız içimde. Gerçek bir nakkaşın karanlıkta yıllarca resmi çizerken kör kalmasının tek faydası 'çizdiği atı ezber mesi' olmamalı, sabır ve olgunlaşma hayata insani bir tenle küllenip kalmalı, yansımalı.

Çökelez adımla, adının efendisi olacağım. Demek isted ğim bu. Sen Nişantaşı'nda kestane ıhlamur ağaçlarının bayı tan tadında, kokusunda civciv sarısı bir evde otururken, İsta bul'una ayak basacağım. Yağmur kabarcıkları, birikintiler gelişmeyi fısıldayacak sana. Gözlerimde hafif bir nem, adre ni yazdığım kâğıt kaç yıl sonra elimde, evini arayacağım.
64
ıya kadar kişneyip dururlar; veya aşk doğuncaya kadar.
Seni karşımda dokumamı seyrederken görüyorum Selmin.
?i bir başlangıç. Uzun boynun, ince bileklerin, dizinin üs-
koyduğun kuş beyazı ellerin, dokumanın ritmine uygun
ıtısların gözlerinde. Gözlerin senin aynan. Benim aynam
nnam. Böyle iki ayna birbirine tutulursa tek yüzden bakar,
ırlar. Birbirlerine asla dokunmazlar. İki ayna arasında ka-
? ıkışım, bir kumaşı desenlemeye benzer. Herkes kendin-ıenkler, ifadeler
kullanır. Arınmış, güzellik sızdıran bir
ilada fırtınadır renkler âlemi! 111 ? r dokumadan bir de hikâye sızar ve bir hayalin kırıntısı
? it? dönüşür. Bir yandan anılar dökülür, çiçekleşir, kuşla-ısanlaşır, bazen bir böcek, leylek, bir zeytin dalı girer do-1ya. Su inci ince sızar, zakkum pembesi, bamya, tütün çi-
ırısıyla bir arı koklaşır, ah bir de suların ve gecenin sesi-ıştırsam da dokuyabilsem yüzünü. Bak bana, gülümse, bir ver. Romanımla zaman zaman buluşup konuşacağım m Adım Kırmızı"mn nakkaşlarıyla tartışmaya girebilmem ?itün yeteneğimi ortaya çıkaran şeyler dokumalıyım. Bak nümden tut, gülümse, yüzün bana dönük olsun Selmin. ipim açıldı. Bekle biraz. Kalfam Payam tokulanmış iplik niş. İpliğin emiştirilmesidir tokulama, iyi boya tutsun, ip-ımlığını kaybetsin diye yapılır...
l'.ıyam'a iplikleri boyaya hazırlamasını söyledim. Ben da-k kasserlenmiş ipliği dokur, üstüne nakşederim. Bu işi yaptığımı ilerde anlatırım. Dedim ya, çok özel bir nakış; '.irin yaptığı bütün işlemelerden farklı. Nakış için uçları İmiş iğnelerim, fırçalarım var, kimi çelik, kimi ağaçtan,
ipek, iplikten... Srvdiğim senin Selmin adın: tezgâhta önemli bir parça,
65
yaratıcılığım gelişiyor, ıncıımeuen uunuyuK .~...------
rum seni. Allahım ne güzel bir düş verdin bana, gerçekleşme^ için devamlı dua ediyorum. Hayatım senden önce bir selinti^ di, sıradan bir kalfaydım. Gözlerindeki kıvılcım, hayatımın at« sine düştün.
Kalfam Payam iplikleri boyayıp dinlenmeye bıraktı. Ar, dolsun ki seni gerçeğinden daha alımlı çizip boyayacağım. Me leğim, burcun ceylan; on üçüncüsü... Gezdiğin yerleri, gördij ğün çiçekleri bile hayal edip koklayacağım. Aramızda mesafj yok. Seni masırıma dolayacağım.
Boyayı emen iplikleri sakkalıyor Payam. Fazla ve tutmjj yan boyalar suya akıyor. Bu gaile alma işleminden sonra ipli! ler haşıllanacak. Artık tezgâhıma oturuyorum. Sen uyuyorsu« yaprakları henüz açmamış aheste kokuların olabildiğince d« rinde. Sana çıkan bütün sokaklarda tabanlarım su toplayınc^ ya kadar geziyorum. Ve baharat kokuyor hayalin. Narin eli rin okuduğun her kitabın sayfalarını çevirdikçe yüreğimde fır nalar başlıyor, senden birçok parçacık taşıyor bana.
Kalfam gailesi alınan iplikleri haşıllıyor. Kazana bir mikt^ iyi cins un atıp su ile karıştırıyor. İplikleri içine basıyor. Tors yunca silkeleyip haşıl ununun fazlasını attıracak. Bu işlemU ezbere bilmekten başım ağrıyor. Selmin'i de böyle eksiksiz blj sem. Payam işini bitirdi, bundan sonrası bana kalır, ne dok yacaksam ipliğin hesabını ona göre yaparım.
Dokumada, renkte, tabiatın ve ruhun şiirini döktürmek neler yapabileceğimi sen belirleyeceksin Selmin. AynalariB bakarsam bir yol, iz bulacağımı biliyorum. Kalfalık yıllarım<l Ladik'le başlayan ilişkim sürüyor. Sen yanımda yoksun dijj onun ak baldırlarına haftada bir uğruyorum, içimde bir me gibi dolaşarak beni suçluyorsun bu yüzden. Günah işlemek
66

•rerek o akşam yemeğe çağırdı beni. Kadının kolunda ire kolay girip çıkmasını sağlayan bir bohça vardı; boh-k yapıyor! Güya benden işlemeli yağlık, camadan almaya iv.. Kalfam anlamasın diye örnek işlemelere elini bile ıcden baktı. İşte o günden beri Ladik beni tutukladı.
Selmin seni görüp sevdikten sonra "Bu eve bir daha geleliyim" diye diye gittim. Gecenin içinde muhteşem görü-I adik aklımı çeldi her buluşmamızda. Görüşmeme karanı onu görünce vazgeçtim. Birbirimize çoğu zaman do-
nadık, içip konuştuk inan...
Senin saflığınla Ladik'in geçmişi durmadan karışıp birbirle-ıkiliyor. İçimdeki bu karmaşa Selmin'e haksızlık biliyorum. ? ı payım Ladik'in ateş şulesi çekirdeksiz nardan bal bedeni ' ok etkiliyor. Çekirdeksiz narın muhtelif renkleri vardır ya;
.ı. 'zinden tatlılar yapılır. Bin tanesi bir dirheme satılır. La-
'ina şarabını sunuyor, çekirdeksiz, samimi, lezzetli...
Ladik'i elimin altında çizerken ezip öldürmeliyim; kalemle, la, iğneyle, sözle, bir çiçek gibi kokuşmaya solmaya bıcılıyım. Başka türlü ondan kurtulamam. Bu kitabın sokak-l,ı gezerek aramalıyım geçmişini. Eğreti gelinliğin tenine len bulaştığını, kılcallarından nasıl sızdığını, hangi boy-ı.cldiğini, Göller Şehri'ne girişini ancak sevişerek bulabili-liye düşünüyorum. Ladik'i çizerken, Selmin'le İstanbul so-unda geziyorum sanki. Bir kadının bedeninde tebdil gez-ok çekici geliyor bana. "İmin seni nakışladığım çizdiğim her parçanın bir yerle-
mızam yerine kelebek koyacağım. Bunu yalnız sen algıla-
Hireceksin.
67
Suresi, 68)
And olsun ki dokuduklarım, nakışlarım başıma bela olacak ve bu mecnun. Çünkü onlar suç ortağım. Çok ayrıntılı incelendiğinde kalem ile kâğıt arasında çizgiler ve renklerle giydirc ğim iki kadınım var. Çekirdeksiz nar şarabı Ladik, kadınpar mak salkımı olan Selmin.
Mutlu olmadığımda acaba dokumada nakısımda resmimd« en çok hangi renkleri kullanıyorum? Ben kadınlarımla hayata demet demet minyatür çiçekler, at, ceylan, tavşan, kaplumbağa serpiştiriyorum. Ladik'i düşünüyorsam çiçeğin dişi organına diyor elim; bu Selmin'se, ruhumu fetheden, elim köküne iniyor] Mesela at çizerken sağrısından başlıyorum, benden önceki kaşların tersine. Sağrı beni dinlendiriyor, hem yelesinin 'Çir Türkmen usulü bulutlara benzer gölgesinde serinliyorum.
Kalbim ikiye bölünmüş: Selmin busegâhım, Ladik'in sur duğu şarap, kuğu sürahisiyle baştan çıkarıcım... Birinin kokı sundan, diğerinin biçimli bedeninden, balından vazgeçemer Selmin aklım, Ladik aklımda esen kavak yelleri. Onunla 'Şe(diz'e binmiş, uçuyorum.
Tebriz'de, Meşhed'de sultan, şehzade dolaşan nakkaşlar dan biri, Acem mülkünün bütün sanat marifetleriyle soğuk kış günü kimseye görünmeden odama geldi. Hayalimdeki ri simlere bakmanın sonu gelmez hazzını yaşıyordum o sıralaç Bahçemde dört ateş şulesi at ve bir heybe dolusu kitap dur yordu. Kitaplar ve atın biri benim içindi.
68
. tvuya ubLdidruan olmamak için yolumu ayırın bana göre tam zamanıydı. Osmanlı sarayı, Göller Şehrine hep uzaktan bakmıştı. Şu
bek'ten Allah razı olsun. Beni ziyaret etmese onun zama-
? nasıl tanışabilirdim. Sarayların, köşklerin oğlanlarını, ca-
r ini, İstanbul sokaklarında devriye gezen kışı, martıların
l.yle taşıdığı aşk hikâyelerini, Boğaz'daki hercai gezintile-
lyorum artık.
Nakkaşların süslediği kitapların daha az okunduğunu, se-olduğunu düşünüyorum. Süslenmiş kitabı, boyanmış ka-ıi.ı benzetirim. Dışı seni yakar içi beni. Padişahın halka ıı gibi bakacaksın nakşedilmiş kitaplara! Mesela ben üzümün koruktan önceki halini, çiçeğini, Sel-bakarak dokudum; iyi bir çalışma çıktı ortaya. Eminim kimsenin ilgisini çekmediğinden çizilmemişti. Elim-!i mıyorum, satmıyorum aşkıma dair ürünleri. < Huınan kitabın nakışlı olması hayal gücünü engelliyor, ılın resmini okurlar çizmeli, her bir duyguyu kendi ren-ulldnarak yeniden üretmeli. Böylece hem düşleme gücü m insanlığın malzemesi yetkinleşir.

Selmin, işte bir hayalde yoğunlaşmışken günahkâr m kapısı açıldı ansızın. Yörük ile Zeybek ustalar karşıma ılışma masamın üzerinde karakalemle çizdiğim yatak ı.il.ınmız, hayallerim sereserpe duruyordu. Gözleri mah-lime doğru daldı, kaydı yani. Nedense insan ister iste->yU açıkta yakalanan, ayıp görünen şeylere daha bir il-
69
ânından uçup gittim...
"Söyleyin ustalar, anlatın, gelişinizi neye yormalıyım?" dim kekeleyerek, biraz kızgın.
"Payam'm dehşet saçan yüzünü gördük."
"Eee ne var bunda, ikiniz birden aynı anda mı gördünüi yani?"
Yörük'le Zeybek ustalık belgesi aldıkları halde eski yerl« rinde çalışmayı sürdürüyorlardı, bunu biliyordum.
"Duyduk ki dokumada çığır açacakmışsın!" dediler.
"Bunu ben bile bilmiyorum" dedim.
"Gece düşe yatayım, Zeybek de yorumlasın" dedi Yörük.
"İşime karışmayın, bana ait bir hayal bu!" dedim.
"Bizimle paylaş ki sana fikir verelim" dediler.
Uzun bir sessizliğin içinde kaldık. Ladik durmadan bendej ki Selmin'i etkileyip kirlettiği için hiçbir şeyin henüz netleş mediğini, birinin ruhumu, diğerinin bedenimi yaktığını ve bur dan değişik bir haz aldığımı nasıl anlatabilirdim ki ustalara^ Ladik'e gidip geldiğimi sokaklar ve annesi Çenoto'dan başk kimse bilmiyordu. Yoksa yüzüm beni ele mi veriyordu? Kadif! larımı gizlemeye özen gösteren biriydim ben. Ladik'in bir si zünü bile kimseyle paylaşamam; uçarı, alev dilini, ölürüm di öldürmem.
Göller Şehri uyudu. Sabaha kadar huzursuz döndüm dur| dum, sayıkladım. Kırmızı elleriyle güneş ovayı okşadığınc üçümüzü biraraya getiren şeyin Selmin'e duyduğumuz aşk duğunu düşünürken biraz canım geçmiş. Evim aynı zamandl atölyem. Bahçedeki ıhlamur dallan çiçekli. Yörük ile Zeybel
•İn I lasta olacağımı sanıyordu Payam. Nedense bir kadının »••mi, özel dokunan beze nakısı işlendiğinde ölebileceği kur-u, yorumu, geleceğin önemli ustalarından biri olacak Pa-. -M ı pek ilgilendirmedi. Selmin'i seviyorduk ve galiba onunla »•vl»llğimizi düşündüğümüz ânı beze dokuyup ya da dokudu-İııııhı/ beze çizip resimleyecektik.
laftan lafa gide gele bir ortak çalışma içine giriverdik. "-?it. Zeybek, Yörük bir yatak hikâyesini içimizde çizmeye baş-??r.ıık. Bu yarışmayla hayallerimizi, günahlarımızı insanlarla H*Vİ<ı$acak, hayatlarımıza ait ipuçları verecektik.
70
71
Yunanlıların Ege Denizine dökülmesi ve ülkenin işgalde kurtarılması, savaşan milislerin yüreklerindeki kahramanlı duygularını canlandırmış, geride bıraktıklarının hasretini bi yutmuştu. Savaşmaya giden herkes bir an önce sevdiklerin kavuşmak için can atıyordu. Ragıp milislerin önünde babasır unutmuş, bir an önce eğreti gelinine kavuşmak için kanatlanı
uçmuştu.
Ladik delikanlısını görür görmez banyoyu ateşleyip sı
ısıttı. Terli kır çiçeğini, eylül meyvesi kokan erkeğini yıkac
İncirlerle birlikte tatlanmış dudaklarından, o kaldıkları yerdt
başlayarak gün gün, hece hece hasret sepetini boşalttılar.
"Peteğinde çok bal birikmiş" dedi Ladik.
"Narlarını tanelemek, döküp saçmadan yemek istiyorum."
"Ağzına, ellerine, kollarına al o zaman... sana kese yap"
yım... tenin bana kaysın. Yunan'ı beklerken pek yıkanamamı
sındır." Birkaç tas ılık suyu Ragıp'in başından aşağı döktü, hî
fifçe keseledi, bulgur bulgur ayrılıktı dökülen.
"Menderes Nehrine çok dalıp çıktım ama!"
"Ayaklarını dizime koy" dedi Ladik fingir fingirdek. Ragj|
ayak altından cinsellikte alınan hazza benzer tuhaf bir duygf
la gıdık aldı.
Pembeleşen ve sabun kokan ağzı, Ladik'in nar çiçeği u^ larını içine çekti. Bu kez kadın değişik bir hazla donandı. İkil de baygın, yarı ıslak kendilerini

yatağa attı. Eğreti gelin, df kunuşlarını ara ara sözlerle süsleyerek derinlere gidip geli ken, delikanlısı hasretini bir an önce gidermenin aceleciliğin deydi.
72
mm, liuciKiue, meyuaiı cutjşıeiiiiue ııuııaiı suıarıa ter aııp yev-
•n şehir saatlerce sessiz bir uykuya daldı.
Umman Hanımla Pehlivan yatak odalarına hemen kapa-
ıdılar. Kocasından düşmanı beklerkenki günlerin korkulu,
iılı anılarını dinledi. El ayak çekildi. Gecenin geç saatinde
nan Hanım'ın teni, çıtır çıtır yanıyordu. Soludu derin ve
Hıı.k, başörtüsünü çıkarıp örüklerini açtı, küçük çıplak ayakla-
• inin akını birer manolya gibi kocasına doğru uzattı. Anlamaz
fin Pehlivan... İlk günlerinin havasına girdiler. O zaman acemi
iyecan vardı, şimdi ohoo köprülerin altından eğreti gelin-
M'çmişti. Umman kendini özgürce yokuş aşağı, kocasının
bıraktı.
Anadan doğma soyunuvermesinden biraz utandı. Mavi
ı i kocasına böylesine yakından bakmaya alışkın değildi
nlik'in fingirdekliğini aklına getirerek mahcubiyetine ken-
bir kılıf buldu. Cinselliğin kendince eksik kalanlarını ta-
ılıyordu, bunda utanılacak ne vardı. Başının içinde kara
ıiş uçtu. Kadın yatak hayatını günlük işlerinin önüne koy-
ııı, başa gelecek, göze görünecek bir kötülük dolanıyor
ı-kti! Kalkan kursağını bastırmak için birkaç damla kekik
ı içerse bir şeyciği kalmazdı.
? ıbahın erken saatinde evin kızı Esma biraz mahmur, du-
nıda oynaşan güneşle hayaller kurarken Saadet Kalfa
l.kale'de şehit olan kocasını düşünerek mutfakta kahvaltı
in/ordu. Başka düşünecek bir kimsesi, bir erkeği yok.
.....imimi Ladik'in evdeki varlığı hayalleri tetiklemeye yetti, ha-
trı kurcaladı.
73
yordu. Koca şehri saran moda bir dokuma kumaştı o. Tomurcuğun açarken dalında yarattığı her titreşim onun bedeninde de vardı; o kadar ince milimetrikti kıpır kıpırlığı...
Ladik'in yüzü, nakkaşların ezbere çizebileceği kolay bil yüz değildi, kırk bir çeşit gülümsemeyle çizgileri değişiyor, bakışları, dudaklarının aralığı, dişleri, nar pembesi yanaklarında-] ki çizgiler, evdeki eşyalara, tabağa, aynaya, kaşığın içine, su-] ya, semavere, mangala, şerbet kupalarına, her şeye yansıyordu. Bu hoş, coşkulu, romantik rüzgâr onunla esmeye başladı. O zamandan beri Göller Şehri'nde Ladik yeli hâlâ eser.
Şiddetli bir depremle yatağım sallandı. Tahtalar gıcırdadı, karpuz lambalar düşüp kırıldı. Uyku sersemi elime ne geçir-dimse alıp kaçmaya çalışırken, fırtınaya tutulmuş bir gemide} dim sanki. Başım döndü, dengemi yitirdim. Düşmek üzerej ken, "Korkma, evimiz zelzeleye dayanıklı" dedi bir ses. Gelen] annemdi.
İzmir'de iki taygeldisi olan Sarayköylü Saime Hamrrt\ ağabeyimi zabit elbisesiyle Güzelyalı'da gezerken görmüş pek beğenmiş, bir yolunu bulup tanışmış. Ben bu evlilii destekledim diye Ladik bizim aileye ateş püskürüyor. Sanc bir kötülüğü dokunmasın dikkatli ol. Esas bunu hatırlatmak için geldim bu gece. Ama sana biraz da hayal vereyim, resimlersin, hoşnutluğun artar, hayata gülümsersin.
Bak eski zengin konakları, güneş doğmadan ayaklandı^ Yaldızlı duvarları, Venedik renkli camları, vitrayları tablt gibi. Kapılarında misafir getirip götüren soylu yorgun atlat
74
/ yefienne gelmişler. Delikli kuruşa simit satılıyor, Pazarından geçenlerin ayaklarına takılıyor bostan, Inmates, patates vs, simsar eniştenin gözlerine benzer !er, koza renginde dutlar, lokum incirler sokaktan ge-lere ağız tadıyla dallarını ikram ediyor... Delikliçınar inilmesinde hikayeleriyle güldürüp düşündüren meddah Ali Şoba bir kuş olmuş ötüyor...

Bu söylediklerimi iyi belle. Çocuktun sen. Kaybolan ? terleri hatırlatırsam boşluğunu hissedersin. Hayatın, ke-kısık yol şeritlerinden geçilen zamandan ibaret kal-Mutluluklar hep seni izlesin yavrum...
Sadece Meddah Ali Baba'yı dinlemek isterdim. Sesi, yüzü m m bir yerinde saklı. Çocukluğumda düğünlere gelirdi, ağzı su dolu kocaman bir torba gibi şekilden sekile gi-n hem korkar, hem de gülerek, anlattığı hikâyeleri dinle-,alışırdık. Köçekti aynı zamanda Ali Baba, zilleriyle at-ı göbeğini seyretmek, düğünün en beklenen eğlenceli zaili. Gülmekten kırılırdık. Ne yazık ki aklımda hiçbir hikâ-ılmamış. Anneme sormalıyım...
Çökelez'i evinde yatak odasının duvarını resimlerken gö-
nım. Adımı Selmin koydu o. On üçüncü burçtanmışım,
oylüyor. Annem başka bir sesle çağırırdı beni. Melek
•m görücü geldiği gün sokakta şaramanı oynarken, "Hadi
e gel" demişti, adım Kız'dı. Gelin gittiğim evde de bir
bir ses, bakış yetiyordu çağrıldığımı anlamam için. Lâ-
hzadem, kocam, bazen "Bebek!" derdi bana.
75
yordu bu evcimenliğiyle.
Anneannemin, pencerenin önünde, her zaman oturduğı yerde tek kurşunla alnından vurulmasından sonra korkumuzdar annemle konağa taşındık. Kendime arka bahçedeki telli n< ağacına bakan Ragıp Dayımın odasını seçtim. Ladik'in yaşadık yerler benim için önem taşıyordu. Çünkü o bana gizlice rakij olmuştu. Odasında bıraktığı çiçek kuruları, baharat, kullandıg eşyalar tozlanmış; o günkü yerlerindeydi. Ladik gibi oynak d« ğilim ama, alçakgönüllü olmaya çalışıyordum. O fakirlik içine zenginler gibi yaşarken ben varlık içinde yokluk çekiyordur Dedemin bütün mal varlığı anneme kalmıştı. Evlendiği kadı çok zengin olduğu için dayım hissesini anneme vermişti.
Kocamın askerde öldüğü, gün geçtikçe daha netleşti, lih Babamın himayesinden çıkmam gerek. Hem annem solı ğumun sıcaklığına ihtiyaç duyacak kadar yaşlandı. Konağa ta sındıktan bir ay kadar sonra kapının altında bir not buldur "Babamın intikamı alındı. ÖKKEŞ!" yazılmıştı buruşuk kötü ' kâğıda. Bu sırrı hâlâ çözemedik.
Evimizde en çok hoşuma giden yer, arkın üstündeki taht dolap. Tulumbayla doldurulan su deposu ile arkın arasında! boşluğa raptedilmiş tahta çıtalı dolap iki bölmeli. İçine yi*, çekler konuyor; yemekler, sebze meyve, kahvaltılık, yağ, pej nir... Şerbetleri karcıdan aldığımız buzlarla soğutuyoruz. H< nüz buzdolabı yok. Cereyanın şehre getirilmesiyle önce ar cadde, zengin evleri ışığa kavuştu. Evimize tesisat döşettik hemen bir radyo satın aldık. Ahşap kutudan, ajans, alafrang^ alaturka müzikler, fıkralar, dini sohbetler dinliyoruz. Doğrı karanlık gecelerimize gelen yeni dostumuzu seviyoruz. Ba2
? maya başladım. Çünkü patronlarının kızı ve tek vârisiyim. ık, Zeybek, işlerini bırakıp, sevgi dolu gözlerle beni izli-ırdı. Erkeklerin, hayalimi sanatlarına malzeme olarak kulisi hoşuma gitmiyordu ama düşlerini gönüllerince kurma, MİeMe özgürlüklerini kısıtlayamazdım. Göller Şehri'ni terk ilip İstanbul'a gideceğimi bilseler o tanımsız el değmemiş aşk mıma girerler miydi bilmiyorum? Bir kız ne zaman severse o zaman kadın olur. Halen kanı kız mı olduğumu ben bilirim. Bunları niçin aklımdan Jim: Çünkü ben sevmemişim meğer, aşkı tanımamışım, ışma Sevgilisi'ne vereceğim bakireliğimi. Bir şairin "Kızın dilmişidir kadın" dizesi, hikâyemi diklemesine nasıl kesi-a...
Bekâretin sevmeden alınması mümkün değil bence. Bir ııayla ortadan kaldırılamaz o. Bu bakımdan ele aldığımda
? ligimi kaldırmak benim sevmeme bağlı; o benim elimde. ık demek yerine, bakireliğin düzeltilmesi bana daha uy-•lıyor. Bunları hayat bilgimden çıkarıyorum. Seveceğim
ıı kaçıncı sayfada bulacağım belli değil. Böyle bir bilgi
imi onun bana yakınlaştığını işaretliyor. O şimdi ifadesini Imluyor. Aslında bu ışığın etrafında dolanıp duruyorum.
ervane gibiyim. Bilgisiz duygu içgüdüdür. Üzerinde dur-' sey inceltilmiş bilgi duygusu. Bu laflar Selmin'e yakıştı-
? ağız tezgâhımdan çıkıyor. Yani böyle bir değerlendir-bütün kadınların layık olduğunu düşünmek belki bir m olur. Lakin söz layığını bulur, bulmalıdır. Bir

bakıma pleri üreten benim. Hak etmesem böyle bir bakış açısı .11 seslenmezdi. Demek ki bilgi ve duygu bir ağızdan
76
77
de dil deneyimleri yapıyor. Biri var ki bu durumdan şikâyetçi: komşu oğlu Recep. O da bir eğreti gelini olsun istiyor. Faka! eğretiler de artık zengin evlerinde yaşamaya alıştıklarından! delikanlılarını seçiyorlar. Sayıları azaldıkça, kıymetleri arttı, nazlanıyorlar.
Recep bir gün Komiser Hamdi Bey'e, Müftü Ahmet HuluJ si Efendi'ye, eğreti gelinlerin kışkırtıcılığını, yarattıkları ayrıca lıkla Türk aile yapısını içten bozduklarını, bu müessesenin edilmesi gerektiğini birer dilekçe yazarak dile getirdi. Gece yin kimseye görünmeden zarfları posta kutusuna attı. Adı gizli tutmuştu, Pehlivan Buldan'a karşı gelmek sorun yarata lir diye. Tabii kapı komşusunu da jurnallemiş olması iyi bir değildi. Dilekçelerin yarattığı dedikoduları arkadaşlarında! mahallede kapı önlerinde oturan kadınları gizlice dinleyip, nesinin ağzını arayarak öğrenebilirdi. Ortada geleneğe ay olan bir durum da yoktu. Aslında Recep, Ladik'i kıskanıyor Onu yatağında düşlemekten yorgun düşmüş, uykusuz ve öfk kalmıştı. Kadının hayaliyle oynaşmak, gerçeğine dokunmakta daha yorucu ve hastalıklı bir durum ortaya çıkarmıştı. Ladik'I kokusunun, cinsel deneylerinin yansıdığı yatağında kalma muhteşem olmalıydı... El değmemiş bir delikanlı olan Recep Ladik'i görse, sesini işitse belki bu kadar hiddetlenip, kıskaa mayacaktı. Yüksek bahçe duvarlarıyla zırha bürünen köşl içinde özgürce salınan Ladik'i ulaşılmaz kılınca daha uzun sQ| reli cinsel düşler görüyordu delikanlılar...
Recep iki odalı yoksul evinde Ladik'in hayaliyle yatıp kıyordu. Kaleiçi'nde marangozluk yapan babası, "Ben ok
78
keli
i S!) :
1
gelinlerle yaşanılanları hayal edip tatmin oluyorlardı!
Kime ne... Esas vazgeçilmez olan Ragıp'ın Ladik'le geli->lostluğu. Duru, rahat akan eğlenceli bir zaman içinden orlar. Delikanlı ruhunu güzelleştirmekle meşgul, ayrılık inin tik taklan duyulmuyor.
Yine düşümde annemle köşkün bahçesindeki manolyanın m-si altına oturmuş konuşuyoruz:
Kostak Emine'nin söylemek istediği bir derdi daha var. \\\ Dayımın ölümünden sonra eğreti gelini olduğu eski delikanlılarından Ahmet, onu aç açıkta koymamış, Lise Cad-ılfsinde iki odalı evine yerleştirmişti Emine'sini; biliyorsun. \hmet, günaşırı dolu filelerle gelince, eski ateş bacayı sar-lı 'live, yolda, kapı önlerinde, pencerede oturan kadınlar • un evde kaç dakika kaldığını bile tespit etmişler. Kösün tohumu asalak otlar gibi çabuk çimlenir, büyür, arsız kollarını, atar iyiliklerin üstüne. Ama Emine'nin kâr olduğunu hesaba katan yok. Yoksa Ahmet'le ka->lml(inn düşündüğü anlamda bir iş yapsa, Ali Dayımın me---? liirıı ı hangi yüzle gider? Bazı ölüler dirisinden daha etkili-•lıı Ah kızım Göller Şehri'nde konuşulacak yazılacak öyle f$k 5<'V var ki... İnsan ağzını açmaya görsün, belirsiz derin uyu açılıyor sanki.
"Anne sen de şaramanı oynar miydin? Golfun ilk şek-,. ve bizim oralardan uç vermiş" diye soruverdim bir-
79
"Babaannem miydi gelen misafir?"
"Evet. Hemen söz verildi, yüzükler takıldı. Baban halis\ ipekten bir kişilikti gerçekten. Zengin değildi ama güvenilir, çalışkan, kanaatkar ve içtendi. Bu özelliklerine gelin gi-tim ben. Zaman içinde de birbirimizi çok sevdik."
Uyandığımda annemin sözlerini resimlerken, Kostak Emi* ne'nin evine ikinci gidişimdeki konuşmalarımızı düşünüyor-j dum. Bu bilgileri yaşarken de anlatmıştı bana, nedense tekrarlıyordu yine. Galiba ölenler bir ihtimal yaşadıklarını içlerinde | sayıklıyor, günahlarını ayıklamaya çalışıyorlar. Eğreti gelir olan Kostak Emine, Gül Hüsniye, Gülnaz anlık zevk değil; ya sanmış birer zamandı. Bu düşüncelerle gözlerim açık, aklır şaşı kalıyordu.

Eğreti gelinleri, onların delikanlılarını, Çökelez'i, Selminl ileri bir tarihe, bugüne getirdiğimde şehir şehir gezdirirken an-j lamsız bir bütünün içinde ufalanıp dağılıyorlar. Kuşku yok, on* lar Göller Şehri'nde yaşadılar. İşleri, ünleri, gıcılı yağan zamanlan, yarısı beyaz diğer yarısı pembe mayhoş, şehla, telli çekirdeksiz narları, buzdan kılıçlı çatılanyla... Onları neredeij bulacak bu zaman, çuvalına dolduracak anıları sayfa sayfa hî yat hayat. Karın altında çok sümbül, menekşe, leylak, erik çü çekleri saklanırdı, o zaman zaman sıcaktı, yürekliydi.

Çökelez bir eğreti gelinin yatak hikâyesini resmederek ha fızalarda renkli kaldı. Dokuduğu çok özel bezi sayfası, tuvali oldu. Bu resimleme tekniği bir yenilikti. Mucidi 'renkbaz'

ıı>muş oır tanrıçayı andırır. Gezerken ayağınızın altını yavaş-I Midıklayan el kadar minik havuzlara sıcaklığınızla dokunur-ı/ bu özgürlüğü hissederiniz. Dinleyin... Çökelez'i, eğreti gelini Ladik'i, Selmin'i, doku-«sleri ve horozlarla çınlayan müziği... Göller Şehri'ni duyuyor, görüyorsunuz değil mi?

"Eğreti Gelin Usulü Muhabbet" başlığı altında işlenen na-
ı resimle yarıştı dokumanın ustaları. Çökelez, Yörük, Zey-
beni sevdiler. Anlayamadığım, alındığım ve incindiğim
.1 şu: Buldan Dedemin atölyesinde yetişen ustaların beni
Jarına sevilen kadın olarak işlemeleri, resmetmeleri...
timce sanat yapmıyor, ekmek kapısına ihanet ediyorlardı. Da-
'imuşak bir ifadeyle söyleyecek olursam acaba beni eğreti
11 eri olarak mı istiyor, düşünüyorlardı? Çökelez'in bana
ğı Selmin adına bir itirazım yok. Belki bilemediğim, zihni-
? ulaşamadığı bir derinlik, anlam vardı bu isimde.

Çökelez bir gün yatak odasında çalışırken habersizce evi-
i kadaşı Yörük'le Zeybek gelmişti ya. Dokuma üzerinde ve
t da nakışlanan çizilen yüzümü görünce yüreklerinden kan
iş o anda. Böylece bir gerçek gün yüzüne çıkmış. Üç deli-
da Selmin'i seviyor. O gün orada karar almışlar: "Sanat-
vakışan şey yaratımıyla kadına itirafta bulunmaktır. Sel-
kimin resminde nakısında kendini beğenirse onu seçmeli."
n bu bilgileri zaman zaman evimize gelen Ladik'in annesi
ıçacı Çenoto'dan alıyordum.

Ladik'i yakından tanıyan Çökelez, onunla geçirdiği ser-
ıiifst zamanlan da sanatına yansıtmıştı. Ladik'le Selmin'i bir-
l«|tlren biçimleyen renkler, iplikler, ilmikler, çizgiler suçsuzdu.
lez yaşadıklarını üreten bir usta, bu sebeple yarışma res-

^ucim onu küçükten dokuma atölyesine çırak olarak almış. Yörük'ün her işe yatkın eli dokuma sanatı üzeri* de kabiliyetini geliştirmiş. Onunla çok iyi arkadaş olan ve bilgilerini Çökelez'le de paylaşan Zeybek, eşkıya hikâyeleri, töre-leriyle büyüdüğünden iyi zeybek oynar. Düğünlerin, törenlerin, telhelva çekilen eğlence gecelerinin aranan oyuncusudur Zeybek. Buldan Dedem küçük yaştan beri onu oynatır, hevesi: geçmesin diye cebine para sıkıştırır.

Çökelez, Yörük, Zeybek; Göller Şehrinin tarihine parlak birer sima ve bilgi olarak kalacak isim ve kabiliyet taşıyorlar. Onları Osmanlı nakkaşlarından ayıran şey kitap sayfalarına değil, Selmin üzerine dokuyup sardırdıkları beze nakış yapmak lan. Bazen motifi rengârenk ipliklerle tezgâhta ilmek ilmek dokuyorlar, bazen fırçaları, metal, kıl uçlarıyla beze çiziyorlar.

Çökelez'in renklerinde bir tuhaflık var. Ladik'le Selmin' ustaca birbirine yedirmiş. Hemen ilk bakışta iki kadının ru; birçok anlamı içinde barındırıyor. O nedenle kolay anlaşıl yor resimler; bulanık. Ladik'teki eğreti gelin ruhu kıpırdak, renkli, hercai. Çünkü Çökelez Ladik'le olduğunda beni haya| ettiğinden kadınlarını birbirine karıştırıyor. Resim karşısın ne hissedersem ona göre karar vereceğim; yani Çökelez'in a kına vereceğim cevap o zaman belli olacak. Yüreğim on duygularını kabul eder mi bilmiyorum! "Nakış akim sessizliği^ gözün musikisidir."

"Eğreti Gelin Usulü Muhabbef'in Selmin'i olmanın anlam» nı düşünerek paniğe kapıldım.

82
Zeybek'in nakısında topraktan alınan enerjinin bedende ?lişi, memleket havasının içinde bir oyun, dizlerin yere iu, ellerin kuş kanadı gibi açılışı da var, bu hissediliyor. I vel Zeybek, zeybek oynuyor sanki benimle. Sevişme anında »ynayan iki sevgiliyi canlandırıyor sanatçı. Zeybek bir Şa-ııı nı gibi iyiyle kötü arasında denge kurmaya çalışmış. Resimli çağdaş bir medyumun ruhu var.
Zeybek'in 'sevişme usu-lö'nde belirgin olan tek kadın, Selmin.
Yörük'ün nakısı göçebe; her şey hareketli. Türkmen usulü
e yatak kuşamı. Selmin'le at üstündeler. Çünkü o orada
i. Her şeye tepeden bakıyor; hükmetmeyi, atla olan dost-
luflunda öğrendi Yörük. Bozkır ve toz kokan eğeri üstünde
ligi kadın Selmin'le. Dokuduğu ve yine kadınının çizgilerini
?ttiği örtünün altında çıplak oldukları bakışlarından belli.
ip göçecek renkler, çiçekler, gölgeler, yüzler. Yörük'ün
ir göçer yayla yüreği, böyle bir resimleme tekniğini yarat-
1 Üç usta da sevdalandığı kadına, bilinmez bir yüreğin
ıgunda, sırrında modernleşip bütünleştiler. Hüzünlü fırça
Klan çok dokunaklı yürüdü.
Delikanlıların üzerimde büyük bir sevdayla çalışması, na-ıki ben, aslında çok hoşuma gidiyordu. Bunu açıktan belli
• inliyordum. Çenoto bize sık sık gelmeye başladı. Bir gün bir lnlı.ıneyle annemi üst kata gönderdi. Kulağıma irice fısıldadı:
"Çökelez, Yörük, Zeybek senin için resimle savaşırlarmış;
• •ıı nasıl bir şey? Eski köye yeni âdet! Resimle savaşılır mı
83

suzıuk yani. Bazı kitaplar çıkmaz sokaklarıyla belirsizlik taşıyor. Mantığın dayanılmaz sıkıntısından fırlıyor insan. Hareketleniyor okunan metin. İnsan hayatın ve evrenin içinde eğretlı ve anlamsız duruyor. Çaresiz, zerre kadar bir şey. Görülen; düşler, sezgiler, algılamalarımız ve hayallerimizin maddesi olmasa, hızlı taşınmasak içimizde, hiçlikten bir türlü kurtulama-' yacağız. Sayfalar, paragraflar, sözler ve söz sanatları, zama1 nın içi dışı, eski yeni gelecek, alt-üst olan her şey adımda...
Resimlerin tamamlanmasıyla dokuma ustaları yarışı başlatacak, hayallerin mahremiyet perdesi kalkacak. 'Renkbaz1, renk hallacı, kaleydoskop nakkaşlar ve aralarında mekik dokuyan çırakların telaşı yarışta seçme gününün yakınlaştığının habercisi...
Çökelez'in odasında sakin bir gündeyiz. Dışarıda ekimin aritmik soğuğu, kafesli burkalarından bakan kadınlar, en çok tüketilen yiyecek ekmekken... Ladik, eğer yaşasaydın seni Amerika'ya, oradan da Afganistan'a göndermek vardı. İkil Kuleler'in enkazını görmeliydin... Kadınları ancak sen geliştirip değiştirebilirsin. Renkleri hiç solmamış ruhunu bir tütsü gibi dolaştırırdın, çaresiz kadınlara! Ufacık bir düzen kurulup bir; şeyler yerine oturdu mu, insanlar rahat edecekse ilkin kadının masum zihnine el atılıyor. Ladik sen Kandilli Rasathanesi'nd* halen beklenmekte olan 7.4 şiddetindeki zelzilli, delikanlıların brokoli yeşili çiçeklerinde hasreti çekilen bir titreşimsin. Nereden nereye: çekirdeksiz nar ile brokoli arasında kaç zaman var bakayım; cırt cırt cırt takvim yapraklarını yırtıyoru
84
i. oynarına göre sizi anlatmam, gerekleri belirsiz hale getirmekmiş. Şişşttt... Komşu delikanlı Recep'in dilekçeleri gibi boşa gitmediniz; '•1/ YAŞADINIZ... Annem dirisiyle ölüsüyle sizi tamamlıyor, mi.itiyor. Her şeyin bir anlatıcısı bir de yazıcısı olmalı. Müftü Alı met Hulusi Efendi, eğreti gelinler adına birçok kere tövbe-i Mıgfar etti belki... Açlıktan nefesi kokan Recep, neredeyse ?ık Emine'nin ileri yaşta kapısını çalacaktı kininden. Kadın >ekâr artık Recep! Kadın âşık...
Ben ve 'Kelebek' duvarda çizimi tamamlanmış "Eğreti Gelin Usulü Muhabbet" resminin gölgesi altında sessizce oturmuştuk... Kelebek'in elindeki kâğıttan bir hikâye okuyordum: I Irrat'ta hanlar hanı ile sevdiği kadını Tatar güzelini sevişir-lu-n üretmek için ünlenmiş âşıkların minyatürlerini hep bilinen vi' alışılmış üslubuyla çizerken içine şeytan girmiş ve kendin-ıli'ı bir şey

koyarak resmi değiştirmiş. Bu durum âşıklar üzeninle huzursuzluk yaratınca hanlar hanının içine nakkaşın için-• I• • ki şeytan girmiş ve hareminden başka kadınla olunca Tatar
linin intiharına sebep olmuş ve sonuçta nakkaş suçlu bulunul) kör edilmiş."
Dokuma ve nakış ustası olan Çökelez, Yö-nık ve Zeybek, "Benim Adım Kırmızı"dan gelen bu hüzünlü hikâyeyi bilinçaltında bulundurmalılar ki, şiirleri rüzgârla yazılıp çizilsin. Zaman çok hızlı.
Resimdeki yataklar bir bahçenin içinde. Servi, dut, nar
larının gölgesinde, nergis, çobançantası, sümbül, leylak... türlü renkte bir çarşaf gibi toprak. Yatan kadının gözleri biraz ? •?kik, yanakları elmacık. Ustaların üslupları farklı, renkler de-
85
•nemim in uurnunun sagınaa imza gibi duran bir hızma var. Eski nakkaşların aksine imzalar belirgin. Çökelez'in kondurduğu hızma, kelebek biçiminde, Zeybek'inki zeytinli bir dal, Yörük'ünki göçer gezer bir leylek. Çö-kelez, eğreti gelin Ladik'leyken Selmin'i hayal ettiğinden re-' simde bir huzursuzluk hissediliyor. Ladik son delikanlısı Ragıp evlenip Göller Şehri'ne bir daha hiç gelmediğinden çok kızgır Bu yüzden hırsla, kinle bakıyor. Erkeklerini kendi evinde ağır-, lıyor artık. İşte bu durum resmi huzursuz bir at gibi hareket-] lendiriyor.
Çökelez kendi odasının duvarına çizdiği resmi, bir de tea gâhında dokudu. Her ikisinin sanat değeri ölçülemez görı nümde. Seyrine doyum olmuyor. Ladik'in bıraktığı boşluç, Selmin'in masumiyeti dolduruyor. Ladik'le koyulaşan kirlilil aklanıyor. Bu bence üzerinde durulması gereken bir stil. Çol arzulu, neredeyse cinsel bir vahşeti yaşıyor resim Ladik'le. Çi kelez'in inceliği tam bu noktada ağırlığını koyuyor. Selmin'i masumiyeti, arzuyu ve ihtirası, tekniği eksik bırakıyor. Cins< ligin içindeki hayvani hareket de Ladik'le tamamlanıyor. Çökelez iki kadını da sevmiş; açlığını, eksikliğini doyur muş. Birinin yanında diğerini hayal edip, resmini tamamlamış.] Hangisiyle olmuşsa olmayanı çağırmış. Resimdeki huzursuzluğun çaresi ustaca aşılmış... Çizgiyle renkle Ladik'e masumiyee ve incelik kazandırılıp Selmin'in masumiyetinin yanına Lm dik'in, aşkın ihtirasın tekniği bulunup katılmış. Genelde La*j dik'leşen bir kadının masumiyet kazanması imkânsız değil,]
86
U'ce temiz, etkileyici, anlamlı, donanımlı, içerikli bir masumi-
ulaşmış Selmin.
Ben Selmin'in yeterince bezenmiş ve içi doldurulmuş ma-
umiyetini, Ladik'in fettan, oynak, aşksız ve sadakatsiz yapısı-
n.ı tercih ederim. O ben Selmin, yalnız bana ait masum bir fa-
olup kalmalıdır.
Annem gibi Konuşma Sevgilisi de ara ara sesinin yarattığı lıryecanlarla hayatıma girmeye başladı. İkisini de duygu ve düşüncelerimle resimliyorum. Mutluluk renk renk desenler veriyor. Konuşma Sevgilisi görünür oluncaya kadar ona da bir bulmalı... Birden onun adı Mutlu olsun istiyorum. Beni i .udine hazırlıyor, bu iyi, zaman zaman sesini dinliyorum, so-Kiflu hoş çiçekler kokuyor:
("Kirlenmek için sabırsızlanan bedenimiz masumiyeti den-'ii'lıyor. Çünkü masumiyet bir başına anlamlı değil, kirliliğin ıı'mizlenmesi için gerekli. Eğer kirlenmezsek temizliğe niye ıhiıyacımız olsun ki? Kuşların çift kanatlı, insanların iki elli ol-ııı.ısının nedeni bir dengedir. Masumiyete de, terleyecek bir badene de yaratılışımızın ihtiyacı var. Kanatların ve ellerin lu-ı biri bunlardan biri içindir. Yoksa havalanmak mümkün ol-
İlli /
'11.1/
Masumiyet banyosuna giren, orada yıkanıp temizlenen nimizdir. Bedenin temizliğe; kirin, cinselliğin masumiyete acı var. Onunla sabunlanıp yıkanacağız. 'Güle güle kirlen'
87
uııueıı \a.Lia sen
başlayacak konuşmalarımız. Başkasını hayal etmek gerekmeyecek. Ama memnuniyetin verdiği hazla, birkaç tane seni isteyebilirim. Başkasıylaymışım gibi düşlemeye gereksinim duymam, ama birden çok sana ihtiyacı anlatan istek sözünü

kullanabilirim. Ve sen işimi, Ladik gibi bir Selmin'i sunarak kolaylaştırırsın. İhtiraslı sözlerim Ladik'e, sevmelerim Selmin'e yöneldi. Ve ikisini de bir sende yaşarım böylece.")
Hayallerime, düşlerime kadar etrafımda uçan kelebek inceliği bu belirsiz karmaşıklıktan; Konuşma Sevgilisi'nden çc memnunum. Çünkü hayatıma mesafe tanımaz renk ve hareketlilik kazandırıyor; çok anlamlara açılıyorum. Aynı anda istediğim birçok yerde olabiliyor ve birden çok sesle konuşabiliyorum. Ne mutlu bana...
Mutlu'nun sesi beni uzaklara taşıdı. Okuduğum bir kitabı içinde yürüdüm. Artık kadın zevklerini fazlasıyla tanıyorui Zamanı hızlandırıp çekingen dulluğumla sosyeteye taşındır Champs-Elysees'de biriciğim Mutlu'yu, alnıma düşen en temi kar tanesini, Marcel Proust'un Gilberte'iyle beraber, Royal kağında yılbaşı kartlarının önünde dururken görüyorum. Koc sı askerde ölmüş bir kadının yabancı bir erkeğin içine ilk gir şi, hissediyorum bunu. Mutlu'nun kadınsız olduğu anla buluş yorum.
Bir sevişme tablosunda yer almam kadınlığımı anlamlanc rarak beni dile düşürdü. Hâlâ kemiklerim acıyor, sızlıyor.
88
ı Kırılmış kabuklarını parça parça başka kıyılarıma uzaklaştırarak beni hafifletiyor. Her bir zerrem, özüm, evrenle bululuyor. Hanımelleriyle çerçevelenmiş penceremden İstanbul'u görüyorum. Göçebelik ruhu dolanıyor evimde. Çoktandır geleceğim, bir yağmur damlasında yediverenk görünüyordu zaten. İlk kez Ladik'le çocukluğumda karşılaştım. Aklımda kalan o günkü yüzünün hemen belirdiğini sansam da 'tcçmişi birdenbire hatırlamayız aslında. Birikimleri vardır, hatırlama kırıntıları. Bu anlar isteklerle çağırılıp uyarılır. Anlar Ihı şiirin imgeleri gibidir, anlamları bir bilinmezliğin içinden ı|(.'lir. Ladik'e eğreti gelin olduğu için kızmıyorum. Canımı sıkan şey onunla aynı resimde paylaşılan bir kadın olmam. O •.anki daha çok kadın ve kendisinden çok şey katıyor, zengin-Itftiriyor kadınlığı. Ben hâlâ hayatın kayalarından karides top-l.ıyan bir çocuğum. Ladik çift yaşayışlı, kendi neslini yok eden bil deniz lalesi. O hayatın asi ve en süratli hayvanını ustalıkla kullanıyor.
Güneşin soldurduğu geçmişte Ladik'i bir ormanda gör-nıı ıştüm. Gençlerin sevgililerini daha rahat sevip okşadıkları, bil sığınaktı burası. Çamlar, meşeler, bodur ağaçlar, makiler, ı m er sevişme çadırıydı. Annemle dağlara ot toplamak için
mdığımız özgür bir zamandaydık, aylaktık. Çalıların arasın-• I.ırı, sesimizden biraz ürkmüş bir yüz göründü. Kusursuz gü-
iqiyle mağrur bir bakış attı, sonra delikanlıyla kaldığı yerdin devam etti. Bir kadın ve gövdesinden henüz habersiz ma-
dinleyen bir kızdı karşıda gördükleri. O yüzü yıllar sonra Kiqip Dayının eğreti gelini olunca hatırlamıştım. Ormanda,
89
aa oen ner zaman Ladik'in üstündeyim her anlamda.
Ah Konuşma Sevgilisi, ne zaman geleceksin? Resimler biriyle yarışmak için halka sunulmadan önce Göller Şehri'ni terk edeceğim. Üç delikanlı arasında başlayan resimleme yarışı kıyasıya sürüyor. Selmin hikâyesinin bende yarattığı huzursuzluk tanımsız. Tanımsız olduğu için de çekici...
İstanbul'a göçmek zorundayım. Namusum, hayalimle kir-' letildi. Çökelez, Zeybek ve Yörük, Selmin ve Ladik'in hayal malzemeleriyle sanatlarını renklendiriyor. Namus ve sanat, ikisi birarada; tarihin sayfalarını aç da bak Selmin. Cesaretli ol kadın. Ressamların kullandıkları renkler, kıskanç fırça darbeleri, çizilen kadını nasıl öldürür bak! Hayalimin öldürüldüğünü nasıl ispatlarım gerçeğim dururken? Suçlu hangi kanun maddesiyle cezalandırılır? Kadın olmanın kendisi suç.
Hayat üzerimizdeki baskısını, acımasızlığını bizi aşkla tanıştırarak artırıyor. Renklerin cinselliği, tenin suları, dölyata-ğındaki deniz umrumda değil. Erkekteki artezyenleri mi köreltmek lazım?.. Hayır, babam tanıdığım ilk erkek olarak hasta oHj masına rağmen olumlu resimleriyle canlanıyor. Annem seve-^ ceğini hissettiği için babamın orta halli yaşamını paylaşma;, gitmişti. Babamın yüreği sevmeyi çok iyi bilirdi. Yoksa Bulda Dedem biricik Esma'sını güvendiği biri olmasa evlendirir mijı di? Babam önce sağlığını sonra da işini yitirdi.

Dükkân komşıj lan malları eve taşıdılar. Annem onları mutfağa yerleştirdi Eşe dosta maloluş fiyatına satarak geçimlerini sürdürdüleı
90
ueaıier. Dedem gittikten sonra annem
dine bir oklava alıp evire çevire dövdü beni. Sabaha kadar ağladım. Babam belki ilk defa annemi azarladı. Bu dayağın izi hâlâ çenetlerimde durur. Arada bir o yerlerimi tutar gülerim. Kına iyi bir hayat dersi oldu bu dayak, bir daha duyduğum laf-l.ın başkalarına taşımadım, kovculuk yapmadım.
Babam kuşları, annem çiçekleri severdi. Kuş ve çiçek rejimleri gibiydi onların yan yana duruşları. Hayret ediyorum, lı.ıbam astımına, veremine hep annem sayesinde bir dağ, or-ııı.in havası bulmuş; derin derin bir sevgiyle soluyup durmuştu. Krizi geldiğinde birkaç lık lık kanyak alır, pekmez renkli şişesini yastığının altına gizler, "Acılarımı seyreltiyor, ciğerim ısınıyor" derdi bize bakarak.
"Meleklerin, doğrudan dokunamayacakları kadar kutsal Oİan Meryem'in bedenini taşıdıkları o büyük örtü" neden yoktu kelez'in resminde? Her şey uluorta, meydanda. Resme göz ilcqdi mi hareketleniyor; müthiş bir oynaklık var. Aslında ben olumsuz bir geçmişi olmayan, şimdiyi an an yaşayan biri olaylım, üç dokuma ustasının bana âşık olmasına, üzerimde sanat cinasına sinirlenmez, belki de bundan hoşlanırdım. Ben bo-d.ı/ına kadar geçmişine batmış, onun içinde bir hayat yaşa-ıktayım. Delikanlıların beden derinliğim, ruhum üzerinde, mekikleri, fırçaları, renkleri ve yetenekleriyle buluşup oynama-ı l>eni çektiği halde ilgisiz kalıyorum. Göller Şehri'ne uygun ?il ama bana göre nakısın ve resmin konusu çok ilginç. Eğ-jclinlerin ince ayar yaptığı delikanlılar öylesine serbest, "Mimsuzluk taşıyan bir ilişkiyle bir ilk yaşadılar ki, hayat boyu
91
bi, geçmişimi ıssız bir yere bırakacağım. Kesintili, hatırlamalı, hayallerin ağırlaştırdığı bir bedende kadın olmak istemiyorum. Onu istiyorum, Mutlu'yu; nerede o? Benim için kadınların çiçek açtığı yerde beklemektesin. Seninle hep Paris'te düşünmüşümdür kendimi. Aman tehlikeli kokular taşıma bana. Çünkü hayalimle çizilen bir sevişme tablosunda dedikoduya açılıyor adım. Ortadan kaybolmanın tam zamanı.
Bir kitabın kılcal safyalarında gezmek üzere İstanbul'a gidiyorum. Oranın martıları uçak gibiymiş. Dalış çıkışları bir balık içinmiş! Kar denizde tutmazmış. Kuzinelerde, mangallarda, maltızlarda şehriye çorbası, kestane, su vs. kaynarmış. Helva yapılırmış geceleri, nargilesi varmış, iğne deliğinden Acemis-tan'ı görür bilirmiş nakkaşları. At çizerlermiş surnameler üzerinde hiç değişiklik yapmadan. Kapalı resimlermiş bunlar; anlamı tek, herkes bir şeyi anlarmış. Kadınları dalga dalga kalçe lı, cumbaları fesleğen hanımeli sardunyalı. Balık başı kokarmı, Haliç sokakları. İstanbul'un ezberindeymiş Göller Şehri. Bir bütünün parçası kendinin aynısıdır. Yalnız mesafe vardır arada. Buldan Dedemin köşküyle Dilara Hanım'ın, Rüştü Paşa'nın köşkü arasında ne fark var: Biri yatağından kalkar kalkma.. Padişahı görür, diğeri duyar. Duymak, görmekten makbuldür. Hayal, üretir; gerçek ise katıdır, kasım kasım kasılır. Bu yüzden boyalar nakkaşların, sözler yazarların iğnesine, kalemine, kalkar Anadolu'dan gider.
Çökelez, Zeybek, Yörük, Göller Şehri'nde bir yaşama tarzı. Aslında onların derdi tezgâhta dişli bir yuva olan Selmin
92
Göller Şehri'nde Çenoto, adıyla müsemma; kalça kadın. Bir salıncağın salınması var onda. Kalça çalkalamaktır. Kal-ça=Çalka: bir küçük ters çevirmeyle anlamların birbirini çekmesi elbette rastlantı değil. Kalça dersem kalıcılık da arzeder. Çenoto'nun kalçaları ufak bir zelzeledir. Yaşlansa da kaybolmayacak bir ihtizaz; bir çeşit titreşim topyekûn endamına sirayet eder. Bohçacı, arabulucu, çöpçatan Çenoto otururşa kalçası yüzündedir. Ağzından dökülen sözlerin neresini titreştireceğinin ipucunu taşır. Bakışları oynak ve dalgalıdır. Parkeleri, kaldırımları titreştirir çünkü alttan bakarlar, çünkü Çenoto geliyor! Baktım iki erkek trende aynı konu üzerinde derin bir konuşmaya dalmışlar:
"Kalça kadın, peki kalçanın neresi?" "Burası mı?" diye elleriyle kalçaya ait yerleri taradı biri. "Anjov gibi" dedi diğeri. "İsveççe'de armut mu yani?"

"Eski bir anı olarak aklımızda var kalça. Kalça çalkala-m.ıktır. Onda kalça da, kalma da vardır."
İki adam içkilerini yudumlarken bir kadından söz ediyor-Kulak misafiri oldum. Galiba onlar da Çenoto'yu tanıyor. 1 Unkü konuşmalarıyla onun resmini çiziyorlar bana.
Çenoto'nun, Göller Şehri'ne Manisa'dan geldiğini duymuş-11im Küçük yaşta güzelliği başının belası olmuş. Öyle yanın-? lm geçince unutuluveren bir yüz ve beden taşımadığından M.ınisa Paşasının haremine çocuk yaşta sürüklenerek götürül-If. İlk gece Paşaya sunulmuş, gözleri pınarlarından oynamış ?nun için oynakmış Çenoto.
93
aramak için tikir teatisindeymiş. Çenoto'nun şansı yaver git miş bir gün! Cariyelerden biri kendini köşk bahçesinin en uzal köşesinde bulunan sedir ağacına asmış. Paşanın üzüntüden dikkati gevşemiş. Bu kargaşada efesinden haber getiren kızanın atına binmeyi başarmış Çenoto. O zamanki adıyla Zerrin, daha önceden günün birinde belki buradan kaçırır düşüncesiyle işaretler, öpücük göndermeler, baygın, işveli bakışlarla at adamın ilgisini çekmeyi başarmış. Örtüsünü açıp tenini de kc nuşturmuş. Ölen cariyenin kuğu boynu vişne çürüğü izlerle defnedilirken, Çenoto kızanın rüzgâr atının terkisine binr bile. En çok, bir gece önce, son defa çaldığı udunu köşkte bıraktığına üzülmüş. Şiirler okunup, ud, tanbur, tef çalınıp ir mak gibi şaraplar yudumlanırken cariye kendini asmış sedi ağacına. Sebebini hamamda sohbet eden iki kadından öğreni yorum:
"Neden asmış kendini?"
"Paşazademizin ona gecikmiş olmasından. Yetmişe yakır cariye var, yaşlısı emektarı, huylusu huysuzu, Çingenesi Arne vutu... elbette içimizde paşamıza en yakınlar olacak."
"Acaba suyunu beklemekten mi soldu çiçecik? Sahi o kz dar kadını kızı ne yapar bu kara sakallı efendimiz? Gözden çı karsın bir kısmını; satsın atsın! Kimi kendini asar, kimi de kaçar, kocar..." İki cariye birbirini keseledi. Ağızlarında damla sakızı, sabunları leylaktan. Saçlarını tarayıp şarkı söylediler, pembeleşmiş tenlerini yarıştırdılar. Paşalarıyla yattıkları sayılı geceleri andılar. Kıskanç değiller, dostluk var arada, sırları saklanacak demekti bu. Akşama kadar ara ara saçlarını tara-
94
ı a?ayıa aramı açar bu olay" der. Zeybeklerin önünde kızanını vurur.
Göller Şehri'ne kucağında bebeğiyle gelir Çenoto. Şalvarının gizli ceplerinde taşıdığı altınlarla bahçesi olan iki katlı güzel bir ev satın alır. Bu yabancı kadına, şehre yerleşip de sokağa çıkmaya başlayınca Çenoto adı takılır. Paşanın cariyesi geçmişini silip yeni bir kimlikle bu şehirde yaşayacaktır.
Sırtındaki bohçada kızı Ladik, kolundakinde ev ev gezip iacağı malları taşıyan Çenoto'nun yüzü canlanıyor: Güneş kadar sıcak bir kere. Teni hafif gülhatmi pembesi, dalga dalga • ıçları örtünün dışına taşmış, zaptedilemez gürlükte. Sarı zey-ıın gözleri kıvrak kirpiklerle bezeli. İnce belden aşağı iki biçimli yuvarlak yan yana. Kadının vücudu tabiatına uygun kıvnmla-r.ı sahip. Yürüdükçe kaldırım taşları canlanıyor manzaradan, ı loller Şehri'ne gelen bu yabancı 'Kalça Kadın' hep gündemde Kılmaya mecbur. Bohçasında zenginlere göre makbul, aranan mallar var. İpekli mendiller, korse, kaşkol, eldiven, İtalyan İn-<I i I iz malı ipek gömlekler, gecelikler... bir de mesir macunu... Mucidi, Buldan'ın Sarımahmutlu köyünde doğan Halvetî Şeyhi Merkez Efendi. Kanuni Sultan Süleyman'ın Manisa'da annesi i", in yaptırdığı Bimarhane, cami, medrese ve imarethane küllimin başına getirilen alim, hekim, tasavvuf hocası, iyi huylu, yumuşak kişilikli bir bilgin. Mesir macununda tabiatın muci-ı gücünü kırk çeşit bitkiden toplayıp birleştiren, insanlara t.ıth bir umut olarak sunan Merkez Efendi, ibadetini insanlar-ıl.ın uzak yapan bir tarikatın şeyhi. Onu Göller Şehri'ne mesir nı.ıcunuyla taşıyan, hatırlatan, Çenoto. Sattığı malların yanına lı.diye olarak bir sarımlık macun koyuyor. Kalça Kadın'la ve-
95
? yenuiüuan nenuz ıiKoKula giden kızı Es-ma'ya çeyizler alır, bohçacı kadınla sohbet etmeyi sever. Ona öğrenmek istediği her bir şeyi sorar: Osmanlı yönetimini; pa-Şalarını, beylerini, kadılarını, şeyhlerini, askerlerini,

sultanları-m, cariyelerini... Onların imparatorluk içindeki işleyiş ve işlevlerini... Çenoto Göller Şehri'nde imparatorluğun kadın elçisi-dir sanki.
"Kocan öldü mü?" dedi bir gün Umman Hanım Kalça Ka-
"Paşamın cariyesiydim hanımım." "Yani çocuğunun babası mıydı paşa?" "İlle de baba soruyor, arıyorsan, savaşta öldü..." "Ladik adını nereden buldun da koydun kızına peki?" "Göller Şehri'nin öteki adı Ladik, bilmiyor musun yoksa?" "Şimdi senden öğrendim... Bu sattığın mallan nereden te-ı ediyorsun?"
"Üzümünü ye, bağını sorma. Markaya bak, safi İngiliz, yan. Bir tek Hint ipeği mal satmıyorum, çünkü daha güzeli ada dokunuyor; Buldan Bey'in atölyesinde. Osmanlı zor günlerini yaşıyor biliyor musun. Fukaralık, isyanlar, fuhuş artıyor, zaptiyeler acımasız ve din baskısı dayanmaz, jurnal mektuplarını odalar almıyor. Batağa düşmüş insan yürüyemez, düşünemez halde. Hiçbir zaman düşünme fırsatı verilmemiş ki halka.
Bohçacılık adı altında dostluk alıp satıyorum. Ladik benim unutkanlığım. O, nasıl isterse öyle yaşayacak!"
96
.. uuam temiz görünümlü kocaman tes-
teresiyle dişli buzuldan kesip Umman Hanım'ın elindeki tencereye iki büyük parça kar koymuştu.
Şerbet içerlerken Çenoto'nun örtüsündeki iğneoyası ilgisini çekti, pek beğendi motifini Umman. Çiçekleri çocuk masumluğunda bakıyordu oyadan. Çenoto'yu Göller Şehri'nin kadınları çok sevdi, erkekleri cazibeli buldu. Canlı ışıltılı güzelliğinin dışında hiçbir taşkınlığı yoktu kadının. Bohçacı bir evin kapısını çalmışsa, en az bir saat içerde alikonuluyor, siparişler veriliyordu. Fazla kâr amacı gütmüyordu kadın. Güzeli bol olan Göller Şehri'ni Çenoto da sevmiş, doğduğu Girit'in yerine koymuştu.
Zengin evlerinde arada bir hayal gibi görünüp kaybolan güzel alımlı kadınlar dikkatini çekti Çenoto'nun. Sormadı, sus-ııı, izledi. Kendilerine ait odaları vardı bu hayal kadınların. (Jöründüğü kadarıyla hizmetçi olmadıkları anlaşılıyordu. Ras-lıklı kaşları, allıkları, temiz görünümleriyle akşamı bekler gi-I'ivdiler. Bir hikâyenin ipucunu yakaladığını düşünen Çenoto heyecanlıydı. Bir gün çiçeği burnunda Gülnaz'ı Hüsniye Hanım'ın kapımda evin delikanlısını uğurlarken görünce eksik bilgileri tanı,ımlandı. Sırlarını saklamasını bilen bir eğreti gelindi Gülnaz. I vin delikanlısı Celil için getirilmişti Aydın'dan. Odasına kederli adımlarla yürürken kabuk bağlayan yaraları kanıyor, geçmişin kıymıkları canını acıtıyordu. Aklı Gülnaz'da takılı kalan > .Tioto bohçasını açarken "Hüsniye Hanım, şu dilbere de bir ? incelik alıver, bak oğlunu uğurluyor" dedi.
97
nişanlanırken senden neler alacağım, o zaman görürsün. Bu dilber gidici; eğreti gelin yani, emanet, sağlam değil!"
"Onun anası babası yok mu, yazık, çok güzel, saf, temiz bakışlı. Paraya kıyacaksın ki oğlunun da gönlü şenlensin, mutlu olsun. Bu taze kadını sevmediğini söylemeyeceksin değil mi? Gülnaz'ın bakışlarında bir göçebelik var, nereli?"
"Dedim ya sana, o bir eğreti gelin. Aydın'dan getirttik. Gülnaz, Honaz Dağının yaylasında konaklayan zengin bir yö-rük ağasının kızıymış. Bir eşkıya kızanına kaçıvermiş on üç yaşındayken."
"Olsun, bu onun güzellik taşımadığı anlamına gelmez; saflığını zedelemez. Bir hediyeyle gönlünü alır, acısını hafifletirsin. Şu kuşağzı geceliği ona bırakıyorum, benden olsun."
"Hayır. Kocama sormadan kabul edemem. Celil almış olursa belki; bizim haberimiz yokmuş gibi yani..."
"Çok yufka bir yürek taşıyorsun oysa..."
Çenoto bir yolunu bulup ince bir kâğıda sardığı geceliği Gülnaz'ın girdiği odanın eşiğine bıraktı.
Yolda yürürken kırık dökük bilgilerini birleştirdi. Artık gerçek görünüyordu. Evinin kapısını açtı, bohçasını omuzun-dan indirip uzun süre bahçesindeki sedirde oturdu. Gülnaz gibi zengin evlerinde gördüğü diğer hayal kadınlar da demek birer eğreti gelindi. Vurgun yemişti Çenoto. Bir hafta evden çıkamadı...

Benim aslım, özüm aşk ile sanat arasında bir yerde. Nakış yapar, resmeder seven tabiatım; bir akar suya katılır, karışır. Çağlayanlardan, dere yataklarından, tarlalardan, çiçek bahçelerinden, aklın almayacağı yerlerden, camdan, güneşten, gök kubbeden geçip Selmin'in pırlanta gözlerinde, Ladik'in safir teninde duraklar, sanatımı icra ederim; kalemim, iğnelerim, boyalarım, özel dokuduğum bezlerle.
Çırakken ustamla cuma namazına gitmeyip, ormanda gezmeyi tercih etsem de bugün inançlıyım. İhtiyacım olduğunu hissettiğimde dualar ezberledim, kendimce Tanrıya yakardım. Dokumacılığın pîri olan Şît Aleyhisselâm'ın ellerini yanımda hissettim. Etrafımda dolanıp duran boş gezenin boş kalfası iblise yüz vermedim. Sıkıntılarımdan yararlanarak beni esir almak için zaman kollayıp durdu. Sonra bir daha yanıma uğramamak üzere avlayabileceği kekliklerin yanına uçtu.
İşimi çok iyi biliyorum: Arpa ununda haşıl yapmaktan, urgan sivitlemeye (bu koyu katran olmadan tığ dönmez) kadar her şeyi... Bu yüzden Erkân Heyetine Yiğitbaşı olarak alındım. Erkân çavuşu çarşamba günleri ustaların dokuduğu kumaşları inceler, kusurlarını, hilelerini kontrol eder. Aynı gün ikindi vakti erkân yine toplanır, ustaların eksikleri, yanlışları kendilerine izah edilir, hilede kusurda ısrar ederse, dokumayı yırtar, bazen halka teşhir ederiz mahcup olup işini ciddiye alsın diye. Kendini sorgulayıp noksanlarını görür tamamlarsa kalfaların sanatkârlığını yeniden tasdikleriz.
Selmin'i ilk gördüğümde;

UK u... Diroırımizi tamamlayıvermiştik.
Bak dinle, gör beni, hem de affet. Seni ele güne söz olsun diye sevmedim Selmin. Duvarımda, dokuduğum bezde boyalarımla buluşan yüzün bana huzur verdi. Ne yapayım ki çene altından itibaren seni Ladik tamamladı. Kızgınlığın ondan mı yoksa?
Bir gün odama geleceksin. Resimlerinin önünde saçlarından aşağı seni seveceğim. Kâğıt makaslarıma, boyalı su çanaklarıma, kumaşlarıma, yardımcım Payam'ın getirip koyduğu, kimi yarım kalmış unutulmuş fincanlara cezvelere, Çin porse-lenindeki incir ceviziçine, elimin değdiği her şeye sorarsın aşkımı. Onlar benim dostlarım... Penceremden ışık olup sızarsan işlediğimiz günahları göreceksin. Bazen çalışmalarımı şenlik olsun diye Payam'a gösteririm. İçimdeki ağzı sıkı ormanda onunla gezeriz.
Bir konuda bana inanmanı isterim. Bu odaya Ladik asla girmeyecek. Ragıp Dayının eğreti gelini olduğunu, inan yeni duydum. Bilirsin ki bu gelenek de el altından yürütülüyor. La-dik'i bedenim çok isterse ruhumu evde bırakarak ona gidiyorum! Bir gün iyice dalıp sana gitmişken biri bana seni duvara resimlersem yakınlaşıp ısınacağını fısıldadı. Düşündüm... Kırmızın, morun, sarın bulundu ilkin. Kıllardan, metallerden, ipliklerden kendi icadım olan fırçalar yaptım. Ustalık beratımı

. -..•uıuı nızı ve yönü ölüm vakti gelip ayağımızın altını oyarken anlaşılıyor. Yörük'le Zeybek'e gelince: Onlar bana inat olsun diye seni sevdiler. Bir inat uğruna inan. Kıskandılar beni. Çenoto öyle dedi senin kulağına: Ev ev, kapı kapı bohçasında gezdirdi seni de... Ladik'ten soğuttu beni. Selmin, her şey açık seçik, kitapta yazıldığı gibi. O iki dokuma ustası, bir gün kapımı çalıp, yatak odama girdiler. Tasarımı kopyaladılar. Sonra da resimlerimizle yarışmaya başladık bildiğin gibi. Çenoto avcı kekliğine, Lucifer'e benzer. Türdeşine ihanet eder o. Keklik gibi ötesim geliyor burada gubarak gubarak...
Yörük ile Zeybek resme olan kabiliyetlerini geliştirdiler. Belki de iyi oldu. Göller Şehri'nin yanına iki sanat adamının adını daha yazdırdın. Çok derinlerde saklanan kabiliyetin açığa çıkması bir bahaneyle olur. Yoksa incitir miyim seni, resmini kimselere gösterir miyim, yarışır mıyım onlarla Selmin, aşkımı yoruma açar mıyım?
Kendi resmini görmek için İstanbul'dan Göller Şehri'ne, bana geleceksin. Çökelez adım üzerinde dilciler çalışırken; rü-sup, teressüp etmek... derken, esas anlamım Selmin'in içinde, onu bilmezler, düşünemezler. Müftü Ahmet Hulusi Efendi'nin Kayalık Camiindeki mitinginde, "...Her ne pahasına olursa olsun,

Yunanlılara karşı koymak gerekir. Yunanlıların işgal eylediği memleketler halkı için kavgaya girişmek farzı ayndır... Hiçbir müdafaa vasıtası olmayan bir Müslüman dahi yerden üç taş alarak atmaya mecburdur..." sözleri, efelerin, zeybeklerin
101
ği..." gerekçesiyle örtbas edilmesi de teressüp. Acaba Recep zengin bir delikanlı olsaydı böyle bir dişi kekliğe hayır der miydi?
Beni en çok şaşırtan şey, Pehlivan Dede'nin, yılların sakinleştirdiği Umman Hanım'ı Aynımah'la aldatması... Dedeliği, ustalığı, pehlivanlığı romantik aşk hikâyesi içinde unutuldu. Buldan Bey oğlunun eğreti gelini Ladik'le gizliden öyle duygu kirliliği yüklenmişti ki, saffetin bekâreti zedelendi; hasar aldı. Ladik onun zihnindeki dışarıya yönelik cinsel eğilimlerini ortaya çıkardı. Kirliliğin sesini izini hatırlatıp durdu. İsteğin mantığı ve kuralı yoktur. Umman Hanım'la birlikte evliliğin içinde parça parça parçalanıp dökülmeye başladılar; eskidiler. Buldan bir eğreti gelin olan Gülnaz'ın kızı Aynımah'ı görünceye kadar uzak bir derenin berrak sularıyla akıp gidiyordu. Derin bir uykuda, uyurgezerdi. Her şeyden hoşnuttu. Bir ibadetle, aşkınlıkla gidiyordu. Buldan'ın duygularını anlatmaya kalkarsak eksik kalır, söz yetmez. Çünkü onların içinde binlerce titreşim ve etki vardır. Yaşanmış olan birçok şeyin ve zamanın derin ve uzun deneyimlerinden gelirler ve geleceğe doğru sezgilerin kapılarını çalarlar. Bir erkeği anlatmak benim için kolay. Çünkü ben de iki kadının arasında kalan arzularımla mücadele ediyorum. İkisinden biri olmuyor. Buldan Bey Aynımah'la karşılaştığında fırtınalı bir beraberlik yaşamaya hazırdı. Ladik ev halkının duygu bahçesine tohumlarını atarak gitmişti. Şartlar elverdiğinde onların çimlenmesi gerekmez mi? Ragıp Ladik'le evlenmesine izin verilmeyeceği için İzmir'de oturan dul bir kadınla evlendi. Annen Esma Ladik'ten ve diğer eğreti gelinlerden fazla etkilenmedi.
102
—«.muıı
uuyuıs. vurgunu ÖUI-dan Bey aldı. Deden Aynımah'ı sevdi diye ona kızma Selmin. Bırak ölümünden sonra da özgürlüğünü yaşasın.
103
Konuşma Sevgilisi
Sabah yakın, sokak lambaları ve saat yorgundu. Aynımah geceden çarşafı içinde faytonun sürücü yerine oturmuş, tedirgin ve çekingen tuttuğu dizgini indirip kaldırarak atların sırtını okşuyordu. Sarıkız ve Karali kadının zor durumda olduğunu hissetmişti sanki, taş yolda rahvandı. Kadının kendi kendine kızgın söylenmeleri rüzgâra karıştığından duyulmuyordu.
Fayton yarım saat sonra kuytu bir yerde durdu. Kadın sürücü, yere atlayıp çevik bir hareketle tahta kapılarını ardına kadar açtı. Kanatlarının önüne taş koydu: "İyi tutun başını sersemin... Allahın belası adam!" dedi iki küçük karaltıya. Faytonu içeri aldı, kapıyı hışımla kapatıp sürgüsünü geceyi sıyıran, kanatan bir sesle çekti.
Tahta merdivenlerden çıkıp hayattan odaya girdiler. Keskin bir alkol ve sidik buharı, çiçek kokuları birbirine karışmıştı.
Akşamdan kalma adam sabahın erken saatinde önce atları, sonra bahçedeki bütün çiçekleri kamçıdan geçirdi; kırıldı döküldü her şey. Müslüm'ün gözleri yaraladığı güllerin rengin-deydi. Sırtlarında saklayan kamçının acısıyla sokak kapısından kaçmak isteyen Sarıkız'la Karali, bahçeyi ortalayıp akan ışıl ışıl ark, çiçekler, pınar, dallarda kuşlar, pencerelerde komşular, tahta kapının yarıklarından evi gözleyen sümüklü çocuklar, Aynımah'ın merdivenlerden hızla inerek kocasını iteklemesini sessizce izlediler. Kadın öfkesinden saçını başını yoluyor, hırsından eteklerini kaldırıyor, atların yanına gitmek istiyordu. Yere düşen adam kuyruk sokumundaki acıya rağmen karısını arkasından yakalayıp yere yatırdı.
107
gırcu, Dalgam kustu. Dağınık bahçe de yorgundu, Aynımah'ın saçları gibi... Manzarayı gören kadın dayak yememiş gibi kalktı, atların sırtını, yelelerini okşadı, yüzlerinden öptü, dizginlerini tuttu, suyun başına götürdü. Ardından Aynımah'ın yanık sesine kulak kabarttı mahalle: "Sobalarında kuru da meşe/ yanıyor efem/ Memet ağam da oturuvermiş efelerin yanına..." Atlar sevgiden dört

köşe, serinleyip, doydular. Yem torbaları boyunlarında, tatlı tatlı eşindiler. Aynımah her şeyi unuttu... Sonra çocukları geldi aklına. Karınları doyacak, kocası işine çıkacaktı. Kuru yavan kahvaltı yaptılar. Atları faytona bağladı. Çocuklar oynamak için isteksizce sokağa çıktılar; yarı sarhoş baba, koşuma hazırlanmış faytonla gitti.
İncinmiş, kırılıp dökülmüş Aynımah'ın kendiyle baş başa olacağı saatler başladı. Konuşma Arkadaşı'nı düşünecek mutluluktan uçacaktı. Kocasının lakabı Beton Müslüm. Zayıf, kırışık yüzlü, ak saçlı ama yüreği Aynımah gibi bir kadını seviyor diye Konuşma Arkadaşı Buldan takmış takıştırmıştı bu adı kocasına. Faytonun tekerlekleri yolda dönedursun Aynımah'ın geçmişi sıkıntılı içinde bir bir canlanıyordu. Kocası yolda, o anılarında... Taşlık sokaklarda yer yer biriken sularda sokak lamba-

vıısıyur, pazarlıklar yapılıyor geniş, kocaman rakamlı ağızlarla.. Gülnaz'ın saçları çok ünlü. Bu palmiye kanatlı meleği gören, bir daha unutmuyor. Haraç almaya gelen Demirci Efe'nin kızanı Miletli Ömer de bunlardan biri.
Palmiye kanatlı meleğin kötü bir niyeti yok. Kemik tara-ğıyla, saçının dostluğundan hoşnut o.
Gülnaz'ın bir illeti var: Geceleyin dağda geziyor; uyurgezer. Dağın doruğuna, gözün göz görmediği bir karanlıkta, karda kışta, sağanak yıldırım demeden çamların kollarına, çoban köpekleriyle gidiyor Gülnaz. Durduğu yerde kaç çarık eskitti, sayısını bilmiyor babası Göbelek Ağa, ama nasıl parçalandıklarını da merak ediyor. Gülnaz'ın uyurgezerliğinin bittiği an an-ne-baba ve ağabeyleri yorgunluktan külkeşkek, yarı baygın uyuyor. Onlar uyuyor, Gülnaz herkesten ve kendinden habersiz uyurgeziyor...
Gülnaz'ın çadırda kitaplığı bile var. Hayret edilecek bir alışkanlık. Nasıl olmuş da yüzlerce kitap, meşeden yapılmış tahta raflarda düzgünce duruyor. Aşk romanları, masallar, şiirler, düşünsel boyutlu kitaplar... Sizin gibi ben de bu yaşıma kadar bir yörük çadırında kitaplık göreceğimi asla düşünemezdim.
Faytonu fareler çekiyor, zaman bir masala doğru gidiyor. "Ben Aynımah olsam" diyerek onun yerine bazen konuşuyorum işte!

anda öfkeye döndü kadının. Hayret, hani o şehla bakışların, Buldan'ı davet eden dudak ucundaki baştan çıkarıcı gülüşün... 'İsrail' çeken, rakı kokan yaşlanmış kocanın sızmış başı baldırında, Buldan'ın seven eli seni avuçlamışken, utanıverdin annen Gülnaz'ın eğreti gelinliğinden, irsi fatrafilliğinden. Ah ah, Aynımah, yangından mal kaçırır gibi, kocanı, iki çocuğunu, rüyalarından kaldırıp faytona tıkıştırırken öfkenin kılıcını çekmiştin biliyorum...
Hayır Aynımah, o gece kendinden korktun. Çünkü Buldan içinin aradığı 'Konuşma Arkadaşı'ydı. Ve işte onu yıllar sonra bulmuştun. Faytonla yola çıktığında, gecenin üçüydü. Buldan bu ani sinire, gidişine şaştı kaldı. Ama günün birinde el ele oturacağınızı biliyordu. Arkandan, "Dur kadın ben yardım edeyim, Beton'u faytona birlikte taşıyalım" dedi ama sesini yalnız kendisi duydu. Yaşlı sarhoşunu faytonun geniş koltuğuna çuval gibi attın. Kız, babasının başını tutacak, oğul da bacaklarına sahip olacaktı ki adam yuvarlanmasın. Çocukların uykusu açıldı. Babaları onlara emanetti. Kanatlı bir peri gibi gecenin çarşafını bürünmüş, faytonun dizgininde özgürlüğünü sürüyordun. Buldan'la konuşmalarında yaratıyordun kendini: İlk defa aşk ve ilk kez bir insan, yüreğinin cennet kapısını çalmıştı.
Aynımah, ata biner, silah kullanırsın ve zaman zaman kitap okursun... Bilinçaltında anan Gülnaz'la birlikte uyurgezer bir yaşamı, irsi olan 'gahbeliği' de sürüklersin. Milet'te doğmuştun Aynımah. Yüzünü hiç görmediğin dedenin göçer hayatında, Honaz Dağı'nın gümüş sular akıtan belinde, sürmeli kuzuların, gelinciklerin, yaban güllerinin neşeyle açılıp saçıldığı, ^.LU.ı« juı nnidıı. mçoır şey olmadı. Kadın, mutlusun sen. Birkaç gül, sardunya, fesleğen dalından koptu, buruştu, yapraklar kamçılandı, o kadar... Buldan'ın sıcaklığı bedeninde hâlâ. Kocan o sabah barıştığı ekmek kapısı atlarının rüzgârına katılıp gitti. Gün sana kaldı. Biliyordun ki haftanın iki ya da üç günü Buldan sizi ve daha bir-iki aileyi evine yemeğe çağıracak, sofrada rakı su gibi içilecek, her şey eskisi gibi olacak yine. Bu arada sigaraya da başladın.

Sigaranın dumanında da kaybolup gitmek istiyorsun. Konuşma Arkadaşlığı bir aşk için.
Olgunlaştı yıllar, günler şenlenip ince bir bekleyişe girdi. Aşk kapıyı çaldı çalacak. Bu Aspasia da kim? Buldan sana dokunduğu gece, galiba pazartesi gecesi; Beton 'israil'i çekip sızınca -ki çocuklar çoktan rüya âlemine girmiş oluyorlardı- hani Buldan'ın karısı Umman Hanım bir şeyi bahane edip ortadan kaybolduğunda, "Miletli Aspasiam" deyip tutmuştu elini... Aspasia'nın kim olduğunu mahalle arkadaşın Nurel'den öğrenmiştin: Milet'te doğmuş. Babası Axioshus onu çok iyi yetiştirmiş. Yirmili yaşlarında alıp başını Atina'ya gitmiş ve İsparta Kralı Perikles'le tanışmış.
'Konuşma Arkadaşlığı', Aspasia'nın açtığı ve bahçesinde gezinerek ders verilen geniş bir alana kurulmuş olan okulda yapılmış. Perikles halkına koyduğu 'yabancılarla evlenme yasa-ğı'nı Aspasia için delmiş. Bu yirmi yaşndaki kız, konuşma ustası, felsefeyle uğraşıyor. Onun için de fahişe sınıfından, fatra-filli biraz, azıcık da gahbe.. Bu lafların hepsi hafif kadın demek; 'Beden kazanmış zevkle eşleşen kadınlar'.
Koca Sokrates'in hocası bir 'fahişe' ha! Buldan'ın yürek kadını Aynımah da, zeybek Ömer'in gücü kuvveti Gülnaz da; hepsi başkalarının yorumuna göre 'fahişe'. Ama onlar asal ka-

vakti, Aynımah'ın evinin yolunu tuttu. Kapının tokmağını iki defa vurup, otuz saniye kadar bekledi. Palmiye kanatlı melek karşısındaydı. Gözleri kamaştı. Saçları biraz dağınık, dudakları hafif kırmızı, genç bedenini saran basma entarinin çiçekleri cıvıl cıvıl, bahçesi sulanmış, arkın sesi kuşlarla kurulmuş bir orkestrada. Hafif at sidiği kokusu vardı bu güzelim manzarada.
Aynimah öne eğdi gözlerini. "Buyrun" dedi. Bahçede oturdular. Buldan kadına armağan olarak aldığı, 'Aspasia' adını verdiği ıtırlı gülsuyu şişesini sevgiyle uzattı. Adamın bu kadından aldığı mutluluk anlatılır gibi değil. Dönerken yolda köhnemiş duygularla yaşadığı evliliğini düşündü. Karısı Um-man'ın itaatkâr tavrını yıllardır sürdürdüğünü, ona iki çocuk verdiğini... derken mağazasına vardığında palmiye kanatlı Ay-nımah 'gahbe'si kolundaydı.
Günlerden çarşamba. Olaylı günün üzerinden iki koca gün geçti. İkindi vakti Beton Müslüm eve erkenden düştü. Az içmiş; pembesi geçkin yanaklarıyla oldukça sevimli. Evi kırıp geçirdiği günkü öfkesinin hesabını yapmış, karısının iyi ve yerinde davranışını kendince ödüllendirmek istiyor. Yüzündeki pembe bu mahcubiyetin allığı...
Müslüm tıraş oldu, "Hadi hazırlanın, sinemaya gideceğiz" dedi. Aynımah ve çocuklar birbirlerine bakakaldı. İlk defa ailecek sinemaya gidecekler. Kadın dertleriyle yarenlik ederken, kendi kendine sokurdanıp dururken ve yaşamına yön verme savaşındayken, sinemaya gidilecekmiş. Çocuklar sevinçlerinden yarı aç kalktı sofradan.

çıkmışlardı. Müslüm son hazırlığını gülsuyu dökünerek tamamladı. Ailenin figüranları, alışkın olmadıkları bir akşam saatinde eğreti duruşları ve tedirgin kokularıyla Atatürk Bulvarı'na çıktılar. Kız bir vitrinde gelin elbisesi giydirilmiş bebeği görünce durdu. İşaret parmağı ağzında, annesine baktı melül mahzun, bunu bana al al al, diyen bakışları yüreğini sızlattı kadının. Müslüm önden yürüyerek giriş biletlerini almıştı. Kız ağladı. Çünkü annesi onu çimdiklemiş, "Para yok, neyle alacağız" demişti. Gözü yaşlı kızına sert baktı Beton. Korkudan çocuğun çişi geldi. Ağabey Latif kardeşinin omuzunu okşayarak, "Ben sana o bebeği alacağım, söz" dedi. Aynımah gözden ırak, karanlık bir köşede kızını işetti. Numaralarını bulamadan ışıklar söndü ve gelecek programda gösterime girecek filmin siyah beyaz parçaları oynaştı perdede. Seyirciler, Hint filminin hüznüne bir an önce kapılıp ağlaşmak istiyordu. Sabırsızlıkları, pirelenmiş gibi kıpırdanışlarından belliydi. Biraz sonra onlarca insan başroldeki Raj Kapor ve Nergis'le birlikte gizli, aleni ağladı... Aynımah kendi aşkı için gözyaşı döktü. Hava sıcak, ay ışıklı, yıldızlar parlak, insanlar ter kokulu... Kocasının son anda yıkanırcasına sürdüğü gülsuyu Aynımah'ın içini kaldırdı. Nergis'in alnının ortasındaki simsiyah yapma ben sinirini bozdu. 'Beş

dakika ara'da, dört kişilik aile, hiç konuşmadan Zafer gazozu içip çekirdek çitlerken, başı üç numarayla tıraş edilmiş kara bir oğlan çocuğu ok gibi Müslüm'ün kucağına gelip oturmaz mı! Adamın nasırdan duygusuz görünen elleri, başını okşadı çocuğun, yanaklarını öptü, ona da çekirdek, gazoz aldı.
113
____ÜU.»umu: i onsa Kocasını seviyor mu? Hayır bu ihtimal hiç yok! O sadece Buldan'ı kıskanır.
Aynımah buradan itibaren kendi filmini seyretmenin daha doğru olacağını düşündü. Müslüm'e bu gece mutlaka bir oyun oynamalıydı. Sinema dönüşü caddedeki kalabalığa, yanında konuşup duran çocuklarına karşı sağırdı. Eve geldiklerinde plan kafasında tamamlanmıştı.
Müslüm mezesiz biraz rakı içerken seyrettikleri filmle ilgili bir-iki söz etti. Aynımah uykusu gelmiş gibi yalandan esneyip, epeydir kocasından ayırdığı yatağına uzandı. Çocukları daha yastığa baş koyar koymaz uyumuştu. Biraz sonra Müslüm derin olmayan, sıkıntılı bir uykuda horluyor, dişlerini gıcırdatıyordu. Kadın planının birinci hareketini uygulamaya koydu: Önce Müslüm'ü soydu, sonra kendini. Çıplak iki beden birbirini uyardı... Adam karısının diri bedenini ilk defa bu kadar istekli hissetmiş, yarım yamalak ayaklanmıştı. Yatağında gözlerini şaşkınca oğuşturuyor, çıplak karısına bakıyordu. Kadının eli durmadan kocasında geziniyor... Yıllardır böylesi hiç yaşanmamış; hep düşlenmiş ama olmamış. Aynımah düşündüğünü yapan inatçı bir kadın. Müslüm kadınına ilk kez teslim. Üstünde yeni doğmuş bir tay, ya da ay var. Birincisi tam isabet... İyi... Aynımah bahçedeki pınara koşup orasını burasını yıkıyor, kurulanıp bir daha üstüne geliyor adamının.
114
siyahlar içinde yasta görünen Aynımah taşıdı.
Aynımah'a konuşmamızın arasında sordum: "Nedir bu israil?" diye. "Hani başparmağın üstünde sarı bir şey kokluyor-lar ya, işte o." Haa, anladım ki esrardı. Aynımah kocasının ani ölümüne sevinsin mi üzülsün mü bilememiş. Onun için yeni, ama çok çetin geçecek bir hayat başlamış. Yaş yirmi iki, iki çocuk. Gelir yok. Ona kalanlar, bahçesi geniş bir ev, iki at ve bir sevgili Buldan... Bunları birbirinden soğutmadan en iyi şekilde nasıl barıştırıp buluşturmalı diye yaslı göründüğü günlerde uzun uzun düşünmüş.
Birdenbire on yaş bilinçlenmiş Aynımah. Önünde yeni baştan kurması gereken bir hayatmış duran. Konuşma Arkada-şı'nı çok özlemiş. Bir daha rakı sofrasında buluşup muhabbet-lenmeleri zor... "Haydi hayırlısı" deyip kocasının ölümünün üstünden kırk gün geçtikten sonra yeni planlar kurmak için, ışık hızında düşünceler üretmeye başlamış. Ama artık Buldan'sız tadı olmuyormuş hiçbir şeyin. Cenazenin kaldırılmasında büyük maddi yardımı olan Buldan kırk gündür pazardan dolu fileler gönderiyormuş ama Aynımah hazıra konacak bir kadın olmamış hiçbir zaman. Her sabah da kalkar kalkmaz 'Aspa-sia'dan bedeninin en derin özleyen yerlerine sürmüş.
Bir eğreti gelin kızı olan Aynımah'ın babası Miletli Zeybek Ömer. Demirci Efe'nin sağ kolu. Kızanlar arasında söz söyleme ustalığı, sevecen huyu, güvenilirliği ve iyi zeybek oynama-
115
Ağa'nın yörük güzeli palmiye kanatlı Gülnaz'ını, süslü çadırının önünde saçlarını tararken görmüş bir kere. Ondan sonra yavaş yavaş bıyıklarının ucundaki çiçekler kuruyup dökülmüş, yüreğiyle beraber yasa girmişler. Demirci Efe'nin selamını Göbelek Ağa'ya Zeybek Ömer getirmiş o gün. Selamı iletmek haraç istemenin bir diğer ifadesiymiş eşkıya törelerinde. Ağalar, beyler, mallarının çetelerce korunması için haraç verirlermiş. Zeybek Ömer Göbelek Ağa'dan on beş-yirmi koyun, birkaç teneke peynir, post almaya gittiğinde gök mavisi gözleri görünce saçları güneş Gülnaz'a kalbini bırakarak dönmüş. Kızı hemen atına alıp Aydın Dağlarındaki göçebe eşkıya barınaklarına götürmeyi, aşk acısını azaltmayı düşünmüş ama bu ipek tenli kız kırılır incinir, kurt inlerinde sevilip okşanamazmış. Yıllardır gönlüne hiçbir kadın-kız bu kadar aniden girmemiş. Uykuda uykusuz, silahlı silahsız artık hep Gülnaz'ı düşünür olduğundan canının çekilmesine bir çare bulmalıymış...
Birkaç gün sonra Zeybek Ömer, "Kâhyanın evinden bir oda bana verilebilir mi?" demiş Halef Ağa'ya. Görmüş geçirmiş adam, bu isteğin aciliyetini anladığından

kâhyasına hemen emir vermiş. Evin en uygun odası badanalanıp döşenmiş. Halef Ağa'nın babadan kalma mülkü, uçsuz bucaksız. Ona göre de haraç veriyor Demirci Efe'ye. Zeytinlikleri, incir ve narenciye bahçeleri, hırsızların, çalkakıcıların talanından korunuyor. Halef Ağa'nın kapısını vakitli vakitsiz, hiçbir çete, eşkıya çala-maz bu yüzden. Ağa, Zeybek Ömer'e, "Ne yapacaksın evi, sen dağların adamısın!" dememiş. Gençliğinde İzmir'de güzel,

Yaşadıklarımız, yaşamadıklarımız, yaşamak istediklerimiz, 'olsa olsa'larımızla zaman her şeyi yüklenir: O, küçük bir evrendir kutusunda. Gönlü isterse insanlara armağanlar dağıtır, istemezse cimriliği tutar, rastlantıları kılıcıyla keser. Ömer, Gülnaz'ı beklemeye koyulmuş. Kâhyanın evindeki oda, pamuğu atılıp kabartılmış yatağı ve işlemeli yastıkları olan pirinçten bir karyola ile süslenmiş, Yörük güzeli Gülnaz gelin gelecek, gelmeli diye, Aydın Dağları, zeytinler, sütlü incirler, yediveren güller beklemede. Ömer dağlarda, tüfek koynundayken, tavşan uykusu düşlerinde görmüş sevdiğinin kendine koşarak geldiğini. Arada vakit bulunca Halef Ağa'ya uğruyor, bir tas ayran içip düşlerinin alevini söndürüyormuş zeybek.
Miletli Ömer zeybekliğe ilk adımını özel bir törenle atmış. Demirci Efe'nin yardımcısı olacak bundan böyle. Mir namı, doğduğu yer olan Milet'le birlikte çağrılacak. Töre böyle. Zaten babası da ünlü bir zeybekmiş. Çocukluğu hep o yiğitlerin türkülerini, hikâyelerini dinlemekle geçmiş. Ömer zeybek* sözünün içinde harmanlanan, yiğit, özü sözü doğru, kişilikli ve insanlara saygılı olma özelliklerine haiz.
*) Zeybekler, Selçuklular zamanında uçbeylere vurucu birlik olarak katılmışlar. 1856'da Ruslarla yapılan Kırım Savaşında ünlü Ger Ali Efe, kızanlarıyla Osmanlı ordusuna destek vermiş. II. Abdülaziz zamanında da Bulgar Komitasını, harmanında savurmuş zeybekler. Ege'den 800 gönüllü zeybek, çapraz düğmeli, ipek sırma işlemeli camadanları, kısa çakşırlı giyimleriyle istanbul'a gitmiş. Çamlıca sırtlarındaki talimleri ve Beyoğlu sokaklarındaki gösterileriyle yabancı müşahitlerin dudağını uçuklatmışlar. Yine aynı dönemde, Fırka-i İslahiye birlikleriyle, göçerlerin yerleşimini sağlama görevini üstlenmişler. Keklik gibi dağda bayırda sekerler, 'nev-icad şeşhane tüfekleriyle, ölmekten ve tehlikeye atılmaktan sakınmayan, yorulmak bilmez, sûhu şen, bir insan soyu'ymuş onlar. Zeybeklerin ilk isyanı, 1839 Tanzimatıyla, kıyafetlerine indirilen yasağa olmuş, direnmişler.

116
117
------~^ .»mı uu «.araeşıığı sulayıp yeşertiyor. Ovalar renk renk tezgâhlarda, yöre insanı sıcak kanlı, doğa coşkulu...
Dündü, dün; aşmalı çardağımda konuştuk. "Sen benim okurumsun. Hadi bakalım gerisini sen getir romanın" dedim Mutlu'ya. Bu adı ben taktım ona.
Dışarda kar var. Kardan kadın yapmak için, bir süpürge, önlük, birkaç kömür parçası alıp bahçeye çıkmak istiyorum. Olumsuz duygulara, buz tutmaya başlamış çağdaş insana rağmen umutlarım filizli. Elime taşı diye tutuşturdukları yokluk, hiçlik, darlık, ağırlık, hafiflik, kaldırıp atabileceğim şeyler... mi?
118
"Rehgüzanmda bir garip horoz Eyliyordu benimle istihza"
Her kim, kim için istedi, dediyse bu sözleri, Denizli'ye şöhret bıraktı. Horoz uzun uzun ötüp istihza eylesin insanlarla diye. O mübarek gülibik, keyfini çıkarır ötmenin. Sabahı alaylar... Aynımah'ın kümesindeki horoz kırma; tam Denizli cinsi değil.
Arklar kirlenmeye başladı. Bahçedeki fidanları bile sulamak mümkün değil. Solucanlı pislikler akıyor. Bir ikindi vakti Aynımah karşı komşusu Münevver'e gidip perşembe pazarından aldığı iki testiyi artezyenden dolduracaktı. Sokak kapısının dış mandalına basınca kapı açıldı. Asma dallarının gölgesinde bulunan ve parmak kalınlığında akan çeşmede testilerin kirini tozunu yıkadı Aynımah. Hafiften bir türkü mırıldanırken elleri söylediği türkünün ritminde şakır şakırken, biri arkasından doğru gelip belini sıkıca kavradı. Sigara kokulu bıyıklarıyla yüzünü ısıran, evin adamı Hurşit'ti. Neye uğradığını bilemedi kadın. Yanaklarını tükürüğüyle ıslatarak öpen adamın kollarının kelepçesinden

kurtulmak için olanca gücünü harcadı. Hurşit kıllı kollarını gevşetip göğüslerini avuçladı. Kadının avazı boğazına takıldı, ölüyor gibi hırladı... Hem kıstırılmış, hem de kuşatılmıştı Aynımah. Bu mücadele sırasında kırılan testilerin üstünden atlayıp sokak kapısının mandalını sökercesine açtı, dağılan saçı, yırtılan elbisesine aldırmadan kendini dışarıya attı. Birilerinin görmesi umurunda değildi. Tiksindiği bu adamın

------... rvw*.ue pişirip, Kaouklarını soyduktan sonra etenini kavurduğu soğan ve domatesle altüst edip yağlamıştı. Yufka ekmeğe dürüm yapıp yediler. Çocuklar sevinçlerinden erkenden sokak kapısının önünde annelerinin 'hadi' demesini beklemeye koyuldu. Hava kararınca, "Deeh!" dedi atlara Aynımah.
Babaları öleli ilk defa faytonlarına binip sevinç çığlıkları atıyordu çocukları. Ara sokaklardan caddeye çıktılar. Delikliçı-nar'dan sağa, liseye doğru gidiyorlardı ki Çatalçeşme'nin orada bir adam el kaldırdı. Alıp almamakta bir anlık tereddüt yaşadı kadın. Vakit erkendi, onları istediği yere götürebilirdi. "Çüüüş!" dedi.
"İstasyona" dedi kart sesli, saçı biryantili adam. Yanındaki kadın da pek tekin görünmüyordu. Aynımah alacağı paranın miktarını düşünürken, birbirine yakın olan Kız Enstitüsü, Gazi ilkokulu, Vilâyet binası, bahçelerinden yükselen güllerin çiçeklerin renk ve kokularıyla içi açılmış, her şeyi unutmuştu. Bu bir anlık unutmalar onu güçlendirip hayata bağlıyordu. Uluca-mi'nin oraya gelmişlerdi ki kalçasının oturak yerinde bir parmak hissetti kadın. Aniden zamanın güzelliğine, insan kiri karıştı. Dizginleri sertçe çekerek atları durdurdu. Faytondakilere "Aşağıya inin, hem de çabuk!" deyip örtüsünün altında her zaman hazır bulundurduğu silahıyla kamçıyı tam siper bir vaziyette tutarak öfkesini gösterdi. Sırıtkan ve yılışık uzatılan bir avuç bozuk parayı alıp sokağa savurdu. Kalbi küt küt... Paralar yerde yuvarlanırken çocukların korkulu bakışlarıyla faytonu

nımah'ı tanıdıktan sonra yumuşak bir huy edinen kadının fırtınaları derinliklerinde esmeye başlamıştı sanki. Zahir yine ortalıktan kayboldu diye düşündü. Sofra kuruldu hemen, bu kez rakı içmediler. Konuşma Arkadaşlığı için hiçbir engel yoktu. Demek ki kaybettikleri onca zaman, solukları, bakışları, konuşmalarıyla engel görünen çevrelerindeki yakınları yüzündendi; koca, çocuk, eş-dost...
O gece ilginç bir şey daha oldu. Bahçede zamanın en lüks arabası, koşuma hazır bir de fayton vardı. Eve dönerken Bul-dan'ın dizgin kullanmadaki ustalığı Aynımah'ı şaşırtmış, gül-dürmüştü.
Nedense her bahar, o bilinen yeşil hayat toprağı bastı mı çocukluğumda giydiğim ipekli elbiseleri hatırlarım. İçime sakladığım, ısıttığım ipekböceği tohumları patlar. Sonra bir çift kelebek gelir yüreğime yerleşir; çiftleşip tekrar tohumunu bırakır, dünyayı ipekli teller sarar, ipeklenir her şey. Yoksa dışarıda, geçmişte kalan yazılmamışlar, içimde birleştirmeye çalıştığım bütünün parçaları, başka başka anlamlara nasıl ulaşır...
Sabah kalktığımda kendimi mutsuz hissederek televizyonu açtım. Hayatın benimle olan yanı iyi geçiyorsa bu sıkıntıyı demek Mutlu yaratmıştı bende. Dünden kalma bir his de olabilirdi. Düşünmek için bir kalem ve kâğıda ihtiyacım var. İmgelerin dürbününü aldım elime, bakıyorum. Uzaklar beni yo-

Bir çift mutlu kelime, imge Konuşma Sevgilisi. Başka evlerimiz, anahtarlarımız, kitaplarımız var; yataklarımız, düşlerimiz, aynalarımız, televizyon programlarımız... Boşa geçen zamanlarımız, çiçeklerimiz, eşimiz, dostumuz var... Onun mutfağında acı biberler, kızartma kokusu, etli yemekler; benimkinde yükselen değerler; ben onları yiyorum. Kalemimle karıştırıyorum yemeklerimi. Kitapları değiş tokuş ediyor, korsana düşüyoruz bazen pahalılık nedeniyle. Ayrı kaldık mı onunla, aramıza girip uzanıyor Konuşma Sevgilisi.
Sakın sakın ha, şikâyetçi değilim. Yanlış anlamayın hayır, hayat güzel. Birkaç kitabı aynı anda okumanın zevkini yaşıyoruz. İyiyim, hem de çok iyi. İyiliklerde kalmaya zor alıştı bedenim. Saatlerin ve yılların kurmalarından kendimi temizlerken kaç saat tükettim kimbilir? Kirlenmiş bir duyguyu arıtmak çok zor.

Tepesine tünediğim incir ağacında kitap okuduğum anlar belki benim özgürlük anlarımdı. Çocuktum henüz; on üç yaşında. Omuzuma astığım amerikan bezi kese, minder, peştamal ve kitapla sincap gibi tırmandığım ağaç tepelerinde oyuncak evlerim vardı. Annemin peştamalı güneşliğimdi, korkuluktum orada, kuşları kaçırıyordum. Önüm her zaman açıktı, sokağı görüyordum. Sapanımla fındık iriliğinde taşlar atıyordum sağa sola. Eyfel'i asansörle çıktığımda Paris'i en uç noktalarına kadar gördüğüm gibi, yukarıdan evin akşam telaşını seyrediyordum. Charles de Gaulle Havaalanına inişim, yüreğimde çalan minik minik çanlar birleşiverdi çocukluğumla olgunluğum arasında bir yerde. Kulaklarım uğul uğuldadı.

,v <»vuıiııı?[jııı u gun... tsu bir
şiddetti ama onlar mahallenin dedikoducularıydı. Olmadık şeyleri olmuş gibi anlatıp, iftira atarlardı herkese. Fayton kullanıyor diye Aynımah'ı yerden yere çaldılar, Münevver'in kocasının onu çardağın altında sıkıştırdığını görmüşler gibi. Taa nereden nereye, dedikoduculuk mesafe tanımıyor anlaşılan. Yolda yolakta, çeşmede aniden bir saldırıya uğrarsa kadın ne yapsın?
Annem korkuluk görevi yaptığım için ağaç tepelerinde oturmalarıma pek ses çıkarmıyordu. Hem akşam yemeğinden sonra incir yiyor, misafirimiz gelirse ikram ediyorduk. Evimizde her türden ağaç vardı ve hepsinin meyvesini ben toplardım. Annem bir gün, ayağım boşluğa gelip sendelediğimde "Dikkat et kızım, bir yerin yırtılıp bozulacak" diyerek kafama bir korku filmi sarmıştı. Bu uyarıcı cümle sapan taşı isabet etmiş gibi urlaşrnıştı içimde. Kaybolmuş iğneyi arar gibi aradım nedenini.
Benim yerime on üç yaşındayken ayağı kaymış, Aynımah düşmüş ağaçtan. Düşüş o düşüş. Her şeyini kaybettiği için onu özürlü mal gibi yaşlı bir adama vermişler. Günleri, dünü o zamandan beri uçmuş kadının.
'Gahbeliği' sekseninde bile görünüyor ha, hayret... İnsaf dünya ve hayat, mermi gibi Aynımah'ı sıkıştırıyorsun. Kadın yazılmak, okunmak için yaratılmış ben ne yapayım? Acayip çekici şu Aynımah ve 'ben Aynımah olsam' deyip de konuşan ben. Aynımah'ı istediğiniz gibi hayal edin. Bildiğiniz bütün kadın tiplerini birleştirin, huyunu suyunu, ortak paydasını, üssünü alın... Zeybek babasını, Yörük güzeli eğreti gelin anasını, Ege'nin motifi Buldan sırmasıyla işli dokumalarını, efelerin

mavi umutla buluştu. Ellerimiz birleşeli her şey daha üretken: "İki elin sesi var" demişler. O, bedenimde patikalar bulduğunu söyler, yürür bende. Bazen ruhuma yeni pencereler açar, perdelerimi çeker. Yıllardır beden köşemde donmuş bekleyen duygu küpü ergimeye başlar, ağzı açılır, taşar sözleri dilinden.
Şimdi, şu an İstanbul'da Mutlu. Beyoğlu'nda tramvayla ge-ziyordur. İstiklal Caddesinde sarhoşlarla göz gözedir belki, bir ağırlık çökmüştür üstüne, hayalim gerçeğimden daha etkilidir eminim. "Hayır ona sözüm var" der yüreği, ilgisiz kalır benim dışımdaki ışıltılı kadın bakışlarına. Mutlu arada bir İstanbul'a gider.
Geçmişin ara sokaklarında hafif ekşimsi bir koku, pencerelere kapılara yayılarak ilerliyor. Yaşlarım en keyifli yolculuklarında kimi zaman sürücü, kimi zaman kaçak hayal yolcusu. Mutlu'yla gezmediğim yer kalmadı neredeyse. Antalya Kemer'de muz çiçekleri, mimozalar arasında konuştuğumuz geceler, Pisa'da, Budapeşte'de, gözden ırak fayton sefalarımız, iç gıdıklayıcı sallantısıyla öpüşmelerimizin renk aldığı Tuna Nehrinin gümüş sırtı, güçlü kaslarında tanımlanamaz keyfim... Hayat bana bazen şans tanıdı. Pek az yapar bunu.
Hayal gücümün salkımları ağır, hantal yaşamdan beni 'çekip alıyor, tadına baktırıyor ve o kadar şans ve sevgililik yaşıyoruz. Onunla ömrüm iyileniyor. Hayal hanemde hep onunla-yım. Teleskobuma takılan uzak yıldız, sana sırlarımı açıyorum. Karın beyaz ağırlığının ayaklarımda sızıya dönüştüğünü, ısla-

rum. Miletli Zeybek Ömer bir kasım sabahında öldürülmüş. Osmanlı İmparatorluğunun sonu gelmiş, Anadolu'ya ve halkına hiç sahip çıkmamış ama zorla, zorbalıkla vergi toplamış fakir halktan. Parasızlık, haksızlık, zulüm ve haraç kesmeler artmış. 'Sosyal çeteler' türemiş. Bu eşkıyalar zenginler tarafından beslenip korunmuş. Ağaların ve beylerin mal ve can varlığı onlara

ödedikleri para, altın ve yiyecek karşılığında çalıkakıcı-ların ve hırsızların talanından kurtulmuş. Çalıkakıcılar zeybekler gibi giyinip halkı soyup durmuş, halk onları zeybeklerden bu unvanla ayırıyor.
Aynımah'ın babası öldürülünce Gülnaz bir ara Göller Şeh-ri'nde eğreti gelinlik yapmış. Hamile olduğu anlaşılınca geriye, Ayşe Annesinin yanına dönmüş. Çok mutsuzmuş biçare kadın. "Doğum yaparken ölürüm inşallah!" duaları tutmayınca kezzap içerek intihar etmiş! Ve o yüzden Aynımah annesiz büyümüş. Gülnaz nasıl yürüdüğü bilinmez yollar aşıp Zeybek Ömer'in koynuna göçmüş, güzelliğini, nesi varsa uyurgezerliğine bindirip getirmiş: öyle sanılıyor. Ömer Gülnaz'ı yaylalarında göreli ne kızanlık yapabilmiş Demirci Efesine, ne de kendine yaramış. O, aşkın geometrisini bulmuş ender âşıklardan biriymiş. Balon gibi uçmuş dağ tepelerinde. Ve her dakika Gülnaz'ın biraz daha yakınlaştığını hissetmiş. Her hücresine, sevdiğini, çok istediğini ve engellerin aradan kalkmasını söylemiş yüksek sesle, dua etmiş; bütün bedeni bu duygu ve istekle yanmış... Nereden mi biliyorum: Hislerimin günlüğü var, oradan okuyo-
rum.
125
Benimle Konuşma Sevgilisi'nin bedeni süsleniyor, benden giderken hayalimi kendi içgölgeleriyle birlikte sürüklüyor. Taşınan hayalim kadar eksilsem de her buluşmamızda daha bir yakın oturup konuşuyoruz. Yüreklerimiz konuşuyor biz dinliyoruz. Şimdi ben bir çıkarma işlemiyim. Sevgilimle sözlerden resimler yaptığımızda, duygularımızın alt ve üst kimlikleri mutlanıp, unutulmamanın heyecanıyla bize katılıyorlar. Ben kıvılcım, o kristal: Coşku ve sabır yan yana... ve yana yana...
Konuşma Sevgilisi, "Hayret, içinde bulunduğum olumsuzluklar, sana açan isteğimi eksiltmiyor. Bu çok şaşılacak bir şey!" derken yüzümde binbir günün güneşi birden doğdu.
"İyi ya işte demek ki çok seviyorsun" dedim. Bu cümleler uçurumun başında olduğumuz, frene bastığımız kaza öncesi bir anıdan. Onunla ilgili yazıp konuşacaksam sözcükler amansız bir yarışa giriyor. Evet ben bazen yazıyorum. Çünkü o çok anlamlı duruşlar veren bir sevgili. Ben de hiçbir şeyi onun kadar sevmediğim için, sözcüklere hoşgörüyle davranıyorum. Yerlerini değiştirip, yeni yeni cümleler kuruyorum. Her cümle duygusunu taşısın istiyorum.
Aramızdaki ayrılık denen büyük boşluklar, bedeninden yapılan uyarılara kulak asmamasından kaynaklanıyor. Bu aldırmazlıktan Konuşma Sevgilisi bir gün ağırlaşan bedenini, sıcaklığını ve hercai sözlerini alıp gitti. Yorgun, cansız ayaklarını sedye taşıyordu.
"Günlük hissin anlatılması önemlidir. Bir his günlüğü tutmalı" demişti sedyeden bana.
126

lerine döndük. Konuşmalarımızın bütün dolambaçlarında sevgi dokunaçları var. Yaşasın, özgürlük ikimize.
Zihnimde canlandırdığım sevgi ve aşkın tutkusu yıllardır belirsiz bir yüzde yaşadı. Hayal sevgilim, dokunduğum yerlerde biçimlenmeye çalışırken umutlarım kayboldu. Bazen bir beden, giysi bir çift hoş söz, bir gözlük, el ayak, koku bakış vesaire oluyor, kime giydirsem dar geliyor ya da tadilat istiyordu. Her başlangıç bir insan, bir olay, bir paragraf olarak kalıyordu; birçok girişleri olan ama sonu gelmemiş roman karalamaları gibi.
İyi ki şu zaman denen çizgi film kahramanı hayat, bazen kadınlara boyun eğiyor. Yüreğim, Konuşma Arkadaşlığı nasıl olur, nedir, diye çarpıyor. Benim esas üstünde durduğum duygu, Konuşma Sevgilisi'nin nasıl bir şey olduğu, olabilirliğinin yaşama geçirilmesi, insana katacağı anlam.
Bir Selmin bir de 'ben Aynımah olsam' diyen iki kadınım içimde. Onlar yoksa, bir yerlerime gitmişseler üçüncü şahıs olarak ben konuşuyorum. Dilbilgisi, ruhbilgisi ve yorum imkânlarıyla konuşma, yazma sürüp gidiyor. Bir insanın diyecekleri asla bitmez. Çünkü konuşma enerjidir, içerdiği düşünce ve duygularla tüketilemez; etkileri uzar gider, zamana uyarak yön değiştirir.
Konuşma Sevgililiğinde Mutlu'nun aradığı, bir yaşama kıvamı, konuşmanın sağladığı bir yakınlığın yansıtılma olanaklarının çokluğu... Ona gitmekte geciktim mi, sık sık kapıya çıkıp yolumu gözlemesi herhangi bir cinsel

beklentisinden değil. Alışkanlığı özleme, bir bağımlılık, tiryakilik, keyif alma. Haya-
127
^umuuı; Konuşma denen şeyle haşır
neşir. Bir yatağa ihtiyaç duymadan gezer yüzer konuşkan bir cinsellik kurmak, 'uçan halı'ya benzer bir durum. O seccade ki, ilmek ilmek sözcüklerden dokunmuştur. Böyle bir dil, konuşma yatağı; sözcük örümü bir döşeğin ayaklan hiçbir yerde değildir. Dil kayığının üstünde hayatı, sevgiyi, yaşamı yüzen bir yatak. Konuşma Sevgilisi, bir edebiyat sevgilisi, sevişmeler edebiyatla birlikte oluyor yani, edebiyat sevişmedir.
Okur, sevgililiğin konuşmalardan ibaret kalmayıp roman çizgilerinin biçimlediği bedenlerin cinselliğe yenik düşmelerini beklerken, sevişmelerin yer yatağında değil, dil ve duygu zenginliği içinde bedenlere dokunmadan gerçekleştiğini anlıyor-dur sanırım. Ateş ve barut birarada olmazmış! Mutlu ve Sel-min inanıyor ki, beraberlikleri bir Konuşma Sevgililiğinden ibarettir ve bu yeterli gelecektir.
Cinsellik denen güzel şeytan sıkıştırıyor; o çekicilik, güzel fesat, o mümbit, o artmaya, çoğalmaya ve koşmaya koşullu, dürten, çeken, kandıran, bozan, yanıltan, karşı konulmaz sihirli güzellik, giderek benliklerine, davranışlarına, eğilimlerine egemen oluyor. İşin tuhafı, cinselliği konuşmalarının devamı ve tamamlayıcısı olarak algılıyorlar. Cinsel yaşama karar verilirse bir gerekçe bulunur her zaman. İnsan bu konuda bukalemundan daha marifetlidir.
Sözde ve yazıda kalan bir sevgililik yaratacağız umudu ve inancıyla başladı Selmin'le Mutlu'nun beraberliği. Çünkü birbirleriyle zaman geçirme hoşnutluğu, zevki, arzusu onları çekip duruyordu. Bir taraftan yasaklıydılar. Daha önce kurulmuş evliliği ve cinsel hayatlarını yıkmayı düşünmediler. Yarattıkları bu eşsiz ve çekici arkadaş birlikteliğinden vazgeçmediler.
128
««?.mu. nenaııerıne güveniyorlardı ve bununla sanki erkek ve kadın geleneğini değiştirmeye niyetli ve kararlı gibiydiler. Söz, onları daha da yaklaştırdı. Konuşmalarının devamı cinselliğe girip orada yuva yapmıştı kendine. Onu izleyip, ziyaret edip konakladığı yerden alıp götürmek istediler. Gece karanlığından geçip, bedenlerinde yapacakları cinsel yolculuğu bir sonraki sabaha ertelediler. Konuşmalarının devamı onları misafir etti. İkinci gece her şey değişti. Cinsellikle tanıştılar.
Geceler sabahları, suları kovaladı, gündüzler geceleri sevdi. Aradan uzun konuşmalar geçti. Bir baktılar kucaklarında bir bebek kitap var. Yer yatağına değmiş düşmüştü bedenleri. Sözün ve yazının yatağında hayatları, konuşan bir sevişmeyle söz söz, cümle cümle ilmiklenip örülmüştü.
İlk günkü kararlarında kalıp Konuşma Sevgililiğini bir süre yer yatağına düşürmediler, istekleri dillerinde serili kaldı. Tabii ikisi de tenlerini ve ruhlarını romana uzattılar. Orada ebediyen ve birlikte sevişen sözleriyle kalacaklardı.
Kişiye olan sevgiyle, edebiyata ve estetiğe olan sevgi zaman zaman birbirine karıştı ve karışmalıdır da. Yoksa bir şeyler ve bir yerler eksik kalıyor. Edebiyat ve sevgi uygun bir karışımla birbirlerini besliyor, karışım dozaj olarak uygun olduğunda iyileştirici bir işlev de görüyor.
Edebiyatla kişiye duyulan sevgi arasında bir yer, parsa ve nisbet yarışı yok. Ben sen hesabına girmezler. Birbirlerinden ayrılıkları, gayrılıkları, esirgedikleri yoktur. Bilirler ki her şey ve güzel gelecek her ikisi içindir. Konuşma Sevgilisi Mutlu, Aspasia için, "O konuşkan bir imge. Yıldızlar uzaktayken güzel görünüyor. Yakınlaşan bir kadın çirkin olabilir. Ayrıca bir yıldızın kırpışması, organını göstermesi gibi algılanabilir. Ko-
129
rinden dünyaya esen bir zamanın kadını.
Bir gün geçmişe, Aspasia'ya, okulunun bahçesine yağmur olarak gitmeyi denedim. Sonra da bilgi sevgisiyle buharlaştım. Palmiyelerim muhteşem kanatlarında taşıdı hafifliğimi. Ellerinde kehribar tespihleri, toprak rengi giysileriyle uzun saçlı, sakallı dinleyiciler vardı bahçede. Anlaşılmaz seslerle, üçer beşer gruplar Aspasia'yı beklerken, ben ortalarında aydınlanıp belirince hepsi sustu. Yağmur damlasından gözler bana döndü. Gözlerimi kapadım. Bu imgeyi kaybetmemek

için uzun süre öylece kaldım. Atina Üniversitesinin giriş kapısındaki freskin içinden beni çağırdı Aspasia. Salona girdim. Konuşmanın en ateşlisi, dinlemenin her türlü hazzıyla buluştum. Mutlu olmuş coşkun yüzümü Konuşma Sevgilisi'ne getirmek istedim. Sabırsızlığım, aradaki zaman farklılığı nedeniyle her şeyi aynen yansıtıp taşıyamazsam, Aydınlanma felsefesinin çimlenmiş yeşilini getiremezsem korkusundan. Artık ben de Aspasia'nın ruhunu taşıyorum. Düşünüyordum ki bu hayat benim bedenime göre değil. Konuşma Sevgilisi yine kuş kanadına binip gitti. Onun göremediğim bir ülkesi var, oraya girmem yasaklandı. Dün büyüttüğüm her şey, coşkuyla baktığım kitaplar, kâğıt kalem, ondan kaçıyor bazen, ağlıyorum. Bu çok tuhaf bir durum. Hayalden diktiğim elbise ve üstüne kondurduğum ruh, Mutlu'ya bir türlü denk gelmiyor. Duygusallığım kimi zaman bir duyarsızlıkla buluşuyor, bu kesin. Ağırlığını yitirmiş bir hüzün başlıyor o zaman bende. Dokuz yıl kaç gün kaç saat eder: üç bin iki yüz seksen beş gün, yetmiş sekiz bin doksan dört saat... Bu za-

ajo aya, uışı«iimue sızı, Kanve, içKi sohbetlerine verdiğimiz zaman, enerji, başıboş ve kimsesiz nerelerde dolanıyor? Canımı mutlu ederek nasıl kullanacağımı bilemediğim günlerin bedenime ettiklerine ve bedenimin benden hesap sormalarına nasıl dayanacağım?

_,_ ne-

1960-63 arası korkulu olaylar yaşandı: Askeri darbe, deprem, kuyruklu yıldız, Amerika Cumhurbaşkanı J.F. Kennedy'nin kurşunlanarak öldürülmesi birbirini izledi. Aynımah'm kızı öğretmen okulunda okuyordu. Tarih öğretmeni Aytekin Bey İstanbul'un fethini anlatırken okul sallandı. Sıvalar öğrencilerin üstüne düştü. "Pencerelere kapıya yaklaşmayın, sakin olun, Fatih'in top mermisi isabet etti, kurtulacağız, yine gemilerle denize ineceğiz" dedi öğrencilerine. Okullar tatil edildi. Herkes gibi Aynımah da korkusundan çocuklarıyla bahçede yattı. Yastıkta göğe dikilmiş gözler kuyruklu yıldıza takıldı. "Bu Aspasia olmalı" dedi Aynımah. Kennedy'nin Teksas'ta bir film sahnesi çekiliyor gibi kurşunlanmasına üzülmüştü. Bu üç olayı birbirine bağlayıp bir uğursuzluğun, kötülüğün habercisi olduğunu söyleyenler oldu. Zaman geçtikçe olayların nedenleri değişik yönlere kaydırıldı. Buldan'a göre 60 İhtilali sözde daha çok demokrasi içindi. Aslında o bütün darbelere karşıydı; darbenin darbeye üstünlüğü yoktu onun için.

Aynımah'm en şiddetli depremi, ilk oyunu kullandığı gün olmuştu. O gün çocuklarını yıkamış, çamaşırdan sonra su dö-künmüştü. Küllü su ve sabunun yumuşattığı ak elleriyle koynuna bir kâğıt soktu. İpekçi Hüsnü Amcası dün evine getirip bırakmış, "Sandığa bu basılı kâğıdı at" diye de tembihlemişti.

Sandık başkanı Buldan Bey'le gözleri birbirine takıldı kaldı. Aynımah'm içinde bir şeyler ılıdı. Adamın görünen güçlü şahsiyetiyle kadının irsi 'gahbeliği' nasıl oldu da birden buluşu-verdi? Her yeri titredi, kendine uzatılan damgalı zarfı alıp oy odasına bu halde girdi Aynımah. Koynundaki 'altıok' basılı kâ-^ı^an çiKtı. Uözleri yine ağaçların koyu

gölgesindeki masada oturan sandık başkanına kaydı. Buldan Bey, "Hanım zarfınızı buraya atacaksınız" dedi. Kadın utangaç ak ellerini bağrına koyarak "İçerideki sandığa attım" dedi. Herkes gülmeye başladı. Başkan oy odasına girdiğinde sandığın kilitli olduğunu görünce mahalle bakkalı Ethem Amcadan anahtar istendi. Evin hanımı Pembe içerdeki sandığın anahtarını kuşağına bağlayıp gezmeye gitmişti. Aynımah eridi, bitti, yüzünü al bastı, yere değdi değer gözleri... Buldan Bey bir sandalye çekip kadını yanına oturttu. Yarım saat sonra Pembe Hanım koşar adımlarla geldi, orada kendini bekleyenlere gülümsedi özür dilercesine ve odaya yöneldi. Aynımah açılan çamaşır sandığından zarfını alıp bahçedeki oy sandığına attı. Buldan Bey'in zarifliği, soğukkanlı sabrı kadını çok etkilemişti. Yüreğini sandık başkanına bırakarak gittiğinin farkına varamadı o gün Aynımah.

Herkes oyunu kullanmaya eşiyle dostuyla geliyor, yolda nasıl oy kullanacağını öğreniyordu. Kör oJmayasıca kocası yine 'israil' çekip sızmıştı. İlk oyunu kullanırken yaptığı hata yüzünden kadın seçme hakkından oldu, taa ki Buldan'ı yıllar sonra tekrar görüp sevinceye kadar. Bu yüzden cahilliğin getirdiği utanma duygusunun yarattığı depremin, daha derinden hasar veren bir sarsıntı olduğunu

düşünür Aynımah. 1963 depremiyle eşlediği, hatırladığı bu tarihsel olaylarla, kendi depremini, Aspasia'yı ve hiç bilmediği Amerika'yı uzun uzun düşündü geçmişin şimdisinde yaprak kımıldatmadan.
Aynımah'm hafifliğine hafiflik katan bir imge daha vardı: Röntgenci Vahit. Bahçe duvarlarının üstünden, kapı aralıklarından, pencerelerden ve bütün ışık sızdıran aralıklardan, insanın doğallığını seyretmeyi meslek edinmiş adam. Şehrin en

tanrık ediyordu demek.
Aynimah bir gece yarı çıplak haldeyken, röntgencinin parlayan saçlarını ay altında fark edince korkuyla lambayı söndürmüş. Gözetleyenin kaçtığını bahçe duvarının üstündeki kiremitlerin düşmesinden anlamış. Röntgenci gözlerindeki erotik hikayeleriyle bir daha gelmek üzere kaçmış.
Vahit belasından korkmaya başlamış Aynimah. Geceler kâbusa dönüşmüş. Uykusuz kalmış günlerce. Kunduracı birkaç gün görünmemiş damlarda. Dükkânını sorup öğrense, gidip yüzüne tükürse... Hayır adam gündüz hayatında utangaç, yerden başını kaldırmaz, kadına kıza bakmaz görünüyor. Kime ne desin? Vahit'in mahremiyete meraklı olduğunu kaç kişi biliyor? Röntgencinin kendini ele vermesini beklemeli, hele Buldan, bu olayı hiç duymamalı. Aslında Vahit'in yüzünü hayalden bile çizemeyecek kadar az tanır Aynimah. Gözünü, kaşlarının şeklini hatırlasa belki çizebilir yüzünü. Bir gün dükkânının önünden geçmiş. Adamın o geceki kadar parlak saçlı başı önüne eğilmiş işinin ciddiyetinde. Vahit'in üstüne, kundurayı allayıp pullayan bir usta yokmuş memlekette. Derinin içinde büyümüş zahir, dana, oğlak derisi ile oynaşan elleri. Ayak deyip geçmezmiş o, beden ağırlığının orada hafiflediğini, hayal-lediğini bilirmiş. Geceleri yollarda, damlarda, ağaç tepelerinde ikinci mesleğini özgürce icra eden Vahit gündüz işinde süt dökmüş kediden farksız.
Birkaç gece sonra ipten donu çalınmış Aynımah'ın. Korkularını büyüten bu olay Vahit'in geliyorum diyen ayak sesiy-miş ona göre. Kızı yatılı bir öğretmen okuluna girmiş, oğlu Latif siyasi bir suçtan hapise atılmış tam o sıralar. En iyisi evi-

..yi.iwu uanıu aıauıymı soyıemış. Annesi Gülnaz'ı tanıyan bu bakıma muhtaç adama, bir bavul eşyasıy-la, "Ben ona hayrıma, sevap olsun diye bakarım" diyerek koşup gitmiş. Talih bu kez yüzüne gülmüş kadının, acımış ona. Hastasına öyle sarılmış ki, onu ölünceye kadar mutlu edecek, ne isterse yapacak. Çünkü o denize düşmüş bir kere; yosun bile bulsa sarılacak gari...
Aynimah bahçesinden topladığı bir demet çiçekle gelmişti bizim eve. Beni görünce hayatını bir bir anlatırdı nedense. Konu hastabakıcılık yaptığı zamana takılmıştı o gün:
"Üç ay kadar baktığım dede yatalak, çok konuşkan ve iştahlıydı. Ev güvenli, tuvaleti benimki gibi bahçede değil, içerde. Tabancamı yastığımın altına koydum mu hiçbir şeyden korkmam. Dede zengin olduğundan düşmanı vardır, hırsızlığa, canına gelen soysuzun biri olabilir diye düşündüm. Yapraklar sarıya meyilli, rüzgâr ılık, okşayıcı bir güneş var... Hayal etsene, ne hoş bir manzara...Vahit korkusu da yavaş yavaş kayboluyor artık. Şükür Allahıma biraz mutluyum. Yüzüm gülüyor. Sattığım ev parasıyla dedeye çok yakın eski bir ev almışım, keyfim yerinde...
Kışın, geliyorum diyen habercisi yapraklar savrulmaya başladı mı ihtiyarlar öte yakaya daha çok göçerler. Elimi çabuk tutup götürü usulü bir usta bulmalı, evimi elden geçirmeli, odun toplamalıyım dağlardan, yollardan. Kışı soğukta büzülerek geçirmenin ne demek olduğunu iyi bilenlerdenim...
Tahramı, çuvalımı alıp dağlara uzandım. Yolda benim gibi odun derdine düşmüş üç-beş kadın gördüm. Ellerinde çuvalla-

v.tımut;, ixsyiaraa Kurumuş, yanmaya uygun dalları toplaya toplaya bir baktık ki Çamlık Dağının böğründeyiz. Su içtik kana kana, yüzümüzü yıkayıp azıklarımızı yedik. Derdi ortak olanların dostluğu kolaydır; birbirlerine hemen açılırlar, kırk yıllık bir güven girer araya, saklı gizli ne varsa ortaya dökülür. Ben kendimi saklamayı yıllardır becermişimdir. Ser veririm, sır vermem. Gülsüm açıldıysa açılsın. Sadece dinlerim, akıl vermeye kalkışmam. Çuvallarımızı

sırtlayıp evlerimize döndüğümüzde akşamın gölgesi düşmüştü. İhtiyarım dağlarda odun topladığımı bilse, aklı bi erse, hissetse, kızar, bağırır titrerdi, emindim.
Eski neşemi buldum. Kendimi ve ardımda bıraktığım hayatı unuttuğum bu günde ihtiyardan bir teklif gelince yaşadığımı ve bir insanla birlikte aynı evi paylaşmakta olduğumu anladım. Evini bana bağışlamak istiyordu.
'Hayır' dedim.
'Olmaz başkasına kalmasın' diye diretti.
Dede her gün ölüme bir adım daha yaklaşırken beni ikna edemediği için yorgun düşmüştü. Dayanamadım, eve noter getirip işlemleri tamamladık. Yaşamak istediği hayatı ömrünün sonuna doğru yakaladığı için mutluydu dede. Onun gülen yüzü beni sevindiriyordu. Onu sabun kokularına boğdum, seyrelmiş saçlarını tarayıp sakallarını tıraş ettim. Ütülü çarşaflarda yatmanın tadını tattırdım. Kendisine bakan, eline sıcaklığını veren bir kadını vardı dedenin. Tıraş takımlarını küçük bir masaya yerleştirip fırçayı yüzünde köpürttüm mü keyfinden dört köşe olur, elim buruşuklarında gezdikçe hazdan tüyleri ayakla-nırdı. Ölüm döşeğinde bile insanın isteklerinin dirildiğini gördüm, yaşadım. Usturayı yüzünde dikkatlice gezdirerek aklaş-

y ısınını
Uiye
düşündüm. Hani şimdi onlar, nerede?..
Şehrin pisliği aşağılarda kaldı o günlerde. Gücümü, kuvvetimi dağa oduna giderek ve dedeyi mutlu ederek değerlendirdim. Haftada bir-iki gün Buldan'ın mağazasına uğradım. Hayatım, özlü konuşmalar, içimde gizlice titreyen Vahit korkusu ve hastabakıcılık arasında geçiyordu. Kendimi bu kadar neşeli hissetmem hem komik, hem de şaşırtıcı değil mi? Gülünecek, alaya alınacak halim elbette şaşkınlık yaratıcı; kendine mutlu olacak bir şeyler bulan tabiatım da. Dedenin durumu benimkinden daha komik ve acı biber gibi yakıcı. Neden biliyor musun? Hayatının sonuna doğru benim gibi kanı kaynayan bir kadınla aynı evde... El ayaktan olmuş, ihtiyar ağzının suyu akıyor. Belki de ölüm anında böyle şeyler düşünmez insanlar, benim kuruntum. Dedeyle en sıcak konuşmalarımız annemin güzelliği ve uyurgezerliğine binerek Aydına, zeybek babama kaçış hikâyesi üzerine olurdu. Dede yaşadığı hiçbir şeyi unutmamış, anılarıyla resimler çizer, canlandırırdı geçmişi. Mesela annemin güzelliğini anlatırken gözlerinin içi parlar, annem onun iris'inden gülerdi bana. Annemin şefkatli kucağına oturmuş gibi olurdum.
Dede benimle üç ay yaşadı. Ölürken mutluydu, gülümsemeye benzer bir bakışla teşekkür etti bana. Bağışladığı evi belediye elimden 'bilmem hangi kanunun kaçıncı maddesi gereği' aldı. Yalnız kalmıştım yine. Pencerelerine kapısına demir kafesler yaptırdığım kendi evime, yenilenen Vahit korkusuyla yerleştim. Bu eğreti mutluluktan sonra dağ bayır sırtında çuval, taşıdığı odunları satarak üç-beş kuruşla yaşamaya çalışan bir kadındım artık. Ellerim çalı süpürgesi gibi kendimi acıtıp, kanat-

ama!.. Yaşamadım desem yeridir. Kalabalığa karışmaya, ormana kaçmaya, televizyonun muhteşem krallığına kul olmaya gerek yok. İnsan, durduğu ve aradığı yerde bile kendi kirini, tozunu ve buharını göremez hale gelebiliyor... Gözün görmediği yerde sis, karanlık, bulut, uçurumdan oluşan bir boşluk bilimi var. Bunlar, görmek istemeyenlerin, isteyip de göremeyenlerin hayatı, vesaireleri.."
Aynımah konuşmasını noktaladı, oturduğu koltuktan "Konuşma Arkadaşım Buldan'a gidiyorum" diyerek kalktı ve hayatın içinde kayboldu. Hafifliğin bütün biçimlerini ağırladığı bedeni kuş olup uçtu palmiye kanatlarıyla. Giderken kulağıma eğilip, "Buldanımla baş başayken birbirimize sizin gibi Konuşma Sevgilisi de deriz" dedi.
Mutlu'yu dağılmış masasında görüyorum. Küllükte unutulmuş izmaritler, ruhsatında gençlik fotoğrafı, dilsiz duvarda anılar, kadife koltukların üzerinde biriken tozlar... hepsi bir başka zamandan.
"Hoşgeldiniz yüreğime" diyor kibarca.
"Niçin çağırdın beni?"
"İyi ki geldin..."

Kısık gözleriyle cazibemi okkalamaya çalışıyor. Zaman bir parça sessiz. Koltukların çizgileri birer sokak lambası gibi gözümü alıyor. İçimden hemen kalkmalıyım derken, Konuşma Sevgilisi huzursuz bir kedi gibi tırmıkladığı ak bir kâğıttan kocaman bir sayfa dolusu konuşuyor.
Yüklü bir kamyon gibi boşaldım koltuğa. Sevinçten şaşırmış, şaşılaşmış bir haldeyken, o, ayağa kalkıp uzaklara baktı ve bütün melekler odaya doldu. Alevli bir dille, hayallerindeki resme bire bir söylendi sözler. Ben ona baktıkça o daha da uzaklaştı.
Mutlu'nun ofisinden caddeye attım hafifleyen bedenimi. Akşamın yarı karanlığında kendime gelirken, kör bir lambanın aydınlattığı bir yüz sırıtarak gülümsedi bana. Bir gece bekçisi hayra yorulmayacak halimle alay ediyordu. Ağırlaştım, keyfim kaçtı, her yer neon ışıkları... Lambaların, otomobillerin, durakların, dokunsan ağlayacak gibi soğukta üşümüş ağaçların, dev bir buldozerin ağzında can çekişeceği günü bekleyen betonarmelerin kirli yorgun yüzleri, baştan aşağı çınarlı cadde ve coşkumu fark etmeyen sokak lambaları arasından sıyrılıp evime geldiğimde, hafif bir keyifle ılıdı içim. Şehrin gece kesitleri
I

rum: Yaşamın, korkunun cinsiyeti yok. Duygularımı Konuşma Sevgilisi'ne göre anlatmam henüz zor. Ertesi gün yine ofisine gittim. Mutlu'nun bana söyleyecekleri vardı. Dün ikide bir baktığı kâğıttan anlamıştım. Galiba Konuşma Sevgilisi hep kâğıttan konuşacaktı.
"Akşama bekliyorum" demişti ondan çıkıp çıkmadığına emin olamadığım bir fısıltıyla. Bu ses ona mı aitti yoksa ben duymak istediğim için mi o sözleri yan yana getirmiştim? Vücudumda binlerce karınca vardı sanki, kaşınmak istiyordum. Belli ki ben yeni hayat için, Hayal Hanım olmaktan çıkıyordum.
Sahi bu başlangıcın diğer ucu olan gelecekte neler olacaktı? Mükemmelleştirdiğim bu adama yakıştırdığım sevme biçiminin değişik anlamlarına nasıl ulaşacaktım? Bedensel varlığımın potansiyel kimliğini tanıyacaktım. Bu doğru muydu? Kuşkularıma daha hiç dokunmadan binlerce kez onunla beraber oldum. Yaşamdan aldığımız yaralan sarıp sarmalayarak, üzerinden gelip geçerek bir kimlik ortaya çıkarmaya çalışıyordum.
Ah, onun dağıttığı masanın tozunu alır, her bir şeyi yeni yerlerine koyarım. Kadınlığın bir göstergesi değil mi bu davranış? Adamın düşündükleriyle görünüş arasında matematiksel bir işleyiş var. Her zaman ben haksız çıkıyorum, Mutlu hayatı yanıltıyor.
Şimdilik ikimiz, tuhaf bir asimetri gibi duruyoruz. Üstelik onun doğduğu evin nergisiyle, benimkinin inciri aynı toprakta yaşamaya istekli. Mutlu mahallesinde bilye yuvarlarken, ben şaramanı, çellik çomak, sek sek oynuyordum mutlaka.

? yan yancı oısa aa kendini öldüren yeni adımlarla cesaretler geliştirmeye başladım artık. O bana özünü ve özetini sunacak. Kaybolmadığımı kanıtlamak için razıyım özet kimliğine. Fırsat buldukça onun hayatını dağıttığı ofisinde olacağım.
Az kullanılmış duygularım ve yarımını yaşadığım hayatla henüz kendini tanıyamamış biriyim. Mevsimini arayan şaşkın bir bulut gibi nereye boşalacağımı bilmiyorum. Hayatım bütün ihtimalleriyle üstüme çökmüş, boşluktayım.
"Konuşma Sevgilisi, geleceğim, kim görürse görsün" dedim seslice. Evet, duyduğum bu ses kararını vermiş benimdi. Bedenimin parçalarını, evimden bahçemden, sokağımdan toplayıp onun kapısına dayandım. Zili iki kere çaldım. İçime batıp duran kötümserlik dikenini cımbızla çıkarmıştım. Mutlu'ya giderken artık her şey aşılmış, bence beraberliğimiz çoktan başlamıştı.
Oturur oturmaz, "Bana her şeyini anlatabilir, ne istersen sorabilirsin" dedim. Bu cümleden sonra artık geriye dönüşü olmayan bir başlangıç sürecine girdik bence. O günden beri kendimi onun yanında çok cesaretli bulurum.
İstekleriyle yanıma gelip oturdu. Dağınıklığında kaybolduk. Yüreğimin nazlı suyunda sağa sola ırlanan bir kuğu vardı. Bir saat kadar sonra kalkıp sokağa çıktık. Ürkek ve dikkatli bakışlarımız yemekle birlikte aldığımız az bir içkiyle cesaret toplamıştı. Çöplerin çıkardığı kokular üstümüze başımıza sinerken biz kol kola en işlek caddede kar altında yürüyorduk. Sokak lambaları tepelerine kar

tünemiş yaprakların arasından hüzünlerini toprağa dökmüştü. Sıçana benzer üç-beş hırsız görünümlü kişi çalacakları minarenin kılıfını hazırlamış görü-
141

aUŞU-
. Mutluyla bir parka saptık.
"Niye geç geldin?" dedi Konuşma Sevgilisi. Bana göre gecikmiş sayılmazdım. Yaşamak, yaşatmak için evirip çevirdiğim, kendime uydurduğum, yakıştırdığım hoş kokulu bir sevda girmişti içime. Henüz geç kalmış da sayılmazdım. Yaşın gecikmesi mi olurmuş! Haa, yoksa kapısını çalmakta geciktiğimi mi ima etmek istedi? Her neyse, ben gecikmedim.
Aynımah'ın iki gültacı kondurulmuş elmacık kemiklerinin, fatrafil görünüşünden, her zaman yakalanmaya hazır bir şiir gibi duruşundan güç almıyor değilim. Konuşma Arkadaşı Bul-dan'la hâlâ konuşurlarmış her şeylerini. Memleket büyükşehir-leştikçe çirkinleşiyor. Aynımah gülsene, üstüme kar yağıyor. Yörük güzeli Gülnaz annen miydi, öyle biri yaşadı mı sence? Kıl çadırları, www com tr siteleri var mıydı?
Aynımah'a sordum bir gün:
"Bu Nurel, Aspasia'nın kim olduğunu henüz on üç yaşlarında nereden öğrenmiş?"
"O sınıfın en çok okuyan kızıydı. Biliyor musun, ben de orta ikiden terk ettim okulu..."
"Neden?"
"Çünkü ağaçtan düştüğümde kızlığım bozuldu. Ayşe Anne hastaneye götürüp dikiş attırdı. Artık okula gidemezdim. Yasalara aykırıydı durumum. Ağaçtan değil yasalara aykırı düşmüşüm meğer..."
v.un euıyorum...'
"Sınıfın en güzel kızıydı. Ders çalışmaz, edebi kitaplar okurdu. Biz robadan büzgülü, gecelik gibi siyah boz kırzetten dikilmiş önlükler giyerken, o ipekli kumaştan annesinin diktiği kloş modeli seçerdi. Kirpiklerini çarşaf iğnesiyle kıvırır, saçlarına 'cinalar' yapardı. O zamanlar İtalyan artisti Gina Lollobri-gida'nın vücudu, saçları, giysileri modaydı ya. Okulun en çalışkan çocuğu Tayyar, gönlünü Nurel'e kaptırdı. Yüz bulamayınca, derslerini astı. Kızın gözü kendinden daha yaşlı olgun öğretmenlerde, doktorlarda, subaylardaydı."
"O yaşta bu kadar bilinçli olması şaşılacak şey doğrusu."
"Okul yöneticileri yasaklara uymuyor diye peşindeydiler Nurel'in. Evde kalmış, yüzü çiçek bozuğu muavin Şükriye Hanım, her Allahın günü elinde beyaz bir mendille kaşını gözünü kontrol ederdi; boya var mı diye. Halbuki kızcağız doğuştan sürmeliydi. Açık teniyle siyah saçlarının zıtlığı çekici duruyordu. Tayyara hiç bakmadı bile.
Nurel bir gün bizi yaş gününe davet etti. Silahlara Veda kitabı hediyemdi. Havai maviydi ama çok okurdu Nurel. Ayşe Annem paketime bir de iğneoyalı mendil sokuşturmuş, 'çeyizine koyar' demişti.
Beş kişiydik o gün. Annesi terzi Mina, yalnız kalalım diye komşusuna gitti. Nurel, bize güzellik dersi verdi. Yaşından büyük şeyler bilirdi. Hemen ipekli entarisini çıkardı, sutyenini (^isterdi. Kendisi dikmiş. Göğüs yeri delikti, oradan bir tomurcuk gibi fışkırmıştı uçları. Biz utandık, dikkatle bakamadık, •ima o nasıl diktiğini anlattı. Biz de dikmeliymişiz, çok ilgi çe-
142
143
ı uuşereK bozulması, bir tek Nurel'i rahatsız etmiyordu, çok anlayışlı bir kızdı doğrusu. Annesi de evlerine gitmeme hiç ses çıkarmıyordu.
Tayyar'ı niçin beğenmiyorsun? dedik.
'Yakışıklı değil, konuşmasını bilmiyor' dedi. Nurel ben Denizli'ye gelin geldiğimde çift dikiş yapa yapa lisede okuyordu. Sonra o da bir doktorla evlenip ardımdan geldi."
144
"Biner atın incesine
gider yolun goncasına" (Gelin okşaması-Denizli)

Ben olması zor olan bir şeyin peşindeyim. Güller fatihi olmak istiyorum. Şarap rengi Buldan bezine, nergis sarısı simlerle Konuşma Sevgilisi Mutlu'yu işlemek niyetindeyim.
Onca yıl geçti. O hep yürek zengini oldu, ben akıl kadını... Şimdilerde ise zamanın yüreğimde acıdığını hissetmeye başladım. Diken diken öfke içindeyim. Kemiklerim sızlıyor. Duygu pencerelerini bir bir açıyorum. İlk gün ile son gün arasına gerdiğim ipte anılarımız serili. Parçalarım, parçalarına eklenmeden atomlarım yörüngelerinde belirsiz dört dönüp duruyor. Uyku hapıyla son bulan gergin gecelerim kaçtır bedenimi hırpalıyor. Uyku ile uyanıklık arasında bile yalnızlığıma sarılıyorum. Bu durum aslında belki hoş bir boşluk. Bilgisayarın ekran arkası işlemlerine benzedi günler. Birçok dilde ağlamak isliyorum. Dilimde dönen, dolanan kelimelerle hafiflemek nasıl bir şeydir? Çoktandır bu duyguyu tadamadım.
Gider gelirim, gider gelirim onca yıldır. Ve o bana bayılıyor. Saksı çiçekleriyle süslenmiş pencereleri, iki kişilik yatak olabilen çekyat, gömmesinde çeşitli içkileri saklayan bar, buzdolabında yiyecekler... hepsi beni bekler.
Mutlu "Yüreğim bu son diyor. Seviyorsam asla ihanet etmem. İki kadını birden sevemem. Yüreğim ve değerlerim biri-
lyarlı" der durur, bu cümleleri tekrarlar, ben de inanmak isterim. Erkeklerin mağara karanlığına benzer derin ağızların-

yum.au
aıcıı.
kuçuk çamlar, üşüten beyaz yükünü atabilmek için rüzgârın firiltisinde ırlanmakta. Bir-iki can çekişen kuş sesi, kurban bayramının kokusu camlardan giriyor. Boyası beyazını yememiş saman saçlı kadın, siyah kürkünün içinde vurulmuş yaralı, sıkıntılı bir geceden kalmış bedenini sürükleyen insanlar tek tük geçiyor ve miyavlıyor kedi. Penceremin genişliği kadar görünüyorlar, sonra sokağın iki ucundan sonsuzluğa; şehrin içine eriyorlar. Budanmış ağaçlar, yaralarından gelen geçenin fotoğrafını çekiyor. Öyle der Mutlum. Ağaçlar resim çekerlermiş, onların hafızası varmış. Yazındı, gözlerini kirpiklerinin gölgesiyle kırpıştırarak "Ağaçlar ve Selmin beni en iyi anlayan iki canlı" demişti.
"Konuştuğum kimse, sevgili olmalı. Yoksa konuşma sayılmaz." Elinde paltosu Mutlu düşünerek yürüyor. Saatçiye girdi. Bir milyon pil parası verdi, pili bitmiş. Cadde boyunca yürüyor.
"Şimdi o beni görse kendi kendine konuşuyor diyecek. Saatçi 'Su kaçmış, temizlik ister' dedi, aldırmadım. Zaman akşama doğru ilerliyor. O gelecek. Yiyip içeceğiz. Bana sevgili-lik edecek biri yakınımda. Hiç böyle bir jest yapmamıştı hayat. Konuşmanın her türlüsünü yaşıyoruz. Beni aşkın ayrılık firkat ve hicran yanından alıp, birlikteliğine getirdi" diyerek yürüyor Mutlu.
"Konuş, yürü, çırpın, ağla, kımılda; yaşadığın belli olsun. Kımıldama hareketi kutsallaştırır. Bak taşlar hiç dikkat çekmi-
"Sevmenin yoğun şekli duymaktır. Duyarak düşün. Yoğun düşünmenin bendeki adı duymak, hissetmektir. Yüreğin ihtiyacı olan Konuşma Sevgilisi çok estetik bir his. Her güzelliğin bir de bedeli olur. Güzellik yaratmanın yorgunluğu paslarımı siliyor. Hafiflik hissi, arınıp paklanma..." Biri çarpıyor Mutlu'ya. Başı dönüyor. Delikanlı sigarasını tüttürerek sırıtkan bir cahillikle, "Özür dilerim dayı" diyor. "Terbiyesiz çocuk" diye söylene söylene yürüyor cadde boyu çınarları geçerek Mutlu.
"Duymak düşünmektir. Estetik bir yorgunluk verir. Bedeli neyse razıyım, diyordum. İnsan pasından kurtulur. Ancak, konuşmadan ayrıldığımız konuşmalar, hırsın, yontulmamış diğer benlerimizin egemenliğindeki sıradan bir zamanda oluyor. Onlar, Konuşma Sevgilisi'ni bitirmek isteyen eski alışkanlıklarımızın şeytan kılığına girmiş hali. Hisseden bir düşünceden yoksundur onlar, incelmemiş inceltilmemiştir. Sesli kavgaların olup olmaması önemli değil de yakınlaşıp zaman geçtikçe, Konuşma Arkadaşlığına daha az yakışıyor bu tür davranışlar. Çünkü ilk başlardaki alışkanlıklar ve aradaki mesafe duygusuz, sataşık konuşmaları bir ölçüde kaldırıyor. Onlara dayanıklı, tıpkı sigara tiryakisinin tütün içilen yerde fazla rahatsız olmaması gibi. Kötü alışkanlılar, silinip

geçen zamandaki yakınlaşmalar ve bunların yarattığı yeni alışkanlıklar edinilince artık eski gürültülere, tartışmalara dayanma gücü kalmıyor. Çünkü sigara terk edilmiş, ciğerler temizlenmiştir. Ve bir Konuşma Sevgilisi ağız dalaşının olduğu yerde duramaz hale gelir."
146
147

"Nereye dalmışsın... palto, çanta, gözlerin... hepsi bir başka yerde..."
"Ofisime gidiyorum."
"Ters yöndesin, gidiyorsun bir yerlere."
"Şuradan bir şeyler alacağım da."
"Anlaşıldı, anlaşıldı. Randevuma geç kaldım" deyip aceleyle vedalaştı adam.
"Görüşelim, oturup içelim" diye bağırarak caddenin insan selinin trafiğine katıldı. Konuşan ve düşünen sevgili bir-iki adım daha attı. Geriye döndüğünü izleyen tanıdık biri daha olabilir diye ne alacağını bilmeden bir pastaneye girip iki sütlaç aldı. Şimdi rahatça geriye dönebilir ve bu tatlıları neden aldığını akşam Selmin'e anlatırdı.
"Yahu bu kadın hayatıma gireli, kaç yıldır, hep güzelliklerle tamamlanıp hafifliyorum. Kendimi yeniden yarattım. İki yıldır da Konuşma Sevgilisi imgesine uyup uymayacağımızı tartışıyoruz. O benimkine çoktan uydu, aynen düşüncemde hayal-lediğim; daha doğrusu zamandan beklediğim kadın... Tekrar geçip gitmeyeyim ofisi. Düşünmeyi kes, sağına soluna bak biraz. Asansör boş olsa da çabuk çıksam. Terim soğusa, bir-iki yudum içsem."
Hava pırıl, ışıltılı üstelik, bir bahar günü, yeşiller çeşitli tonda, gökyüzü bir yazın sayfası gibi. Konuşma Sevgilisi, senin rahatlığında ve renklerinde olamam. Acılıyım, üzerime böyle mutlu bir örtüyle serilmeni ve rahat soluk alıp verişini kıskanıyorum. Yorgun ve yalnızım demeye dilim varmıyor.
aıuenz oıroırimize. Çocukları Ankara'da okuduğu için bir ev aldı. Sık sık kocasını yalnız bırakıp başkente geliyor. Kitaplardan, hayattan, sevgiden söz ediyoruz. Artık o Aynımah gibi benim de sırlarımı döktüğüm arkadaşım. Nurel doktor kocasının kazandığı paraları kendi hesabında biriktiriyor. Yüzünü bir defa gördüğünüz doktorunuz muayene ediyor, tahlil istiyor sizden. Sonuçları fakslarla öğreniyorsunuz; labo-ratuvar doktora, o da hastaya bildiriyor. Fakslaşıyorsunuz. Çünkü doktor bir fazla hasta daha alıp değeri gitgide azalan milyonları cebe atacak. İşte Nurel'in el koyduğu paraların kaynağı böyle bir yoldan akıyor. Hastanın iyileşmesi önem arzet-miyor, paralar insanlığın önünde. Ayrıca sağlığın da iyi olduğu yok.
Geriye dönüp elimdekilere, yaşadıklarıma bir bakayım yaralı gözlerimden. Şimdilik durumum fena sayılmaz. Sıradan bir yaşamadan fazlayım. İlişkimizin yıl yıl katlanışında, emeğimizde, hayatı hafiflettik biraz. Bahar temizliği gerekir mi acaba, ne yapıp da uçmalı azıcık? Özel hayatın gözlerden ırak yanı, çabası olmasa çok iyi olacak her şey. Hep ölçüdesiniz. Nurel'in yüzündeki sessizlik, sevmiyor sevilmiyor olmasından mı, kaldıramıyor mu, bu ona işkence mi geliyor? Dayanamayıp içindeki Tanrıya "Niye beni bu kadar aşağılıyorsun?" diyor mutlaka. Herkesi ve kimsesi yok ve kuşlar kadar hafif olduğunu düşünüyorum Nurel'in. Derken kapım vuruldu.
Nurel'in civelek sesi, bahara dönmüş göçmen kuş gibi evimin bütün odalarına gözleri ve kanatlarıyla biraz hava ve hafiflik getirdi. Saçları, kadınlığı öne çıkaran kokusu ve şehla yüzü,
148
149
oıraz gecikmiş. Kaç parası var, ayda ne kadar faiz alıyor, nerelere harcıyor... Bir bir anlattıktan sonra rahatladı, teri soğudu Nurel'in.
"Seni Konuşma Sevgilimle tanıştıracağım" dedim.
"Hayır, olmaz şekerciğim. Bir gören olur da 'elde bir hu-zur'um kaçar. Benim doktorum kıskançtır bilirsin. Kahveyi ne zaman içiyoruz?"
"Şimdi, hemen. Peki bankada ne ikram ettiler sana?"
"Meyve suyu. Konuşma Sevglisi yatağa sızan terlerinizin tuzundan ve onun tadından çıktı değil mi?"
"En son burada mı kalmıştık Nurel?"

Siyah rugan çantasından küçük bir defter çıkardı. Hışt hışt çevirdi. Notlar aldı. Birçok sevgilisi varmış da erkekleri çok iyi tanıyormuş gibiydi.
"İlişkinize bir oyun gibi bakalım: Kurmaca bir yön var, replik var, dekor, kostüm, sahne ve perdeleri."
Nurel kahvesinin son yudumunu telveyi şöyle bir-iki dolandırıp içti. Fincanı ters kapattı. Koltuğunda kaykılıp sokağa baktı. Saksı çiçeklerimi çok beğenmiş, Orhan Pamuk'un son kitabını okumalıymışım, Benim Adım Kırmızı'yı. Herkes romanda kendi sesinden konuştuğu için bedeninin kimyasını olumlu bir mecraya taşıyormuş. Aynımah romanın önünü kocaman bir 'ben olsam'la kesince yazının arkı yön değiştirdi. O da 'Ben Selmin olsam' de-
ıçımin sesiyle dağlara çıktım. İrsiyetimde, Gülnaz Annemin yaylalarına tırmanma isteği var. Düşlerimde depreşip duruyor bahar ve yayla yaşamı. Odun, ot, menekşe topluyorum. Geçim derdim hem çok, hem yok. Konuşma Arkadaşım Buldan, bahçeme çiseleyen yağmur.
Aman, dilim durmaz, basımdaki örtüm de kayar durur. Çokum ekmeği yeriz kırlarda, odun ot toplayan kadınlarız biz... Ah, babamı, annemi göreydi gözlerim. Ne olurdu sanki çıvgın yağmurlar hayatıma bulutlar getirmeyeydi. Çillenmez dağım, yaylam ah... Ne yeniyetme dilim büyüdü ne de 'gahbe-liğim' unutuldu. Bir söğüt dalını çenterek dilli düdük yaptım. Bu öttürük bana benzer. Ellerimi tükürükleyip şakırda şakır harmandalı oynarım. Aman bu benim hayatım. Kar bir kere yanmaya, erimeye durdu mu, gayri iflah olmaz yaza durur tabiat.
Odunları eşeğimle taşıdım evime. Şenliğim hayvanlarım. Kursak kakkınlığıma iyi geliyor, onların yemiydi, bakımıydı derken oyalanıyorum. İki gulu gulu kabarır durur, ineğim horozum, evimin erkeği bir fino var. Küçük pazar günü mutlaka Konuşma Arkadaşım Buldan'a giderim. Sıcak yüzü kederimi .ı/altır. Onun kuytu odasında otururuz. Çırağı dükkân komşusu helvacı Ali'den birer tadımlık ezme, un helvası getirir dumanı üstünde; fıstık, ceviz, gül suyu kokulu. Sade kahve içeriz ununla. Bu yıllardır süren buluşmamız, artık rakı sofralarından •,rkileli daha bir anlam kazandı. Ona hevesim hiç geçmedi. Bu .ıvıplanacak bir istek de değil. İlişkimizde hiç yalan, hileli şeyler olmadı.
I
I
150
151

sanlı yumurtam" demez mi çapkınım! Elinde tuttuğu birkaç sayfa kâğıdı bana uzattı. "Aşk'tan geldi bu mektup" dedi.
"Benim gözlüğüm yok, ödünç almıştım, üstüne oturup kırdım. Hadi aslanım sen gençsin, gözlüksüz okuyuver."
("Sevgi ya da aşk elbette bir yakınlık ifade eder ama bütün yakınlıkları anlatmaz. Hele günümüzde aşk sözüne yüklenen anlamlar, sınırlamalar ve algılamaları birbirinden farklı derinlikler ya da derinsizlikler varken yakınlık sözcüğünü, hem daha zengin, hem de edebiyata daha akraba gördüm. Üstelik biraz da düşündürücü ya da felsefi bir yaklaşım da içeriyor sayılabilir. Doğrusu yakın sözcüğünün ilk üç harfinde hece kurallarından ayrılarak orada kendine bir düşünme ve duraklama durağı kuruyor.
Hayır ben yakmayacağım. Kıyamam. Ama siz yakın, yakabilirsiniz. Hem yakın hem yakınız. Yakma sözcüğünün çoğulluğa gebe dişiliğinden de aşka, göre bile ne kadar geniş kapsamlı olduğu görülüyor. Aşk, dolu bir aşksa, sonsuz bir derinlik, yakınlıksa, uçsuz bucaksız bir genişliktir. Yakınlığın derinliği var elbet. Ama aşk derinlik konusunda özel bir yakınlıktır. Ve çoğulcu değil tek bir yüze yönelmiş bir öznel tekilliktir. Yakınlık, daha çoğulcu ve doğurgan. İçinde aşkı barındırabilir elbet. Yani aşkta yakınlık vardır, yakınlıkta da aşk. Bende yeterince ikisi de var. Sende çokça aşk, azca yakınlık. Ve tabii bunun getirdiği bir pürüzsüzlük, bir yalınlık, istediğini bilen, tanımı yapılmış soyut bir yalınlıktır. İnsan birini seçse diğerinde gözü kalır. Aşk da gerek, yakınlık da. •• ?i\, aşK, Keşke keşke. K şk, ke şe ke.")
Buldanım numara yapıyor, bunları kendisi yazmış dün akşam. Geceleri sizin için düşünüp yazan bir adama hevesiniz geçer mi? Konuşma Arkadaşım alışkanlıklarına ve ahdine fazlaca bağlı, istikrarlı. Bu sevgi, genç günlerden kalma bir alışkanlık. Meyli, eğilimi hasret içinde. Gençliğin hafızasından geimezlik

edemez hayat, Buldan'la hep gençliğe yönelik. Biri ötekine yangın, cıvıl cıvıl koşmada. Beni çağırınca koşup gelmem ondan. Çarşı pazar, dinlemem gün, misafir, iş güç: O çağırdıysa mutlaka gelirim, giderim, gelmem diyemem.
Buldan dokuma ürünlerini dış ülkeye pazarlamak için bir müşteriyle konuşuyor. Arada benden yana bakıp düşündüklerime, duygulanma göz atıyor, yüreğimi elleyip kaçıyor. Bu Konuşma Arkadaşlığına bir şey olursa hayatın elinde ne kalır bilemem. Yemin olsun, kocaman bir ağaç kovuğu gibi, ihtiyar pörsük bir kabuk olurum. O zaman baltayı belime doğru vurup beni yaksınlar isterim artık.
Pazarlık bitti. Malların yükleneceği gün tespit edildi. Ka-nada'ya gidecekmiş dokumalar. Buldan beni oraya götürmek istiyor. Aynımah nasıl uçağa biner, o soğuk ayazlı, donlu ülkeye gider? Buldanım bıraktığı yerden mektup dediği yazıyı okuyor.
("Sevgi, söz kadar naif ve kırılgan. Özel bir bakım ve konuşma ister. Yakınlıksa yakıcılığı kadar sert bir ses ve imaj bırakır. Ben yakmayan bir yakınlıktan yanayım ve yakın bir aşktan.- Aşk yakını bir kadınım var.
Cinsel yakınlığı, duygusal cinselliği yaşamak gerekir. Bir duygusal cinsellik yaşanıyor. Duyguların ve cinselliğin biraraya
152
153
ssı

ihya ettin gahbeliği. Ben seninle böyleyim Konuşma Arkadaşım Buldan."
"Sen mücevherimsin, efsanem, ben ise gerçeğin hayat yanı. Bu zenginliği hiçbir varidatla satın alamazsın."
"Yoksa bu dayanma gücünü nereden bulurduk, sen böyle konuşup hissetmesen ve ben inanmasam sana. Yarenlik ediyoruz işte."
"Şu yazıyı bir daha okuyayım mı, koynunda mı?"
"Yüreğime sakladım. Kırışıklığı gitsin, göz önünde durmasın dedim." Muhabbet tatlı mı tatlı...
"Hoş ve zevkli geçiriyoruz zamanı. Yalnız hazlı değil, yararlı ve üretken de geçiyor beraberliğimiz. Birimiz yazıyor, yazdırıyor diğerimiz. Hem bu anlattıklarıma bir ihtiyaç duyduğum anlaşılıyor. Senin yerine bir şey koymak zor. Seni ikame edemiyor kimse ve hiçbir şey seni dışlayamıyor, saf dışı bırakamıyor."
Yıllardır duymak istediğim şeyler. Hazdan kıpır kıpırım. Buldan'a bayılıyorum. Ağır, tane tane, anlaşılır bir sevgiyi dillendiriyor.
"Yalnız duygusal açıdan değil, maddi açıdan da vazgeçilmez bir konumdasın. Yani her şeyimde belli bir görevin var. Olmazsan bu düzen A'dan Z'ye yok olur. Yokluğunda da hiçbir şey tasarlanmadığı ve tasarlanmayacağı için vazgeçilmez nedenlerine hak etmiş olarak oturuyorsun. Sevgi, haz ve hoşnutluğun dışında akıl da evetliyor seni; yüreğim benimseme nedenlerini bir bir göstererek onaylıyor."
Bu sevilen kadın ben miyim? Bugüne kadar ne duydum, ne işittim böyle duyguların karşımda benim için dillenişini, ama
156
İnsanlar arası uyum ve bilinmeyen çok nedene dayanmakta. Gel, bilinmeyenleri azaltalım..." Dili hızını alamadı Buldan'ın:
"Duygusal zekâ da, geçmiş ve günden aldığı deneylerle ve sezgilerle ve her nasılsa yerleşmiş verilerle sende karar kılıyor. Genellikle bir şey, ya sevimli gelir, ya da faydalı. İlaç acımtıraktır. Ve gül dikenli. Tabii sen, hayatın ve benim senden beklemediğimiz bir toplamayı veriyorsun. Hem dikensiz bir sevimli, hem tatlı bir ilaç olarak önüme çıkıyorsun. Bu resmen bir kuşatma. Evet bununla, bu karışımınla alınmayacak kale yoktur. Elde kalanlardan söz edelim diyorsun. Elde kalanları bekleyen yok senden, veriyorsun ne âlâ. Daha çok ben yürekte kalanlarla ilgili ve bilgiliyim."
Bir ara duvardan kiremitlerin düştüğünü duyduk. Sanırım bir kedi atladı... Yooo, hayır, Vahit evimi buldu, yine seyretmeye geldi. Titredim korkudan. Amanın belli etmemeliyim... Buldan çayından bir yudum aldı, korkumu kovarak konuşuyor:
"Kendi duyarlıklarımızı kendimiz seçip üretebilirsek iş gelir bunlara uygun kişilik ve kimlik oluşturmalara dayanır..."
Benim iyi taraflarımdan kaynaklanan nedenler de var aramızdaki dengede ve sevgililikte. Benden artan hayatı beni ilgilendirmiyor. Çünkü o bütün

zamanlarıyla bende. Yazdıkları öylesine ihtiyacımdı ki soru işaretlerimi siler nitelikte. Gece yatmadan önce iki kez, sabah iki ve şimdi, tekrar okuyorum. İçim ısınıyor. Konuşma Sevgilisi için seviniyorum. Sonra gecenin soğuk yüzüyle baş başa kalıyorum. Vahit ya damdan atlar qelirse, Buldan'ın gittiğini gözetlemişse? İnsanlar mağara ağızlarını açacak diye korkuyorum. Tenimi arzulu ve inançlı diliyle kutsayan, bedenimin kimyasını de-

157

,.... vjuııua uıeueKşeıer ae aceleci, bilirim onu alçakgönüllü moru durdurmaz. Koca gövdeli ağaçlar misali, yaşını başını almış adamlar hâlâ bir kadının arkasından kalçalarına bacaklarına istekle bakıyorlar. Başındaki örtüleri omuzlarına düşmüş Çingeneler topladıkları kâğıt ve eskileri tıkıştırdıkları çuvallarına dayanmış sigara tellendiriyorlar. Yanlarında bir taş arabası duruyor. Kuş diline benzeyen konuşmalarını anlar gibi oluyorum. Yapraklan yeni terlemiş bir salkımsöğüt oynuyor rüzgârda.

Bahçede yaban otlan toplarken erik ağacının altında kocaman siyah bezden bir torba gördüm. Önce ürktüm, huysuz bir at gibi. Ama dün gece ne olduğunu öğrenmem açısından o torbayı açmam gerekliydi. Bir de ne göreyim; beş çift kadın ayakkabısı... Vahit bana pabuç getirmiş. Kendi yöntemiyle sunuyor. Artık iş çığrından çıktı. Sessiz kalacağımı sanıyor. Bu adam bende ne buldu? Neden yüz. yüze konuşmuyor? Röntgenlenmek çok değişik bir gerilim yaratıyor bende. Torbadan kocaman bir defter çıktı, yazılı çizili. Şiirler yazmış koskoca adam. Cinsine cibilliyetine sı....m, ayna saçlı pezevenk... Hele dur şiirlerine bir bakayım. Artık edebiyatı anlayıp yorumlayabilecek bir üniversiteliyim. Buldan benim üniversitem. Kendi karanlığımla dalga geçiyorum. Akşama daha çok var. Acaba Nurel'i çağırsam da azıcık gülüşsek mi? Hayır Buldan'a götürmeliyim bu kara bez torbayı. Buldan gece bende kalsa.. Hayır bu çözüm değil. Aşağı çarşıya gidip Vahit'in gözlerine ısırır gibi baksam, ya da polise mi haber versem?

158

çekilmiş ki insanlar, yoklar ve habersizler her bir şeyden.

Nedense yıların arasında sessizce anılarıyla duran kocam Beton Müslüm'ü hep hatırlıyorum. Anlaşılan ölünceye kadar geçmişim, resimleriyle beni uyarıp duracak. Fakat zamanın hızı eziyor insanın derin düşüncelerini, üstlerinden geçiyor.

Burnumun dibinde komşu çocuğunun topu pat pat, çocuk eskisi velet. Kadının biri camını öfkeyle açtı, bağırıyor. "Yeter be yeter be yeter yeter..." Dağınık başı, uykudan çıkıp gelmiş yüzüyle çocuğu korkutup okul saatine kadar susturmayı başardı. "Doğurup doğurup sokağa atıyorsunuz çocuklarınızı. Mahalle sakinlerini rahatsız etmesi umurunuzda değil, başınızdan savıyorsunuz. Biraz duyarlı olmalı insan yahu!" dedi pencereden sokağa dökülen öfkeli sesiyle ve camını sertçe kapattı. Bu kadın hiç çocuk büyütmemiş mi!

Seninle yaşadıklarımı kimseye anlatmamaya karar verdim. Hesap vermeyeyim, peki. Olur efendim. Gündelik yaşayan kendimi sana gelirken dışarıda bırakayım. Üşüyenimi, yalnızımı... Peki ben anlatamadıklarımı neremde saklayacağım? Bazen sana kızıyorum.

Vahit'in gece kiremitleri düşürürken bahçeme attığı ayakkabıları giyip denedim. Bu adam gerçekten sapık; ayağımın numarasını bile biliyor. Sanki bizzat seçmişim; modelleri, rahatlığı, renkleri, derileri harika. Adamın ilgisini ciddiye almalı, lirlerini okumalıyım. Bilmem ki böyle bir durumda ne yapmak lazım?

159

ısıı camia ızıeaım. içimde inanılmaz bir serinlik var: Tavuklar akşamın geldiğini sanıp tünedi.)

Konuşma Arkadaşı Buldan Aynımah'ın evinde yine. Yer minderinde oturuyorlar. Adam cebinden bir tomar kâğıt çıkardı. Katlanma yerleri lime lime. Gözlüğünü taktı, okuyor:

"Dinar Askerlik Şubesine,

1309 doğumluyum. 1914 yılı 1. Cihan Harbinde tahsilde idim. Tecil kaldırıldı. 19 Haziran 1331 yılında muhabere sınıfına telgraf ve telefoncu olarak askere alındım ve sevk edildim. 4 yıl 3 ay 16 gün askerliğimi tamamladım. Teskere mevcuttur. Hemen pek az bir müddet içinde 15 Mayıs 1335 yılında İzmir'in

Yunanlılar tarafından işgali üzerine, o anda merhum Denizli Müftüsü Ahmet Hulusi Efendi, vatana tecavüze karşı Kuvayi Milliyeyi kurdu. Askerlik sınıfı içinde bulunduğumdan şubeden künyemi alarak, harp cephesi olan Köşk Cephesine, telefoncu olarak gönderildim. Cephe kumandanı H. Şükrü Bey'di. Cephenin lüzum görülen yerlerine telefon hatları çekerek, muhabereyi temin etmeye başladık. İlk başlangıç olması sebebiyle tel ve fincan çok az bulunuyordu. Ve hatta telleri parça parça toplayarak, fincan yerine de bazı icap eden ağaçlık yerlerde koyun ve keçi boynuzları kullanmak suretiyle muhabereyi temin edebiliyorduk.
Köşk Cephesi uzun müddet devam etti, telgraf ve telefon muhaberesi çok genişledi. Bu zaman içerisinde Gazi Mustafa Paşa, Sivas'tan Ankara'ya geldiğinde Demirci Efe ve Yörük Ali
160
den bütün vazifeleri ve askeri idari işlerini de tamamen devraldı. Bu defa künyem ile askerlik şubesi telefoncusu olarak Eğridir Askeri Sevkiyatına katıldım. Orada hastalandım. îki ay tedavi gördüm ve sonra Dinar Merkez Komutanlığı emrine gönderildim. Orada vazife almakta iken G. Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle 1914 yılı 1. Cihan Harbinde tahsilleri tecil edilenler, vilayetlerde yeni açılan okullarda tahsillerini ikmal etmek üzere askerlik şubeleri emrine verildi. Evrak müsbitele-rimle Dinar Merkez Komutanlığına müracaat ederek muameleli evrakımla Denizli Askerlik Şubesi emrine geldim. 17 Ağustos 1337'de tahsile devam için vesika verdim. Tahsilime devama başladım. Vesika ilişiktedir.
Yukarıdan beri zikredilen sevk ve kayıtların askerlik şubesinin defterlerinde bulunması gerekir. Şayet mezkûr kayıtlar ve defterler takriben bundan 40-45 yıl önce askerlik şubesinde ani olarak çıkan yangın sebebiyle yanmış ise benim ile beraber bulunan, ilişikte askeri elbiseleri içinde fotoğrafları sunulan arkadaşlarımın şahadetleri ile tesbit edilmesini, benim de .ırkadaşlarım gibi İstiklal Harbine iştirak etmiş ve İstiklal Madalyası almaya hak kazanmış olduğumu ve şubede de bu suretle gereken muamelenin yapılmasını arz eylerim."
"Ne yapacaktın madalyayı Buldanım?"
"Vatanı kurtarmanın gururunu bağrımda taşıyacaktım. Bu dilekçe benim değil. Komşu marangoz Hasan'ın oğlu Recep'in. Dün mağazaya geldi. Madalya almak istiyormuş. Benim yardımcı olmamı istiyor."
"Peki, şu solmuş kâğıt ne?"
161
"Muhterem Efendim,
12.10.1934 Cuma günü alafranga saat 8-9'a kadar nişan merasimi ve 18.10.1934 Perşembe günü saat 17'de velime cemiyetim icra kılınacağından o günlerde Delikliçınar Mahalle-si'ndeki evime teşrifinizi rica eder saygılarımı sunarım efendim."
"Bu da Umman Hanım'la evlenme davetiyen öyle mi?"
"Evet. Umman'ın sessizliği seninle başladı. Hâlâ şaşkınım. Seni neden kıskanmadı, bunun izahı güç. Öfkelenmiyor, suratını asmıyor, hiçbir şey bilmiyor gibi. Aklını bir hoş etti galiba."
162
Aynımah şapınada nişasta yapmak için buğday çiğniyor. Fistanının eteğini, beline bağladığı kuşağa sıkıştırmış. Başı açık, ağzında damla sakızı, türküler. Neyi nasıl çiğnediği belli olmasa da buğdayın ağdalı beyaz mayisi, sapmanın deliğinden bir kaba şır şır akıyor. Duvar komşusu Solakların Hüseyin erik ağacının kırılgan bir dalına çıkmış, zulada. Kopardığı eriği (jömleğine silip fosur fosur yerken, kadının eteğinden sıyrılan çıplaklığıyla keyif yapıyor. Aynımah saklandığı dalların arasın-ıl.ın seyreden Hüseyin'e ses çıkarmayacak kadar kendini işine vermiş. Bu kokulu mayiden un yapıp satacak, evine harç edecek. Nişastayı şekerci Hacı Ali'ye satar satmaz çocuklarına üst baş alacak... Aynımah vıccıdı vıccık çiğniyor yumuşak buğda-vı. Ak pembe baldırları açık, yakasından hoplayan yaramaz göğüsleri yorulmak nedir bilmiyor. Solak Hüseyin'in yediği eri-mıii çekirdeği olmuş memesinin uçları. Daldaki kuş müthiş ke--itli, eriklerin çekirdeklerini Aynımah'ın göğüslerine doğru fır-I.itiyor. Delikanlının anası Gök Nesime evde hiç durmaz. Ko-< .ısı üç-beş kuruşa saç sakal keserek evin geçimini sağlamaya çalışırken o kapı kapı gezer, kıçı kırıktır biraz.

Bu kadar yakından ve uzun süreli ve böyle iştah açan çıp-
ılr kadın görmemiş Hüseyin... baldır bacak, boyuna şahla-n m göğüsler... aman Allah bu ne şans...
Aynımah başında bir şişlik ve kurumuş ince kan sızıntısıy-
In k.ıpıdan giren oğlunu görünce ayaklarını yıkayıp sapmadan
il.h Latif annesinin, "Ah yavrum ne oldu alnına, kim vurdu
' demesiyle ağlamaya başladı. Kızgın güneşin altında kız-
?.ıkarken unuttuğu acısı tazelendi. Aynımah bir lokma ek-
163
n.^ ocu udşuıı sok, oaKin şöyle bir, engel çıkmazsa ardından ben de girerim' dedi."
"Dediğini aynen yaptın saf oğlum. Biri kafana vurdu."
Latif ağlama öncesi titremedeki çenesiyle gözlerini kuru kuru oğuşturdu. Aynımah çocuğunun başını okşadı.
"Su deliğinden sokulurken sivri bir taş bıçak gibi başımın derisini çizdi" dedi Latif. "Dipçikli bir askerle göz göze geldik. Kafamın yaralanmış acıyan yerine hafifçe tüfeğinin ucuyla dokundu, 'Git' dedi. Arkamdan dışarıda kalan Nuri Ağabey, içerden asker beni iteklerken bağırdım, tekmeledim dışarıda-kini. Asker tepeme yumuşak yumuşak tüfeğini dokundurmayı sürdürdü. Başıma güneş de geçti. Kaşımdan süzülerek yanağıma akan kanı gören asker bana acıdı, 'Hadi geç, gir bakayım' dedi. 'Dışarda ağabeyim var o da gelsin mi?' demeye kalmadan Nuri Ağabey delikten gür bir su gibi akıverdi içeri. Sahada müzikle jimnastik yapan kızlara bakakaldık anne. Kısacık şortları, kolsuz bluzları, beyaz bezden pabuçları, ellerinde çemberleriyle çok güzel oynayıp dolandılar. Ak birer kuştular..."
Birden anasının baldırlarına çakıldı çocuğun utangaç gözleri. Karşılaştırma yaptı: Gördükleri kadar güzeldi. İlkokul beşi bitiriyor. Kocaman sayılır, anlamaya başladı kadını-kızı. Biraz sonra ana kokusu, sıcağın artan etkisi, yaranın azalan acısıyla bahçedeki minderin üzerinde sızıp kaldı Latif. Aynımah "Çocuğumun canı yanmış hem de güneş çarpmış. Tıraşlı çocuklar daha da masum görünüyor. Saflıkları temizlikleri ortaya çıkı-
164
 in oançesına giren arkın delicine geldi. Oflayarak acıyan çenetlerini eliyle ovuştururken başını delikten azıcık uzattı. Kumral dalgaları ıslandı. Perçemleri yüzüne aktı. Kadın o gün işi bitinceye kadar erik rengi gözleri üstünde hissetti, aldırmadı. Şapınada kendine bakan bütün erkek gözlerini çiğnedi biraz da.
"Gel gel, o deliğe sığarsın, delik meraklısı herifler. Piçi pis'i, kıçı kıçı gel de, ayaklarını yıka gel buğdayı beraber çiğneyelim... Tövbe tövbe dört duvarımın arasında bile rahat vermiyorlar... Hele akşam olsun babana söylemezsem..." derken dilinin ucu türkülendi yine. Kendini avutmaktan başka çaresi voktu. Aynımah Hurşit'in kendini zorla sıkıştırıp öpmesinden ••onra hiçbir komşusuna içme suyu almak için gitmemişti. Ama bugün pınarın suyunu içmeyecek, midesini bulandırıyor. Caminin oradaki çeşme epey uzak. "Nesime'ye gideyim, iki laf ede-
11/ hem de testilerimi doldururum" düşüncesiyle sokağa çıktı. Komşu kapının dış mandalına bastı Aynımah. "Nesime evde" dedi kendi kendine, sevindi. Bir de ne görsün, ağaçların gölgesine kurduğu sofrasında Hüseyin demleniyor. Beti benzi attı Aynımah'ın; bir hoş oldu. Zengin mezeli sofraya göz gezdirdi. l ki günlerin tadı damağına yapıştı, canı çekti birden. Rakının l".tluğunu özlemişti. Hüseyin ne zamandır peşinde ama ol-
un.
"Gel hadiii, kimse görmez hem..." diye geveledi ağzında Idfı Hüseyin, yerinden fırlayıp kadının koluna yapıştı akma gibi, bırakmadı.
165
dan'ın sevdiği bir kadındı. Kimliklerinin parçaları onu burada daha fazla kalmaması için uyarıyordu. Cıvıtmaya hazırlanan Solakların Hüseyin'in hevesi kursağında kaldı. Aynimah artık bu eve de bir daha gelmeyecekti. Bütün komşu kapıları bu gibi nedenlerle bir bir yüzüne kapanıyordu.
Sokağa çıktığında ta öbür uçta bulunan cami duvarının dibindeki dibeğe kadar görünen alanı gözleriyle şöyle bir taradı: Kimler var, onu gören oldu mu diye. Suçluydu ya!.. Yirmi-yirmi beş adım yürüyünce, dirsekteki sokak lambasını

dönerken, komşu penceresinde perdeler kıpırdadı. Zakkumların Nermin'le Şermin, evde kalmış iki yaşlı kızcağız; yine işlerinin başındaydı. Neredeyse perdeleri inmiş gözleriyle keskin birer nişancı gibi Aynımah'ı izliyorlardı. Belindeki kuşağa taktığı koca anahtarı titreyen eliyle almaya çalışırken o sırada sokaktan geçen Helvacıların Şevket'le göz göze geldi. Pos bıyıkları, arkası yatık sivri burun iskarpinleri, kehribar tespihi, köstekli saati, yeleği, hovardalığıyla çok güzel eşleniyordu Şevket'in. Yürümedi adam, durup Aynımah'ı büyük bir istekle süzdü. Anahtarı kapıya sokamadı kadın. Testinin biri ayağına takıldı: sular aktı. Bu kaçıncıdır kırılıyor! Şevket savaş kazanmış komutan edasıyla bıyıklarını parmaklayıp yürüdü. Aynımah'ın göğüs uçları yine elinde olmadan tomurcuklandı. Şeytan girdi içine. Adamın bakışları hiç tekin değildi ki. "Eğreti gelin kızı olmak bu kadar büyük bir suç mu? Nedir şu insanlardan çektiklerim. Hep cinsel gözleriyle bakıyorlar bana. Evet bütün geçmişimi bedenime unutturmak için yeni bir iş bulmalı" dedi kendi kendine. "Bulmak zorundayım. Ne

u anıma naKşettı. tsaşına otursa elleri hiç yadırgamadan kırk yıllık usta gibi bu işi yapabilirdi. Anne yemek yaparken onu izleyen çocuğun, bir gün mecbur kalınca, yemek pişirmeyi biliyormuş zannetmesine de benziyordu bu belleğe alma, resimleme, öğrenme işi.

"Peki. Ocağın düzenin var mı?" dedi ipekçi Hüsnü.

"Haftaya hazır olur."

Aynımah azarladı kendini, içini hiç uyanmaması için tembihledi: "Hep tomurcuk olarak kalacaksın gizli arzum, duydun mu! Ben istemeden öyle başına buyruk açmak yok!" Hazırladığı bir çuval nişastayı bir taş arabasıyla pazara götürdü. Anlaştığı üzere Hacı Ali'ye sattı. Parasını mendiline çıkılayıp örtünün altında çengelliiğneyle fanilasına tutturdu. Bu parayla içme suyu için evine tesisat döşetmeli, elin günün el şakasından, çimdiğinden, dilinden, tomurcuklarını uyandıran olaylardan uzak durmalıydı.

Bir hafta sonra, sabahın erken bir saatinde Aynımah oca-c)in başında. Kaynayan kazana kozaları atıp ipeğini çekiyor işte. Yine yarı çıplak kadın. Hava ve buhar, yağmur çiseleğine benzer ışıltılı ipek teli, büyük bir makaraya dolanıyor; kelep olacak. Elindeki küçük sopayı kaynayan suda yumuşayan kozaların içinde gezdirip çırpıyor, eline gelen ipek uçlarını toplayıp bir çengelin ağzına takıyor, diğer eliyle döndürdüğü makaraya doluyor. Bir çuval kozayı akşama kadar 'hıh' demeden ipeğe çekti. Kelebi sardığı kocaman makaradan çıkarıp ipe, kokusu ağırlaşmış yemeğini çağrıştıran kamçıbaşlarını da toprağa serdi.

larının ipeğini de çekmeye başladı Aynımah. Her bahar bu işle uğraşmak onu hem rahatlatıyor hem de düşündürüp inceltiyor. Tohumun çatlayışından ipekli kumaş oluşuna kadarki değişimlerini gözlerken duygulan ipekleniyor ve Buldan'ı daha çok anlamaya başlıyor. Bu kadın gipür danteli gibi, dikilip durduğu yerde ağırlığını hissettiriyor. Asla onu görmezden gelemezsiniz. Gözleri meşe közü sanki, eşelendiğinde kıvılcım veren, ateşe dönen...

Aslında sıkıntılı, kendi kendine söylenmeli bir yalnızlıktı Aynımah'ın yaşadığı hayat. Erkeklerin hayallerinde ve düşlerinde gezinmekten yorulmuştu. Olağanüstü hal ilan etti bedeninde. Her şeylerini susturuyordu çünkü bu ateş Buldan'Ia sönecekti, bunu biliyordu.

İşte Aynımah Konuşma Arkadaşı Buldan'a geçen haftaki yolculuğunu anlattı:

"İzmir mototreninin pek rahat olmayan koltuklan tıklım tıklım uykulu yolcuyla doldu. Herkes birbirine aşina. Ayaklarının yanında yerde duran küçük çantalarından insanların, günübirlik alışverişe gittikleri belli. Goncalı'da İstanbul-Ankara yolcuları aktarma olurken sabahın kör vaktinde, körömüklü, açgözlü birkaç yolcu, ekmek arası çöpşiş aldı.

Günlerce suda ıslanmış, yumuşamış buğdayın, çiğnenmesi ezilmesi çok yorucudur bilirsin. Sarı suyu süzülüp geri kalan apak mayisini, bez çuvallara tas tas doldurup süzülmeye bıraktım. Biraz ayağımdan üşütmüşüm herhalde, midemin bulandı-

uogaıııgı çok tartışmalı değil mi?

Çöpşişi ağızlarına sıyırıp, yağını bıyıklarından sızdıra sız-dıra yiyen iştahlı yolcuları görmemek için gözlerimi kapattım ama bu sefer daha çok rahatsız etti görüntüleri. Hayalleri gerçeklerini perçinledi. Nişastayı sattığımda alacağım parayı düşünmeye başladım. Sahi bir çuval dolusu buğday kaç kilo nişasta verir?"
"Tahminen 20, 25 kilo."
"Kasıklarım çok ağrıdı. Aydın'a varmadan küçük bir istasyonda indim. Ortalık annemin gülünden kokuyordu. Narenciyeler, zeytinler, asfalt boyunca dikilmiş yediverenler ta nereden koklanıp görülüyor. İnsanların yanaklarından yağ ve gül damlıyor. Kapısının önünde eski kumaşları parmak kalınlığında kesen bir kadına laf attım. 'Kolay gele selam kardeş, zahir yolluk dokutacaksın?'
'İyi bildin. Seni bir yerlerden çıkaracak gibiyim. Buralı mısın?'
'Ya ya öyle sayılırım' dedim.
Ayaklarım beni doğduğum eve götürdü. İzmir yolunda yolcu otobüslerinin hızıyla yerden kalkan toz yağmuru altında ka-l.uı güllerin hareketlenen kokusunu içime çekerek iki katlı ak lı.ıdanalı bir evin önüne geldim. Üzerinden kış geçen bir kütüme oturup düşündüm.
Tenimi soğutmak için basımdaki tülbentle koltuk altlarımı, .-ıısemi, göğüs aralarımı sildim. Hayır bu doğduğum ev değildi •anki. Bir tek incir ağacı kalmıştı, yaşlı gövdesiyle; yarım ya-
169
-ı^-^V,l 1111 ,
Ka-
natlarım var, biraz fatrafilli acının irsi damağındayım. Ömür boyu bu sokurdanmalarım, söylenmelerini sürecek. Kendimi yatıştırmanın ve hayata katılmanın başka yolu yok. Nurel'in annesi terzi Mina cam siliyor, yardımcısı esmer bir kız ak bir çarşafı silkelerken yere kesilmiş kumaş kırpıntıları, iplik parçaları topluiğneler dökülüyordu.
Mina Abla beni hemen tanıdı. Gözlerim ona biraz şeddire-felli bakınca, 'Dur' dedi, derin derin yüzümdeki geçmişe baktı. Sokak kapısının altında bıdır bıdır konuştuk. Şudur budur, şöyledir böyledir... Portakallar çiçekte, kek kokusu mutfaktan bahçeye yayılmış. Feriha hiç tanımadığı konuğa, gözlerinden daha büyük görünen gözaltı torbalarını şişirerek, kısık, yorgun bir hoşgeldin dedikten sonra, bahçedeki masayı donattı: Bir tabak yoğurt, enginar dolması, çorba, tencerelerle tabaklar, çatallar, ardından biz dizildik masanın etrafına... Yemekten sonra kahve içerken geçmişi konuştuk.
Mina Abla Feriha'ya, 'Halef Bey'in hanımının elbise provasını hazırla, döndüğümde evlerine gider giydiririz' dedi. Çarşıya doğru yürüdük. Tozlanmış koca çamlardan başka hiçbir şey göremedim. Geçmiş yok olmuştu.
Akşam mototrenle döndüm. Neredeyse aynı kişiler bahar güneşinin yüzlerinde bıraktığı elma çiçeği pembesi bir rehavetle koltuklarında uyukluyordu.
Terzi Mina'nın hayatında önemli bir eksiklik gördüm: Konuşma Arkadaşı'ndan yoksundu. Şansımı 'gahbe' sıfatıma rağmen seninle yakalamam bir rastlantı değil. Seçilmiş ayrılmışız
170
"Artık bir daha bu Güllüköy ilçesine uğramayacağım. Terzi Mina ve onun cumhuriyeti körtopal. Var olanlar, görmek istediklerimden daha çoktu. Artık çocukluğumu anılarda arayacağım.
Hemen, yarından tezi yok, Konuşma Arkadaşıma gidip sarılacağım, sevgimi, hasretimi, kendimce koyduğum bir haftalık görüşme yasağını delecek, endamımı eyleyeceğim, dedim.
Mototren salladıkça, yeşil derili koltuğa yasladığım başımın içinde bir sürü düşünce birbirine karıştı. Buldan'ı istediğimde görmüyorum diye kendime çok kızdım. Başım daha da döndü. Uyurgezerliğimde incir, portakal, pamuk tarlaları, tandır, kuyu kebap kokulan, köpüklü ayran, çöpşiş, kokoreçli kır lokantaları... Zeybek babamın dağlardan ovalara inişi, gecenin çıt çıkmayan el ayaksız saatlerinde anneme gelişi gözlerimden geldi geçti. Güzelliğini kapının önünde güneşlendirirken annem, mor ballı sepet sepet incirin, kendisi için bırakıldığını görürmüş, dağlardan toplanmış gül, kekik de olurmuş sütü kabarmış incirlerin üstünde. Annemin iştahı kabarır, göğüsleri de sütlenirmiş. İncirin birini hemen soyup ağzına alır, zeybeğini düşünerek hazla yermiş. İncirler tatlandıkça göğüsleri sütle-nir, gerilir, hasreti artık fistanının içine

sığmazmış. Buldan'ım sana en açık halimle konuşuyorum. Benim de uçlarım anamın-
kiler gibi eriklenir biliyor musun?"
Gülüşmeler... gülüş... meler... gülüş... gülüş... gül... üş... *???
"Gözlerinden geçen hayattır; elvan, iç açıcı. Bir pencere -içtim sana, oradan
kendinin bir yanını görmektesin Kadınkı-
171
ez ı
zıv
I
I
uiseuijo unsjo BpuiiuEA" ubujbz jaq o iuiUE[Jig •mipiuB} apuısa/S -es qeuiiu/iv
ija-tnjsj ueAtâe; >fajnA" jiq i[uaAn6 aA i>jis izBy
LuipuBpae/^ aiqinui 'q>{EJiq epui;[B SajB zbjcIbi juaq ısı;ue|Şvq ja[Pf§!|!
mSauiuteB 'B[jb[bjbcI m&awufoQ idadin imua|A'ni ub[>ji5b rSrjdBA ui5i UB[BJBd
(bijo>j Eiuy E[unuo di[iii>fE uapiqaz 'i6i|ji6s 'uB[i}ui[B>f isa>jjaq
B[rtiBt[i>fis uıuızSb ?jo/u[i5b dBsaq di[iJAa5 aziAop
>JBUJBUi[O ZB UBpJB/5[IUl UQ 'JO/ilUB|dBS3q uapaDUQ JI[aS >|BD
-bubjSbs a^aoapS Bp Bpung jba iqBsaq pjBmjoj ap Jig jo/i -tui5|i5 diqes uiii
i5ipBai|B luisiSjaA ap ja|Aap 'bszbujjb^ buoj nuo apznA uiuiSaaA nq aA ısıSiba
aijaB ipEJi a/İBuijas [n>jua^ ?B^suqt^ 'ap,u/^aiqBg uıuıluı>['BpBjpuoı "ÎU^ÎM
•IBA n,ajoqs -j^o jiq utuB>(UBq jaj-j >jo^ uii;auap bjzbj 'BpuiqBsaq ajoqs -JJO
^oAi[as>(n/i jajziBj apu|iuauop BuiuezB>{ BjBd uBpBJBj
di§B[us>f JEpB>| nq n5n ununq esdB/^ fEîJn>| §aq zb ua apunS 'bdo>j jo;>{oq
uo/iıpıS B/^nq uajaS UEp/\Bj_j EpuifB^n>(uuajuiuaD §iuiBUi[runp6op ' iub>j Bp
UE|BJBd ui. ji[i>j -BjdBsaq nq io(\\ui\\i3t\ i
isaouaAnB jajAaQ -unBnq Suxixi^tx Bqsp jb/5|iuj uo Buiq -Bsaq aaoqs-jjo
a[/ituapau §n§np i>(apuua[ziBj B>(ueq
§nui[op ajuiuas jo^ipBqBi Bp uinjoAn[tunzo5 ' -i[>ji5b a[/5oq luiqaqas
unain§n[o jba uazBg unpSop uejjnuin
-jn>jos bubç ^apaB^a^ja luub5b>[ap uasaauaA ü>(a§ euıı; -B/ÎBq uas LuiuBpjng
'uaq luub5b>{ -bjuos uiq5E>(drunpppituu nç ub o i:pfa5 uii5j ^uisjap uii}5t
umpnA" i>j! ajui/^asriH ^iu i^aj uo/5iua||!>j§{ a[iq }B/İBq BpıuiUB^ uiiuag
B[B>(ad §ipi6 3A |Bq apziunjaqqBqnm a[uiuag •ainjo/injn/i Bpp/» uajizi^) •jo/upS
ubj>)I[ui>[Ab t>[apui!}a^!SJi ap iu!6i[p!>ja5 uiiuaq as/ia[-/ig
'asLui>(uisaiuap uisiui isBqBUBijEq uiuii^a>{ ,;uin5[p jisbu ng ^iuj d\(\o
'Jijeq uaq 'tuiuBq jejuq •luutuaj§i UBpjB[uipB>j uazaS b^>ji[eijo uapujaj^ uea
np/5 >[o5jiq uiuaıu;aq/İE>i
•zmo/5i§B} apziiuuaii ap iSaoajaS zig •zııuuB[>{ipB§ -eA jij>(edeubu^o lua/i Bp
ea" âiLuuEU/îo apjiqaa Jtq uıiŞipEunuB} 5iq apuuiq uiuauqss ap pjjaq 'jipaeA i|
Bq jaq uiuauiiiAas >jbj -B§nuo>{ -auaSi i^a§ jaq i|Bq >jquEsuj -E>(iq E>jiq
ZBJiq aA Ejqssq EJi;sBq 'bAe[Sb ajnS 'eju^b aâmas 'ajiAas 9Aas B§nuo>j
-LuipBjaEq aA'aiisaaAiun a^jsijiSAag BUJânuo>j -BUEq nq ui;>jbj uas 'usppng
uiisepe>jjv Boisnuo>j 'ujiqa -o/\ipa;sE>j iA"BUJjnp iqiS iıuazıy 'apuiuapaq
uipB>{ usq uiizi>juip -b>| Jiq uajajsoS uazo E/İBUJ/în auijaj^ajsi uiuiuapag ?
nunq 'uin/inzg uipB^ jiq §tuj|ipEJEA" uag ^utui!>(jo/îuı}§u5b5 iuj ja|/ia§ Jiq
uii[Eq pBop 'uinânjnS 'ja[zç?s ujıŞı; -;ajJBS 'ujnzn/5 uaunJoS UBpjEâip
'aiiŞipBUJ|o Epui>{JB-} unsjoA" -i|iq uas nung >(O/İ Bp uııd|ıaı>[Jiq isji
ujıŞı;>jb5 -Bpjng JoA"n^np iSji 'JoAYunp di>(Eq BUEq uapau
,/ujiuBp[ng
O irac nonin/» —-J
ederken Nurel can kulağıyla dinliyor:
"Bir yaz onunla buluştuk. Bahçesi yedi iklim dört köşe, Mutlu'nun ayarladığı bir
pansiyonda kalıyordum. Telefonda 'Geliyorum' dedi. Kuşluk vakti elinde kitapla
pansiyonun arka kapısından içeri girdi. Dokunmadık yerlerimizi bırakmadık. İmbat
esti durdu.
Ah imbat, tek başıma çarşıya çıkıp dondurma yiyemem ve gezemem. Mehtap
kışkırtıcı, çiçekler kokuyor, çamların kocaman gövdelerindeki rüzgârın çaldığı
ıslık sarhoş edici... Gece telefon çaldı. 'Geliyorum' diyor. Konuşma Sevgilime
bir haller oluyor. O, özgürlüğü aynı günde bu kadar kullanabilecek biri değil.
Çamlara doğru el eleyiz. Anladım ki içkiyi biraz kaçırmış, onun için bu kadar
rahat ve özgür. Tenha bir çay bahçesinde oldukça yakın oturmamız benim için çok

hoş da bu manzarayı birileri gereken yere götürürse Mutlu hesap vermek zorunda kalır, mutluluk gölgelenir.
En uzun hayatını benimle geçiriyor; günde toplam üç saat! Hiçbir Allah'ın kulu onun bu kadar zamanını almamış, kendiyle bile bu kadar olamamış. Bir yerlere ayrılıp gidermiş her bir yanı. Hâlâ ortada değilmiş ve her gün yeni bir yerlerini tanıdığımı söylemem, değişen zamanın getirdiği zorunluluk muymuş, yoksa zaman kaybı mı? Mutlu bir oyunsevermiş ama, bana hep doğrularıyla geliyormuş. Duyguları sığınak bulmuş, bana bir gün mektup yazmaya başlayabilirmiş."
"Gün gelecek Manavgat suyunun akışı, Japonların hızlı treni, akıllı uçaklar, yeşil kısa saçlı üç kadının bileşiminden
174
..v/muııyia mueuen inceye sarsılan
beyinler, duyusunu, tadını yitirmiş damaklar, alacaktım, verecektim diye diye kendimize benzettiğimiz hayatın da belini bükerek yaşayacağız."
"Okul önlüğümü neden sakladım ki?"
"Nereden sıçradı şimdi bu cümle... Eee belin kaç santimetre?"
"Elli beş filan."
Bu iki kadına göre hayat kudurmuş bir köpek gibi havlıyor, dişlerini gösterip salyasını akıtıyor, tırnak aralarına diken kaçırıyor, taş taşıtıyor. Yemişler de tatlanmak için ağustos güneşini bekliyor. Hay Allah, onlar gönüllerince, bildiklerince yaşayamadılar. Hayat defterlerine neler yazdı sağ ve sol omuz-lırındaki melekler, onu bilmeyecekler!
Nurel, "Ben yarı çıplak yatıyorum çünkü içim yanıyor, ko-ı .ımdan utanmasam çıplak yatacağım" dedi.
"Neden?"
"Dümbelek gibi gerginim. Hani eskiden sünnet düğünle-ınde çalınan üzerine deri geçirilmiş kâseler olurdu ya, işte onlara benziyorum. Düşe kalka yaşamaya tahammülüm yok."
"Hayatımda Mutlu olmasaydı benim de ruh halim senin-kinden farklı olmazdı."
"İnsanlar asık yüzlü. Kırık cam gibiler, hiçbir yerleri net ? l<»rünmüyor. Aman boş ver, saçımı tarayayım, biraz koku sü-11meyim, havam değişsin" diyerek oturduğu yerden kalktı Nu-
"Nisanın yaprakları henüz küçük" dedi Selmin. "Erikler de düğme kadar."
175
Dilmediğin her şeyi aralayıp bakacaksın, orada neler var: Geliyor musun hayata, yoksa gidiyor musun? Bedenine söz geçirebiliyor musun? Kılı kırk yaran bir insan olmadan yaşamak hem iyi hem de kötü. Ben her şeyin ilk meydana çıkışını merak ederim hep."
"Ben de" dedi Selmin.
"Kaderi incelersen rahatlarsın azıcık. Çünkü yazıyla her şey önceden belirlenmiş, bize sözde çaresizlik kalmış. Hayatla oynamak, düdük yapıp öttürmek, eğlenmek lazım. Salkımsö-ğüt, taze soğan yapraklandı, saçlarını saldı. Hadi hadi onlardan düdük yapalım bahçede."
"Hangi bahçede?"
176
"İyi akşamlar, merhaba" dedim. Bir lokalin bahçesindeki masada bir şeyler yazıyordu Mutlu. Bardakta buzlu rakı, yarılanmış mezeler ve hayatta kızamadığı tek kişi ben yanında. Siparişimi garsona iletti. Kaldığı yerden düşünmeyi sürdürdü.
"Konuşma Sevgilisi ikimiz için de çok anlamlı. Bu anlamı herkes yakalayamaz. Dışımızdakilere, akrabalarıma, evdekilere bakıyorum da okuyup yazmadıkları için yürekleri gelişmedi. İyilik kırıntıları var, o kadar. Hepsi arkamda kaldılar. Saydığım sevdiğim en gelişmiş yerim olan yüreğimde keramet. Ona çok üzülüyorum. Sesi, rengi, ritmi yaşamalıydı kalbimin. Bunları sızarak düşünüyorum. Sence istediğini yaşıyor mu yüreğim?"
"Bence yaşıyor."
"Çevremde kendi yüreğim gibi hiç yok. Onun için aklım • münde eğilir. Diğer organlarım herkesinki gibi."
İçkiden küçük bir yudum aldı. Lebaleb sevgi dolu yumuşak 'lıli, "Hayatıma oturan en zamanlı, en anlamlı varlıksın" diyor lı.ına.

Bu konuşmadan birkaç gün sonra hayatımın en güzel yetmiş iki saati, kesintisiz beraberliğimiz başladı.
27 Temmuz 1999. Bu tarih bizim için çok önemli. Küçük bir bavul eşya ile İstanbul yokuşuyum; hayat yolcusu. Yahu bu ?dam beni seviyor. On yıldır bu saatleri sayıklıyor, tehlikeli yolculuklara çıkıyordum. Şimdi hayata geçiyor hayallerim.
Çağlayan'dan otogara gidiyorum. Garajın bakımsız, pis kokulu, çöp ve karanlık dolu girişi rahatsızlık verdi bana. Mut-lıı'vla arkadaşı Mervan Bey beni karşıladı.
"Nereye gidiyoruz?"
177
.un ısıeaı. J iiccar
uftseK titreşimli sesiyle konuşmaya başlayınca gözüm açıldı biraz. Kim varsa orada, hepsiyle tanıştırıldım. Her cümle bir kahkahayla son bulurken, aniden Mervan Bey'in yüzü hiddetle morardi: İkram için neden soğuk bir içecek hazır edilmemişti! Uzayıp giden azarlama, çalışma masasında şiltler, fotoğraflar, kitaplar, kasetler, CD'ler, bilgisayar, dosyalar, duvarda boydan boya İstanbul...
Konuşma Sevgilisi, "Bir kadının erkeği konuşturması zordur. Erkeğin karanlıklarına kolay giremezsin. O kadar yakınlaştık ki neredeyse bir kadından hoşlandım diyebilecek hale geldim..." demişti iki gün önce yemek yediğimiz o bahçede. Şimdi o duygunun bende bıraktığı sıcaklığı hatırladım. Onunla her konuşmamız, en haz verici duyguları tatmam, tanımam demekti. Koltuğunda pencereden yana dönerek, tane tane içini dökerken beni tahrik ettiğinin farkındaydı. Çünkü söylediği her şeyin, katıksız kendisi olduğunu biliyordum: "Sevgiyi seninle birlikte yaşadım. Senden beridir kimseyi sevmek aklıma gelmedi. Ne zannediyorsun, yokken bile her halimle seninle birlikteysem, artık bana yalnız seninle yaşıyorum, deme." İşte bu itiraf beni her anlamda etkilemişti. Bedenim duygularımın rüzgârıyla okşanıp, uyarılıyordu. Her ayaklanışımda kalkıp kucağına otursam olur mu? Hayır akşamı bekle, yalnız kalacağımız saatleri... Aklım duygularımın ardında kalmıştı bir anda. Sarılıp sıkı sıkı öpme isteğimin önüne geçemeyeceğim duygusuyla doldum. Sevgim saygım o kadar büyüktü. Her konuşmamız böyle bir sonuca taşıyordu bizi.
178
^cji yeımiş,
~^. uıraz sonra cep telefonuyla da geldiğini haber verdi. Birinci kattaki bürodan onu görüyorduk. Daha önceden tanıştığımız için hemen dışarı çıkıp Sema Hanım'ın yanına gittim, sarıldık. Göğüs dekolteli derin yırtmaçlı elbisesiyle daha da dolgun görünüyordu. Arabasının ön koltuğuna oturdum. Söze, konuşmaya nereden gireceğimi bilemedim. "Biraz kilo almışsınız, niye öyle oldu?" dedim.
"Siz iyi görünüyorsunuz, incecik hem de... Benim böyle şişirilmiş gibi olmamın tek nedeni Mervan'dır."
"Nasıl olur, altı yıldır berabersiniz."
Mervan Bey "Seninle evlenemem, çünkü ben özgürlüğü seviyorum. Başka kadınlarla da olabilirim. Ama sen de başka erkeklerle olabilirsin" deyip sinirlendiriyormuş Sema Hanım'ı. O da öfkesini bastırmak için durmadan yiyormuş. Bir ara, aynı evi paylaşmışlar ama sevgilisi onu hep bekletmiş. Ayrıca bu beraberliğe sevgili olmak da denilemezmiş. Cinsellikten başka paylaştıkları bir şey yokmuş. Bu gözleniyordu zaten. Sema Hanım kadının baş eğen yumuşak yanını öne çıkarabilmiş durumda... Mervan Bey "Hadi gel" deyince işini, konuyu komşuyu, kaldığı olduğu yerde bırakıp arabasına atlıyor ta Bağdat Caddesinden karşıya, vakit kaçta olursa olsun uçuveri-yormuş. "Ama bunun adı sevgi" dediğimde, "Tek taraflı" diye ı ''vapladı.
Sema Hanım arabadan arabaya cep telefonuyla konuşarak Mervan'dan gideceğimiz yeri öğrendi. Onun arabasını izleyecektik. Göl kenarına gelirken bir yerde arabaları durdurdu-l.n. Orta yaşlı birkaç adam Mervan'a 'baba' diyordu konuşma-l.ır arasında. Yoksullara yardım eden, hastalara doktor ve hastane bulan, işsizlere iş, yolsuzlara yol gösteren bu iyilik küpü idam babalığı hak ediyordu. Ama kendine aynı derecede iyi
179

ğil. Sonra tabancasını yemek masasına oturmadan belinden çıkarıp ortaya koyuyor, kadınları fazla süzüyor, kendine uyacak güzelleri kaçırmıyor. Her şeye herkese özgürlük diyor Mervan Bey. Çocukları isterlerse sevgilileriyle ayrı bir evde oturabilir-lermiş. Özgürlük bu kadar aşırı mı kullanılmalı diye düşünüyorum ister istemez.
Füruzköy'de göl kenarında; asırlık bir dişbudak ağacının altındayız. Cebindeki tabancayı masanın üstüne koyunca yine rahatsız oldum. Mervan Bey'den onu ortadan kaldırmasını rica ettim. Bir karış kadar uzaklaştırdı tabancayı, üstünü bir peçeteyle örttü! içkiler, mezeler, yarı tutuşmuş kömürüyle uzun bacaklı bir mangal, terbiyelenmiş baharatlı etler geldi. Düşüncemi 'gece nerede kalacağız'dan, yorgunluğumdan uzaklaştırmak için manzaraya daldım. Durgun göl, sivrisineklerini üzerimize salmıştı. Pantolonum ve uzun kollu bürümcük hırkam beni onlardan oldukça korudu.
Mervan Bey, "Ah bir eğreti gelinim olsa, beni her yönden yeniden evliliğe hazırlasa, yani hayata... İstediğimde yüreğini ve bohçasını alıp, gitse... sorun yaratmadan usulca çekip oil se... bayılırım böyle kadınlara" diyordu arada bir. Takılıp kaldı bu düşünceye. Sanırım Sema Hanım'a gönderme yapıyordu.
Mutlu içerse cesareti artar. Sözü geminden çıkar ve üstü me sürer şahlanan rüzgâr atlarım. "Ankara'dan kalkıp g< Selmin önemli" diye sözüne başladı Konuşma Sevgilisi. Sı nin yarısını esmeye başlayan yel götürüyor, bize de kulakl.m mızı dört açıp dinlemek kalıyordu. "Konuşma Sevgilisi üç-b»-» dostumdan, arkadaşımdan biri, her şeyden önce beni en anlayan ve yorumlayan mükemmel bir ruh ve akıl benim ıı
180
Ha, luiyaı, su aycıy ve ışmıar ne aıyorıar... aımeyın diyor Mutlu.
"Serinti var" diyor Mervan Bey, "esintinin serinliği. Sade-uyun mu teni var, rüzgârın da teni var."
Bir gecekuşu ötüyor, köpekler havlıyor, ışıklar birbirine ?.okulmuş titreşiyor, üşümüşler... sokulgan bir sessizlik sürü-
"Bu nasıl hava, kâğıt nemlendi, kalemim yazmıyor, yağmur yağmış gibi ıslandık. Ama yine de bu göl kıyısında otur-nı-ık şehirdekilere göre bir ayrıcalık, bunun değerini bilmeli" dedim. Sema Hanım her zamanki gibi çok kısa konuştu: "Evet İkide bir göğüs dekoltesini çekiştiriyordu. Arabada bana iklnmtşti: "Mervan pantolon giydiğim için kızıyor." "Yahu ninni giyinmiyorsun, şöyle açıl saçıl biraz, kadın dediğin ini gösterendir" dermiş de bugün bu giysilerini tercih et-
Sadece göğüslerinin ucu görünmüyor, Sema çekiştiriyor kapamak için ve bu daha çok ilgi çekiyordu. Mutlu arka-«İNfimn sevgilisi bile olsa böyle bir kadınla beraber görünmek-ıon derece rahatsız olur, utanırdı. Yüzüne bakamazdı, gö-lyar da ayıp olur diye. Birbirine zıt düşen iki erkek: Biri il ey tarlam" diyor, diğeri "hayır güzellikleri ben bile-!<>reyim... bana sakla..." Peki bütün bu görüşlerden sonlumu düşünebilecek kapasitesi olan insan türünün dişisi ıı İm kadar açılır saçılır, diye düşünüyordum. Sevdiğime sunabileceğim ona sakladığım yerlerim olmalı. Düşün-ıı k.ınşmışken, sivrisinek ilacı geldi. Benim dışımda hep-ta kalan yerlerine spreyden sıktılar. Zerreler yemeklere 'ı Tabağımı ellerimle kapattım. Sol tarafımda irice bir
181

peği okşayarak kucağına aldı. Besledi, yalaştılar. Mervan Bey, "Yıkanmadan bu gece koynuma giremezsin ona göre" diye uyardı kadını. Konuşma yine eğreti gelinlere gelip takıldı:
Mervan Bey, "Eğreti gelinlerin kadınlarda açtığı yaralar, Suteni'ndeki şiirlerle sarılmış. Ben böyle yorumladım" deyince Mutlu benden önce yanıtladı:
"Hayır, 'Suteni' adlı şiir kitabı neredeyse yüz yıl sonra yazıldı."
"Olsun ikisini de aynı yazar kaleme almış, birbirini tamamlar, bütünlük arzeder."
Araya girdim:
"Mervan Bey haklısınız. 'Suteni' sevilenin teni, sevginin dili, derinliği. Eğreti gelinliğin kadınlarda açtığı yaralar bu şiirlerle ya da yüreğin alabildiği, aklın erebildiği kadar özgür severek sevilerek -ki işte bunu yaşamak için buradayım- her türlü acı unutulmaya çalışılarak yumuşatılıyor. Acılar da mutluluklar ve sevinçler gibi geçicidir..." Konuyu dağıttım, Mutlu toparladı:

"Kişilik dur durak bilmez, gelişmeye yatkındır. Hele bir de sevdiğiniz varsa" deyip rakı kadehini kaldırdı, gelmemin şerefi-
ne.
"Ne yuvalanmış ne yuvalayabilmiş bir yürek var bende. Resmen kadının cinselliğine saldırıyorum. Sevmek istediğim kadına kuşkuyla bakarsam acı veriyor bana" diyen Mervan Bey, hayatın ana malzemesinin kadın olduğunu, kadının yaşamı inceleştirdiğini, bu özelliğin erkekte olmadığını, süzme işinin de kadının gizeminden geldiğini söylüyor.
Yüzyıllık dişbudak ağacı, kalın ve görkemli gövdesine aldığı yıldız yıldız, kendisine sarılmış ampulleriyle bizi ısıtıyor. Sivrisinekler saldırıyor, gece ilerliyor. Dünün heyecanlı uykusuzluğu gözlerimi yakıyor. Onu arzuluyorum. "Beni tuvalete gö-
182
tur dememle ayağa kalkıyor. İsteklerimin farkında. Giderken elini tutuyorum. "Gece nerede kalacağız?" diye ikidir soruyorum. "Herhalde Mervan'da" diyor. Bu kalma işine canım sıkılıyor. Yatabileceğim bir yer bulsam hemen kıvrılıp uyuyacağım. Çok uykum var. Masaya döndüğümüzde Mervan Bey'in neşesine bakınca bütün sıkıntım dağıldı. Bu 72 saatin içinde duygu-I.irimizin frenine basıp duracağız, yaşayacaklarımızı görünür olmaktan uzaklaştıracağız anlaşılan. Olumlu ve olumsuz duydular düşünceler kucak kucağa. Hem ben Mutlu'yu çok seviyorum ki gözüm her şeye kapalı. Mervan Bey'in evinde geceleye-ı cijiz diye üzülemem. Sabah ola hayrola.
Küçük bir yatak odasında sımsıkı uyuduk!.. Sabahı günaydınlarla açtığımızda kuş gibi hafiftim. Kah-ıltıdan sonra otelimize gidecektik. Genç bir kadın anahtarla "kak kapısını açıp içeri girdi. Menekşe Hanım'dı gelen. He-nıiıı çayı ocağa koyup masayı hazırlamaya başladı. Mervan ly'in emirleri yağmur gibi akıyordu: "Şu gömleğimi ütüle, demli çay koy, çamaşır yıkanacak, tüpçüye telefon et..." Sema Hanım kirpiklerini boyamış, hafif pembe bir ruj sür-nıuştü. İştahla kahvaltımızı ettik. Mervan Bey bornozuyla oturdu. Hava nemli ve boğucu. Sema Hanım işi olduğu için ne gitti, belki akşama buluşacaktık...
Kahvaltıdan sonra günlük bakımımı yaparken banyoya Mrnekşe Hanım geldi. "Ağabeyin hanımısen?" dedi merakla. •ını^.ma Arkadaşım" dedim. "Çalışıyor musun, buralı midiye sorularını peş peşe dizdi. "Ege'den geldim" diye sının önünü kesip ütü yapmak istediğimi söyledim, odayı gösterdi. Valizimden çıkardığım elbiseyi ütülerken, yanıma gelerek kendini anlatmaya başladı. Mervan Bey iBŞ veriyormuş, sigortalı değilmiş, kocası işsizmiş, yol pa-' 'l,ı epeyce tutuyormuş. Elbisemin çok şirin olduğunu söy-Ahlama da çok yakıştı, maşallah" dedi samimiyetsiz. Eş-
183
I
yııaızıı otel yahu..."
Ben arka koltukta keyiften geberiyordum. Onun bütün kurallarını altüst etmiştim. Büyük bir zaferi kutluyordum. 'Everest Dağı yüksekliğinde bir yanardağ şampanyası'ydım. Duygularım şu ânın köpüklerinden kabarcıklarla Mutlu'ya sunacağım kadehe doluyordu.
Mervan Bey kayıt işlemini yaptırdı, akşam yemeğinde buluşmak üzere bürosuna gitti. Bir görevli bizi odamıza götürdü.
Beni ilk defa bu kadar benim olan ve bu kadar özgür kalacağımız bir yere getirdiği için ona teşekkür ettim. Aştığımız engellere rağmen ikimiz de korkuyorduk yasakların içinde.
"Rahat ol, her şey istediğin için oluyor. Seninle olmak yetiyor, mekân önemli değil. Hadi Konuşma Sevgilisi, biraz daha bul çıkar beni, hadi!" dedi Mutlu.
Çok heyecanlandım. Yüreğim yuvasından fırlamış bir kuştu, uçmaya başladı. Ben böyle kocaman yatak görmedim; eni boyu bir, bir oda kadar. Yatak örtüsünü katlayıp kaldırdım, perdeleri çektim. Oda çok serindi. Mutlu dün gece uyuyamadı-ğını söyleyerek duşa girdi.
Biraz önce kuş olan yüreğim, bu kez de dudaklarıma konuşkan bir kelebek gönderdi. Onunkine güllerle yaseminler... Sayıklıyor muydum, gerçek miydi yaşadıklarımız? Ben kelebek miyim şimdi, bir yasemine bir güle konan. Üstünde durmadan konuşuyorum. O gözlerini kapadı.

"Seni çok seviyorum... sen büyücüsün... tuhaf bir çekiciliğin var... beni seviyorsun... senin içinim ben... anlatılamaz
184
Gözlerinde biriktirdiği hazdan yaşlarını salıverdi. Mutluydu: "Çok seviliyorsun ne mutlu sana" dedi. Parmaklarımı, avuç içlerimi öptü. Bir ara aklımın uçacağından korktum. Özenle ıjirdi her hücreme. Bir erkeğin karanlıklarına girip konuşturmak, bir kadın için çok zorsa ve bu başarıldıysa mükemmel bir sevgilidir artık kadın. Sevgisini hücrelerimle buluşturabilen ilk insan olması da olağanüstüydü bence. İlk aşkım bu... ilk sevişim... ilk insan olanla karşılaşmam... erkeğe ilk güvenişim. Günün birinde onun bütün inanmış eski duygularımı alt üst edebileceğini sanmıyordum. Meğer bu güzellikten uzak kalmak voksullukmuş. İkimiz de gönül insanıydık. Konuşkanlığımız <lün boyu sürdü. Telefonla odaya lagos, sandviç, karpuz ve bolca su getirmelerini söyledi Mutlu. Otelin adının basılı olduğu dosyadaki kâğıt, zarf ve kalemi önüme koydum. Konuşma Sevgilisi, "Bugün hiç yazma, hep yaşa" dedi. Pencereyi açıp, kaç saattir içmeyi unuttuğu sigarasını yaktı. Aklı yemeği getirecek olan garsonun kapıyı tıklatacağı âna takılıydı. Mini buzdolabını açtım ki yok yoktu.
Kapımız vuruldu. Mutlu koşaradım. Siyah takım elbiseli ve l>ordo papyonlu genç garson, büyük bir tepsiyle yemeklerimizi '(«?(irdi, "Afiyet olsun efendim" diyerek saygıyla çıkıp gitti. Ta-lı.ıkların üstündeki kubbeyi andıran kapağı kaldırdım. Lezzetli lılr bahar, burnumdan içime hoş bir tatla dağıldı. Balık parça-I.irinin arasında defne yaprağı ve domatesler vardı. Bence lezzeti tamamlayan brokoli, soya filizi ve değişik bir tatla renklendirilmiş patatesti. Roka ve dilimlenmiş limon lezzet manza-
185
Bu sıcak nemli havada heyecan verici işler, aklın dışındadır ama ne yapalım ki biz duygusal zekâmızın akışındaydık. O yemek üstü sigarasını içerken, "Ne kazandımsa senin yapından kazandım" dedi dumanlarının arasından. Konuşma Sevgilim her zaman ahenkle yüreğinin içinden seslenerek beni vurur. Tüylerim dikenlenir. Sevgiyle irileşen gözlerim, "Konuş ne olur konuş" diyordu ona. "Konuşma Arkadaşım dedimse, konuşma demedim ki..." Devam etti. Sakin. Sözleriyle çok iyi bütünleşip derinleşiyordu Mutlu.
"Önce gövdem istedi seni. Eğilimlerime ses verip biraz da yazdıklarını okuyayım dedim. Hakkındaki bilgileri bu yolla edindim ilkin. Okuyunca istihbarat merakım kayboldu. Olumlu ve ciddi düşünceler, seni okuduktan sonra oluştu. Bedenimin, yüreğimin ve aklımın sentezini yaptım." Durdu, sözünü yuttu. Ben konuştum:
"Demek yazılarımla başladı ilk yakınlık."
"Senin hikâyen budur aslında."
"Ne kazandın benden; duygusal dünyamdan?"
"Burda şöyle bir rolün var: Yüksek yaratımlar, tatlar, hazlar ilişkinin tadını artırınca yeni anlamlar ve renkler çıktı ortamızda. Karakterin, yürekten bağlanman, zekâ ve direncin, üretimdeki ısrarlı tavrın, isteklerimle çakıştı. Yani düşün şimdi, sanatı seven bir adamın hayatı seninle başarılı. Seninle yaşamaya başlamış sanki, daha öncesi yok..."
"Senin örgün duygularınla akraba. Onları göndere çeknır becerin var. Onlarla tanışıksın da ondan."
"Duygusal dünyanı anlayabilmem için belirli bir düzey qt rekir. Kendimden çıkıp senin yerine geçebiliyorum. Kuruluşu
186
.^. ait, besi ve sözü içimin derininden, içtenliğimden alıyorum. O anda hücrelerim temizleniyor. Benden hiçbir şey yapmadan olduğu gibi yazmamı istiyorlar. Bu başka yöntemle de anlatılabilir, düş kurarak da. Sanırım orada aldatıcılık olabilir. Bunlar birbirini beslerse daha mükemmel şeyler yazılabilir. İşte bütün varlığımızın toplamıyla yazmak bu demektir ve o insan güçlüdür. Diğer türlüsü yaralım değil yaratık eseri olur."
"Toplamımız, bir eser niteliğinde mi demek istiyorsun?" "Tabii, evet, aynen..."
Uzandık. Uyumuşuz ki, telefon zilinin sesiyle irkildik. Zil-Itre aceleci davranan Mutlu yine heyecanlı. Arayan Mervan Bey'di. Akşam 20'de bizi yemeğe götüreceğini söylemiş.
"Daha üç saat var" dedim. Nedense giydiklerime pek ses ınnıyordu. Örtülü bir kadını da çıplak düşünmek mümkün-dür. Bunun önüne kimse geçemez. Giyinip

resepsiyona indik. üncü kattan aşağıya doğru hoş bir görüntü uzanıyordu: Or-i ı bir havuz, etrafında yapay palmiyeler, siyah tahta sandal-vc masalar. Havuzun yuvarlağını dışarıdan takip eden otur-v«'rleri de cafe. Otel girişindeki deri koltuklara oturmuş iki •u ıydık Mutlu'yla. Biz bazen ipucu vermemek için aramıza ıfe koyarız. Bu bizim beraberliğimize biçilen rol... Mervan Bey tam vaktinde geldi.
İyi akşamlar efendim, keyifler nasıl?" dedi gözlerini biraz ? ?kikleştirerek. Bu bakış birçok anlamlı soruyu içeriyor-ı olduğumuzu söylemek âdetten ya, "İyiyiz" deyip arabalık. Mervan Bey balık yedireceğini söyledi ve sahil isti-'ında yola koyulduk.
187
Ağlamaktan göz pınarları kuruyan Aynımah, geçmişte yaşadığı bir olayı hatırlayarak gülmeye başladı. Bir gün hayvanlarına ot almaya gitmişti. İki dirhem bir çekirdek üç delikanlı, "Öldük bittik kadınsız. Versen ütüsü mü bozulur, kıyısı mı kırılır?" demişti. İçinden kıs kıs gülerek aldığı yoncayı bağrına bastığı gibi hızlı hızlı arkasına bakmadan evine gelmişti. Anılar da sözleriyle birlikte yaşlanıyordu. Bir odayı bile dinlene dinlene süpürüyor artık Aynımah. Süpürgeyi bir-iki kere yere çalıp belini doğrultuyor, azıcık daha gayret ederek odayı ancak bir saatte tozundan, kırıntılarından temizleyebiliyor. Bir gün otobüse binerken yaşlıların şoföre bir şey uzattığını fark etti. O kâğıdı gösterdikten sonra parasız geçip oturuyorlar, sonra fotoğraflı belgeyi en iyi yerlerine saklıyorlardı. Bir-iki gözledi... bu hep böyle. Dayanamayıp adamın birine sordu Aynımah:
"O uzattığın el kadarcık kalın kâğıt neyin nesi?"
"Altmış yaş üstü belgesi."
"Biletsiz biniyorsun öyle mi?"
"Evet."
Bu işe çok sevindi. Çünkü o her gün sokağa çıkardı. Ne olduk ne olacağız diye gergin gergin düşünüyordu evde kalınca. Bedava otobüs yolculukları onu oyalar, yoğun olarak yaşadığı yalnızlığını unuttururdu. Suyunu, dürüm ekmeğini çantasına soktuğu gibi yallah. Belediye sağolsun. Anasından.çıktı çıkalı o yollarda. Yıllardır Vahit belasıyla başa çıkamamıştı Aynımah. Onu tüfeğiyle öldürürdü ama, hapse girmeyi göze alamadı. Altmış-
188
•w, nmıaeye nesap vermek
zorunda değilim" düşünceleriyle bir karara varmıştı. Biri görünür, diğeri görüntüden ibaret dostu Nurel ve Selmin'e de da-nişmaiıydı. Aynımah'ın içinden biri, içtendi onlar. Bu problemi dirlikte çözmeliydiler. Mahremiyeti izleme hastası olan Vahit bu sapkınlığın bir cezası olduğunu elbette biliyordu. Haneye u/aktan gözüyle tecavüz ediyor, bazen kiremitleri düşürüyor, ı lediği şeyi görebilmek için bahçelere bile giriyor, ağaçlara çıkıyordu. Bu belalı işin içine bir de polis girerse olay iyice dallanır budaklanırdı.
Vahit'in bahçesine attığı ayakkabılardan birini çantasına koyup, aşağı çarşıya indi Aynımah. Artık bu olay iyilikle, konuşarak çözülmeliydi. Vahit'in Kaleiçi'ndeki dükkânının kepenkleri henüz açılmamıştı. Komşusu baharatçıya sordu. Uzun unandır gelmiyormuş, hastaymış. Adamın kuşkulu bakışlarını ? i.i'ııtmak için çantasındaki ayakkabıyı çıkarıp gösterdi Aynını.ılı, "Bundan sipariş verecektim de" dedi. Onun yaşlarındaki i'ıı kadın devegülü pembesi topuklu ayakkabıyı giyip de nere-lidecekse!
Nurel, Vahit'in sonu konusunda bir hikâye üretmek iste-IMdi. İşi kendi seyrine bırakmalıymış. "Ben Aynımah olsam" "ip konuşan Selmin, "Röntgenciyi iş başındayken ağaçtan urup ona felç indirirdim" dedi. Bu ikinci son bence tam betti. İçinden konuşup akıl aldığı Selmin'in hisleri daha gelinmişti. Çünkü öğrendiğine göre Vahit yatalaktı, belden aşağını tutmuyordu. Gözlenme korkusundan böylece kurtuldu ve bi-laha özgürleşti Aynımah.
Nisan yağmuru gibi gelip geçerken Aynımah rahmetin re değdiğinde çıkardığı sesleri dinledi, şarap rengi yap-
189
estirdiği firiltiyi, yılların gevrettiği elinde on milyona boşalan dantel yumağında ördüğü kederini ve Buldan'sızlığı öğrendi. Yapmadığı iş kalmadı. Anasız babasızlığıyla birbirine iyi teğel-lenmemiş kumaşlar gibi eskiyip gitti

kadın. Konuşma Arkadaşı Buldan'ın yatağında istediği kadar kalıp da yaşayamadığı sevişmelerinin resimlerini geçirdi hayalinden, eksiklerini... Sevdiğinin kokusu geldi burnuna. O öleli kendi kendine konuşuyor, yüreğinin başında istenmeyen bir konuk gibi hüzün oturup duruyordu.
Bahar kaçıncıdır bütün dişiliğiyle yine geldi. Artık bundan böyle bir şey yazılmaz. Afrodias yakınlarında bir yerdeyim. Terrakota ustası Latif burada yaşıyor. Baykuş, kuşlar, kaplumbağa, aslan, keçi modelleri üzerinde çalışmış. Evin bahçesinde renk renk seramik kumrular var. Çok güzel bir kadın buyur etti beni.
"Bu seramikleri kim yapıyor?" dedim.
"Eşim efendim, buyrun."
Kadının yüzündeki lekeler hamileliğinden kalmış gibi. Gözleri ilgimi çekti. Tedirginlik, sevgi, saygı, hizmete hazırol-ma... vs... anlamlar, bakışındaki mahcubiyetten okunuyordu. Bu köy evinde izlediğim tuhaflığı düşünürken Latif atölye dedikleri odaya girdi. Omuzuna kadar uzanmış ak saçları, bezden şapkası, haki renkli pantolonuyla usta hayli çekiciydi. Çevresine alışamamış bir göçebeydi Latif. Yaralı bereli, diken diken olmuş elleriyle tokalaştık.

lar ve Romalılardan esinlenmiş. Tanıdığı hayvanların resimlerini, düşlerindeki çizgilerle birleştirince ortaya atölyede görülen motifler çıkmış. Latif usta sanatının inceliklerini sanki ilk defa biriyle paylaşıyordu. Coşkuluydu, onu anladığını hissederek çalışma yöntemini atölyedeki diğer yabancılara aldırmadan ortaya döktü... ,
"Gece çalışır, gündüz uyurum. Keşiflerimi sessizlikte yaparım. Hangi toprak neredeyse beni çağırır. Şu baykuş gözüyle süslediğim vazonun toprağını elimle koymuş gibi buldum."
Toprağın yerini hisleriyle keşfediyormuş. Çünkü renkler onu çekiyormuş. Örnek olarak getirdiği bir avuç toprağı gün ışığında incelediğinde aradığı özelliklen haiz olduğunu görünce hemen kazısını yapıyor, çuvallara doldurup getiriyormuş. >nkü toprak tabiat şartlarıyla değişime uğrar, o anki rengini, 'ivgun niteliğini kaybedermiş.
Bu bilgilerle ve yarattığı Terrakotalarla Latif de en az Göl-Şehri'nde yaşamış olan ve "Eğreti Gelin Usulü Muhabbet" ımlemeleriyle dokumada çığır açan Çökelez, Yörük ve Zey-lı«'k kadar önemli bir isimdi bence.
Atölyenin bir tarafındaki kütüphanede bulunan kitaplar
n Harındaki Almanca adlarıyla ilgimi çekti. Meğer İsviçre'den
i|Hen bir turistle, kızı sayesinde iletişim kurup dost olmuşlar.
l ıtıf'i büyük bir değer olarak gören adam bütün antik kitapla-
ı ını bizzat getirerek ustaya emanet etmiş.
Latif güneşten kavrulmuş yüzünde, işinin ve yaşadığı hamın çizgilerini taşıyordu. Üzüm karası gözleriyle Ümmü ?i--un sessizliğinden hiçbir kıskançlık belirtisi vermeden ko-

landım birinci sigarasını görünce. Şöyle ucunu ıslata ıslata içtiğim acemi gençliğim geldi aklıma. Çocuklarının adları ustanın siyasi geçiş dönemlerini çağrıştırdı: Ramazan, Deniz, Turgut...
"Köpeğimi zehirlediler. Kimin yaptığını biliyorum. O gece sabaha kadar bir kurt gelse yerine, evcilleştirsem dedim içimden. Sabahın köründe karım usulca seslendi. Önemli bir şey olmazsa uyandırmazdı Ümmü. Meğer ahırın önündeki kurdu görünce korkmuş. Olduğum gibi yataktan fırladım. Gerçekten çekik gözlü, yorgun dağ yolcusu bir kurt, uzanmış yatıyordu. 'İşte sen istedin ben de geldim. Ne yapacaksan yap. Ama ben ancak yarı yarıya evcilleşirim' der gibiydi. Yatışının yorumu buydu. Gelin göstereyim" dedi.
Usta zincirlenmiş kurda elini uzattı, tokalaştılar. Gözlerinin çevresinde sürme çekilmiş gibi siyah çizgi vardı. Makyaj uzmanları kalıcı makyajı doğadan esinlenerek uyguluyorlar, bu kesindi. Kurdun çekik gözlerinin uysallığı, tokalaşması, insanlarla dost olma isteğini şimdi bile düşünüyorum.
Aynımah'ı en son gördüğümde çeyrek altınlı küpeleri ilgimi çekmişti. Üstü başı biraz daha düzgündü.
"Konuşma Arkadaşım öldü biliyor musun" dedi ve ağlamaya başladı. Yoksa benim yaşatmaya çalıştığım Konuşma Sevgilisi imgesine bir şey mi olacaktı? İrkildim.

"Sen benim eve geleydin" dedi, saçlarımı okşayarak "Teyzenin yanında konuşamıyoruz."
192
- Hayırdır? dedim.
- Aynımah Teyze, sizi çok zor buldum. Uzaklara taşınmış-sınız, dedi.
- Ne yapalım, bizim gibileri buralar kabul ediyor. İçeri gir diyeceğim amma kimlerdensin?
- Yabancı değilim. İzin verin de bahçeye gireyim. Sizinle >,<>k eski bir anımı paylaşmak istiyorum.
Genç adam konuştuklanyla, oynamayan orası burasıyla <lüven verdi.
- Buyur geç bakalım, dedim ve bahçedeki sedire oturttum Onu. Eskisi gibi ekip bakamadığım bahçemi çok sevdi. İzin ala-ı\k kalktı, soğanları, maydanozları çimdikleyip yıkamadan ye-dl i laa bu adam gurbetteydi. Bir kahve tepsisine bir-iki dilim
mek, peynir koydum. Kısık ateşte kaynamakta olan çaydanlıktan kocaman bir kupayı doldurup buyur ettim.
- Acık daha çimdikle otlardan, ye ye, dedim.
Aç olmadığı küçük küçük aldığı lokmalarından belliydi. mlik boşalıncaya kadar içtik. İki adım ötesindeki çeşmede ? ı yüzünü yıkadı, su içti. Cebinden çıkardığı kâğıt mendille il.mdı, kibarca yarı ıslak kâğıdı çöp kovasına attı. Hiçbir îti dingildek değildi. Sevdim bu genç adamı. Ama meni çatlamak üzereydim. Venüs sinemasını hatırlayın. Bir yaz gecesi rahmetli in Amca'nın kucağına beş dakikalık arada bir ok gibi fır-oturan üç numara tıraşlı, sümüklü çocuğu... Ilıı hım... hatırladım, ee?..
193
nen iki çocuk yoıumu Kesmişti. Yumruğumda sıkı sıkıya sakladığım parayı, parmaklarımı tırnaklarıyla kanatarak alıp beni dövmüşlerdi. Onlar kaçarken çaresizlikten hüngür hüngür ağlıyordum ki bir fayton durdu yanıbaşımda. Müslüm Amca'ydı bu yüreği merhametli adam...
Buradan itibaren dediklerini iyi dinlemedim. O ilk sinemaya gittiğimiz geceyi hatırlamıştım. Dondum kaldım. Anasını kaşı rastıklı, güzel diye 'gahbe' sanmıştım. Kocamı kıskanan, seven bir kadınmışım gibi görünerek bakışımla taciz etmiştim kadını, aklımca cezalandırmıştım! Çünkü bana ihanet ettiğinden emindim. O anki duygularım öyleydi. Şimdi yüzümü kızartan bu iftira yüreğimin belleğinde yenilendi. Müslüm Amcasını görmek için yıllar sonra kapımızı çalan bu delikanlının anasının günahını almıştım. Ben ve yüreğim fena halde üzgündük. Kimden af dileyip de hafifleyebilirdik? O gece adamın pestili çıkmıştı. Şaşkındı. Vay başım! İyi ki at sidiği kokan bedenini o gün defalarca kadınlığımla süslemişim. Tek teselli kaynağım şimdi bu.
- Eeee... sonra?., dedim derin bir iç geçirerek.
- Müslüm Amca geldi yanıma. Kanayan tozlu yaraları sildi, sardı başımı okşadı. 'Üzülme evlat, bir çaresine bakarız' dedi. İlk yardım malzemesi bile varmış faytonunda.
- Ben aldırmıştım zorla. Faytonu bazen ben de kullanır dim da...
- Siz mi, nasıl olur?
- Oldu bile.
- Paramı zorla avucumdan almıştı o çocuklar.
- Kaç kuruştu?
194
ben habire sonra sonra derken aslında kötü bir suçlamanın ta o zamanki çıkış noktasından uzaklaşmak istiyordum. Bunu yapan şimdiki Aynımah olamazdı. Çünkü aynı olayı bir daha yaşarsam hoşgörüyle davranacak kadar gelişip, değişmiştim. Sürmeli kadından özür dilemek için gidip tanışmayı aklımdan geçirirken,
- Sonra ne yaptı Müslüm Amcan? dedim.
- Elimden tuttu, bakkala gittik. Çay, şeker aldıktan sonra l'.ni evimize getirdi. Kapıya gelen anneme 'Bu çocuğun eline para vererek yalnız başına bakkala, çarşıya gönderme hemşire. Çaylaklar türemiş buralarda' dedi rahmetli. Annemle kapımızın altında yuvasız kuşlar gibi birbirimize sokulup titremiş-ıık. İşte o gün karar verdim, bir gün okuyup anamı yanıma
? ağım diye.
- Okudun mu, anan şimdi nerede?

- Aynımah Teyze assubayım, anam da sizlere ömür... Adam elime zorla para sıkıştırdı. 'Yine geleceğim' dedi,
jiyla eğildi. Ben günlerce kendimden utandım. Sanki ölme-
U-r gibi, kocamın ve suçladığım o kadının belleğimdeki yüz-
Ine bakamadım. Yüreğim bu tasayla günlerce yuvasında çır-
ıdı, aklıma geldiğinde hâlâ kötü kötü kıpırdar. İftira büyük
uç, mutlaka cezalandırılmalı. Bunu yapan kendin olsan
Aynımah deneylerini konuşturuyor, ben de dersimi alıyor-Anneme son anlarında yüksek sesle bağırdığımı hatırla-
' >l<lükten sonra bile anneliğini rüyalarımda sürdüren ve alnız bırakmayan sonsuzluğun en güzel insanına nasıl ol-
ı, "Yorgunum, uykusuz kaldım senin yüzünden, bedenin-
ılan yaralan temizliyorum, daha ne yapayım..." gibi say-
195
161
:r

r-
I
96 (?
I
qmujeq
?jejjo/inuns iSfiq epui>(>(ei| e5>jnp[o ae56
-BixinAn
'jbjjısılu '
a|5Q -api6
naSop aA,o[osaf uep,eu6o[og ^q aziuirzaS bjuos uapuiSaiuaA >(Bzn ZBiiq
a^ipaua^ 'ap.oiosa/2 ziunpjQ ziSao jbbs g'x a[snqo;o,, :JoAua/\ i6[iq
Bpui>(>(Bq nunjnq a
l y|snqo;o,, =JoAua/\ iSfiq Bpui>[>fEL[nunjnq uiuizaS aziq ziiuuaqqaj uaumoS
iqiS zi>) jiq 5uaQ ipAiui [i6ap nq ap uirBipa^si tuiuag ->ja3ajo6 sa^jaq
nzniun6np|o i[i6Aas n>[-un5 't[oiauo tuisaj ng ?§niujnj uapaif[a isijiSAag
Buu§nuo>{ ? -nn"------ Bu6ojog a;,gt7"0T 1BPO ?M's>'lC
.,._.,.^cukiik)) Bpunsn6;n>(uiubluoj Jiq ziujbA zıu|bA b§ıjuAb ng m§ıuı\a8 ıui
Bunuos iqtS >[§b iiq ı ziiuiStjjaqBiaq es^o/^ -uinpAnp i;jadjn Jiq auiA apıuiij
t -bA npnj^ iii[[!6Aag Bixi§nuo>{ blub 'n;>joA UBp[ng i§BpB>fJV eiu
-ânuo>{ >(i}JV "?H?6 aA npAo>{ autŞipaS ipua>{ ı§b; qBtuiuAy -joA
-njn;inuo>(ijajfajBq ap aAtp dii§ dji§ 'joAtdB>{ di5B jjaiaai;§a[-jiq iuuB[5n
jfBuiJBj •SniujoAijB ,djnS dinS, uaA Jiq ua>[jBUB iu -ua[un6 i[BpAas i>(sg
'apuuazn r6i[>japji6u"" ' -ua>(ui5i iSipjiiaS bj>(I[B}sbl[zb JBpB>[nq -[B
BunuoAisuBj >jas>[nA aA i;utdiB5 ' -uiq[B>f 'JoAip ^uisjbA apui5i jnu luboo>j '
-[ng lui5i nqnj uua[ua[c? 'luizbj >[BLudBA
iuip
>[oA iŞipjip |>(ap 'uibub 'uii,UBp
uiublujiSbp BArde>(>(jr>[didBA
'aurA
•apuipjap A

w.i.meiiyifc: özel bir
Kimlik çiziyor. Usta hareketlerle hamur, şaşkın bakışlarımız altında avizenin önemli bir bölümüne dönüştü. Ağzımız açık, Venedik gözlü usta modelini belleğinden çıkarırken bize boş gözlerle bakıyor ve çok uzakta... Bir bakıma cama şiir yazıyor büyülü imgelerle. İtalya'da cam ustalarıyla çiftçi kızları, zenginlerle evlenirmiş; kısmetleri iyiymiş yani, en makbul meslek-miş ikisi de... Yan salonda aklımıza ne geldiyse onun camda biçimlenişini gördük; kolye, küpe, hayvanlar, nazarlık, çiçekler vb...
Canal Grande'yi kıyıdan geçip yorgun yorgun rehberimizi dinledik. San Marko Alanından sonra serbesttik. İsteyen, rehberimizle ya da gondolla gezebilecek, alışveriş yapabilecekti.
İnsan insan... gondol gondol, kanallar, köprüler ve su; Venedik'i anlattım işte. Ancak köprülerin sallanan korkuluklarından, sulardan ve karışık yüzlü yapılardan

arada bir sesler yansıyor: Marco Polo, Strawinsky, Thomas Mann, Dante... soluyor...
Dükler Sarayının oradaki köprüde durduk: Saray ve hapishane karşılıklı. Ölüm fermanı imzalanan mahkûmlar son defa Venedik'e demir kafesli camlardan bakar sonra da ölüme yollanırlarmış. Hepsinin yalvaran gözleri kala kalmış camlarda, siyah demir parmaklıklarda. Mutlu ağlıyordu. Elinden çekerek zor yürüttüm. Serap hızını almış, arayı açmıştı. Kırmızı şemsiyesi havada... Kalabalığın arasında onu seçmemizi sağlıyor. Sol yanda, çok uzakta terk edilmiş bir hapishane görünüyor. Küf ve ölüm kokusunu rüzgâr getiriyor bize! Vebadan ölen binlerce insanın taşındığı gondollar onların anısına siyaha boyanmış. Rialto Köprüsünden Venedik bir başka görünüyor. Gondola binmeye karar verip siyah giysileri ve geniş kenarlı şapkasıyla gondolün hikâyesine çok yakışan pos bıyıklı
198
un.uış giDi daracık göğsü olan bu
Kayıkçık 10-11 metre uzunluğunda. Dengeyi sağlayabilmek için birbirimize sokularak gondolü ortaladık.
Başını omuzuma dayadı; içini anlatıyor Mutlu: "Lise ça-ğındayım, iç aynamdan gençliğimi görüyorum. Sözcükler ve duygularım nedense beni oraya taşıdı. Sözler genç duruyor; her kullanımında seçilerek yeniden geliyor imgelem alanına. İç zamanım genç, yaşlanmam durmuş. Doku ışın uyuşması, anlaşmamız ve bu son rastlantı... Bizde çok iyi bir yaşam malzemesi var. Benim ritmim sana âşıklığımda. Yeraltı suyum akmak istiyor. Tulumbayı bulunca artezyenliğim tutmuş olabilir. Sana benzer bir yağmur, akışkan doğamı hatırlattı bana. Ne kadar bana göresin!.. Buğulu ışıktan üzümler sunuyorsun. İnsanın böyle sevgili bir filtresi olursa bütün kirliliklerden uzak K.ılır!"
"Beni akşama hazırlıyorsun değil mi?" "Enerjimiz birbirimize akıyor. Yüreğimde hep seven yüre-Oin oldu. Saygılı ve sessiz durdu orada. Her anahtar beni açmıyor. Şimdi sen söyle; kilit mi, anahtar mı? Adını kullanma-'lujım bir cümle yok... Herhangi bir harf yanlışlığı nedeniyle dıklarım ritmini yansıtmadı mı, bu kez benim ritmim bozuluyor. Ritim bu, şakaya gelmez. Her işlem bir sonuçtur. Sen ıisin ben sonuç."
"Evet. Bırak da şu romantik rönesans anını yaşayalım" de-ıı Konuşma Sevgilisi'ne.
Sabah 7'de telefonun ziliyle uyandık. Dinlenip yenilenmiş, uk boşluğum dolmuştu sanki. Kuşları bile kanatlarıma alanlım... Yüzüme vuran pembelik mutluluğun rengiydi. Güneşli bir havada yorgunluğumuzu yataklarımıza gömüp ide bir ruhla Verona'ya doğru yola koyulduk. Serap rüzgâr Kildi saçlarını toplamış, kot pantolonu ve ceketiyle o ciddi ha-ıı yumuşatmıştı. Mikrofonu eline alıp önce şoförümüzü ta-
199
toz
-ap Ep.BAfBjuy apja[i[UB; nq 'spEABij .iiq npntuSeA a|Ao<| ?zbui[O Aa§ Jiq
'rpjaA tpaua U3[iunzn an}n>[u; uıı^
,r-zrun[o 'uutsasuaid ?uiipap ı/(;znAnuj j
npjoAiuija jş>[aAısuiaâ >(i}JE aA ıpun
-[uis [esuin>} >[nprunA ruSop a,>[[paua/\ .'BUUBua>[ziuaQ rıpı -uıŞb5 iziq
BfAuspfisi >[uaj >[uaj je[ouızb6 'ja -uı;[B uızıujue|>jeAb isappe^ Bia[in6y bı/\
-bujb[ujblu6; luuaSip ziuiuiq !>[uec; TijSn[nq ziıuiJB[>(Bpnp epui| je
uiuaAisuia§ 5jq>(t5 aAamzaS Bp,O[osap bjuos uajjpıua^
jjipjep autjaqqBijniu uiun jiBd i^apuiâuiS Buo

-a/\
u
-unânp -B>f
[-ja[>faq ub[uq R>[!S>}a ztoitâBpBJfJB jjop apuuaA jng
n---ja>[a5 jB[niuin>j i^BUBJf >jBJAi>[/iutS6qBJB unsun unung/jBfuo inunjns
i[ziq jb>{ uo/uBpuuB[ui§i âaunt» dmns/uapuuazn jajadaj snqB ua[aS[p6/i[BLU[o
§ ıuEJAep Jiq ı[lub[ub y\o5 ng ipap
ubujbz s>[[>[Bp §aq azrgu dBaag -uinpun^op njunznq aA aoui o 'Mn^n aA un5aoA
ua[p UBpzuojq ^ıf i>japunuo uiuajaouad UBAB|6Bq auazijeui iAg jo/i
-I[Şb §ioiiBqB>([ŞajnA apunsŞoS uma 'uo>j[Bq >fn5n>{ n[nAnq o rŞipuBiıuij

aoifzıS unu^auioy 'jba jauaj Jiq ıjuibd BpuiuBA Ses uiuisidB>f ub|ı5b aAa5i{Bq uiAa ıua>[i{n^j •$ıuiub[>[bsbA BAoaiu -oy E|JB[>[i[>iEuiJEd aA je[ıc!e>{ jiıuap >(nAnq ap jarpf -ipuBSAB^ iqiS $ılluub[B|p UEj>jBtu[isBq >jo5 jb[Sb} ZBAaq-jiaa^ -npjoAnuns zn8 Jiq apuisa6|p6 uus[>[BadBA aiqeg ?f;$iLUua[>{tujaA uı5ı >jblu -uruoîj jbjızbA iipauuaA 5n miuia[E>('buıb ıuipa;si >(bluzeA ıu uiziııiUB[pB euıueA m»"-
002
j) aAa^qsq ejuos UBpjoA >jı[ubib>(3a asp >(i| -uitpE uo §iaiua§ç?p b[je|§e} >jn5n>j >jn5n>j uaAajzi ıuisidB>j auiQ >[npnjnA nj$op auma ui^aijnp B[AtpE^ bijubıj uiu^BUOja^ Bpzıtu -ızSb 3a ıuıı>([es ainzn apziuiua|[g tpajAos nun6np| O >jbsbA a| uiuaıu5as dnun>jop bje[[boı iJjE^qBSza; 'uiSqjBZBd dBJ 'ua>[jaA diAB>)iA apatu§a5 uapuBj i>(apui$i[ui i$iJa ued a[Au apjiifaf» uaAauijaS eui;p §ıq ">(ip[E bAbjı| uiq znA §aq B|Atq nuınzn ujı>([bs Jig 'JB[JoAi>[Bq >jajaAip tuaq [E ua[az -qas aA aAAaıu w 'ub[abubui uipE>('isaıuâa^) uBZBd uıu^uoj -a/\ isEjng ">f!p[aS buejb aiq >fn5n>(UBpjB[[oA ziiuaj aA jbq
•jba ;ubluzı Jiq ap au 'do5 au apjaj uiuapmi iuiStjuuas unznr) -joAnunj pAi^srf apuijaA b;jq njop
[!q!}£ap »pp»(efisuin[p nunuın[o 'uesuı ueAıSe; apuiii luisaaBİ a[iq uıueoıub^b^ >jıjjb uiiAi[BUJB[}Bqey n^np >(BaiB§EA ap aziq 'ipuB[nSjn>j uEpuijBjs} 5n5 Jiq Epzıujiâip uıız -iq Aa§ jaj-f ziAspcpo ıuAe zıuıı>(ı •hub[jsbj ip|B aui5i iziq Bpo n[,ou 991 '>[Eq ait n§
ıuruoAipassii| JBpE>(-06 ja[jama>f aA JB[ns a[An>jnA
[q pjEjp^ zttuuaqqaj ı;;e|jı;bı{ bdesı>j nunsn>f -Ao >(ib i$ipB§EA ui^aiınf 3a oauioy ua>[jı§B[>)EA EA;Buoja/\
ipBUİE[UE
astut>j B>j£Eq uapuaq oiiuiuia ıAbuelu lifapafuino uos ng /"UittS -ijUBoaAaq uı5ı jaj>(!i|azn6 >jBaEUE§EA EuipE uiui[ag ue[O AHS uej>jBai[o }
3A[bı{ a[jajaoun§np aA nSAnp iıaıua| j uisussauçy '>)ip[aS ut5i jai[rıp aA oauıoy 'B[jbj Epue uos upi }jBiuB[do; ıuue[zo} uiâiuiâac) uiu iizisâi uagu :ipAisi[uiE[UB ua uajzgs uiu ıue} !ziuip
-iuaA
-b>j
-ezeA n>[un5
ipap
M31 V31 ıran»'"
et uıuracak durumda değildik. İyi geceler dileyip odamıza çıktık. Artık sabaha kadar bizim olan bir zamana girmiştik. Saçlarımı kuruturken Konuşma Sevgilisi, Amerikan dizisindeki iyi aile babası Komser Colombo'yu ip gibi kravatı, takma gözü, pardesüsü ve yürüyüşüyle hatırlattı bana. Mutlu bavulundan çıkardığı yeni rakıyı plastik bardağa koyup sulandırdı. Yanımıza aldığım kuru yiyeceklerle tuvalet masasının üzerine bir çilingir sofrası kurduk.
"Bende saklı en önemli pozlarından biri ne biliyor musun?" dedi. Gözlerim merakla açıldı. Yüzü bana baktığı zaman yumuşar; içindeki ılık duygulardan ve sevgiden damlalar akıtır. Onun için inanır severim Mutlu'yu. İşte o yumuşaklık yine yüzünde... Bu görüntüye girince önemli şeyler söyleyeceğini bilir, beklerim.
"Sözünü ettiğim pozumu merak ettim doğrusu" dedim. Sandalyesinde bacak bacak üstüne keyifli bir oturuşta. Yatağımın üstünde bağdaş kurmuş onu dinlemeye hazırım:
"Bulduğunu sandığın güzellikten hoşnut kalıp onun değerini biliyorsun. Korkmadan bir erkek seni şımartabilir. Öyle bir seviyen var. İnsan seni aşabilecek ölçüde bir abartıyla şımartabilir. Bulunduğu yerin hakkını veremez derler ya; senin için öyle bir sorun söz konusu değil. Bu bakımdan, karşı cinse güvenli bir ortam sunuyorsun. Daha fazla şımartılmaya layık olduğun halde hiç mi hiç şımarmıyorsun. İnsan, belli bir yerden sonra, yetinmezlik adına daha güzeli arıyor, bulunduğu yeri bilmiyor."
202
»mini, ama
calime yerinmedin. Daha iyi ve güzel olunabileceğini düşündün. Tamamen yetersiz görüp, ulaşılan düzeyi unutup görmezden gelseydin, büyük hatalara girerdin. Verilen sütü devirmek kadar budalaca bir şey olurdu bu."

"Görüyorum ki ikimiz de eski düzeylerimizde kalmıyoruz. Her gün indiğimiz derinlik, çıktığımız yükseklik artıyor."
"Yani, kazı ve üretim denen çaba sürüyor. İşte bu önemli bir poz gerçekten. Bu güzelliğin altında benim hayatımdan kaynaklanan bir şey var; senin karşına sevmeyi bilir bir birikimle geldim; artık bal yapmaya başlamış arıca geldim... Ağımda, torbamda bir şeyler var; elle tutulmayan, duyulan şeylerdeki ortaklığın beslediği alanlar var. Bunlar gezmek toz-ık, modaya uygun giyinmek gibi şeyler değil. Hazlardaki or-/.ıklıklar şiirsel bir ten ve olanaklar ve yazınsal tapınmalar, yanı lörensel başlangıcı ve sonucu ölçülemeyen duygular ve haz-I u var: Ölçülememezlik, önünün açık olması... İşte büyülü ve .. ??kid dediğimiz şey bu. Nerelere uzanacağı, hangi yol ve ya-ı.ıKLırdan ırmaklardan geçeceği belli değil..."
"Bu belirsizlik güzelliğin erişilemeyen boyutu mu?" "Tabii. Yolculuğun yolu belli değil. Genel düzenin bir ucası da belirsizlik. Önümüzde her zaman kıvrıla kırıra yürüyecek yol bizi çekiyor ve çevreliyor... Yol ayakları olanlar lir. İşin sihri, önümüzden ileriye serdiğimiz sevgi halısı... Sen yalnız kaynağı bulmakla kalmadın, oraya bir çeşme indin; musluğu ellerinin altında, sadece açman gerekiyor, ?ine, sular rejimine aykırı olarak mülkiyetinin altına girmiş > .ilan..."
203
-ıujı[b)
90Z

tijuoA jiq uaAajnAnq tuaq B[AiujES!}q| p mip^Aaif eAdo>j
uiu^snj^ ioAi>[b jb[ubsui
n6np[o uıuub[uoAsb}ıuiı uua^aifAaq n[un a/\ [Ejpojr -eqzijjBA
'nsnjdoj{ opaa/\ ajoj -'bsubjo[-[zıunfîEjnp m
•nq rjazo uizuui n
-§nuo>f ejuos uapui$auiaA uib$>[b nsnuop oub[u/[-joAiii'i -znaio tziq
jji[zauj:jaA ı>{BpB;>fou znuin6npun[ng -ziAepui' > BiuBped ipuur§
znjoAiue[UJBaie; JBpe>[ziuiideAijuj """ lu 11> ı j apui5i 'iSjpjis^a unuo
apiuiij "ueuıbz ib\\ tunjoAijiqa^a:1) ıs|j -Sojoj unSAn aujuapSuij "a/>ip aiç?8
eueq me) tsrjrSrtag pim -o>{ :ıuıpa[Aos za>[5b>{ joA^ipiS autSifuuap utuesui
Jiq u -uiauQ "puaA aA >je[JBd jajzpB 'jızbıj uBpun$npfO ıdb/>!jı|i a[/»0
uıguAb 't>(Bpiui§JB^ jba uiiSauajaA euiB8 ni
(Bpiui§JB^ jba uiiSauajaA euiB[r8|i? ni iSAas nsn>jop zoS ng aSuii aSuii
'zgs zps 'ue|si>|i)| UBpuii>[Bq jaq iujbjjo Bui§i>(e5 aA aoiuafaajy "epixin m
b[}iubA iuiua[>[a;st un;nq 'q ?znjoAiaqBq a|[tp iiq unfl auua[zo6 unuQ
"BpuiiaBqiuBA 'BptuiuBA isi[[6Aag Biusnuo>j "ipaaA luunâ bjuos ajns Jiq unzn
bAjbjj tu JBpB>f aAa3un[o lAaSuii nq aA i}>fBDBinp 'npjoArunp Bpzn
uos a[Bipa;s>[§
f [o lAaSuii nq aA i}>fBDBinp 'npjoArunp i'(ii
asz[ij{ uBpznq i>(aj5fO£) •uuipjBq za>f uos a[Bipa;s>[a;§nuoQ
>fnpjn;o apapo JBpB>f aun>[BA blusmi
-ng ouBqeA aziq zruiua^npjoS n>(un5 'touBqBA iiji BpBJO /ij| ?![>(uaj
ziuia^ja; iqiS §iujBui[iSBq 3tq ia[>f!Bzoui t^apja^ izea.>i -nai B5>jnp|o
UB[UB>(>[np i5dEji>['ua>jiur^BUJB>(zg6 a[Aua|uijj|A ijeqEd jB[ezB5EUJ s^nq
->(r^5i ossajdsa a[qnp !saAU_B>[jfrifunSi' dnjnjo auuiq UBpuuB[BSBiu >(B|jeAnA
>5
-nai B5>jnp|o UB[UB>(>[np i5dEji>[ua>jiur^BUJB>(zg6
q [ezB5EUJ s^nq ->(r^5i ossajdsa a[qnp dnjnjo auuiq UBpuuB[BSBiu >(B|
jeAnA >(n5n>(^g -runA ruSop bAi§jb5 §ruuuBdB>(b[uibo njsn n6npun[nq
>fBJB>f[B>(UBpuisBiB uua[upjaAnr) -aiuajzpS JoAnzns sbA !>fr uii}>(Bq Jig
>fipzBA ruutri »••—
nq
-n6 nAoq izag npjoAip ,,>jujb uji^iq uaj>[aui;ajAas uB uaAazuaq auiJiqjiq
'i>jubs npjnp au ijipAasjiB aunjoQ :zi>(Jiq §iui5aS lâeA UBdB>(nun6nj|o>(uo
daq u
asuaAsi[B nBo5 uuB[SBpB>jJv -is^sj aA Buy tuaAja^\[auiA ug •?ja[>fp[a>[Aaq
jazuaq auanSuad apuuazn 'siuiua[-|!>(a§ a|Ai5a^si unAns ;Bpi§JB>j npjoAnjnp
SiaqsAB Jig uiipjiiiq bAbjjbsbj luisaSiui ap au ujipjiiiqaunanp au 'ujasaujjpS

ıuısıu a[si BpzjBj nq uuaiujaj^f -ip|idB>j BUBoaAaq diuB|>fBAB ujuajAn; uinpuop !!pjaA![i>j!p buıı§jb>(zisusdB [Bjpa;B>^
?nsru$op ipSaQ ->{i}siuJUB[jB>f BJBmui>{is 'âiujda^ [oA ada ap upi >jaujJoS nuQ SiujAuiq uapuua|UBUiiuj i[Lua>jjg5 ua uiu^druAy otuonQ ipa[Aos iziaitSaDapqapiS bubjb bjAba -uiBJ} ui5i 5faaiaiu;aqAB>[w\et\ 'iuiSaDajiqajris JBpB>(;bbs uiubA jijbj^ znuinjo^o^ -npAo>(p bAe[O ua[di>ja iza>[jauj [si|od UBunjnq apua|i aj;aui 5fj qdjBi uBpB>jje aznuins nqo;o BqBJE iiq i>{ jjijaiuipuoA nj$op bubjb nSnpunjnq unu^ui -BnQ 'apziuiiBipiaB bA^ubjij^ UBjnAnp cABAunp tuipB b[Aue|
I>{46>(UBJO BUISBAunp EpOLU 3A ISUJSnpUa 'UBJBqBq EAjB^\['tpjBA Bp jB[§n>{ uBjnp dnuo>{ aziui Jiq api>[! BpuisBJB ub[bıub[>jı5e UBJi;seq iuuiqjiq uiuua| izaS 'ja|uinzn w 'jB|EUijnpuop 'jB[§n>(Bu_i}jn5n iubjluis -e[>jbA ZBUjn>| uuajpua^ idijes asAAas 'UE[n>jo>(d
|BU uub[UO}Ab
esj a iAa[n>(
apunsn[5n bsij aA tsa[n>{ ub^> 'auEqzijp^ âiaiui[B BuqjB -o>{ EpuBjB Jiq [lâa/^ ->jnpjo5 nAouB[ij^ aA bsij unS puımı
u6a
js
'UE[n>jo>(Bzzid 'ua[sas [os jJaSap jiq uaps>{nA •ipa|t>[}a uapuuap tuaq >(auj,jo5 uin$npioS l
wncu, uaıue ilin SOKagi-
na gelmişiz. Serap onun tarihi evini göremeyeceğimizi, vaktimizin olmadığını söyleyince canım sıkıldı. Yüzümü ekşittim: "Üzülmeyin, Beatrice'le ilk karşılaştığı köprüden geçtiniz... Ne yazık ki İtalya Dante'ye sahip çıkmamış, yaşadığı ev bakımsız, dar bir sokakta öylece bırakılmış" dedi Serap.
Dante'nin Komedya'sındaki yolculuğa Beatrice ile ilk karşılaştığı köprüden çıkıyordum bu kez. Şimdi şu an onların elleri, gözlen ve soludukları hava ile bütünleştik. Onlar hayallerini Floransa'ya ve dünyaya bırakıp gitmişlerdi. Bazıları hayallerin kaybolduklarını sansalar da, ben aynı düşüncede değilim. Birbirimize sesler ve enerjilerle bağlanıyoruz ve bir yerlerde birikiyoruz. İstanbul'a üç saat gecikmeyle uçtuk, çünkü bavullar sulusepken nedeniyle uçağa yerleştirilememiş. Ekimin yedisinde bu yağış hayra alamet değil! Bu kez herkes uçakta kaptığı koltuğa oturdu. Konuşma Sevgilisi'yle biz iki kişilik bir sırada olmanın keyf indeydik...)]
Bu dalıp gitmenin içinde sesli konuşarak iki tabak yemek yemişim, gerginliğim gitmiş. Bulaşıkları makineye yerleştirdik. Nurel kahve yaptı kendine, ben de bir sakinleştirici içtim. Av nımah gibi benim de sırdaşım, arkadaşım olan Nurel, kocası gelip onu alıncaya kadar habire, "Kız Selmin, ikiniz gerçekten gittiniz mi oralara?" diye sorup durdu.

Aynımah'ın hayatını kışkırtan anıları, fayton kullanmaya mecbur kaldığı günlerdeki sıkıntıları, lafla, elle uğradığı tacizler, sevmeden ve sevemeyen bir bedeni isteyen bakışlar vs'ler arasında sersemlemişken Buldan'ı görünce geçmişinden ayrılıverdi. Teni çiçek tacından daha kadife bir tazelikle sarsıldı, ipekliden de ileri bir incelik, hafiflik, mutluluk hissiydi artık Aynımah'ın toplamı... Öyle bir el bıraktı Buldan kadının içi-ıı.'. Bu duygu dalgaları iç denizine vurdukça vurdu ve hepsi lı.iyatına dahil oldu. İşte Konuşma Arkadaşlığı bu duygulardan uremişti.
Bizim de ilk gün kadehlerimiz gözlerimizdi, ikinci gün me-kendiliğinden açısını çizdi. Ve ardından kiraz dudaklara gel-<lı sıra. Erikler daha önceden sözle büyütülmüştü. Bir kadınla imi adam, ellerinde göz kadehleri... karşılıklı... ikisinin de evi, ı eğizi var. Belki bugün buldukları, aradıkları bir sevginin te-nı.'lı olacak...
Otuz altındaki yaşım, kıskanmanın estetiğini öğrendi, ?nuşma Sevgilisi'ni kadınlara fazlaca yakın ve kibar davran-m için hep eleştirdim. Öfkelerim büyüdükçe çevreme de za-lı olmaya başladım. Kapıları onun yüzüne çarpıp çıkışım incidir, bir daha gelmeyeceğim deyişlerim. Yine kuzuca hit gelir ayaklarım kedi sokulganlığıyla. Konuşma Sevgilisi ".'ir' demeyi bilemiyor, anlamamazlıktan gelemiyor, karşını.I.iki kadınsa kırmak istemiyor. Yapısındaki inceliği yansıt-'ıı.ık, oralı olmamak, anlamazlıktan gelmek ona göre bir iniş

değil. Kadınlar umutlanabiliyor, adı çapkına çıkıyor. Mutlu onurunu itibarını, zevklerinin ve arzularının 207
ı umul uoyuruyorsun. beni
kim anlar ey sevgili. Ben ne yapayım, erkeklere toptan bir anlayışla bakmayı öğretti hayat bana. Kadın kıratını kendimden bakarak ölçüyorum. Eleştirdiğim kadınlardan olsaydım, yolum Konuşma Sevgilisi'yle çakışmazdı. Ne var ki bilinçaltımda sana dair rüyalar var" derken kendimi ve onu sakinleş-tirmiştim. Tedirginliğim hiçbir yerde durmuyor, boşlukları artırıp birçok olumsuz duygularla mekik dokuyor içimde. Zaman zaman böyle bir dengesizlik yaşıyorum. Bu da çok yoruyor beni. Onca yıllık beraberliğimiz bana ana kucağı gibi şefkatli geldi açıkçası. Her an sigarasının içinden bakan gözleri, sesindeki yumuşak ton, aydınlık yüreği, dalgalı sözleri, beni hep heyecanda bıraktı. Bana baktı durdu. Kısa kısa esti, uzun uzun yağdı. Ben hep ırlandım bir kuğu gibi. Daha çok hayallerimiz cilve-leşti. Yorganlarımızın geniş zamanlara vakti yoktu. Ay beni çekti, ben denizi. Konuşma Sevgilisi'nin dudaklarında adımın en güzel söylenişi vardı.
Sesimizi duyurmamanın freninde kaldık. Bu kalın sınır, sinire dönüştü. Muhabbetçiydi o. Güvercinlere, pencereden şehre, memleketine daha cesur bakardı. Meyveleri zamanından önce büyüten yağmurlar gibi istenip, özlendim. Mutlu'yla Konuşma Sevgilisi el ve yürek değiştirdi.
Hey dedikodulu ağızlar, sevişgen kadınlar, ne diye kızdırıp da, iğneoyası yaptırıyorsunuz Aynımah'a. Komşusundan ödünç gözlük aldı. Sırf eli işte olsun diye, uydurduğunuz cinsel hikâyelerinizi dinlememek için elişi yapıyor. Buldan'ın biricik kadını o. Herkes kadınlığı öğrenmeli. Konuşma Arkadaşı, karısı Umman Hanım'ı sevdiğini düşündüğü halde Aynımah'ı gö-
208
, uaıunae çekik gözlerinin gülümsemesini, hevesli sözlerini, incecik belceğizini, entarisindeki çi-vekleri, kirpiklerindeki sevgiyi, ayva tüyü bedenini, rastıklı kaslarındaki hilali özledi Buldan. Kadının üstü başı, çiçek kokardı: Leylak Sultan, Sümbül Sultan, Şekayık Sultan, Akzam-bak Sultan, Sardunya Sultan, Hanımeli, Yasemin Sultan, hiç onsuz olur mu, Fesleğen Sultan... bütün kadınların özüydü o.
Haz, sevinç ve sevgi aynı yerde olunca, yaşamanın anah-tin o iki kişinin ellerinde demektir değil mi? Birbirleri için kul-I.ındıkları sözler, hareketli bir katkıdır aşka, insanlığa. Ne ga-rlp bir rüzgâr esiverdi birden! İnsan ruhunun içine içine gidip gidip gelen buseler gibi uyumlu çift olduk Mutluyla. Bir tartışma sonrası "Kıskançlığın da estetik olmalı" demişti Konuşma Sevgilisi. İçimizdeki huysuz at, eşinmesini bıkmıştı o sıralar. Sakinlik dönemindeydik. Sevip ayrılmamanın sessizliğiydi bu:
"Beni inceliklerin daha iyi terbiye ettiğini bilmelisin" deli Mutlu, "bu yolda benden alınan sonuçların daha bereketli v<- kalıcı olduğunu düşünüyorum. Yani yakarının da sevgiye kısır, edebi olması gerekir. Edebiyat, bütün anlamı sarmalı. nde bulunduğumuz her durumda edebiyat olmalı. Kıskançlı-stetik ve edebi oluşu, ince sonuçlar vermeye elverişlidir. • • anımızda niye edebiyattan, incelikten uzak duracakmışız? k istiyorsak bile, daha derin yaralar açmak için edebi m ıslar etkilidir. Sıradan kıskanmayacağız, sıradan bir dize ı.ık istemiyor ve yaşamak istiyorsak.
Nezaketi koruma biçimim var, karşımdakinin kadın olma-•ıııııı zorladığı bir incelik çizgisi... Yüreğim kınla kınla zorlanılır şeyi duymuyorsam söylemek istemem Selmin. Senin
209
rwenuii; temizliğin, kokun, toplamın, bütün meyvelerin güzel ve özel..." Konuşma Sevgilisi sözlerini orta yaş zamanının deneyimlerinden seçerken, derinden buselerini gözlerinden alıyordum. Kıskançlığın estetiği bizi başka incelik ve derinlik yerlerimize taşıyacaktı. Bu ne biçim Konuşma Sevgilisi? Konuşmadan konuşmaya, sevgiliden sevgiliye fark vardı. Bazen sözle, duyguyla, kimileyin, neyimiz varsa onlarla konuşuyorduk. "Peki sen ihanet etmiyor musun?" dedim. "İhanette bir hak yeme vardır" dedi yumuşak bir sesle acelesi olmayan duygu yolcusu ve bir sigara yaktı. Yazan elimin coşkuyla gidip geldiği kâğıda bakıyordu. Aldığım notlardan hiç rahatsız değildi. Yolunda sindire sindire bir sevgiyi yürüyen sevgiliydi o.

"İhanet bir insanın bir şeyi kısmen veya tamamen hakkı olana vermemesi durumlarında söz konusu olabilir. Bu açıdan ve örneğin, resmi olana hak ettiği ve ihtiyacı olduğu şeyi ve-1 rirseniz, sizde bir hakkı kalmazsa, potansiyelinizi yüreğinizin ve bedeninizin isteğince değerlendirebilirsiniz. İhanetin büyüğü, insanın kendine, sevdiğine ihanet etmesidir. Sevgi, bedensel ve ruhsal olarak biriktirilemez. Yönlendirilmeyen, kullanılmayan sevgi, boşa akan sular gibi, hiçbir işe yaramadan yok olur. Böylece eksilerek belki doğanıza da, doğaya da ihanet etmiş olursunuz. Kazanova bile hareketliliğini, sevginin önünü açmaya bağlamıştı. Su fazlasına, kolay set ve baraj kuramazsı nız.

___,, v_/uainn, ka-
, ...^yuy ve nak olarak bütün kaynağınızı alıp kullanmaya hakkı ve yetisi olsaydı, suyun kendini zorlayarak, sevdiği başka bir yere sızıp, sarhoş olmasına gerek kalmazdı. Yapılan şey doğanın verdiğini, sevgiyle doğaya iade etmekten ibaretse buna itiraz etmemek gerekir.

Doğa denge düşkünüdür. Ve bir dengesizlik doğarsa balansı kurmak size düşebilir. İnsan toplamı ve boyutlarıyla yaşamaya yargılı doğanızı bütünüyle yaşayacaksınız. Yoksa doğaya ihanet edip kendinizi yok etmeniz gerekir. Doğada canlı cansız her şey, birbiriyle ilintili bir alışverişte. Başkasının da; hele o sevilense, üzerimizde hakkı var. Elmanın yarısı diğer yarısını bulduğunda bunu görmezlikten gelemezsiniz. Aksi halde kendi parçanızı ufalar, karşıdaki parçacığı da kırarsınız. Karşı parçanın hakkı ne olacak? Asıl ötekine ihanet edilemez. Bütün me-vle yapınız ve kurgunuzla doğal dengeyi kurmak. Fiziki, ruh-
•..ıl, duygusal, sevgisel doğadan ayrılmak onarılmaz bir ihanet-
III.

Denge, bir anlayış, estetik ve hak üzerine kurulunca orta-ıl.ı ihanet kalmıyor. Tanrının hakkı üçse, sizin hakkınız kimile-vlıı ikilenebiliyor: Resmi ve öteki. Sanat ve edebiyatta daha v«>k ötekine; aykırıya yönelim ve itibar vardır. Sanat da öyle l«llyor. Böyle durumların genel ilkeleri yok gibidir. Özel olarak ^lı? alınmalıdır. Her sevgi ayrı bir dosyadır. Bir başına içindeki lullllerle değerlendirilebilir, karara bağlanır. Sizin dosyanızda haklı olan birden fazlalık, başkası için ihanet sayılabilir, ya da
'•MM. "

Mutluyu soluksuz dinliyorum.

şıp bir koalisyon kurmaktan başka bazen çıkar yol kalmıyor. Sonra kurulu düzenin; resminin, imzanın ihanetle adlandırılan o 'hep bana'cı bitmez tükenmez hakları, hangi hakkın kuyusunda besleniyor?

Bu meselede, kimseye bir zarar ve ihanet yoktur. Oben ikilisinin çoğunluk kararı resminin de azınlık haklarını koruyor. Demokrasiyi gözeten ilişkilerde ihanet yoktur. Sevgi denizi, akan sevgi ırmağı, ihanet tutmaz. Bir ırmağa iki siren; denizkızı çok gelmez.

Eğer kelebekkondu hevesinden ibaret değilse ilişki; onca kitap yılı sürüyorsa, bu devamlılık ve istikrarda ihanet değil, haklılık aramak gerekir. Ortada ilişkinin yazılmış meyveleri varsa, o ağacı taşlamakta zarar vardır. Yarına bir ses taşıyan her ilişki meşrudur.

Bir kuyum olduğuna inanıyorum. Ama kuyunun becerisi suyu bulundurmaktan ibarettir. Bunu hayatın içine çekmek başkalarının becerisini gerektirir. Yani kovasını bulup sessizliğini bozarak bir çekersen üç birikir. Kuyu kullanıldıkça çektiğinden çok fazlasını verebilecek yetenektedir. Çıkarabildiğin kadarını bilebiliyorum. Bendeki sevginin içinde edebiyat var. İkisinin adıdır sevgi. Hem edebiyat hem sevgi olmasaydı kuyumda su tutamazdım. Severken edebiyatın hazzını alıyorum. Onda ruhu da bedeni de görürüm. Kelebek konmalarım, konuşlarım, kadınların eksikliklerinden kaynaklandı.

Seninle olan ilk günün büyüsünde gözlerim ve bedenim kamaştı ve her keresinde hâlâ kamaşma oluyor, birlikteliğimizi anlamlandırıyor. Ne kadar su haznesi üzerinde oturduğumu bi liyorum. Ne kadar su cevher varsa, bir sonsuzluğun üzen oturabileceğime inanıyorum. Sevginin sınırı, merkezi yok. Bu

"Eğer ben olmasaydım?.." "Dosyasında birkaç şiir, öykü bırakmış milyonlarca insandan biri olacaktım. Kitaba girmemiş, kitabın taşımayacağı

«ığırlıklar vardır, giren sadece yaşamın arabıdır, gerçek resim kitap dışında. Bir sevgili kadını hiçbir kitap kapsayamaz. Ta-mamlanamaz yazılması, okunması ve anlatılması, bitirilemez bir kitaptır sevgili. Bir de kitabın sırları var yalnız ikili hayat-ların bildiği. Edebiyata dahil ve yazınsal değeri olan onca kitap. Bu iki sözcük yalnız yazanlar için. Okur için meçhuldür. Çünkü kâğıdın hafifliği o kadar ağırlığı taşıyamaz. Huruf ve «sler yetmez. Bir anda bir ilişkinin bütün evren içindeki boyutlarını kâğıda taşımak mümkün değil. Hiçbir hayat manza-ı.ısı tek başına hayatın ve hayatsızlığın bütününden ayrı, tam "I.ırak anlatılamaz. Bir kitap, bir kare resim kadar hayat taşıyor. Ve genellikle fotoğraf makinesi ya da fırçanın gözleri, ? 'm anda her şeyi göremez. Açık gözlerimiz, kör durur; ka-ı'ilidir. Bütünü görmeyen, en azından kısmen kördür. Bu eksiklik nedeniyle bütün kitapların gözlerinde kusur var.
Kitaplar... Kitaplar büyük manzara verirler, sözcüklerin lu'Heniyle verebilirsek o ânı, bir yatakta soymak; soyup birleştirmek gerekir.
O vaziyette edebiyat yapsak! Masada konuştuklarımızı İTMİa konuşmamak eksikliktir. Tek başına cinsellikte bir zirve, •evlye yok. Böylece estetik, kalıcılık, edebi değer olarak senin ! oyduğum çıta, daha yükseklere ulaşıyor.
Sevişmelerde özlü konuşmaları artırmak lazım. O eksikse 11 afin çıkıyor yargılıyor, kazıyor, yorum yapıyor, ihtimal-i iliyor, öteki yanın kazmanın sesine büyük bir hızla yanıt kendini ortaya döküp çıkarıyor. Kazılmaktan hiçbir ra-
213
"Sevgin baskın çıkınca konuşmaları kovuyor. Ben ortalığı dengeleyip barış sağlamak için, sevişmenin dilinde buluyorum çareyi, o ortama uygun sözleri kullanıyorum. Mekânımızda sesin pozisyonunda ve durumlar karşısında ancak cinselliğin dilinden ibaret bir konuşma doğurabiliyorum.
Demek istiyorum ki, orada edebi dile öncelik verelim ki gövdeler çiçek açsın. Edebiyatın yatağı elbette çekici. Bu işin sert bir masa yerine yumuşak bedenlerde yapılmasıyla içerik, haz, coşku, şekil vs olarak mutlaka edebiyat değişecek, derinleşecek ve kanatlanacaktır. Mekânı ters çeviriyorsun."
"Yani?"
"Bedeni şahlandırıp zevk almak yazınsal olmalı. Bir sözcüğün komşuluğuyla anlam değiştirmek çekici. Zeki kaliteli insanların ancak anlayabileceği sisler içindeki cinsellik çekici bir güzellik taşır. Zekâya, sezgiye, derinliğe, yeteneğe gereksinir duymayan bir cinselliğin değeri yoktur. Herkes bu işi yapıyor, ama herkes edebiyat yapmıyor, işte bu ayrıma varmak erotiz-min farkında olmaktır."
"Seni öpeyim" dedim.
"Otur, seni öpmediğimi mi sanıyorsun. Kâğıt, istemeyi bilmiyor. Özgünlük zor bir şey değil, insan yeter ki içindeki sese sadık kalsın. Verdiğim yanıtlarda bile sıkıntım var. İnsın yaşamaya ve kendini temiz tutmaya mecbur, yoksa yazamaz. ' Canlı bir kitap gibiyim. Ve sen bunu iyi yetişmiş biri ola* rak iyi okuyorsun. Onu özgün, estetik görebilirsin. Sayfaları o
214
-..un s
ağıcısı ve sahibisin."
verdi-
215
uuıuaua, Dem sevaıgını söyle demedim hiç. Her tarafından akıyordu sevgisi. Sık sık tekrarladığı şuydu: "Bir şeyim değilsin ki; çok şeylerimsin."
Bence de aşk bir taneyi sevmededir. Ay anam Kadınkız, benim öğrenmediğim şey mi kaldı? Adamım bir deryaydı. Aşka gelmenin na'rasında hep sarhoş kaldım.
Ben şimdi kendimi, kendisine yazılan kitabı iyi okuyup anlayan biri gibi hissediyorum. Çünkü yaşadım. Ben namlandırıl-mış, kasten ünlendirilmiş biri olarak, bir tek Buldan'ımı sevdim ve seviyorum. Yazdıkları bana denk düşüyor da seksenimde bile gençliği yaşıyorum hâlâ. Öleli kaç yıl oldu ve aslında öldü mü, bilmiyorum.
Kimileyin mezarındayım ve biz şimdilerde daha koyu bir dostluk içindeyiz. Dokunmasak da ruhlarımız sevişmekte. Sevişmenin dur durağı var mı? Aniden öldüğü için bir vasiyeti olmadı. Bir gün yazdıklarına sahip çıkmamı istemişti ve bir

şiir dosyası bırakmıştı bana. Nurel yardımcı oluyor. Yakında kitap-lanacak sevgimiz.
Konuşma arkadaşımın okulunda iyi yetiştirildim. Sıradan bir vatandaştan ayrılıyorum. Bu bakımdan da şanslıyım. Hiç olmazsa hayatı tanıyarak yaşadım. Sözle ve gözle sarkıntılık yapan dürzülere beni Buldan'a doğru yönlendirdikleri için şükran borçluyum. Kederim durup otursun alnımda, umurumda bile değil, Buldan beni o yazıyla daha çok sevdi.
Çünkü ben yalnız ona 'gahbe' oldum!..
Atlarım, yumurtlar tavuklarım yok artık, kendime yetecek kadar zerzevat yetiştirebiliyorum. Bir bahane bulup sokağa

yençierine bunu anlatmanın
zor olduğunu biliyorum. Şehrin en işlek yeri olan Delikliçı-nar'a kadın-kız işli olsa bile öyle sık sık gidemezdi, dedikodu ederler, "Koca arıyor bu" deyiverirlerdi.
Buldan'dan haber gelecek diye evde gerildiğim günler ((özlerimin önünde yıldızlar uçuşur, tansiyonum düşerdi. Ama o, "Geliyorum" ya da "Gel" dediyse her şey yoluna girer, engel ı.ınımaz bedenimi ona hazırlardım.
Bedava otobüs kartı çıkarttığımdan beri, şehrin her bir verini geziyorum: İncilipınar, Çamlık, Pamukkale, mezarlık... Araçta edindiğim arkadaşlarla iki fıkırdayıp kaynattık mı vakiin nasıl geçtiğini anlamıyorum. Artık ben boş bir insanım. Çoluk çocuğumuzdan söz edince gurbet gurbet dünyaya yayılı-, kimi Hollanda, Paris, Berlin, Münih der, kimi İstanbul, izmir... Evladıyla birlikte oturan yok. Biz yaşlılar el yordamıyla nız yaşamaya mecburuz. Oğlum uzak bir köyde terrakota tası, kızım İzmir'de öğretmenlik yapıyor. Allah şanslarını lk tutsun, ocakları tütsün. Ne yapalım, buna da şükür. Elim ııjım tutuyor, kendime bakabiliyorum...
Bir ara Buldanımı sık sık ziyaret eder oldum. Konuşma Aık.ıdaşımın mezarı fıstık ağaçlarının serin gölgesinde. Mer-ıine oturup gözlerimi kapıyorum. O yanıma geliyor. Ölü-ıı gezgin enerjisi benimkiyle birleşiyor. Birbirimizi yarı ılı tutarak konuşuyoruz. Sıcak havanın nemi, ürkek ayak Itri, kuşlar, çamlar, güller ve hele zambaklar pek çok, bir ıiırtırnakları sessiz sessiz büyüyüp açıyor. Buradaki ölüm mliğinden çıt çıkmıyor, bir başka âlem var.
Sükûnetin var oyan dalgaları belirsiz bir rüzgârla okşuyor acısı dinmiş

»-' »-t 1 \A Cl 1 1
ı ı\duır Komşusu iki kadın: Umman Hanım (neden öldürüldüğü bir türlü anlaşılamayan karısı), öteki 1960'ta doğmuş Nevin Haylaz. Acaba Haylazlar'dan mı? Bizi dinliyorlar. Hiçbir şey yaşamadan gittikleri belli. Kulak kesilmişler, her bir yerleri işitiyor; ölüm gözlerini açmış onların. Serbest ve yalnız değiliz anlaşılan. İçimi dökemiyorum. Buldan ölüler âlemini bir biçimde bana ulaştırıyor. Ölmüş iki kadının aramızda varolacağını hissetmem beni rahatsız etti. Bizden aldıkları titreşimle canlanır gibi ikisi de. Umman Hanım'ın o sessiz, duru, mahcup yüzü çok net görünüyor. "Niye geldin kocamın mezarına, içimi oradayken sızlatmıştın. Artık buna hakkın yok. Buldan burada benimle" diyor, duyuyorum. Nevin'i canlandıramıyo-rum. Onu hiç görmemişim. Kimsesiz olduğu, kabrindeki el değmemişlikten belli.
Benim hangi yüzümün fotoğrafını götürdün Buldanım? Ayak ucuna oturup soruyor, düşünüyorum. Ruhu teslim ederken; yükselirken, hangi fotoğrafım kaldı yüreğinde? Yaşım senin ölüm tarihinde kaçsa, orada kaldı. İnan, bedenimi unuttum. Buldan'ım senin o çok sevdiğin özgürlük alanına geldim. Karıncalarda bir telaş başladı, seni bana taşıma yarışına girdiler. Aaa ben galiba ölümü deniyorum. Sen yanıma çıkamadığına göre ben sana ineceğim. Hayır henüz burada kalmak istiyorum. Ömrümün bana biçtiği kumaş iyice eskimedi. Yamalarla idare ediyorum. Buldan'ım ben burada mutluyum.
Mezarlığın ruhu, ruhumu altüst etti; sardı sarmaladı, fıstık kokusu, çiy, çiçek, mermerin ruhu ve üstüme başıma ölüm hikâyeleri sindi.
Mezarlık ziyaretim bu huzur ve huzursuzluk ikilemi içinde seyreldi.

__^v-i. unu, nayatı ciddiye aldım.

Konuşma Arkadaşım oldu. Mirasçısı olduğum her şey, ayağıma bağ, alnıma kader ve selametim Buldan'ı verdi bana. At sidiği kokan bir koca ve fakirlikle ağırlaştırdı yükümü, ama beni sevdalandırdı.- HA YAT BE Nİ Ö DÜL LEN DİR Dİ bilmeden. Tadına bizim sevda biçimiyle baktı hayat, renklendirdi kendini. Hayatı zıvanadan çıkarmak bize düştü. Oturaklı bir adamdı Buldanım. Ama şimdi yeni bir tasayla tanıştım, Konuşma Arkadaşımı şu iki ölmüş kadından; Umman Hanım'dan ve Ne-vin'den kıskanıyorum. İşe bak, diriyken bile olmayan bir duyguyu şimdi ölmüş bedenler üzerinde yaşatıyorum. Hayat benimle oynuyor. Bu fırsatı ona seksenimde de olsam vermeyeceğim. Bu acı gerçekle başım döndü yine; ölünce Buldan'dan çook uzakta fakir bir mezarda yatacaktım.
Buldan Aynımah ile muhabbet resminin son çizgilerini yü-ıeğinde tamamlayıp öldü. O resim toprak altında, inanasım gelmiyor. Buldan beni ilk gördüğünde saçlarım deli bir orman ve üstüm başım bakımsızdı. O bana değer verdikçe, kendimi jiiir dizelerine seçilen sözler gibi özenle giydirdim. Bu yalnız benim seçimim değil, bana biçtiği değer ölçüsünde, duyup sezerek kendimi yenileme isreğimdendi. Tıpkı yazarken beynimizden, yüreğimizden dilimize doğru havalanan seçilmiş sözler ıjibiyim hâlâ.
Konuşma Arkadaşımla birlikte her şey, kurduğumuz dü-/ı>n, uyum, öldü gitti. Beğenmediği tarafları, dışladığı huylarımı da ölümüyle öldürdü. O bana şimdi topraktan bakıyor öl-mecesine. Götürdükleriyle aynada gördüklerim arasında bir dirlik yok; giden gençlik, kalan hiçlik. Oysa zaman okum Bul-l.ın'dan beri gerideydi, biliyordum. Yaşarken içerisine kapattı-ıı resimlerimi rötuşlar yaparak beni dışarıda gencelttiğini söy-
219
bile koruma altına aldım" derkenki sesini, yüzünü nasıl unuturum?
Konuşma Arkadaşım, seni düşündükçe hayatımızı okuyorum, hislenince, can buluyor her şeyimiz. Sen merak etme, bu dünya ile senin yakan pekâlâ birleşiyor. İnceliğe önem verdiğini bildiğim için yarım bıraktıklarını tamamlayabildiğimi sanıyorum. Sen dilinle severdin, şimdi sıra bende. Sözlerinin, yaşattıklarının hepsi aynen aklımda. Onları hatırlamasam bedenim yaşadığı bütün anları, anıları unutmaya meyillenir. Aklım sende olunca elimin ne yaptığı önemli değil. Yormuyor beni, gezmelerim, toprakla uğraşmam ve hayat danteli örmelerim... Zaten seni düşündüğümde ellerimin her bir şeye yatkınlığı kendiliğinden oluyor.

220
Oturduğum yerden kapalı televizyonun camına bakıyorum. Bana yansıyan hayat yarı ölü: Salonun gupür dantelli perdeleri, pencere demiri, yapraklar, minik insanlar cinsiyetleri belli belirsiz geçiyorlar. Televizyonun bombeli gözünden hayatın akışı, daha da önemsiz, küçültülmüş görünüyor: Arabalar, patates soğancı, sucu... Salonumda gözüm gibi baktığım l.ıpon şemsiyesi sıska gövdesiyle yerinden şikâyetçi. Her şey l'irarada, karmakarışık oda.
Uzun bir kasete takılmış hayat. Tekrar tekrar seyredilerek yanıyor. Masamın üstündekileri, Buldan bezi sırmalı örtüyü... Her şeyi unuttum. "Roman eski kutsal metinleri 'tarihsel psikolojik olarak keşfetmektedir' ama üstüne üstlük bu me-Iinlerin televizyon, reklam ve eğlence endüstrisi tarafından ne kadar değersizleştirildiğini..." diye yazmış Milan Kundera; urken aldığım not ilişti gözüme.
Birden bir faytonun dizginlerini ustaca kullanan kadın göl-ı|i'si belirdi camda. Hay Allahım, hayat birçok göz taktı. Ben Ityton ve gölgesindeki kadınla takılı vaziyetteyim. Yolcusuyla gidiyor Hayal Kadın.
Patika yolun sarsıntısı hoşuma gidiyor. Bedenimi unut-k istediğimden kendimi rahat bırakmıyorum. Olur da, uyur Miuvurum rahvan, tırıs, dörtnal ninnileriyle. İçindeki yolcudan . Hayal Hanımı görmek istiyorum. Bu halimden kimseye «? tmeyeceğim. Konuşma Sevgilisi hemen eleştirir beni. Ni-lıafif kadınlarla birlikte oluyormuşum da, kendisi adı kaim .ıvcısına çıkmış adamlarla olunca oluyormuş ama... Hayat l«>niyor olamaz mı? Nurel yanımda olsaydı, sakız çiğner,
221
— —a
me yazarlara fark atacak bir kitaplığı var. Nurel'e açılmasay-dım, Mutlu kadar kocaman bir sevgilinin varlığında bile yapayalnız kalırdım.

Aaaa Hayal Kadının elmacık kemiğine bir ışık düştü. İşte o, Aynımah! Yüzünü netleştirebilmem için yarı aydınlık kareler gerekli...
Fayton tırısa geçti. Bu kadar hayatın içine girersem olacağı bu. Bu sefer gölge kadının gözüne ay ışığı vurdu. Oh oh ıhlamurlar çok erotik ve özgür kokuyorlar. Faytonun içinde iyi giyimli birini daha fark ettim. Görmek üzereyim ama sesler yoğunlaşmamı engelliyor. Biz fayton ve yoldan ibaret kalıyoruz. Birbirimize yürüyoruz.
Hayal Hanım bir çeyrek saat kadar gittikten sonra bir evin önünde duruyor. Adam sürücünün koluna giriyor ve geniş bahçede kayboluyorlar. Ben tanımadığım bir yerde beklemek zorundayım. Atların köpüren kokusu, soluklan yanıbaşımda. O ikili, geri gelecek. Faytonun içine girip oturuyorum.
Atların kokusu dediydim ya, burnumun direğini sızlattı. Bu aşk kentinde kendimi yabancı hissediyorum, ama hayalli gerçek arası olmaktan korkmuyorum. Konuşmadan sevgili i olunur! Ayrı kaldığımız, geçmek bilmez zaman çemberini tuts mıyorum, yuvarlanıyor. İçimden gelen düzensiz sesler kol saa ' timin tik'leri tak'larıymış meğer.
Kimsecikler görünmüyor. Karların arasına gömüldü fay ton. Kimsesizim. Düş gördüm demeyeceğim. Bu içimin oradan oraya koşturuşunda farklı bir dolanım. Kelebekler, atlar, ley* lekler, zeytin dalları ve gölgeden insanlar, dokuma ustası Çö«
222
.uuş ner şey, hem sıkıcı
hem çok hoş. Her sıkıntı bir mutluluğu barındırır. Aklımın kaydettiği, edemediği zaman aralıklarında, düşüncelerle oynamak hafif yeşillenmiş bir keyif. Saray yavrusu evin bahçesinde, iki gölge ve arkalarında yine ikili gölge. Gölgelerin gölgesi, endamlar aynı. İki çift kol kola bana doğru geliyor. Yol kenarında yapraklanmış çalıların arasından ışığa nüfuz ederek bakmaya çalışıyorum. Hayal saatime baktım. Dündüm ben. Farrafillim ne güzel örgütlüyorsun Konuşma Sevgililiğini.
Kadınları kollarında, iyi giyimli iki adam, siyah bir arabaya binip gittiler. Çalıların dibinde yeşeren bahar avuçlarımda I ılakaldı. İki çifti izlerken farkında olmadan kopardığım çiçekleri avucumda ufalayıp, kolumla yarım daire çizerek tohum gi-bl serptim. Dizlerimde uzun süre çömelmenin getirdiği ağrı var. Bacaklarıma batarak yer edinmiş çerçöpü silkeledim, ne-rtye gideceğim, neredeyim derken... cep telefonlarının sesi, .u.ıba kornası, yüksek sesli teypler, kahkahalar, egzoz duman-l.ırı arasında kendime kaldım... Bir uçuruma doğru hızla yol •lan yirmibirinci asrın içinde gidiyorum.
Aynımah'ın kaçışını, ölümüyle eşleştirdiğim içindi gördü-i'im karmaşıklık, resimler, gölgeler. Belki ben onu görüyor ya <lı hayal ediyordum.
Ve televizyonun camını bir örtüyle gizledim. j
iyi ki Konuşma Sevgilisi'nin ısıyı iyi ileten dudağında bana ı.p bir sevgi kıpırdar. İnceliklerden bir evi, dürüstlükle döşeli aları vardır. Bana gelince yüzüme yüreğindeki aynadan yaş-| inin.imiş bedenim yansır. Dayanma gücümü artıran Konuşma ıJisi bugünlerde bal peteğinin altıgeninde, bal biriktiriyor. Aı.muzdaki sorunlar, onun olgunluğu ve anlayışına oturtarak;
223
O
I
t ederim" cevabım,
eve gelinceye kadar beni izliyormuş hissi içinde rahatsız olmam... Frapan ııııhh, bol pantolon iyi, dizaltı etek ve "James Joyse'su müthiş buluyorum, o çağı edebiyatla değiştirmiş biri" dediğimde yazarı bile kıskanışı ilginç bir sevme biçimi doğrusu. UIysses'ten çıkardığım muhteşem sözlerin özetinden yeri geldikçe konuşurken, özel zamanlarımızda alıntılar yaptığımda da içten içe kıskandığını itiraf eden demokrasi ve özgürlük tutkunu ey Konuşma Sevgilisi, bedenimin her çizgisi gözlerindeki geometrik desenlerden görünüyor.
Saksılardaki doğa epey boylandı. Zarif bir kadın bedenini andırıyor. Balkonların yarenliği, yağmurlu, fırtınalı havalarda bile vazgeçilmez oldu. Yukarıya yukarıya fışkıran sıcak, doğal bir felaketin habercisi mi derken, sağanak bastırdı. Ordan oraya koşturan, kaçan kedileri köpekleri, insanları ve ıhlamur çiçeklerinin, gök vişnelerin daldan düşmesini seyrederken, dondurma gibi içime

eriyen bir şarkı mırıldanmaya kalmadan eski bahçelerin koyak gölgeleri bir film gibi sarıldı aklımın makarasına. Şimdi yok işte, hepsi görüntülerden ibaret kaldı.
Hayatlarımızı birbiriyle tanıştırırken önceki yaşantılarımı-zı, düşüncelerimizi, duygularımızı geliştirerek, zamanlarımızı da barıştırmayı hedefledik Mutlu'yla-Beraberliğimize derinliklerimizi kattık. Problemlerimiz bize çözümsüz sonuçlar vermedi. Konuşma Sevgilisi ancak böyle bir ön hazırlıktan sonra uç-landı. Çemberin merkezi duygu, yarıçapı aklın ara sokakları olunca, duygularımız hiçbir noktayı atlamadan çizmeye çalıştık yaşamı. Konuşma Sevgilisi/Arkadaşı üzerinde ısrarla durduk,
224

t-yeu olasılıklardan biriydi belki.
biz sadece onları yan yana getirdik ve hem de tomurcukladık. Aynımah, benim adımı bir türlü söylemiyorsun ya; Kadın-kız diye geçiştiriyorsun seslenirken. Mutlu da kendini yazdırmak için bana Çökelez gibi Selmin dedi. Duygularının üstüne ince ak bir çarşaf gibi örttü beni, habire kitaba ekliyor sayfa sayfa. Hayat kitabı sonsuzlukmuş. Kopacak olan fırtına vs onu etkilemezmiş. Çünkü kalbine en güzel hüzünle yüzünü dövme-lemiş... Ufak tefek düzeltmelerle asra uyduruyormuş resmimi. Kurnaz bakışlı, tembel oturuşlu, ev kadını yararılışlı, konuşkan, elleri renksiz dokumalarda olan kadınları sevmezmiş. Edepli görünüp hafif çıkanlar da yüreğini tüketmiş. Yaşı kadar kadın serpiştirmiş hayatına. Opera sanatçısı gjbi arya söyleyen de çıkmış ayın olduğu gecelerde. Biraz dinleyip, bedenine beyninden uyarı geldiğinde o kadından da ayrılmış. Terk edilmeyi göze alamazmış şimdiden sonra; onun için benmişim.
Kaderinin kopyakalem yazısını bir türlü silememiş Aynımah. Kocasını aldatmış ama Konuşma Arkadaşını asla. O sıfat, yüzünün yazısı ona anasından ve babası Zeybek Ömer'den 'jcldi. İşte bu dolanımlarla genetik bilgiye depolanmış olan namını silmek mümkün değil. Aynımah o mirası bohçalayıp san-? lııjına kilitledi. Kızı büyük bir kentte yaşıyor, anasından kaçı-ama, oralarda kahpeler var!
Kadın eski yaşantısında kırılan kanatlarını Buldan'la onarın, ik istese de çaresizdi. Diline, yüzüne, ördüğü ağır, okkalı dantel motiflerine yansıyan duyguları, kederi, erkeğini hatırladıkça gürp gürp atan bedeni, tatlı diliyle, altın küpelerinin ve bileziklerinin şıkır şıkırlığıyla anlatması, görülmüş şey değildi. Avmmah asla arada bir kadın değil. İsteklerinin hepsi gerçek-
225
LZZ

-oAiue|joz BjîjBuiAnp 'zBiiq ;ps>(nA iuısue^bij sag -sAsop J1(| m -Ab uiSifBjsBq jaf-j jursauuart jbjbz auruapaq uıjoîjıu 'r>j sfB >tp EpuiâjEîj uiaipg jiqazuBj unsioAiuiBJErt au;jAa>{ uiubjbSis ug|
->(OA Uag -J0Al|l5B UUBfJBUIBp UBpUlSipB[4EqEJ UI3f{ -Bp Ul
-n§>fo iuaq iqiS ui6ip[B ıo»Şı[zıu[eA 'ânuo>[jnjo au n[}nj^[(,/B^rf^BiJBd ziuiiSipa^si ap oiaq 'zuifiqi
-op izfuiiâaunS ipua>{ jıpib|euje[jbsb; 'jb[blub[po>('japourjİDP 'jB[n6Anp 'i^utuqiz art uapaq .'SaunS zıujıSeuAe^ }bAeıj uj;xih iSipBJB unuo JtpuartnS art >fi[jB^a§ -ja^sr uibjjo jiq znsn)f$n)| "upi unuo ,iaJt6 joj>fop aj3-< iK"-----
R ••»*-----^ -zauiınjolı
?>ji}JB ZBUi[t>[r3 B§Bq B[unu<i
3A JBdB/\ >jnp nuo Boui§B[i§JB>f a[/îaDun§np jiq ma/î ubsuj o up -iqiS >[aqaq Jiq pg 'jıubuı azış ui5ı iSipBuiâtuBj bıubıb^ ıa/\as nun/îo appBui UB>[âi>fB o uBjn;§n[o tzig MO/înumoS unjjıunııı n§nupp ua6 uiuia[§i nq >jbsubuı b/>blubuıub[§bâ zn/î ap •aipuB[>[i[eq>(ado){ U
[nq uuE[n>[s> unp i[>[ajnA art [[;ajBsaD 'jsrunp
buq "zauj[a6 a[rq bAbui[o znunSnuo)} jijiqafrq zauiSap -Bi6n izis art jiSbjzoA jıuî§b 'iu3t\nsm\ 'zaui[a6 ajajauizri 'jtpt|ia:p[B.iB>[i[zbu 'jaioS 'iB5n >[n| un5zo bs^o^ ui[B>(apziu -ua[>jrpfiq ipua>{ -un/imfo B[ibjsı lut$ipzsA utziuı5i jnp a^j
"iipuapja[[i6

```
-§np '[[rSrtas uauap >fnjun5zQ unsn[o B[je[B/î[ni{ 'B[jB[e/înj '|i6 -ap B|
iB[5ueu! art b[ub>j 'b[>jji '>f!|i§i>[ art >f![uii>f -UB[idBA" 'jB[n6jn>f
ziujua[ânp izig -jB[jipts>jijAB art >jpurq '  'uazuaa i*a ««•«
 »6 'zui[B>f zisjB/inp art ı;b>[ 'znssnp e] uaitSap 36      ^
 zi[!6ap appeal

 j  dipiS Bpuis
 [
 mmofi\^s\ unsSnuoij
 Jiq >(ausa aDa[Agg   uinjoAnunsnp i^ipp •bjb jb[§bA ziuiSi^assiq art Sert
znun§npunjoB 'i              (^
(nuns[o zıuub|§b/î iSnâua uıziuip 'nSnpjoS unznunz -oB 'ziuiBBDBuezn buııbo •?
•jıub[b;>jou >(nqB5 3pui5i zı -unSnq zıuı;b/\bı| zıubszbuıb[jbsb} di/iajsrip
i§aoajaS art a ?ınrtEâBA"   'dui§B5   'dizas   uapauja|i|aq   ap  iziuı§aoapS
8/\  ---J3[uisp6 aziuijajBAiz Jiq BpBiB di[B>j ijubd ue|uo '|i6ap jb[ubuibz
§iai|!pa >[oA 'Siuijiq dnjo ii|EJBp ziuiu6[6 ;3>jaiEj^
ziuisie[i>( §iujBUjuBSB/i 'aapa ijoA ub[ uo ziuasjasa>) ızıuısSk e[zıuub|§b/i
§101639 -ui}B UB|>fn|znsujn[o inoinjn>j 'uiâBiop >jıs >jts apuistzBJB ^EAeq art
sea" SiuaQ -uu apuoS uiBps B|AuEj>jo [B/iEq art ubluez >{aus9 aSaoapS art a§
ituiaQ   uıAEUJ[e>( epziuı§BA n>junSnq b[sb zıujeA art ziu|BA" 'utd bA
ziuBSJEdBA ajvj  ziui>j>fBq zo aq zo >jauia}sj  ziuisjiitqBJisi 'ji[
-iqEAe[>[o>( 'jt[iqBAn|os di5as tziuiSipajsi uapuuaprtAaui §bA uiz -luijeAEj-j
ujzis uiiiag   ziuisjB|op E[JB[n6Anp iijublubz o zıubs -jisB[un6oA dui5e6
ızıuıseA ıuuıA EpuB n§ ut§au^o 'JesdEij Bp ızıoıub[§bA âioiiaS ı|i6ap ıueujbz
popuna 'zıu|eA
:i>( sjaoaAip BUBq jartg  npnj^f JoAqaS
•u
iqiS spns art aimoAipasstq 'tunjoAnjoS jajpui ui m   *vn\\ida -in juaq dnp
ijijjiq a[uıi(jaua ıub[b zbluub[ujıue; art zaiuui|iq
oin;§np B6nj§oq Jiq auisajAog   uiıAızej tiajuiq   iuiruoAiisi   mem*
ezz

cu[e>(
 Q    (}b Ep                      [p    (§v
?uiseui[O uapa^j ^apjaA jiq ilu jejnpinjo >jn[ s i>ft 'npipS ilu tuuiq
uepuuB[utpe>{ i>fsa npn^[ eqBov !>fpq inpnioSuç? jtq [saujuajzijij stq ng ?
uiruoAips nung 'joAiuapq ap uiit >{bujb§b/> '>feui[n}an>f uapiaA' i6ip[B>f
diâijfis '5ji[5uB>(Si>f ioArunp diuBpjidr>[ apuibj   BpursejB uioiuajsiq
jo/»iurza6 uap [j§ruj;aj6o   au   Bueq   tsi[i6
 rs  b;>(bj
zıuasjnjpS b,jbuıq 'jıuafpfja uapuıStfifjpf ~.. j 'B>[âBq nzojoq uiujjqa§ Ja[lQ9
auis>[B ur, :ojoq ![zruaQ/apun6n[dç?5 tpua>f zojoq J3H,, ?i|By upag "zısubuıbz
JoAn^p unzn unzn zojoq jiq
nönpfo B^qBoiiuAv 'uazBq JoAnjo njp üB[n6Anp 'i uiuapag -uazsq ip5ua6 JBfnSAnp
apuapaq jiq
jjsop-âa *>[tpiu
-6} n§ SnuuoArâBj znA >jo5 a^j •••JoAi>ft5 ua/znA ub[>(bob5ıub} ıu -aA 'azBj
'touBqBA auua/uapaq rpua>[ 'SiuiuafiuaA uBpui;[B 'joA -njnAos uajuaQ T^uesf
auuiqjrq jajznA un^nq uii§ipiuB} ua>jjnj njo spuiBpo "?'!H9jec)! uepuuB[>(n[§oq
aA jb[bj>[Ou ı"'—
 t§rzi/
I
nuop                       q !
apupB 6[Aub[UI§i nSAnp
(, --
 du
,/mauuB rpui>f§ije bAbuicibA luapS Eurpje 'rpzauu.M  piıafî auuaA luiSajsj
rpap ,urjB[jB uns[O bjb>( uafffp 'uıs|b3 bAıjbs uig, ?siuiJBpjBS JipjB[jiA
iu;si>fsa uoiAbj uilui ipa^si tuiBui[B uıjbs je pji uapuag   njSniup 416 pS
rpfyi(
?lutpap   ?[JW8
```

UBpBui[oqABJj 'ijja zps uapzis daq ?•jsaAB>[rif 'iuapaq ipuBiunp UBtunQ -nA
[p/!q -a5 iAbjbSis iStjjfB^ rpuuap istoy i^e/jeqnq au;5i JBfBfozeQ if
-ja;spS §bA B[UiBp i>f! duma5 BUBq tuua[zo5 ynjf -ipji^ujis buis -bjb UB|>{Bpnp
jauisa ânaınjn>('dpjaS auB^ Jtq uapu^a>[Bd -rg ueinp apjaA iuAb aurA apunjsn
uiuiifBSzaj^ npjnp ZBJig
?uirpap n(;frsBU ziuauuyi(
;§ıuıAısbuAb Uf6i[i4ı 7!}B-| ipafAps lurSipBfjqBq maq uapoiuafja bi\ u
p Şpe§BA unun|6o uı^bujıuAv Aç?>f
B[oA njSop B^BAsdto^ B[AuB[BqBJB jazo 'jppS bAbui|i> ruaq uapiaA
Uii6ip/B>(a^ifitq B[AtsBDO>) nun6 iBzed
>fB0UB ruiLua^upA mi3f.ij.iq Jiq a[Apq BfAisBJBd boo>{ -b jiq lAr 'asAapajau
ifapaq BJf>f jiq 'zsaifiABs BJBd Buaj auiqrqBs Aa (ojna unSnq) >;jbıu znA §aq
ueuBfdo^ •jB[ioAn>fop }f[>f3uu BpuiSBJB npojfrpap aff
>fnfos Jtg npjoAnânupp A 'joAn[ns
p
uapznA nq jajua^aAej} uajisa>f nAng 5 [uBZB>f BJBd a5qeq6
•npjoAruBpfBpo auuafunS îjjbuj Aa Aa uapaiu -ap >jBorui >jbdıs 'ajjauiEAi>f
ejsı>{ "npjoAiui>(t5 uapAa ubpbuiipA unsn>fAn >f[|[azn6 >{![Jbbs Jiq Bp bjuos
uajjfipaA duisi >A 'JoAn[jn5n uapAa 'joArunAop ua[iîjapAa qBqEg "npjoAn: jjbAb
nuo UE[>fi[UB>[§t|y '.ipjipuiAas iuaq i§i[5utp 'iSajnA >jro iqi6 iJfUBiuez jafj
rjsr;au 'rsBâsSod 'iAB[id jn6;nq ijja uij -iijsj 'UJipjaA uizi >}ajasa[ui>fBS
au.uapujjiS auuafjaA t>fapujr"--aq UBpEUiJi§B§ nunpA uiuiuBpjnpAnp bjuos
UEpejjjou ng
ıı(;uaDaM
J BJB|dlAB>f O 'By,,
i;,i{BLUiuAy uinSnpjos >f[i bjuos uaj>[ipa|zi i§i>feqân>f ıiBJja 'dizaS tuiAg
uiipejBn ajajnjvj
•uinprunA nj§op ajapi
-i|Bq zioıi§ipfBİ ujnzn 'y\iid di5B>j uapjajsjap ua>fjn>fo apasrj 'ap japoui
a[ja^a>)JBaijadns 'B[JB[UBUijJd
auiija>[a[ujauj spuBuiez Jiq ajApg 'jBf§ep 'jr>fBJiq zns>jp 'Jn; -n§n fj3|zi[ii
UBpsiuuBsn uBpBui>[iq UsdBA nunq fiA jaj_f -JoAiS -bA jb>[uBfijisr aA zisjb
Buuejin 'autuapaq adjp>f uueqeg
-[nq isifi
?epuiuB[>[ipB§BA Bfunuo muBfanuif) 'i BLU§nuo>{ Jiq ajpS aujrSajnA 'ait^JBj
tutuag
p6 iAasuji>f
apuua|}f!p[a6 asuo bjuos jbbs 5B>fjrq -BUiB[njjn>j uiiiBS 5p« "^ '
eee
JJq

"Nedir bir renk olmak? Renk gözün dokunuşu, sağırların müziği, karanlıkta bir kelimedir."
Orhan Pamuk (Benim Adım Kırmızı)
Aynımah'ın anlattıkları ve Konuşma Sevgilisi imgesi beni peşinden öyle sürekledi ki, annem rüyalarıma gelmez, uğramaz oldu. Bunu bir sağanakla fark ettim. Dolu tanesi kadar olmuş erikler, çağlalar, kirazlar, çiçekler, sapan taşı iriliğindeki doludan kurşuna vurulmuş gibi döküldüler. Bahar her yıl böyle Mr acı yaşamaya alışkındı.
Annemin bahçede soğan, marul, domates diktiği karıklar mi altında kaldı. Taşan arklarla sel evin içlerine kadar sokuldu. I itiyordum. Annem üstümü örtmek için sessizce odama girdi. Muz kesilmiş ayaklarımı koynuna alıp ısıttı:
"Hastalanacaksın yavrum. Battaniyen kaymış. Biraz kmdine dikkat et. Enteresan bir şey duydun mu kendini unutuyorsun. Şu yağmurla sana gelişim Aynımah'ı anlatmak için, onu iyice tanı. Islanmayı çok severdi o biliyor musun, ateşli kadındı. Yağmurun altında iş yapar sonra da tlbisesi bedenine yapışmış bir vaziyette çekinmeden erkek-(tr/n önünde dolaşırdı. Belki kötü bir niyeti yoktu. Çok ba-ın,j buyruktu. Su dövüşü oynardı yakışıklı delikanlılarla."
"Ne var bunda anne?"
"Ne mi var bunda? Neler neler yok! Su bir araç orada.

man belki de hal değiştirmiş cinsel ve diğer duyguları-
237

 uısuıo   D3/   uDjunfio Duifo/sı 'dıu}dj5ıs ns   j ' -Jiq UsaqjDp o5uif
ooi/Jiq ounâo ztudSja/iQ   uijyaiuap \\3d id\(\3§ uaridiuudiyaq uapzis aa uopuQ
un\o jhzdı{ oo njnj ns azig jnpnunfto y§D uiq Dout/i^Dq 3[(\oq n§nnop n§ jijı5d
udjapjad uvjo ısdfdOD ısyufio uapuiuiqjiq DpjD iid an .>uifDs iiq uftv 'undo nq
tuad ıpuıığ   i/j5/u///3/a5 v(\\âıy jafi -iqnoijDLu zdu yijuDffl -ji^auDqi
uopziij âaS Jdfj 'JijSıuıSıŞap nqn/sn 'ı/ouny 'iŞijuduı ununriQ ?jaı/Dutıjuı
uat\a\y[aq lUipDy iujudisi npftaS uiq iqiS ısaujjannunfios uapuıŞijipuay
opzuoj)[T)od(\dwi\1§d\ud   n§npıo //sou duiquapjiq   uıuıpoy nq dno -uoui
uoudjzd^   jd/dud idoij jajJuSif an ja/auijidjas yipaw -ua/yag (\a§ JiqSiii
yil-w zvuuftn oqofiij oqasau Douiuajsj
?\pjLi\\qo\o japzau uiq apuıspuıyj zıuıpau -ap o/ap nq ıy ıfij ^tui uıpDuıiDy
DUDpo diuo^n uapuua/zoS UDdoif apunjsn uıuas uıuıudDy/ oowSidDfi auiuapaq
uudjuzj l\iu zıuıpouifvısı vjfinfins ^jo iziuuiqjiq uayyoft 3sui\y[ap -nj duds
AOftisuDfi uapuuaj§njoB uiuoqaq (\a§ jay wmSnjSnu ?oii ;//5/; aifin§nnop n§   ?
uapap ap way 'uDqoq uva/y/(
n'duds Ğıutdfi yiiuaiujauSo JDpo)/ ıSıpoâ -ori uiDqag unsuofiiuD} ıtiı D5ynp\o
ıjDfiDU ap uas auu\/n
llJiplUDpjng uapap uodofi uıpay uiq UDySnuoy an uauipuajiSpq 'uajifSi/aS nuQ
winpfinp aoapos 'uifio^
n^nui unpuoS /u/5/puo//n;y uo^/fo/ unuQ   u\5i uDiuiufiy uns -uo(\ıdD(\
JD/Dutoıyıöd yDOD}uıs~D§ maq uinuofiiyDq auuyN
,/jifjDioq tuuD/nd uıuo/nSıinp 'ıuııuaS uıu ^\\\asuio yauaSajuiq jd/d^d^
UD\nB(\np Ja/zog uojunq uip iayauDU ^/z;/   u '"* v
I
-jsrıuapoıu nunw -.toAr|>[aq iiueuifnq nuo 'âruıua/ziS EpjE[n6Aıi|> uuap ueâefop
BpuuB[BJB iijbs uiu^puisaSjOQ uuüjzıyj $/u/.ty ?unuoAiprS   a.suEj   >fis   >jrs
ur5r   >fauiuaj6p   rAsozrsuBjj •ajjaqp >jbdb[o uejbA ep eueg •jo/îunSrfaS r>f§E
'i joAiuzja uiSjrpaj ruaq rsijuapjaq r6aoa[rqB[Bo iuirde>f un6 j ?JoAuapupS
.lariursaj 'JB[§Eiun>f jazp iruifipaSîfBU dnun>(op 'J zap>fç?^ ->j!^jb LumoArpS
aujjtjag Ja[[pr> Efiftpeqe   uag
 ]ns   §iLU[r6es [oq [oq jefunAo>{ '§iujuife5 JB[fn/iBp 'ârıuua jap/aoiaA
aojafuriQ ">(n-'OA zisajei âiuiap ,,iuaq uurpua[Aa bj -unung,, Bp Bounjo
iseujât>fB5 >[ajnA ajAuiq UBpuue[eJV -jafaiui -ja;sç?6 zi>f-uipB>(mns jiq
'diAap ^zrSaoajipuafAa iuagM -jb^ilu -Bui>(BJiq jbıjbi n.jfnjp^ JB;i|nui
'jajrifAp^ 'tjB[n§mo>[bjAb^
"i;|B>j uiaziS jiq pt>{a5 Sfjfejrq *>fij>jBzn nq ip jaSua bui>{§b unuQ
->(tpA[qr6 /a azrun.nq.nq a/^njp^
?§toiB[§Bq ua>[ia b;bAbl(
>fBJB[o >(Bjr5 apujsaAfp^B uimapap ua)f>{n3o5 jrq zbuibjbA 'zblu -5rs BDnAB aja
ly\nio^ ?§ruiB[66q ^rfAB BurpB>(dnfnq auuBjns itq uspjBfBqBjjfB uiapaQ uspfng
"BpurSr^Bq aunznA unuo jb[jij -Btj rAaAB>(rLf nq sa>fjaj_{ -§[ui[B>(aoajAo
BpjBj[r>{B '>fnjp^ uauia lursauiaui uiuisauuB n\Q /unsjo >j§b auaâijaA bjbjıjjb
blub ja[-âiuıjaS >(BjBâo}j B[AuB[ifB[!S apuuaffa ja[n;Ap>('uBjnâujo>[b;AbA
ubjb aaqBL[ajAauj>(paS ZBJtq lutuijjsBq uuB{toi>(B>jr[B^) ?ânuifp '§iaiB[jBd
npp uspn>(jo>{ ap uiuaSuaA n>jun5 Siuiauiajns [a bu -ipB>{ nSnpjpS a^aAizBA
iiiizuid n^rup^ apurSrpjrS BJtpB5 Bur[>fB (SaoajriaS pi"""
 -zn; Bpunsn}n>j ;uqi>(jig jafApg,,   bAbdlub utq uapuija|5! §i -ap
ıı(;unsioAnjp5 au 'BAnjn>[n§ >|Egu 'ja[§nuun§np di>[a5 -unon uiuapeo:>ag
juipB>(aA ui;[b 'aajjjaQ •$iiusBq iAbjAbA -ıdı>{B>([[b5 uızısub ua>(JB[i>f
ızboıbu qBqss Bpuurpsi '
?ompjoAoE buo uaq aA ı^ıuı^b[ub a.ia>| zns>[p unuo ua>(6Bs uiauuv 'ziAuB[>{nDo5
bduib
•a -njsn joAisBq >[tf[aquja} jiq aoajns nBnpp uiuipg Epuipfv •[!
-ap ui>[}eA bAbuiSbs jns uajp un^mo^   jea SeAıjuı BurpB>f jti >[BDBdBA >[auiaA
'jjeoeAejbAbuj jruAad ';jn8oA 'diSBs njns ?§nui[nq uBqoi jrq di[B uijes
t5a>{ 'unAo>{ B[JB[BJBd ?   •§niujn>f JipB5 buisb|AbA ijuiuaA 'nuafis>{0 [oq
'i[at_~.   d^ue^ ;a>['i[ut;Aaz 'ı[uıb5 uiu.i^BqSBg 'âiuiiuiSis buub[Şbp
'buısb[AbA ap ^nap^ 'aunAp>[>[aqAa2 ubAbuibubAep aunjajsEj-j   ujq5B>(bAbjo

diAB[BJi>f >(§p>) Jiq uBp,[nquB^sj -ujn;>[oA apujjqag ja; -[PQ uaq 'un6 o aj§j 'e>[[eu !jb[i;5b stqaq jrq aAjp §ılu;b[ub ıAı BL[sp ruisiSAas uii>j 'sp bjuos aA Jaffna apeji >jajapa§>[EU ' -BAn^op '>[BJEdBA lUJiuisaj 'muEpjnpAnp Bueq t[UB>[[[; -joAidsA au >faqAa£ '^D^PA 'ZB\dy\Qİ> UBI° 'I1^? euBq •uinpjoAnân '§ılu[ı3b uin; -sn ipjBA uiauue ap au '[as au 'jniuSEA au •-----' ?au
-01/ au uap^didyoŞ 'u/ıu/aş uofinunugS ıqıS yaoduns UDpou -nq ziuiSijjaqDJdg uııpnas yo5 ap uaq ju^sıjıSnag DiuSnuoyj ıSıpap ^nuofiipiS DtUDp[ng uııSopoyuy ouıSnuo^ ıuds ı/duı
oır
sevişme" çizmişti Yörük. Eğreti gelinlik onu hiç ilgilendirmedi. Yüreği zengin, düşleme gücü özgün, asi, çekici bir sessizlik içinde keskin gözleriyle beni büyülediğini şimdi fark ediyorum. Aslında resmi bahane edip, sevme biçimleriyle beni dokuyan, bu yolla benimle birlikte olan, yanşan, kendilerini yaratan gençlere ilgi duymam çok doğal... Onlar ruhumu geliştirdi. Mutlu onlara göre daha olgun, hayallerimi hayata geçirmeye hazırlanmış gibi görünüyor. Tercih nedenim de bu.
Nişantaşı'nda, bahçesinde manolya, ıhlamur, kestane ağaçları da olan, civciv sarısı bir köşk kiraladım. Çökelez romanın başlarında bunu hissetmişti. Elinde adresimin yazılı olduğu eskimiş bir kâğıtla bana postaladığı resimlerin, dokumaların izini sürerek bulacaktı evimi. Trenler yeni yeni çalışmaya başladı. Göller Şehri'yle Haydarpaşa arası yaklaşık bir gün. Goncalı-Afyon-Eskişehir aktarmalı ve koşuşturmalı yolculuklarım keyifli ama Kadıköy'den karşıya, Nişantaşı'na geçmek marifet istiyor. Neyse ki genç bedenim yorgunlukları birbirinder ayıramadan uyuyor, sabaha yeniden doğuyor. Bir yolculuğur da Eskişehir'deki aktarma sırasında bavulumu çaldırdım. İçinde nelerim yoktu ki: Nişantaşı'nda ünlü bir terziye diktirdiğim bordo, arkadan bele kadar yırtmaçlı mantom; siyah tayyörüm, Fransız ipeği renk renk iççamaşırlarım, Konuşma Sevgilime ait yazdığım her şey -ki bu onu kaybetmeye denk bir şeydi benir için- bütün bunlar neredeyse bir kadının hazinesi... Karakola başvurduysam da bir haber, bir netice alamadım. Giden gider, bu hep böyledir... Biletçi, aktarma olacağımızı vagon vagor geçerek haber verecek ama rahatlayıp uykuya dalamıyorur Hep tetikteyim. Koşuşan yeni yeni yüzler, bavul taşımak, oturacak yer numarası almak aklı karıştırıyor, yoruyor. Ve eşyani-

^voı v« ueaemın adı. Buradan itibaren sevdiği kadın Aynımah'la birlikte aşka yeni bir anlayış ve yaşayış biçimi getirdikleri için onları özgürce anlatmayı istediğimden büyüklerimin adlarını kullanacağım; dedeme Buldan, anneanneme Umman Hanım diyeceğim.
Gençliğinde biraz dişli, çaçaron, dediğim dedik, azıcık da patavatsız olan Umman Hanım'ı zaman içinde eğitmiş Buldan. Çocukları olunca daha da yumuşamış kadın. Oğlu büyümüş, eğreti gelin istemiş, kızı sevdiği kocasıyla mutlu olmuş ve bu hızlı gelişmeler hoşgörü adabını geliştirmiş Umman Ha-nım'ın. Ladik'le aynı evde yaşayıncaya kadar söyler gezer bir kadınken, ondan sonra içine kapanmış. Buldan Ladik'i ilk gördüğü andan itibaren, içindeki boşluğun farkına varmış. Kalbinin yelkenlerini açan bir fırtına çıkıvermiş. Pehlivanlığı, dokuma ustalığı, tüccarlığı, malı mülkü ve evi arasında yaşayıp dururken bir eğreti gelin kızı olan Aynımah'ı görünce olanlar olmuş, kalbinden aklına doğru çıkan isyanı bir türlü bastıramamış.
Buldanla Konuşma Arkadaşlığı/Konuşma Sevgililiği yarattığı için Aynımah'a kızgın değildim. Oysa aldatılan kadın anneannem Umman'dı. Ama aşkta yakalanan çekici imge benim için akrabalıktan daha önemli. Gönüllerde yeni bir fidan dikilmiş, sulanıyor. Aşkı korumanın bir yolu, Konuşma Sevgili-liğinden geçiyor. Her toprakta ve iklimde yeşerebilecek bitkiyi sulayanlardan biri olmam, Mutlu'yu bulmama yaradı.
Lâhur Şehzadem dediğim kocam, askerde ölmüş; Çökelez, Yörük ve Zeybekle "Eğreti Gelin Usulü Muhabbet" adını verdikleri resimde, nakışta, dokumada, hayali üzerinde oynanan ve sanat yapılan bir kadın olmuştum. Göller Şehri'nden İstanbul'a göç etmem bir bahaneydi aslında. Niyetim Fransızcayı

1*2
-as ı>[epepo aout/aS bjbAbj-j 'ui/Jeueq >fi}>[i3 ruua[uaA!pjaj/y[ip
iq utu.euisg 'mas uiıAiıu zaui[iq 'ıjb i|B i{\/ıt ?uitpe|ue nun6np|o Jert
uiuurq ua>jaja6 uiaıuaaiJoS ap^a bd Bq nj$op aAuaâi a;s>[a|pj Jiq uafzpS
ub[b>[dnuop BpuuB[e/\ oııpap ^uinAnuruo} ui,uBp[ng UB^ifqaj 'uiui[ag uagn
ua>(Aajazn jfauiugp uaS (5n-i>f[rAide>{ -tpjBA ba iq i[>[adt
jiq uii$rpaıuapa jajBsao nfjn^ Jtq ap dnun§np ubuıbz ib\\ ep BqBp bjuos
uepaiBiuur§B^ BjnquB^sj uiruaAnS auiipuajf
•npjoArâB ısbjbA
aA >fi[UB5(}nun apunuapaq >(buı[o ej>[Bzn b[zbj uapajAa5 am$np nAnq 'ıun6np6oQ
"UinpjoAipiS ap aujiqa§ Ja|[Qr)
?>{npupp EjnquBjsj jaq
p}\r bjuos un6 5B>ji!g uavflb iziq ı;sub§ uji^a ;sa Bp buıbsbuj duaA }
ajBsaD Buo a[Uiija[zc>9 -npjn;o bAbsbuı soq fi>[a^) 'ip[aS ua8 ru$op Bjeq
dijuAe uepuuEfssp -b>(jb aounjgB ztu[BA iuaq o ']}5aB uapoinug dniS ıuAb
ua>fja5t aAife>(Bp.JBg sjanbnoj i^ap^ssAfg-sduiBq^ 'unS isa;jg
?rpj;[iqB[o ânujjgS imi6ipji6 bublu
i>jEprs\ie>f asAijja dr>(B} tuaq a/AnzoQ -ipjisES BoutfB iqBA ao l([iŞap AaS
Jiq 'tfBfimnjŞBjsg,, ->[bjb[uAb uejdruS ipap ,,/uop jBd 'toui-asnoxg,, 'i^a
>[jbj iuaq uıq uapuua[5f ajajsas uj ?tunDjn/<nt""
«^.iien ısredim.
"Hayatımın gülümsemesi, şakası; yüreğimin yürek olduğunu anlaması, zihnimi keşfim ve dilimin anahtarı Buldan'dı. Kültürlü, sıcak, yumuşak huylu, sevdiğine saygılı, bilge biriydi. Onu tanımak ve sonra da meçhule göndermek büyük acı."
Ay-nımah güzel konuşuyordu, bilinçliydi, ne diyeceğini biliyor, ölçüp biçiyordu.
"Buldan, anasının zoruyla pehlivan olmuş. Sıska bedeninde çelik gibi bir dayanıklılık vardı. Aykırılığı severdi. Ama o, gerçek kişiliğini benimle yaşadı." Aynımah'a "Evet bu doğru" dedim.
Kostak Emine bilerek konuyu değiştirdi. "Annen Gülnaz, Hüsniye Hanım'ın oğlunda ne kadar eğreti kaldı?" dedi Aynımah'a.
"Sen biliyorsun bunu... Beş ay sonra mı ne demiştin... Hamileliği belli olunca, 'bohçanı al, geldiğin yere git' denilmiş. Celil'den gebe kaldı diye telaşlanmış ana-baba."
"Gülnaz'la çok konuşurduk. Celil evden çıktığında, Hüsniye gezmeye giderse koşar gelirdi yanıma, dertleşirdik. Eğreti gelinlik yaptığım ev onunkine göre daha rahattı. Gülnaz'ın en büyük hatası Celil'e gebe gelmesiydi. İntihar ederek genç ayaklarını yerden çabucak kesti."
Emine yine kuru kuru ağladı.-
"İnsan ne kadar acı çekerse çeksin ölmek ister mi? Ölünce beni Alimden uzak fakir bir toprağa gömecekler. Bu sebepten ölümüm geciksin istiyorum. Çünkü gerçek ayrılık o zaman girecek aramıza. Şimdi hiç değilse gün aşın okşuyorum toprağını, konuşuyoruz, sarılıyorum ona. Ellerim değince top-

c3»ı^ Kaldık bir süre, sadece soluk alıp verişlerimiz duyuluyor...
"Annemin acı içinde ölmesini hatırladıkça içim dağlanıyor, boğazım lime lime, lokma geçmiyor. Beni doğurduktan sonra kezzap içmiş. KimbiJir belki de eğreti gelinlik yaptığı Celil'i de sevmişti."
"Aynımah, eğer dediğin gibi olsaydı, yani Celil anana âşık olsaydı kapı dışarı edilmesine engel olurdu."
"Bunu hangi eğreti gelin başarabilmişti, hiçbiri delikanlı-sıyla evlenemedi. Hem Hüsniye'nin fettanlığıyla başa çıkılır mı Kostak? Zengin hanımları acımasız oluyor, tabii Umman Hanım hariç..."
"Eğreti gelinliğin nasıl başladığını merak ediyorum. Yaşanmış ilginç sosyolojik bir kurum. İleride, mesela yüzyıl sonra gişe rekorları kıran bir film olabilir. Sizlerden sonra yaşamayı sürdürürsem ve elimden kalem düşmezse Eğreti Gelinler adıyla yazmayı planladım, haberiniz olsun."
İkisi de heyecanlandı. Onların önemini, hayatını keşfetmemin sevinci ve şaşkınlığı içinde, "Biz yazılacak kadar var mıyız?" dediler. Hayaller kurdular. "Ama isimlerimizi aynı yaz da tarih yanılmasın" dediler. "Biz vardık, yaşadık, insanların haberi olsun..."

Aynımah bildiğini anlattı: "Konuşma Arkadaşım Buldan eğreti gelinliğin yalnız ve yalnız Göller Şehri'nde yaşanan bir gelenek olduğunu söylerdi. 'Zengin delikanlıların babaları ve anaları tarafından bulunan fantezi bir yaşama biçimidir eğreti gelinlik. Hiçbir yerden alınma bir âdet değil. Yalnız bu şehre has bir örnek, ihtiyacın dayattığı bir buluş. Kenar mahallelerde, köylerde yaşanmadı eğreti gelinlik. Gizli yürütüldüğü için pek duyulmamış, bilinmemiştir diyebilirim' derdi Buldan."

evlerinde bizim gibi temiz kadınlarla evliliğe hazırlanma ve alıştırma iki taraf için de başlangıçta keyifliydi. Ama yaşandıkça sorunlar, yasaklar, acılar ayrılıklar, kötülükler yeşertti. Huzursuzluk büyüdü. Sokaklara atılmamız ve aşkın engel tanımazlığı, bir zengin kızının gelin olarak yerimizi almasından sonra gelişen olaylar, eğreti gelinliğin işlerliğini azalttı" dedi.
"Zengin kızıyla evlenen delikanlılar sizi unutamadı değil mi?"
"Öyle demek istedim ben de. Mesela delikanlım Sadık, bana vurulmuştu, ben de ilgisiz değildim. Hoşlanırdım. İşimi iyi yapmam için heyecan yaratmayı da öğrenmiştim. Her mavi gözlü sarışın güzel olmazdı ama, Neriman'ı gören bir daha unutamazdı, öyle çekiciydi. Sadık evlenince 'gerdek gecesi'ni geciktirdi. Kaynana, kız anası telaşlandı. Her sabah kapıda çarşafa düşecek bir damla kırmızıyı beklediler. Sonuçta benim Sadık'a büyü yaptığım düşünüldü. Suçlu, bulundu. Ali'nin eğreti geliniyken beni işimden edeceklerdi, üstelik çok hırpaladılar. Yaptığımı sandıkları büyüyü bozdurayım diye saçlarımdan sürüklediler. Büyük yeminler ettim, inanmadı kimse. Yeminim de eğreti ve geçersizdi. Çünkü biz inançsız, ruhsuz, tanrısızdık onlara göre." Derin bir soluk aldı. "Üzülmüştüm, günlerce Ali de ağlamıştı benimle. Neriman o güzelliğiyle erkeğine bekâretini verebilmek için günlerce bekledi. Sadık bana yapılan haksız işkencelere dayanamadı ve işi bitirdi!"
İkindi sularında sokak kapısı açıldı, ak saçlı bir adam eve girdi. Elindeki fileyi yere koyup "Emine!" diye seslendi. Oturduğumuz yerden onu görüyorduk. Kostak Kızı yaşlılığını unutarak bütün enerjisini toplayıp seker gibi indi merdivenleri. "Sağol Ahmedim, Allah zeval vermesin" dedi elinin birini say-

daştılar. Ahmet bir faytona binerek gitti. Kostak Kızı beli bü-külü vaziyette geldi yanımıza. Koynundaki parayı yokladı. Gülümsedi, "Tuttuğu altın olsun" dedi.
"Aranızdaki yakınlık pek tekin değil, hu" dedi Aynımah biraz kinayeli.
"Ben bütün ağızlarımı Ali'den beri balçıkla sıvadım. Bunu biliyorsun, ama takılmadan edemezsin. Selmin dediğine inanacak kuz. Zaten mahallenin takibi altındayız. Ahmedim geldiği gibi gidiyor. Siz varsınız diye bu kadar eğlendi."
Elime bir sepet tutuşturup bahçedeki ağaçlardan meyve toplamamı istedi Kostak Emine. Dallarından kayısı, erik, kiraz kopardım. Üzümler iyice tatlanmamış henüz, ağustos sıcağını bekliyordu, incirler gibi. Meyvelerin hepsini büyükçe bir tabağa koyup yıkadı Emine. Bolca yedik. Hayatın eğretileriyle bugünü geçirmem tamamen aklı başında, yüreği göğsünde bir rastlantıydı.
"Ladik ne yapıyor şimdi?" dedi Aynımah. "Acayip giyinip, boyanıyor, başı açık geziyor. Annesi Çe-neto'nun ölümünden sonra yalnız yaşamayı beceremedi, bilemedi. Kendine yazık ediyor."
"Biz çok hafif bir kadın resmi vermedik. Hatta bize saygı duyanlar bile oldu. Ama adımızın önüne 'gahbe' sıfatını haksız olarak koyuyorlar. Erkeğimize ihanet etmedik, kimseyi baştan çıkarıp fingirdemedik. Sevdikse sevdik!" Emine'nin içi yanıyordu konuşurken. Mutlu'nun dediği gibi, "Gerçek ihanet, sevileni .ıldatmaktı." Kostak Kızı sürdürdü konuşmasını: "Umman ol-<jun ve onurlu bir kadındı. Bilmiyormuş gibi davranıp kocasının aşkına sahip çıktı. Çünkü o, Ladik'le aynı evde yaşadı. Muldan belki yıllardır bekledi Aynımah'ı, bulunca da içindeki lı.işreti söndürdü."

UIU|I
...an görünen ailesini bir kitaptan öğrenecek olmam beni heyecanlandırdı. En alt paragrafta şu cümleyi okudum.-
"Babamdan defalarca dinlediğim askerden dönüş hikâyesi, savaşın insan üzerinde yarattığı yıkıcı etkinin çarpıcı bir örneği. Anne ile oğulu birbirine yabancılaştırıyor."
En üstteki pembe kâğıtta yeni yazıldığı belli olan cümleyi kendime doğru çektim: "Ülkenin en taze Konuşma Sevgilisi-yiz!" Siyah Hasan Paşa mürekkebiyle yazılmıştı. Kafamın içindeki zaman yörüngeleri karıştı. Dokuyup aharladığım beze çizerek gönderdiğim resimlerin çerçevelenip asıldığı yerden bakan Selmin, beni çok şaşırttı doğrusu. Demek bende çok yüz bırakmıştı. Ben bu özelliğin yalnız Ladik'e ait olduğunu sanırdım. En beğendiği tablonun altına da şu cümleyi eklemişti. "Kusur üslubun anasıdır." Bakışlarından yüzüne, saçlarının dalgasına doğru akan bir şuhluk vardı. Her yerim ayaklandı; yanımdan ayırmadığım kalemlerim, boyalarım, metal iğnelerim, divitlerim, Selmin'i soymuş, giydirmiş, bahçelerde, sokaklarda gezdirmiş, güldürüp ağlatmış ve dört mevsimin renkleriyle kadınımı çizmeme yardım etmişlerdi. Selmin'i resimlerken üslubu tartışmaya açık bir sanatçı olmuştum demek. Çünkü eserlerimin karşısına kendimi çıkarabiliyordum. Şimdi, resim kadınım Seimin, Göller Şehri'nde, "Eğreti Gelin Usulü Muhabbet" tablosunun karşısında kendini seyrediyordur. Demek ki ben de herkes gibi Ladik'ten, Kostak Emine ve Gülnaz'dan etkilenmiştim; eğreti gelin geleneği resmime sokulmuştu.
Masada neler yoktu ki: Üç siyah kâğıt üzerine kırmızı mürekkeple çok küçük, adeta imza gibi, usta bir elle kelebek, zeytin ve leylek resimlen çizilmişti. Bunlar Selmin'in eseri miydi?

'i hatırlattı. Kulağıma, "Çok uzaklardan gelirim. Kanatiarımdaki son hücremi sana getirdim. Renkler, üsluplar, estetik huylar geliştiresin diye" demişti. Hatırladım. Ondan sonra her resmin, nakısın altına, küçücük bir kelebek çizdim. Zeytin simgesini Zeybek, leyleği de Yörük imza diye kullandı. Meğer biz Benim Adım Kırmızı'nm nakkaşlarını çağırmışız bu simgeleri kullanarak.
Salondaki koltukta uyumuş kalmışım. Selmin'in yatağına izinsiz ikinci defa giremem. Halbuki onun kokusuna sıcaklıöı-na muhtacım.
İstanbul'u hayalen çok iyi bilir ve dokurum, gözlerim ve kalbim ona aşina, ama sokaklarına ayağım hiç değmemiş. İki gün sonra Selmin'den beni çok şaşırtan bir telgraf aldım. Henüz ne yazıldığını okumadan posta memuruna sordum.- "Nakkaşları nerede bulabilirim?" "Sayın bayım, Sultanahmet Meydanında, Topkapı'da bulursunuz. Oralardaki kahvelerde, nargile içenlere sorun" demişti. Bu bilgi bana yeterliydi. Telgrafçıya sesimdeki şivemi bastırarak o evin efendisiymişim gibi binlerce teşekkür ettim.
Selmin'in komşusundan aldığım tarif üzerine, bir plan çizdim. Elimdeki telgrafı yollarda defalarca okuyarak tarihi Sultanahmet Meydanına gelmiştim. Bir kahvede nargile içip tespih çeken üç genç gözüme takıldı. Çok koyu bir muhabbetle sanatlarını tartışıyorlardı. Kendilerini öyle kaptırmışlardı ki, onları duyabileceğim bir iskemleye oturduğumu fark etmediler. Önemli bir üslup tatışmasının kırıntılarını duydum.-
"Şehzademizin sünnet törenini gösteren Surnameyi padişahın ihsanımla borçlarından kurtulan mahkûmların ue ailesinin sevinçli yüzlerini, kırmızının mantığım görmenizi isterim. Sayfanın endamını denetlemek için kullandığım ayna •iözümü almış olmasın..."Bu ses Kelebek dedikleri nakkaşın.

u.Un LiuKiereK Dir solukta döküldü:
"Boyalarımızla, hünerimiz ve aşkımızla Allah'ın bize görün dediğini hatırlarız. Hatırlamak gördüğünü bilmektir..."
Cebimdeki tespihi çıkarıp çekmeye koyuldum. Bir nargile de ben istedim. Gözüm kulağım onların muhabbetine katılmıştı. Biraz dumanlandım. Cesaret topladım. Bir hamlede Kele-bek'in yanına oturuvermişim. Çünkü imzam yerine Selmin'in burnundaki hızmaya çok küçük bir kelebek kondurduğum için onu kendime daha yakın buldum. Kelebek hızmayı neden çizdiğimi şimdi anladım.

"Üstatlar, ben Göller Şehri'nden geldim. Dokur nakışlarım aşkı" deyince birden konuşmadan kesilip, tedbirle sırtlarını geriye yasladılar.
"Söyle nakkaş, niçin buradasın?" dedi Kelebek. Anlattım. Fikir alışverişi başladı. "Bakın" dedi, "Göller Şehri İzmir yanına düşer, Ege'dir orası."
"Bilir, duyarız da görmemişizdir" dedi Zeytin. "Üstatlar, oradan bilgiler sunayım ki, nakşınızın, resminizin sınırları genişlesin, birbirine eklensin emek ve zamanlar..." deyince Leylek öfkelendi, kanatlanmaya kalktı, diğer ikisi onun uçmasını engelledi. "Dur bakalım bu üstadı hatırlayalım. 'Hatırlamak gördüğünü bilmektir' dedin ya az önce." Konuşmamı sürdürdüm: "Göller Şehri padihaşın hiç görmediği, hatırlamadığı bir yer. Ancak orada çok iyi dokuma yapılır. Fakat bizim üslubumuz hayatın içinden çıkmıştır. Çökelez, Zeybek ve Yörük birer hayat tarzıdır, aynı zamanda üç nakka-

„...., ^cy/e/t üstatlar, bizi siz
fucyenenöirin. Padişahın emrindeki nakkaşhanede, çizer çile çekersiniz.."
Konuşmamın ardından dört erbab-ı nakş birbirimize ısınmış, iç içe kaynaşmıştık.
"Bu 'Eğreti Gelin Usulü Muhabbet1 bir yenilik" dedi Kelebek, dizime sevgiyle dokunarak. Anlatmayı sürdürdüm. "Müstesna bir birlik, buluşma var. Resme giren maşukaya kelebekten hızma takmam boşuna değil. Zeybek bir zeytinli dal, Yörük de leylek çizdi sevilen kadının burnuna." Birbirlerine baktılar. Şaşırıp kaldılar. Coştum, hızımı alamadım: "Bir de Konuşma Sevgilisi' diye bir imge var bu resmin nakısın içinde. Ha şunu da söyleyeyim: Biz hem bezi dokur hem de iplik ve kök boyalarıyla beze nakış yaparız. Ayrıca ben duvarlarıma sevdiğim iki kadını resimledim. Bu üsluplar aşkta bir birikme, çökelme, yenilik sayılır..."
"Bunlar sanat değeri fazla yüksek olan şeyler. Bir resmin konusunda aşk varsa resim aşkla çizilir. 'Eğreti Gelin Usulü Muhabbet' ve 'Konuşma Sevgilisi' minyatüre girmeli... hem de yeni bir üslup olarak. Bu, gelenekten sapma, onun için de bir yenilik" dedi Leylek. "Nerede kalırsın?" dediler. "Nişantaşı'nda civciv sarısı bir evde, ya sizler?" "Biz mi? Bir kitabın sayfalarında. Yolumuz bazen Nişantaşı'na da çıkar. Padişahın nakkaşhanesinde birer üslup memuru gibi çalıştığımız doğru. Çin'den, Fizan'dan beri, vıllardır izlenen bir geleneğin erleriyiz. Biz tartışmasına tartışırız da, ama bu bir kitabın sayfaları arasında; kenar süsleri, ciltleri, yaldızları, renkbaz ve çilekeş bir tezhipde cereyan eder."

ı ycnauınıyıa Kalbin hafızası, bir parça
daha gelişip gün sonsuzluğa hazırlanıyor, Eğer yüreğin sesine ve ritmine yeterli duyarlılık gösterilmiyor ve bu bağlamda ihmal ediliyorsa solmaya duruyor..,
Ladik, Eğreti Gelin Usulü Muhabbet'le, Selmin 'Konuşma Sevgilisi'yle aşkın hafızasına böylece girdi.
İkinci gün Teşvikiye Camiinin yanındaki kahvehanede buluştuk padişahın nakkaşlarıyla. Zeytinin gözleri keskin, inatçı bir yara gibiydi. Ağacı, hayvanı ve insan yüzünü iyi resimlediğini söylüyordu. Kafasındaki kalıpları kırarsa unutursa daha usta bir nakkaş olurmuş. Asıl adı Velican. Sessiz ve içliymiş o, kendi söylüyor bunları.
Renk ustası, güzel yüzlü Kelebek, kendi tanıtımını şöyle tamamlıyor: "Renge kendimi kaybedecek kadar dalarım. Kalbimle resmederim. 'Ruhun karanlık gecesi' olan inançsızlık alanı, bende yoktur. Mutluyum ve mutlu resimler çizerim. Elimdeki renkler gerçeğine yakın bir bayram, şenlik hauasındadır."
Leylek, kendine biraz tepeden bakar: "Bir Sefername çizebilmek için savaşa katıldım. Ortalığı toz duman eden top tüfenk, yaralı asker, çığlıklar, Ölümün soğuk yüzü beni heyecanlandırdı. Onları çok iyi resme aktarabilecek kadar hafızama aldım. İştahla bir savaşı izleyip geri dönen ilk Müslüman nakkaşım ben. Ayrıntıya önem veririm, biraz da şaka atarım resme boyayla. İnsanların yüzünü pek önemsemem."
Kelebek, Leylek, Zeytin, aralarında bir öldürülme hikâyesi gezdiriyorlardı. Anladım ki üsluplarındaki gelenekte, hırs, para, zevk, başnakkaşlık için kelleyi koltuğa almak, iğneyle kör edilmek gibi bir risk ve bunu gizliden yürüten şer işler de

idzıması.
Üçüncü gün yine nakkaşlara misafir oldum. Sayfa sayfa kalemin ucunda gezinirken, duydum ki konuştuğum Kelebek, Leylek ve Zeytini yaratan yazar, kitabının yeni baskısında nakkaşların verdiği bilgilerden yola çıkarak 'Eğreti Gelin Usulü Muhabbet' ve 'Konuşma Sevgilisi' için iki yeni bölüm açacakmış. Muradına ermiş bir Çökelez olarak Göller Şehri'ne dönebilirdim artık. Nakışla, resimle yarattığımız aşk, 'Eğreti Gelin Usulü Muhabbet' ve 'Konuşma Sevgilisi' konusu, kahramanlarıyla, hayallenebildiği kadar canlanacaktı. Ben de resimlerime biraz şakayla karışık birkaç fırça sevinç daha atmalıydım. Artık Göller Şehri İstanbul'a, "Eğreti Gelinler" "Benim Adım Kırmızıya dahil oldu. İki şehrin ve metnin dostluğu aracılığıyla dokuma ustalarıyla nakkaşlar değişik bir biçimde tanıştılar.
Çökelez'in resimlediği duvarın fotoğrafını çektim. Belki yarın bu muhteşem tablo evin harabeye dönmesiyle birlikte parça parça anılardan ibaret kalacaktı. Oradaki kendimi kalbime iyice işledim. Karşımda uzun süre kaldım. Duygularımı hemen, hiç beklemeden bir telgrafa yazarak İstanbul'daki evimde kalan Çökelez'e gönderdiğime pişman olmuştum. Konuşma Sevgilisi bundan hoşlanmayacaktı. Hatamı, aceleciliğimi unutmak için akrabalara, dostlara uğrayarak içimi susturdum. Ankara'ya dönmezden bir gün önce Aynımah'la Çamlık'ta piknik yaptık.
Mesire yerine faytonla gittik. Nal seslerinden atların yorgun olduğunu anladı Aynımah. Arabacıya bir-iki söylendi. Adam şak şak kamçılıyordu atları. Onu dürterek, "Bizim oğlan, sakin ol, acelemiz yok, canın sıkkınsa yerine ben geçeyim" dedi Aynımah. Atlar rahvana geçti.

. .— wl IC
iiavasını derin derin soludu, sağa sola bakındı. Oturacağımız yeri hazırladıktan sonra sepetin kapağını açıp gazete kâğıdına sarılmış mangal kömürünü, çırayı çıkardı. Bu işleri keyifle yaparken ağzı bir türküdeydi her zamanki gibi. Kurumuş çam yapraklarının örtüsü üzerine bir sofra bezi yaydı. Meşe kömürünü çırayla ateşledi. Kömür çıtır çıtır ateşten böcekler çıkararak neşeyle yanıyor, Aynımah arada bir elindeki kartonla kömürü fitneliyordu. Konuya nasıl girdik bilmiyorum:
"Buldan'a Konuşma Sevgilisi olduğum halde, o tutup kalpten öldü. Olacak şey miydi bu?.." dedi Aynımah.
"Sigara içer miydi?"
"Hem de keyifle tellendirirdi. Rakı içtiğimiz günlerde bir tane de bana yakar, dudağımın arasına sıkıştırırdı. Çok çalıştı, yorgun ama mutluydu. İşleri genişledikçe sıkıntıları çeşitlendi. İşçilerle uğraşmak, mal sevkiyatı, paranın döndürülmesi... bütün bunlar yorucu değil mi? Tek dinlendiği, hafiflediği, hayatın darasını attığı, kendi olduğu yer, yanımdı. Biliyor musun Umman Hanım'dan neredeyse hiç söz etmezdik."
"Buldan'ı seninleyken tanımak isterdim."
"Ben de annemi... Bir fotoğrafı bile yok. Göbelek Dedem biricik kızının kaçışına akı! sır erdirememiş. Kendini uçurumdan atmış. Onları hiç arayamadım. Çünkü babamın kim olduğu konusu hâlâ tartışılıyordu. Hayatım en tatlı anlarını Bul-dan'la yaşadı."
"Ben niçin İstanbul'a göçtüm dersin?"
"Çökelez, Zeybek, Yörük yüzünden..."

"Çökelez'in evine defalarca gittim. Yatak odasının duvarına, Ladik ve Selimin 'Eğreti Gelin Usulü Muhabbet' tablosunda iç içe çizilmişti. Renkler hareketlenerek üstüme geldi, içine aldı beni. Akşama kadar odadan çıkamadım..."
"Üstat yok muydu, hıı?"
"O İstanbul'a gitti, benim evime."
"İyi de neden? Buralarda sana yanıp tutuşurken delikanlının yüzüne bakmadın, göçtün, kaçtın gııı."
"'Eğreti Gelin Usulü Muhabbet' ve 'Konuşma Sevgilisi' üsluplarını Babıâli resmine, edebiyatına, musikisine taşımak, anlatmak, tanıtmak için gitti."
"Bu dediklerin çok hayali şeyler. Ben seni anlıyorum. Fakat bir başkasına söylersen 'delirmiş bu' der. Aradaki zaman farkı ne olacak? Dur hele dur, Çökelez, Konuşma Sevgilisi'ni de mi resimlemiş yoksam?"

"Hayır, onu sadece bir imge olarak götürdü."
Etleri baharatlayıp kuru soğan ve yeşil biberleri ara ara şişlere dizdi Aynımah. Kızıl közden etrafa lezzetini ilan eden bir duman yayıldı. Dikkatimiz pişmekte olan yiyeceklere yo-qunlasti. Mesire alanı neredeyse dolmuş. Bizim çamaltımız bir uçta, kalabalıktan uzak ve rahattık.
"Buldan'nımın kalbî dudakları baldı. O, konuşma eşim, çif-timdi. Edebiyatı çifrleştirmiştik biz. Bu duyguyu Mutluyla yaşamana çok seviniyorum Selmin."
"Sizden, aşka ve insanlara kalan bu büyük mirası değerlendirdik. Konuşma Sevgilisi, Mutluya rastlamamla yeniden biçimlendi. Ben çiçeğin dişi organı, o tozum."
"Bilmiyorsan öğren" dedi Aynımah. "Annemi eğreti gelinliğe bulaştıran da Kostak Kızı..."

nnidçıarı anamı başlarından
atmak tabii. O sıralar, Ali Dayının eğreti gelini olan Kostak Emine aracılığıyla Gülnaz, Hüsniye Hanım'ın oğlu Celil'le evin bir odasına kapatılmış. Ali, annenin dayıoğlu biliyorsun."
"Peki, eğreti gelinliği ne kadar sürmüştü, anlatmıştın ama unutmuşum?"
"Üç, bilemedin beş ay, karnı büyüyünceye kadar, bilmiyorum. Alnımda silinmez, acımasız iki çizgi var. Biri annem kocaya kaçarken, diğeri Celil'e eğreti gelinliğe geldiğinde eklenmiş yazıma."
"Aynımah boş ver bunları. Renk cambazı Çökelez alnındaki her şeyi temizler, siler."
"Ne bileyim kaderin yazısı silinir mi? Şaka da olsa yüreğime ılık bir tas su döktün, rahatladım Selmin. Sende de Buldan'in yumuşak huyu var. Ama kara bir renk değil ki. O kendini hep kötülükle, belirsizlikle ifade eder, gösterir."
O gün Aynımah'la çok şeyler konuştuk. Ankara'ya döndüğümde bu bilgileri Mutlu'yla paylaşmalıydım.
Buldan içindeki boşluğu, Ladik'le keşfetmiş. Eğer o eve gelip de onu uyarıp etkilemeseymiş dünyada, Umman'ı aşkla sevmediğini anlayamazmış. Ladik Buldan'ın boşluklarını kışkırtıp durmuş taa Aynimah'a kadar.
"Bedenim bula bula at sidiği kokan bir adam bulmuş. Bu yüzden bedenim bana kalmadı. Dilime, yüreğime bir sevgili arayıp durmuşum. Rastlantılar çağrıla çağrıla geldiler ya da içimde kalan boşluk, bir çare sevgili yarattı."

v^ .n^eumıerıı ı Den de kendimce yaşıyorum. Mutlu bana, 'Lakin nur-u aynım cinselliğe yüz vermeye gelmez, durduramazsın. Hasta olsa bile insanın ruh hali kolay görülemeyen, hesaplanamayan, birtakım duyguların bedendeki etkileri sağlık durumunu dengeliyor. Bilimsel tıp bunun etkilerini çok az biliyor. En önemli sebeplerden biri, bilimsel olacağım derken, insanın tamamen ruhsal, duygusal, gizem dolu gerçekliğini ihmal etmesi, bu konuda çaba göstermemesi. Sanki bilimsellikle bir bağdaşmazlığı varmış gibi' der her zaman."
"İnsan karşılaştığı her meselede kendi hayat tecrübelerini hatırlayarak mukayese etmeli."
"Aynımah, Mutlu şuna inanıyor. Konuşma Sevgilisi insan eğilimine yenik düşerse kalıcı olmaz. Cinselliği bedenlerden geçtiği, arzular uyandırdığı için yenmek sıra dışıdır. Gövdeye yenik düşmek, sıradan ve doğal yapımıza uygun bir eğilim."
"Sözünü keseceğim müsaadenle. Ateşle barutu, kurtla kuzuyu uyumlandırıp barış içinde tutmak sana da sıra dışı gelmiyor mu?"
"Bu nasıl olur?"
"Cinsellik eğilimini taşıdığı halde barutun patlaması, ateşin kıvılcımlanıp tutuşma tabiatı gibi. Birarada kalmak için barut ateşe rağmen, patlamadan kendini alıkoyabilir, ateş yakmaktan, kıvılcımlandırmaktan vazgeçebilir. Yan yana sükûnet içinde huzurlu bir hayat sürmeleriyse barıştır."
"Mutlu daha da ileri gidiyor: Bütün baştan çıkarıcı gıdıklamalara rağmen güzelliğe, inceliğe, arkadaşlığa, sevgiye, ko-

.r.....»imin oır saiıncakta uyumu demek ona gore..."
"Konuşma Sevgililiğinde cinsel istek ve dürtüler capcanlı yaşıyor zaten. İstediğinizde devreye sokabilirsiniz. Ya da çıkar biri şunu diyebilir: Benim

yüreğim bedenimdir. Mutlu haklı olabilir. Tehlikesiz ve huzurlu bir barış için öyle düşünce geliştirir. Cinselliğin, hiçbir şartı şurtu yoktur. Esas sıra dışı olan, konuşmayı, sevgililiği ve cinselliği dengede, canlı, ayakta tutmaktır."
"Dilim yalnız sana havalanıyor, diyen birini nasıl öpüp ok-şamazsınız?"
"Her durumda öyle sever öpersen dili ayaklanmaktan vazgeçer."
"Hz. Muhammed, 'İki günü bir olan ziyandadır' demiş. Bizim her anımız kârda. Onun her an değişip yenilenen yüreğinin, dilinin, huyunu seviyorum."
"Ladik çok akıllı, cazibeli, delikanlılarınca eğitilmiş bir Osmanlı kadını gibiydi. Ne oldu? Ragıp'tan sonra kötü bir huy edindi. Kadınlığını, kim geldiyse onunla paylaştı. Cinselliği alıp sattı. Çenoto onu cariye gibi yetiştirmişti. Paşa kıziysa ne yapalım. Herkesin huyu, canının isteği, aklının işleyişi farklı. İstekler, arzular hep tek yönde gidip gelmeye alıştırılmış. Üretmeden tüketiyoruz. Evet, biz ve siz, kârdayız."
Akşamın alacasında yine faytonla evlerimize döndük. Ertesi gün Ankara'ya gelirken yol boyunca düşündüm. Mutlu beni, zamanlan birleştirerek şehir şehir, yol yol durmadan çekiyordu. Ve onu çekiyordum.
264
.utcıı ue asırlarca uzağımda, birçok
dünde yaşamış olan nakkaşlar bir kitapta gövdeleniyor. Sözleri cümle cümle beni mutlu ediyor. Onlara ilk soluğu kendi yazarları üflemiş, canlanmışlar, sonra ben, sen, o, biz, siz, onlar... Kırmızı lambalı sokakları, çıkmazları, mekânları, çiçekleri, kırmızı, canlı...
Ahh neden yalnız yolculuklardayım!
Çökelez, Selmin, Buldan, Aynımah yanımda, kalemin ucunda. Bana yakın. Mutlu Ankara'da diye bu kez oraya taşındım. Beni bekliyor o. Hiç sakin değil; olması gereken yerde. Onu bulmak aramaya devam etmektir. Damla damla o, aktı akacak. Benim işim ona doğru yürümek.
İlk beraberliğin o ilk saniyeleri gibi başlıyor her şey. Önce banyonun kapanan sesi girdi odaya. Ardından hafif bir leylak kokusu. Anlaşılan Mutlu'nun oldukça incelikli bir işe niyeti var. Oysa böyle sıcak bir kalkışmayla ilgili konuşulmuş, kararlaştırılmış, duyulmuş, duyurulmuş hiçbir sözü izi yoktu ve olmamıştı. Mutlu'nun bu hazırlığı tek taraflı değildi ki, odada bir hazırlık bir hazırlık. Güneşlikler çekilmiş, birbuçuk kişilik yatak açılıp yayılmıştı. Sabun kokan bir çarşaf, tatlı bir cadının burnundan gelip serilmişti sanki. Üstünde bir venüs tablosu gibi uzanmış gövdenin ruhu, zengin bir davetin sessizliğiyle çağırıyordu. Hazırlanan ortam yeterince konuşkan. Eylemin, sözün önüne geçip dillenmesi gerekiyor. Zaman ve mekân tamam. Mutlu gövdenin üzerindeki samimiyetsiz ağırlıkları, yavaşlatılmış, gizlenen bir telaşla çıkarıp acemi bir beceriksizlikle koltuğa yerleştiriyor. Dudakları kapalı, gözleri konuşkan. Ellerinin aklı başka yerde, gözleri ayrı gezmelerde. Saçından tırnağına kadar tablonun bütün ayrıntıları bir kâşifin dikkatli, itinalı gözlemiyle küçük küçük karelerle bir bir tarandı. Üçer beşler
265

1 q

.m-iui var. fcmin, iyi,
„ şayiam Dir ilişki içinde olduğunda insanın sürekli eksik kalan şeylerle kendini, ortamı yadırgaması mümkündü. Ne de olsa sevmek dediğimiz oyun kaygan pistlerde yapılıyordu. Mutluyla olan ilişkimize çok önem veriyordum ve bu nedenle her şeyden fazla pürüzsüz net ve her şeyle barışık olmak istiyordum. Bu alanı olsun ikircikliğe bırakmak istemiyordum. Ayna gibi pürüzsüz çekici ve biraz efsuni olsundu ilişkimiz. Kendimde tam olarak bulamadığım onayı beni gözetleyip esirgeyen kollayan iki yerden; Tanrı'dan ve annemden almak istiyordum. Bunu bana rüyamda verdiler. "İnsan rüyaların maddesinden yapılmıştır" derken Shakespeare ne kadar haklıymış. Sevdiğim, elle tutulur gözle görülür bir rüyaydı. İstediğim oldu, rüya gerçekleşti:
Direksiyonda arabayı ustaca kullanan annemle bir yarış arabasında yeşilin her tonunu barındıran bir ormana doğru süratle gidiyoruz.

"Anne yavaş git, hızından korkuyorum" diye yalvarıyorum.
"Ben yanındayken hiç korkulur mu? Hem niçin hızımı keseyim? Görmüyor musun gözlerimi kullanmıyorum. Araba gideceği yolu biliyor, o ayarlanmış. Ben sadece şoför mahallinde oturuyor görünüyorum, elimi de direksiyona öylesine koydum. Hiç kıpırdama, arabanın dengesi bozu-
268
,,.c *->K.ımınf aana
ner uğrayışımda onunla karşılaşırım diye umutlanıyorum. Beni daha çok gör ki yaşayıp bilgilenmem sürsün. Senin eksiklerini tamamlayacağım derken kendim de tamamlanıyorum. Ölmüş birine bilgi gerekli mi sence? Acaba baban başka biriyle mi? Buradan imkânsız görünüyor."
Bir gökkuşağı çizildi. Şoförü annemmiş gibi görünen araba yedi rengin kavisinin altından geçti. Sonra annem arabayı durdurdu kapısını açarak;
"Mutlu'yla mutlu olman sürecek. Bir damlanın fırtınasıyla çizilen gökkuşağmdan geçirdik seni; ilişkin istediğin iki yükseklikten de onay aldı" dedi. Roman dosyamı eline alıp indi. Uyandığımda aklımda bu roman vardı...
269

11.1| ins 'uv.]wxA auiauap
i ir uqopo ojunjiq 3a >[T}euı3}buı
Inpuns
rpıı ııuınÂzoduias uiıj]q§iA3Q
? >\v p
iun;uBn>i apuimijig
n >[BUi|o ueuioj |)5|) 'jni npjop utujjbzo>i
UB{O
JE|UipB>J ip}TSJ3AIUQ U]|J3g) UT^
8 I
n nDrun>]
ubji ^nung jn§ bXutiq,, nun§ o sa npjo
J]T$w U3U3JS3S
3UU3JJ3A3S an^ BXunp
Dünyaya sess
deni)iyOr ahlaklı o]
1930'Juj
bir Atıf \
9 «78 9 7J2 "5
Şükran Kozalı _ Eğreti Gelinler
Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.
UYARI:

www.kitapsevenler.com

Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar...
Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olarak gördüğümüz sitemizdeki
tüm e-kitaplar, 5846 Sayılı Kanun'un ilgili maddesine
istinaden, engellilerin faydalanabilmeleri amacıyla
ekran okuyucu, ses sentezleyici program, konuşan "Braille Not Speak", kabartma ekran
vebenzeri yardımcı araçlara, uyumluolacak şekilde, "TXT","DOC" ve "HTML" gibi formatlarda, tarayıcı ve OCR (optik
karakter tanıma) yazılımı kullanılarak, sadece görmeengelliler için,
hazırlanmaktadır. Tümüyle ücretsiz olan sitemizdeki
e-kitaplar, "Engelli-engelsiz elele"düşüncesiyle, hiçbir ticari amaç gözetilmeksizin, tamamen gönüllülük
esasına dayalı olarak, engelli-engelsiz Yardımsever arkadaşlarımızın yoğun emeği sayesinde, görme engelli kitap sevenlerin
istifadesine sunulmaktadır. Bu e-kitaplar hiçbirşekilde ticari amaçla veya kanuna aykırı olarak kullanılamaz, kullandırılamaz.

Aksi kullanımdan doğabilecek tümyasalsorumluluklar kullanana aittir. Sitemizin amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir.
www.kitapsevenler.com
web sitesinin amacıgörme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek ve kitap okuma alışkanlığını pekiştirmektir.
Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi, bilginin de paylaşıldıkça
pekişeceğine inanıyorum.Tüm kitap dostlarına, görme engellilerin kitap okuyabilmeleri için gösterdikleri çabalardan ve
yaptıkları katkılardan ötürü teşekkür ediyorum.
Bilgi paylaşmakla çoğalır.
Yaşar MUTLU

İLGİLİ KANUN:
5846 Sayılı Kanun'un "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yeralan "EK MADDE 11" : "ders
kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa
hiçbir ticarî amaçgüdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü bir kişi tek nüsha olarak
ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, braill alfabesi ve benzeri formatlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi
bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir."Bu nüshalar hiçbir şekilde satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılamaz.
Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

bu e-kitap Görme engelliler için düzenlenmiştir. Kitabı Tarayan ve Düzenleyen Arkadaşa
çok çok teşekkür ederiz. Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne mutlu ki, bir görme
engellinin, düzgün taranmış ve hazırlanmış bir e-kitabı okuyabilmesinden duyduğu sevinci paylaşabilmek
tüm zahmete değer. Sizler de bu mutluluğu paylaşabilmek için bir kitabınızı tarayıp,
kitapsevenler@gmail.com
Adresine göndermeyi ve bu isimsiz kahramanlara katılmayı düşünebilirsiniz.
Bu Kitaplar size gelene kadar verilen emeğe ve kanunlara saygı göstererek lütfen bu açıklamaları silmeyiniz.
Siz de bir görme engelliye, okuyabileceği formatlarda, bir kitap armağan ediniz...
Teşekkürler.
Ne Mutlu Bilgi için, Bilgece yaşayanlara.
Not sitemizin birde haber gurubu vardır.
Bu Bir mail Haber Gurubudur. Grupta yayınlanmasını istediğiniz yazılarınızı
kitapsevenler@gmail.com
Adresine göndermeniz gerekmektedir.
Grubumuza üye olmak için
kitapsevenler-subscribe@googlegroups.com
adresine boş bir mail atın size geri gelen maili aynen yanıtlamanız yeterli olacaktır.
Grubumuzdan memnun kalmazsanız,
kitapsevenler-unsubscribe@googlegroups.com
adresine boş bir mail gönderip, gelen maili aynen yanıtlayarak üyeliğinizi sonlandırabilirsiniz.
Daha Fazla Seçenek İçin, grubumuzun ana sayfasını
http://groups.google.com.tr/group/kitapsevenler?hl=tr
Burada ziyaret edebilirsiniz.
saygılarımla.

Şükran Kozalı _ Eğreti Gelinler